

รายงานการวิจัย

การศึกษาประเพณีทำข่าวลูของจังหวัดพิษณุโลก

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล侈ograrn
โดย...
รองศาสตราจารย์ทิพย์สุดา นัยกรพย์
ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันราชภัฏพิบูล侈ograrn

คำนำ

รายงานการวิจัยเรื่อง “การศึกษาประเพณีทำข่าวญของจังหวัดพิษณุโลก” เป็นการศึกษาข้อมูลที่เป็นบุญปะรำ และข้อมูลที่เป็นวรรณกรรมลักษณะพื้นเมืองที่สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ ให้ข้อมูลใช้หนังสือเป็นคู่มือในการประกอบพิธีทำข่าวญวิทยากรบางคนถ่ายทอดการทำข่าวญโดยใช้สำเนียงและภาษาท้องถิ่นของตน แล้วขยายการบันทึกได้สืบทอดค่าสุ่ขวัญด้วยการจดจำจากน้ำ บ่า ดา ขาย และใช้ภาษาท้องถิ่นหรือภาษากลางในการถ่ายทอดเนื้อหาในบททำข่าวญแต่ละประเภท

ผู้วิจิตรรายหัวข้อมูล โดยแยกประเภทการทำข่าวญของคนตั้งแต่วัยเด็กถึงผู้ใหญ่ เนื่องจากทำข่าวญเด็ก การทำข่าวญนาค การทำข่าวญบ่าว-สาว อีกส่วนหนึ่งเป็นการทำขญที่มีความคุ้นเคย กับวิถีชีวิตของคนไทย ได้แก่ การทำข่าวญนา ทำข่าวญควาย ทำข่าวญเข้าวัว ทำข่าวญเส้า และทำข่าวญอื่น ๆ เรียงลำดับด้วยอักษรตามชื่อของอำเภอแต่ละอำเภอซึ่งบางอำเภอมีการทำข่าวญเฉพาะบางประเภทเท่านั้น บางอำเภอมีการทำข่าวญกรบทุกอย่าง

งานวิจัยเรื่องนี้ดำเนินการทั้งหมดในรูปแบบเชิงประยุกต์ ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยจากสถาบันราชภัฏพิษณุโลก สงเคราะห์ นอกสถานที่ ให้รับความร่วมมือจากวิทยากรในท้องถิ่น จำนวน ๑๖ ท่าน และผู้ช่วยนักวิจัยซึ่งตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่ สร้างเชื่อมขอนคุณสถาบันราชภัฏพิษณุโลกและผู้ช่วยนักวิจัยทุก ๆ คนไว้ ณ โอกาสหนึ่ง

รศ. ทิพย์สุชา นัยทรัพย์

มีนาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

บทที่

หน้า

๐ บทนำ	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
ขอบเขตของการวิจัย	๒
ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย	๒
นิยามศัพท์เฉพาะ	๒
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	๓
ประเพณีทำบุญเด็ก	๑๐
พิธีทำบุญวัน	๑๑
พิธีทำบุญเดือน	๑๒
พิธีทำบุญโภนจุก	๑๓
พิธีกรรมและเนื้อหาในการทำบุญเด็ก	
- การทำบุญเด็กอ่อนครรภ์	
- การทำบุญเด็กเข้าเกอ忙งกระทุน	๑๗
- การทำบุญเด็กอ่อน忙งระคា	๑๙
- การทำบุญโภนจุกเด็กอ่อนพรหมพารา	๒๐
- การทำบุญเด็กอ่อนกว้างทอง	๒๔
- การทำบุญเด็กอ่อนกวัชในสกัด	๒๕
- การทำบุญโภนจุกอาเกอวัคโนบสกัด	๒๗
๑ ประเพณีทำบุญนาค	๓๑
ความล้ำค่าของกรรมวิช	๓๑
งานประจำของพิธี	๓๑

พิธีกรรมและเนื้อหาในบททำข่าวญ.....	๑๒
- การทำข่าวญภาคอีสานตอนกรุงไทย	๑๓
- การทำข่าวญภาคอีสานบางกระทุ่น	๔๐
- การทำข่าวญภาคอีสานบางระกำ	๔๔
- การทำข่าวญภาคอีสานพรหมพิรน	๕๙
- การทำข่าวญภาคอีสานเมืองเมือง	๕๗
- การทำข่าวญภาคอีสานวังทอง	๖๗
- การทำข่าวญภาคอีสานวัดโน้นสต	๖๘

๔ ประเพณีทำข่าวญบ่ำ - สา..... ๗๗

การแต่งงาน..... ๗๗

ประเพณีแต่งงานของลาว ใจง จ. พิษณุโลก..... ๗๘

- การทำข่าวญบ่ำสาบล้อตอนกรุงไทย	๗๙
- การทำข่าวญบ่ำสาบล้อตอนบางกระทุ่น	๘๔
- การทำข่าวญบ่ำสาบล้อบางระกำ	๙๑
กฐุทายรัมย์บ่ำสาบล้อ ภาคอีสานพรหมพิรน	๙๕
- การทำข่าวญบ่ำสาบล้อ ภาคเมืองเมือง	๙๘
- การทำข่าวญบ่ำสาบล้อวังทอง	๑๐๒
- การทำข่าวญบ่ำสาบล้อวัดโน้นสต	๑๐๕

๕ ประเพณีทำข่าวญข้าว ทำข่าวญนา และข่าวญอื่น ๆ ๑๑๑

ที่มาของครรภ์ทำข่าวญข้าว

การทำข่าวญข้าวอีสานบางกระทุ่น	๑๑๑
- การทำข่าวญข้าวอีสานบางระกำ	๑๑๘
- การทำข่าวญข้าวอีสานพรหมพิรน	๑๑๕
- การทำข่าวญข้าวอีสานเมืองเมือง	๑๒๒
- การทำข่าวญข้าวอีสานวัดโน้นสต	๑๒๓

การทำบัวญานा	๑๒๕
- การทำบัวญานा อ่าาเกอนกรุงไทย	๑๒๕
- การทำบัวญานा อ่าาเกอบนางระคា	๑๓๐
- การทำบัวญานा อ่าาเกอเมือง	๑๓๑
การทำบัวญุ่ความ	๑๓๒
- การทำบัวญุ่ความอ่าาเกอบบางกระทุม	
- การทำบัวญุ่ความอ่าาเกอบบางระคा	๑๓๔
- การทำบัวญุ่ความ อ่าาเกอพรมพิราน	
- การทำบัวญุ่ความ อ่าาเกอวัดโนนสต	๑๓๖
การทำบัวญเสา	๑๓๘
- การทำบัวญเสา อ่าาเกอบบางกระทุม	๑๓๘
- การทำบัวญเสา อ่าาเกอพรมพิราน	๑๔๐
- การทำบัวญเสา อ่าาเกอเมือง	๑๔๑
- การทำบัวญเสา อ่าาเกอวัดโนนสต	๑๔๑
การทำบัวญอื่น ๆ	๑๔๐
- การทำบัวญศุภนธรรมชา	๑๔๐
- การทำบัวญศุภนเจ็บป่วย	๑๔๑
- การทำบัวญพะพุทธธรูป	๑๔๑
- การทำบัวญพระกิมลงษ	๑๔๕
- การทำบัวญชื่นบ้านใหม่ อ่าาเกอบบางกระทุม	๑๖๑
- การทำบัวญศุภนอ่าาเกอวัดโนนสต	๑๖๔
๖ คุณค่าของประเพณีทำบัวญ	๑๖๗
คุณค่าด้านจิตใจ นัดความเชื่อ	๑๖๗
ความเชื่อรื่องเรื่องบัวญ	๑๖๗
ความเชื่อรื่องการทำบัวญความ	
ความเชื่อรื่องการทำบัวญเสา	๑๗๕
ความเชื่อรื่องคี	๑๗๖
ความเชื่อรื่องแม่โพสพ	๑๗๗

- ความเชื่อในหลักธรรมคำสอน	๑๙๐
คุณค่าด้านศิลปกรรม	๑๙๑
คุณค่าด้านสำนวนภาษา	๑๙๔
คุณค่าด้านสังคม	๑๙๕
พัฒนาการของประเพณีทำขวัญ	๑๙๗
๑ สรุปผลการวิจัย	๑๙๘
บรรณานุกรม	๒๐๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล侈คราณ
Pibulsongkram Rajabhat University

ชื่อเรื่อง การศึกษาประเพณีทำข่าวญของจังหวัดพิษณุโลก
ชื่อผู้จัด รองศาสตราจารย์พิทย์สุชา นัยทรัพย์
ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.

เดือนปีที่ทำวิจัยเสร็จ มีนาคม ๒๕๔๒

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาประเพณีทำข่าวญที่เป็นมุขปาฐะและที่นักพากไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อศึกษารูปแบบของประเพณีและศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในทำข่าวญ ตลอดจนการศึกษาทำข่าวญในฐานะเป็นกระชากสะท้อนภาพสังคมไทย

ผู้วิจัยได้แบ่งงานวิจัยออกเป็น ๗ บท คือ บทที่ ๑ เม่นบทนำ บทที่ ๒ ประเพณีทำข่าวญเด็ก บทที่ ๓ ประเพณีทำข่าวญนาค บทที่ ๔ ประเพณีทำข่าวญบ่าวสาว บทที่ ๕ ประเพณีทำข่าวญน้ำ ทำข่าวญนา และข่าวญอื่น ๆ บทที่ ๖ คุณค่าของประเพณีทำข่าวญ และบทสุดท้ายเป็นสรุปผล การวิจัย

จากการศึกษาเรียนนี้ ผู้วิจัยพบว่า ประเพณีทำข่าวญมีความต่าง ๆ เกิดขึ้นจากความเชื่อเรื่อง “ข่าวญ” ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตของทุกคน โดยเฉพาะในแต่ละวัยที่จะมีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นช่วงสำคัญของชีวิต เช่น จากวัยเด็ก ไปสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ที่จะต้องแยกจากพ่อแม่ไปสร้างครอบครัวใหม่ ซึ่งมีพิธีทำข่าวญแพรกอญในประเพณีโภนฯ บุษนาค และแต่งงาน ตามลัทธิ ตลอดจนมีการทำข่าวญคนเจ็บป่วย และทำข่าวญคนธรรมชาติเพื่อเป็นการสร้างพลัง ใจทางอ้อมอีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีการทำข่าวญให้กับสิ่งที่มีความผูกพันต่อชีวิตของคนในอคีตี้ໄคีแก่ การทำข่าวญข้าว การทำข่าวญควาย ทำข่าวญนา และการทำข่าวญเสา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของสังคมไทยในรูปแบบย่อเรื่องความกตัญญูต่อพ่อแม่และบรรพบุรุษ ตลอดจนมีความกตัญญูต่อสิ่งที่ทำให้ชีวิตมีความสุข โดยปลูกฝังเรื่องความกตัญญูกตเวทีด้วยการใช้ประเพณีเป็นสื่อถ่ายทอดคติสำนึกรักปั้งอุกหนาน แต่ปัจจุบันนี้การทำข่าวญค่อนข้างน้อยลงเท่านั้น

Title : A study of Traditional Spirit Ritual in Phitsanulok Province.

Researcher's name : Associate Professor Thipsuda Naiyasap
Thai Language Department Faculty of Humanities and Social Sciences
Rajabhat Pibulsongkram Institute

Accomplished Date : March 1999

Abstract

The purpose of this research was to study the traditional spirit ritual which was both oral tradition and written in an essay, traditional forms with its contents in terms of language expression and find out this ritual as a mirror that reflected Thai society

This study was divided into seven chapters by the researcher; Namely; chapter one was an introduction, chapter two concerned with children's guardian spirit, chapter three was men entering priesthood spirit ritual, chapter four was bride and groom spirit ritual, chapter five was the spirit ritual of rice farm and others, chapter six was the value of spirit ritual, and the last chapter was the researcher's conclusions.

From this study, the researcher found that various kinds of spirit ritual occurred with the beliefs in "spirit" which was regarded as an necessary thing for One's life. Each period of life particularly, if there had been changes of life, e.g. The change from childhood to teenage and adults who were separated

from their parents to start a new family. That's why having spirit ritual has been embedded in the tradition of shaving children's topknot, men entering priesthood, and weddings respectively. There also has been the spirit ritual for the sick and ordinary men to be indirectly reinforced.

Apart from *these*, the spirit ritual was also to things bound to men *in the past*, for example, rice spirit ritual, buffaloes ; rice field and the house pole etc. These things reflected the value of Thai tradition that admired the gratitude of the children to their parents and grandfathers. There gratitude was still to things that made them happy. Thai people use *the* spirit ritual as media by transmitting consciousness to their grandchildren. Nowadays few of these traditions are left.

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

บทที่ ๑

บทนำ

คนไทยไม่ว่าจะอยู่ในท้องถิ่นใดในประเทศไทย มีวิถีการดำรงชีวิตที่แตกต่างกันไปตามลักษณะสภาพภูมิประเทศ แต่ในด้านความเชื่อซึ่งเป็นการแสดงออกมาจากจิตใจมีความคล้ายคลึงกันหลายประการ อาทิเช่น การเคารพนับถือ พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ ความเชื่อในเรื่อง “ขวัญ” ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่แฝงอยู่ในร่างกาย ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ทั้งชายและหญิง ตลอดจนสิ่งไม่มีชีวิต เช่น ข้าว เกวียน เสา (ต้นไม้) ก็มีขวัญสิงสถิตอยู่ ซึ่งมีอำนาจให้คุณให้ไทยแก่เจ้าของได้ ดังนั้น การศึกษาพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องขวัญจะทำให้เข้าใจจิตใจของคนไทยที่มีลักษณะร่วมกันอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ผู้จัดสอนวิชาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาอันมีความเชื่อเรื่องขวัญโดยใช้นักศึกษาอุปกรณ์ข้อมูลภาคสนามในท้องถิ่นที่นักศึกษามีภูมิลำเนาอยู่ในอันมากต่าง ๆ ของจังหวัดพิษณุโลก ข้อมูลเหล่านี้มีภูมิปัญญาของคนไทยในอดีตดังนั้นการศึกษาประเพณีทำขวัญในด้านต่าง ๆ เช่น ภาษา ความเชื่อ พิธีกรรม และภพะท่องของสังคมที่ปรากฏในพิธีทำขวัญ ตลอดจนคำนิยมของคนในสังคมสมัยนี้ ซึ่งจะสะท้อนความเป็นอยู่ ความเชื่อและความรู้สึกนึกคิดอันจะเป็นประโยชน์ต่อคนรุ่นหลังต่อให้ศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยโบราณซึ่งกำลังเลือนหายไปตามสภาพสังคมและความเรียบง่ายของเทคโนโลยี ซึ่งมีอิทธิพลทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย

ภูมิหลังของการศึกษา

จังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ตั้งแต่อดีต ปัจจุบันพิษณุโลกถือเป็นศูนย์กลางของการค้ามน้ำน้ำ เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมระหว่างภาคเหนือตอนล่างและภาคกลางตอนบน ความเรียบง่ายทางวัฒนธรรม ถนนหนทาง โรงแรม ศูนย์การค้า บ้านจั่วสูง เกียงขันนาดหมาย ทำให้วิถีชีวิตของคนในจังหวัดพิษณุโลกเปลี่ยนแปลงไป สภาพชนบทถูกกลืนหายไปในสังคมยุคใหม่ การดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมที่อ่อนไหวง่าย ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันและความเชื่อพื้นฐานของคนกำลังหายไป สิ่งที่เป็นรากฐานของสังคมถูกเบี่ยงเบนเพื่ออิทธิพลของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่หลังให้สู่สังคมชนบท ทำอย่างไรจึงจะหลอมสภาพสังคมไทยในอดีตไว้นาน ๆ เพื่อรักษาเอกลักษณ์ของคนไทยบางอย่างให้คงอยู่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาพัฒนาการของประเพณีทำข้าวญี่ปุ่นประเภทต่าง ๆ
๒. เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณค่าที่สูงท่อนอยู่ในข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และหลักฐานที่เป็นเอกสารของผู้ให้ข้อมูล
๓. เพื่อศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมบางลักษณะในประเพณีทำข้าวญี่ปุ่นในด้าน ความเชื่อค่านิยมและประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาเฉพาะการทำข้าวญี่ปุ่น สำหรับชาวไทย สำหรับชาวกระทุ่น สำหรับชาวระคำ สำหรับชาวพะรีวน สำหรับเมือง สำหรับวังทอง และสำหรับวัดโนนสูร

ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย

๑. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีทำข้าวญี่ปุ่น จัดการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังจะจัด
๒. สำรวจพื้นที่และบุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถในการการทำข้าวญี่ปุ่นและชาวเมือง
๓. ประสานกับผู้ช่วยนักวิจัยในท้องถิ่นดำเนินการสังเกตและสัมภาษณ์ วิทยากรในแต่ละท้องถิ่น โดยใช้แบบสอบถามที่ออกแบบ และภาคผิต
๔. ออกแบบพื้นที่ให้เชิง แล้วตรวจสอบกับเอกสาร เพื่อความถูกต้อง
๕. ჯัดแยกข้อมูลเป็นหมวดหมู่เพื่อการวิเคราะห์ ด้วยความลักษณะของการใช้ภาษาญี่ปุ่น เช่น พิธีกรรม ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนภาษาพื้นที่ท้องของสังคมไทย
๖. สรุปผล และเขียนรายงานการวิจัย

นิยามศัพท์

ประเพณี หมายถึง สิ่งที่บรรพบุรุษประพฤติ ปฏิบัติสืบทอดกันมาและปรับปรุงให้เป็นความเชื่อถือก้าวหน้าจนถึงทุกวันนี้

ทำข้าวญี่ปุ่น หมายถึง การรับข้าวญี่ปุ่น ผูกข้าวญี่ปุ่น หรือเรียกข้าวญี่ปุ่น เมื่อมีเหตุการณ์ ในช่วงสำคัญของชีวิต เช่น วัยเด็ก วัยสูงอายุ (บวชและแต่งงาน) จะเก็บสิริมงคลแก่ผู้ที่ได้รับในระยะอายุที่เป็นช่วงสำคัญของชีวิต และมีพิธีตั้งบายศรีเวียนเทียนด้วย

乍วญ หมายถึง สิ่งที่มองไม่เห็น ในมีรูปร่างตัวตน มีอยู่ประจำตัวคนตั้งแต่เกิดมา รวมทั้ง สิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น ข้าว เกวียน วัวควาย เสา จะมีวญญประจำอยู่

บททำขาวญ หมายถึง ข้อความที่หมอดำขาวญกล่าวในพิธีทำขาวญในโอกาสต่าง ๆ โดยมีเนื้อหาแยกเป็น ๒ ลักษณะ คือ เนื้อหาที่หมอดำขาวญนำมาจากตำราทำขาวญ (วรรณกรรมลายลักษณ์) และอิกประเทกหนึ่ง หมอดำขาวญ ได้จดจำและถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ (วรรณกรรมมุขปาฐะ)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทราบที่มาและพัฒนาการของประเพณีทำขาวญทั้งในรูปแบบของพิธีกรรม ความเชื่อ และค่านิยมของสังคมไทย
๒. ทราบลักษณะการใช้ถ้อยคำภาษาในบททำขาวญ
๓. ทราบว่าประเพณีทำขาวญในแต่ละท้องถิ่นมีบานาหูอีกชีวิตของคนไทยในท้องถิ่น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

เอกสารที่กล่าวถึง ประเพณีทำขาวญ และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ดังนี้

ความเชื่อเรื่องขาวญมีมา แต่โบราณ มักเชื่อว่าคนที่เดินทางทุกคนจะมีขาวญอยู่ประจำตัว “คนใดลงมาก็มีความเชื่อว่าสิ่งมีชีวิต เช่น คน ไม่มีศรีษะตายเท่านั้นซึ่งมีอะไรมีก่ออย่างหนึ่งสิ่งอยู่ในร่างกาย แต่เมื่อไม่เห็นตัวว่ามีรูปร่างอย่างไร (เสรีษร ໂກເທດ , ๒๕๑๗ : ๒๒๔) ขาวญนี้ไม่ใช่ไขหรือวิญญาณที่อยู่ในร่างกาย แต่หมายถึงสิ่งที่กรองไว ซึ่งเมื่อใดสิ่งนี้หายไปจากตัวของผู้คนนั้นจะทำให้ร่างกาย และใบกีดออกจากเรือนไปได้ป่วยที่เรียกว่าขาวญหาย ถ้าเมื่อใดขาวญอยู่กับตัวจะทำให้มีความสุขกายสบายใจเป็นปกติธรรมชาติ

เสรีษรໂກເທດ ศึกษาเรื่องขาวญของชาติพื้นบ้าน เช่น ลาว มีรูปเป็นจิงหรีด ขาวญของพม่า เรียกเดื้อนขยะ (leip-by-a แต่อ่านเป็น Layk - pyah) แบคล่าวผีเสื้อ เช่นงักหรือขาวญของมาดู มีรูปเป็นนกตัวเล็ก ๆ ...ขาวญของเขมรเรียก ประลึง (คำว่า ตกตะลึงหรือเหงื่อ แหงนหรือ เห็นจะเป็นคำอยู่ในจำพวกเดียวกัน) (อ้างแล้ว : ๒๓๐)

สมเกียรติ ตันสกุล ศึกษา ประเพณีห้องถินภาคใต้ : กรณีศึกษาประเพณีการทำวัญ กล่าวว่า ชวัญ เป็นสิ่งประเสริฐเป็นสิริมงคล ความสุขกาษสบายใจ มีกำลังใจ นิ่ม ความมั่นใจ เชื่อมโยงไปถึงพิธีกรรมการทำวัญ สู่พิธีกรรมต่าง ๆ ตามความเชื่อถือศรัทธาที่มี ต่อศาสนา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ ประเพณีที่เกี่ยวข้องผลผลิตที่มีขึ้นของแต่ละห้องถิน จึงเป็นพิธีกรรมที่เน้นความคิงามสู่ ทุกคน (๒๕๒๑ :๑๓)

ปราดี ชวัญแก้ว (๒๕๒๑ : ๗๕) กล่าวว่า “ประเพณีในวงจรชีวิตของชาวกาญจน์ ให้นั้นมีอยู่หลายอย่าง แต่ประเพณีอย่างหนึ่งที่ชาวกาญจน์ได้ปักฐานกำลังจะลืมเลือนไป เพราะ วิทยาการสมัยใหม่เข้ามาแทนที่ก็คือ ประเพณีทำบวัญเด็ก”

วรรณคดีเรื่องบุญช้างบุนแสวง ตอนกำเนิดพลายงาม บันทึกเหตุการณ์ตอนพลายงามถูกบุนช้างซึ่งเป็นพ่อเลี้ยงทำอุบัติลงไว้ แต่ก็รอดมาได้เพราะพิพากษาของบุนแสวงช่วยไว้ พลายงาม ระหว่างระหบันเดินทางมาหาเยาท่องประดิริกาญาณนุรักษ์กำปั้นหันที่ว่า

“จะนาหาเยาชื่อท่องประดิริ
เยาแบบนี้หนานรังหึงกระนอง
อย่าเพ้อตีฉันจะเล่าความเครื่องหมาย
กอดประคงรับบวัญถัดหน้า”

เจ้อ สหะเวทิน (๒๕๑๖ : ๖๐) อธิบายว่า “กองประครีค่าบุญช้างระงไป พอกคำ ก็ จัดการรับนั่งบวัญหลาง ขัคนายครีและนีกีบุนเดือน บทเชิญบวัญนี้ทั้งไทยลาวและทวาย” ดัง ข้อความในคำประพันธ์ว่า

บวัญพ่อพลายงามหารมสาวาท
ล้านของบวัญจันทน์ของหวานมาด้วย

มาตรฐานะทองอันผ่องใส
บวัญอย่าไปป่าเขาลำเนาเนิน

มะหัวใจอ่อนร้อนเจ้าทึ้งชัวร์บวัญ
ให้ก้าวสาวลาวເວີຍທີ່ເສີຍດີ

กระແຈະຈັນທົນເຈີນหน้าເປັນຮາສີ
ນາຫອປໍອ້ອ້ອັນທຳກຳບັນຍາ

พ่อเมืองคง เอาเพงเป็นเย่า บีดปลาอีคข้าว บวัญเจ้าฤกษา บวัญอ่อนร้อนเร่ วันเทวสุก้าย օຢູ່ປະຫາງບູງ ห้องทุ่งห้องนา บวัญເມືອ ເມື່ອມີນ ຂອເຊີຍບວัญພ່ອ ພັງຊອເສີຍ อ້ອ บວัญພ່ອເຈົ້າ խ້າວເຫັນຍົງຕືນພ້ອນ ខ້າວປົມເຕັມປໍາ บວัญເຈົ້າຈຳນາ ສຸກາຍພລາຍເຂຍ

แล้วพากมณฑลขึ้นขอเสียงอ้อແຊ ออระน่ายພາຍພາຍພ່ອທ່ານເຊ ໃຫ້ຢຸດກິນຕີມື້ເມີຍສາວ ນວຍນາມາບໍລິຈຸນບັນທຶກ ທອງປະເຄຣີໃຈໃຫ້ເງິນບາກ ຜຶ່ງເວລາພາເຈົ້າເຂົ້າທຶນອນ	ຮູ້ອະທະແຍ່ຍ່ອງກະເໜານະຫ່າຍເຕາະເທຍ ຂວັງເອົ້າກົກກະເນີນເກົ່າງເກົ່າງ ເນີນກະຮາວກນະລະເລີງເກົ່າງ ຈະເປີງເຍື່ອກະປັບປຸນ ເຫັນແຕ່ກາສພຽງພວ່ອມສົມສລອນ ມີຝຸກໝອນມຸ່ງນ່ານສ໌າຮາມູ້ໃຈ
---	--

ເນື້ອຍ່າທອງປະເຄຣີພາພາຍພາຍໄປໜາພ່ອບຸນແພນຊົ່ງຕິດຄຸກອູ້ທີ່ກຸງຄຣີອູ້ບຸນແພນກີ່ລ່າວວ່າ

“ນາຫາພ່ອໄນ້ມີສິ່ງໄຣຜູກ ອູ້ທອກປັນຍືນຍົງຄອກະພັນ	ຂັງແດ່ລູກປະກຳຈະກຳວັງ ໄດ້ປັບກັນກາຍາຂ້າງໜ້າໄປ” <small>(ບຸນຊ້າງບຸນແພນ)</small>
--	---

ໃນວຽກງານເຮືອງຫຍ່າສັງໝົງ ປ່າຍີ່ ຂວັງແກ້ວ (໒໕໖໑ : ៨៣) ຕອນນາງພັນຮັສກໍາ
 ຂວັງພະສັງໝົງ ກລ່າວົງ ການເຊີ່ງຂວັງໃຫ້ກັນນາອ້ອັນຄ້ວ ດັ່ງກ່າວປະພັນຮ່ວມ

- ① ເຊີ່ງຂວັງພ່ອນາ ອ່າຍ່າເນື້ນຫ້າ ເຂົ້າມາພລັນພລັນ
 ອ່າຍ່າອູ້ຄູຫາ ເຫວັງກາວນຸ້ມ ອ່າຍ່າໄດ້ກະສັນ ນາພລັນຂວັງເອຍ
- ② ເຊີ່ງຂວັງພ່ອນາ ທັງກ່າທິກາ ເຊີ່ງນາເຮົ່ງໄວ
 ສຽງມຸເຄຣະໜ້າພາກະທ໌ ເຮົວພລັນຂວັງເອຍ ນວັງມາໄສວ່ອງ ບຣນສຸກາ
- ③ ເຊີ່ງຂວັງສັງໝົງທອງ ອ່າຍ່າອູ້ລອຍລ່ອງ ໃນທ້ອງກາ
 ອ່າຍ່າເຊື່ອນແຫ້້າ ຈະເຫັນເຮົາ ອ່າຍ່ານໍ້າເໜັນປຸດ້າ ອ່າຍ່າປ່າເພື່ອນສັດ່ວ
 ④ ເຊີ່ງຂວັງພ່ອນາ ອ່າຍ່າເນື້ນຫ້າ ເຂົ້າມາພລັນພລັນ

ຮນແກ້ໄພທຸຽບ ແສງຊຽບແຈ້ງຕົວ ອາຫຸກຮະຍຕຣີ ອືນຮູບຂັ້ນມາ

ວຽກງານໃນສຸກຂໍ້ມູນ ເຮືອງສັງໝົງທອງ ຂອງວັດໄພສຸກຮັບ ຕໍານົນນັ້ນໄວ້ ອຳເກດ
 ນັ້ນກະຮ່າມຸນ ຈັງຫວັດພິພຸໂລກ (ຫາຍຸ້ຍ້ ສາວນໄທ້ : ໒໕໖໑໖) ກລ່າວົງຕອນພະສັງໝົງຄຸກຄ່ວງ
 ນ້ຳ ນາງນາຄນໍາພະສັງໝົງໄປເລີ່ມໄວ້ ມີການກຳພິຮົນຂວັງພະສັງໝົງໂຄຍແຕ່ງນາຍຄຣີ ៩ ຂັ້ນ
 ປະຕັບຕ້າຍຂ້າວຂອງ ພັນເຈີນຫັນທອງ ແລະນີກາຮລັ້ນຂ້ອງ ບຣເລັນໂທຣີ ແລະຈຸດເທິຍນ ເງິນ
 ຮອນຕົວພະສັງໝົງ ພວ່ອມກັນໂທຮ່ອງສາມລາ ມີຄໍາເຊີ່ງຂວັງວ່າ

เชิญขวัญผ่านฟ้า	ตกอยู่เหวหา	ป้าไม้แคนคง
เชิญขวัญหนุ่มหน้า	เข้ามาสมทborg	ขวัญเจ้าให้ลง
เชิญขวัญเจ้าสังข์	ตกอยู่ในฝัง	สมุทรคงค่า
ขวัญเจ้าหน่อไทย	ไปชนผุงปลา	เชิญขวัญเจ้ามา อาย่าช้างพลัน
อัญเชิญขวัญแล้ว	จึงให้ลูกแก้ว	เจ้ากินข้าวขวัญ
คับเทียนเงินหน้า	นิชาด้วยพลัน	สังข์ทองของขวัญ อัญสุขสำราญ

ตอนนางพันธุรัต รับขวัญพระสังข์ โดยกล่าวเชิญขวัญที่หนีจากตัวไปให้กลับมาโดยเร็ว ดังคำประพันธ์ว่า

เชิญขวัญหน่อไทย	เพชรฆาตคลาดไป	ผ่าให้ปลดปลอง
ขวัญเจ้าคอกใจ	หนีไปจากองค์	เชิญมาโดยสาร สมองค์ค้ายดี
เชิญขวัญอมปราง	เพชรฆาตไล่ร้าง	ให้เทงพันปี
ตกใจขวัญหาย	จากภายในห้องรี	เชิญมาคั่งดี สมสุกภาษา
ขอเชิญขวัญเจ้า	สังข์ทองหนอนหน้า	อกน้ำพระคงค่า
เข้าทุ่นลงไป	ในเดนทุ่รา	เชิญขวัญเจ้ามา บัดนี้อย่างวน
ขอเชิญขวัญนินทร์	หนักหน่วงถ่วงหนี	ปั้นจะสันสั่งหาร
ออกจากภาษา	เชิญมาอย่างนาน	ขวัญพระบูนาร เข้ามาลงพลัน
อัญเชิญขวัญแล้ว	จึงให้ลูกแก้ว	เสวอซึ่งข้าวขวัญ
คับเทียนเงินหน้า	นิชาด้วยพลัน	สังข์ทองนักธรรม อัญสุขสำราญ

จะเห็นได้ว่า ความเชื่อเรื่องของขวัญที่ถืออยู่ในตัวคนนั้นเป็นสิ่งที่จะทำให้เจ้าของเป็นทุกข์หรือ เป็นสุขได้ ถ้าไม่นิขวัญหรือขวัญไม่มองย้อนค้า จะมีเหตุเหตุภัยที่อาจจะถึงแก่ความตาย เมื่อได้รับ เคราะห์กรรมเรื่องว่าวัญหนินี้ออกไปมากร่างกายต้องมีพิธีบายศรีสุ่ขวัญ อัญเชิญให้ขวัญกลับมา เหมือนเดิม

พิษยาสุดา นัยหารพย์ (๒๕๓๑ : ๑๐๖ - ๑๓๐) กล่าวถึงวัฒนธรรมบางถักษณะในพิธี แห่งขวัญโดยสรุปว่า ในแต่ละวัยของชีวิตมีความสำคัญ เพราะเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตจะต้องจัดให้มีพิธีรับขวัญ เชิญขวัญและทำขวัญ เช่น วัยทารก อายุ ๑ วันทำขวัญ ๓ วัน อายุ ๑ เดือน ทำขวัญเดือน อายุ ๑๗ ปี (หญิง) อายุ ๑๑ ปี (ชาย) ทำขวัญชูก (โภนชูก) อายุ ๒๐ ปี ทำขวัญนาค (บวชเป็นพระภิกษุ) และเมื่อถึงวัยเด่งงานจะมีพิธีทำขวัญบ่าวสาว เป็นต้น นอก จากนี้ยังมีพิธีทำขวัญข้าวเมื่อข้าวอกรวง และมีพิธีเชิญขวัญข้าวหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จแล้ว

จะชนไปที่ланสำหรับนวลด เป็นคัน เมื่อมีการปลูกบ้านก็ต้องทำพิธี ทำขวัญเสาก่อนที่จะนำเสาลงหลุ่ม เพื่อให้เกิดสิริมงคลแก่ผู้อยู่อาศัย ดังนั้นการทำขวัญจึงเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมกำลังใจแก่ผู้เป็นเจ้าของและเพื่อความสวยงามของผู้ไถลชิด

หนังสืออีต - กองอีสารและปิยภัค พ่ออาจารย์ บัวศรี ศรีสูง (๒๕๓๕ :๑๙๘ หน้า) กล่าวถึง ผลงานของพ่ออาจารย์บัวศรี ศรีสูงซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการงานด้านภาษา ส่วนหนึ่งคือการเป็นหมอดูวัด แห่น สุขวัญศว - เมีย สุขวัญพระผู้ใหญ่ชั้นสูง สุขวัญบ้านเรือนใหม่ สุขวัญ ภายใน สุขวัญคนธรรมชาติ สุขวัญคนป่วย สุขวัญน้องก่อนแต่งงาน สุขวัญธรรมชาติ สุขวันรุ่ง สุขวันเข้าบ้านหลัก สุขวันหลวง และสุขวันนาค เป็นคัน

เรื่องของขวัญเป็นสิ่งที่ก้ามกจะกล่าวถึงอยู่เสมอตั้งแต่古以來ในวรรณบทเรื่องกิตติมหาราชซึ่งเป็นวรรณคดีสมัยอยุธยาตอนต้น ตอนพระเพื่อนพระแพงแสร้งทำม่วง ไปกราบทูลพระเจ้าฯว่า หมอดูบอกให้ไปทำพิธีรับขวัญ ดังคำประพันธ์ว่า

“หมอดูหมาว่าให้”	รับขวัญ
ขวัญอ่อนเยาว์รัก	อุ่นฟ้า
ขวัญเที่ยวทั่วแดนธร-	พดป่า คงนา
ให้รับขวัญอันช้า	พรุ่งเข้าวันดี”

นิรนทดังนี้ ดูนทรงกูเดินทางผ่านตลาดขวัญ กล่าวว่า “ขวัญ” ดังคำประพันธ์ว่า
“ตลาดขวัญขวัญดันนั่นขวัญหาย” ให้เราขายหรือจะซื้อขวัญ
แม้นขวัญฟ้าหน้าอ่อน嫩นอนท่อนั้นทัน จะรับขวัญเช้าเย็นไม่เว้นว่าง”

เสรุยรโเกศ (๒๕๓๒ : ๘๘ - ๕๔) เล่าเรื่องการทำขวัญและโภนหมาไฟเด็ก สรุปได้ว่า เมื่อเด็กคลอดมาตั้ง ๓ วัน จะทำขวัญเด็กเมียน ๆ เพราะยังเกรงกลัวว่าพี่จะนาอาดัวเด็กไป พอดีก่ออาชญากรรม ๑ เดือน จะทำเป็นงานใหญ่ โดยมีการจัดทำนายศรีปักษานและเครื่องเช่นน้ำงทรงพระภูมิ เจ้าที่ และมีการผูกขวัญให้ศิลให้พรเด็กแล้วจึงจัดการโภนหมาไฟและทำขวัญโดยญาติพี่น้องทำพิธี เอาก้าวยขวัญฤกษ์ข้อมือและข้อเท้าเด็กและให้พรตามประเพณี และอาดีกงญูตามคำดับ

ข้อ ๒ ปัญหอกก (๒๕๒๗ : ๑ - ๑๐) ก่อตัวถึง ประเพณีการสู่วัยของชาวอีสานໄດ້ແກ່ ສູງວັນແມ່ອອກຈາກกรรม ສູງວັນເດືອກ ສູງວັນຮຽມຄາ ສູງວັນນາກ ສູງວັນນອຍຫວີ່ສູງວັນ ນ້ອຍກ່ອນແຕ່ງຈາກ ສູງວັນນ່າວສາ ສູງວັນຄົນໄຊ ສູງວັນຫລວງ (ປຸ້ມ່າຕາຫາຍທີ່ປ່າຍໃຫ້ຮັກນາໄມ່ຫາຍ) ສູງວັນເຮືອນ ສູງວັນເຂົ້ານ້ຳໃໝ່ ສູງວັນເກົວຍິນ ສູງວັນຫ້າວເຂົ້າແສ້າ (ຫຼັງ) ສູງວັນວັວຄວາຍ ແລະ ສູງຂວັນພາຫ້າວ (ສໍາຮັນກັບຫ້າວ) ທ່ານເພື່ອໃຫ້ອາຫານນີ້ສໍາຄັດສໍາຫັນຄົນປ່ວຍທີ່ເນື້ອຈາກຮັກ ເປັນຄັນ

ເສື້ອຍໂກເສດ (๒๕๒๗ : bed - ๓๔๐) ເຄີ່ງເຮືອງ “ຈົວັນແລະປະປະເພີ່ກໍາຂວັນ ໂຄຍແບ່ງ ເປັນ ๑ ກາຄ ກາຄທີ່ a ວ່າດ້ວຍຄວາມໜາຍຄໍາຂວັນ ກາຄທີ່ b ວ່າດ້ວຍ ປະປະເພີ່ກໍາຂວັນ ກາຄທີ່ c ວິຈາරົມເຮືອງພິທີໜຸກຂວັນທໍາຂວັນ” ແຕ່ຄະການ ຜູ້ເຂົ້ານຍກດ້ວຍບ່າງຈາກປະສາກອນຈົງແລະການຝຶກຈາກກຣາຢາໄປພັນເຫັນມານໍາມາເລຳໄຫ້ຝຶກ ນອກຈາກນີ້ຍັງວິຈາරົມແລະເປົ້າຍທີ່ເຫັນກັນດ້າງປະເທດໄວ້ເປັນ ຄອນ ຫຼື ອົກດ້ວຍ

ສູນາມາລີ່ ເຮືອງເດືອນ (๒๕๒๗ : ๑๕๖ - ๑๕) ອຳດ້ວວ່າ “ການທໍາຂວັນໃນກາຄກອງທີ່ ບັນເປັນທີ່ນີ້ມີໃຫ້ນ້ອງເຫັນເຖິງການທໍາຂວັນນາກ ທໍາຂວັນອື່ນ ຈຸດຈະໄມ່ໄດ້ຮັນຄວາມນີ້ໃໝ່ ແລ້ວ ການທໍາຂວັນຈຸກ ເດືອກ ຈຸກ ສົມຍືນ໌ໄມ່ກ່ອຍເຫັນໄວ້ຈຸກ ການທໍາຂວັນຈຸກກີ່ໄມ້ນີ້ ສ່ວນນ້ຳນີ້ເຮືອນຄືນນີ້ປຸລູກ ສ້າງສົມຍືໃໝ່ ຍັງມີການລົງເສັນອົກ ແຕ່ການທໍາຂວັນເສາໄມ່ມີອົກແສ້າ ທໍາຂວັນໃນໜ້າແຕ່ງຈາກແຫບນໄໝ ປ່າຍກູ້ ການທໍາຂວັນນີ້ຈຳກັດ ຂວັນນາກີ່ເຊັ່ນເຕີບກັນໂຄຍເທດໄນ ໂດຍສັນດີໃໝ່ກໍາໄທກໍາທາງການເກຍດ່ານແທນທີ່ ໄນມີການທໍາຂວັດຫຼັງຫ້າວ ທໍາຂວັນນາອົກຕ່ອໄປ”

ປະຄອງ ນິມານາເມີນທີ່ (๒๕๒๗ : ๒๐ - ๓๔) ກ່າວົງສົງ ພິທີເຮັກຂວັນໃນລານນາໄທ ສຽບໄດ້ວ່າ ຂວັນຂອງຄົນນີ້ ອະນຸ ຂວັນ ເນື້ອຈະເຮັກຂວັນກີ່ມີການທໍານາຍສົງແລະກ່າວົງ ເຮັກຂວັນໃນໂອກສຳຕ່າງໆ ທ່ານ ນະຈຸກ ແຕ່ງຈາກ ເຂົ້ານ້ຳໃໝ່ ຂວັນວັວຄວາຍ ແລະ ຂວັນຄົນເຈັນປ່ວຍທໍາພິທີ່ເຊີ່ງຂວັນຊື່ອາຈານປ່ອຢູ່ຕາມທີ່ຕ່າງໆ ຈຳກັດນາໂຫຼຸກນີ້ຈຳກັດ ຄໍາເຮັກຂວັນສົມຍໍາຫລັງ ກ່າວົງເຄື່ອນຫຼັງວ່າຂໍ້າໄດ້ໄປຢູ່ຕາມນາຮົມແລະໃນທົກລັນ ອົກໄຮງອານອນນັວດ ມີເຫັນໄນ້ໄຫ້ທ່ອງທ່ຽວຄານທີ່ໄກດ ເກັ່ນ ຄູ່ປຸນ ແລະ ເຂອຮນັນ ປັ້ງຈຸນັນປະປະເພີ່ເຮັກຂວັນຕ່າງໆ ມີນອຍຄົງ ແລະ ອາຈະເຫັນແຕ່ໃນພິທີບ່າວນາກທ່ານັ້ນ

ປະປະເພີ່ທີ່ເກີ່ຂັງກັນການທໍາຂວັນຮັບຂວັນຫວີ່ສູງວັນນີ້ປ່າຍກູ້ໃນທຸກການຂອງປະເທດ ແນ້ວດ້ວຍ ຂາວກະເທົ່າງໆທີ່ເປັນຈາວໄທຍຸເຫຼາໃນຈັງຫວັດເພື່ອນົບປຸງກີ່ມີປະປະເພີ່ຮັບຂວັນຢາຕີພື້ນອັນທິຈາກໄປ

แล้วกลับมาเยี่ยมญาติในวันพระเดือน ๕ ของทุกปี “หัวหน้าครอบครัวซึ่งอาจเป็นพ่อแม่ พี่ หรือญาติผู้ใหญ่ จะทำพิธีเรียกวญญา โดยเครื่องครื่อง เช่น ไหวainพิธีเรียกวญญาประกอบด้วย ข้าวสุกปาก หม้อ อ้อย คอกไม้ ข้าวห่อ และมะพร้าวเคี่ยววน้ำตาล ใส่ร่วมไว้ในถาด มีไม้สักๆสำหรับเคาะถาด หรือกระถาง เพื่อเรียกวญญาให้กลับคืนมา และเอาด้วยสีแดงผูกข้อมือ พร้อมกับกล่าวคำเรียกวญญา ไปด้วย ... หลังจากเสร็จการเรียกวญญาจากบ้านนี้แล้ว ก็ทยอยไปยังบ้านญาติอื่นๆ ให้ผู้ใหญ่ทำพิธีเรียกวญญาและผูกข้อมือต่อๆไป พิธีเรียกวญญานี้จะทำ ๒ ครั้ง คือ ในเวลาประมาณ ๒ ทุ่มครึ่งหนึ่ง และในเวลาตี ๕ อีกครั้งหนึ่งหลังจากที่ทุ่งข้าวเข้าสุก” (ฐานสืบค่าหัวใจรษ : ๒๕๓๕ : ๘๖)

ปรีชา อุยคระกุย (๒๕๓๔ : ๑๕๑) กล่าวถึง จริยธรรมในวรรณคดีอีกนิ้ว “การทำพิธีกรรมแต่ละครั้งก็เพื่อให้เกิดความมั่นใจหรือเกิดความหวังในชีวิต เนื่น พิธีสู่บวญชั่งมี หลากหลายเช่นกัน สุขวัญเดือนน้อย สุขวัญคนออกกรรม สุขวัญนาค สุขวัญพระยาเสร์ สุขวัญ บ่าวสาวกินคง สุขวัญคนเจ็บคนป่วย สุขวัญความ สุขวัญช้าง สุขวัญนา สุขวัญลาน สุขวัญช้าง สุขวัญก่องข้าว สุขวัญพา สุขวัญเสาร์ตอนปลด盔 สุขวัญเชื่อน สุขวัญบ้าน สุขวัญเมือง สุขวัญผู้ใหญ่ สุขวัญกลับมาจากการใกล้ สุขวัญผู้เช่าก้าไปไกล สุขวัญแกะเส่น เป็นต้น ในพิธีสู่บวญนี้จะมีคำสุขวัญชั่งมีสุกแผลไว้ เช่นกัน บทสุขวัญ” เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าเรื่องของบวญมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของบรรพบุรุษในอดีตซึ่งปรากฏอยู่ใน วรรณกรรมอย่างแพร่หลายทั่วทุกภาคของประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้ นุ่งศึกษาเฉพาะท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลกจำนวน ๙ อำเภอ จะเป็นภาพสะท้อนของสังคมอย่างกว้างขวางอาจเป็นแนวทาง สำหรับการพัฒนาจิตใจให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมท้องถิ่นด้วย

บทที่ ๒

ประเพณีทำบวชญเด็ก

ที่มาและพัฒนาการของการทำบวชญเด็ก

คำว่า “บวชญ” เป็นคำที่ใช้เรียกสิ่งหนึ่งซึ่งสิงสถิตอยู่ในศพคน และสิ่งไม่มีชีวิต แคมน์ ความสำคัญเกี่ยวกับชีวิตของคน เช่น บวชญา บวชยาเสา บวชญาภิญญา บวชญาภิญญา เป็นต้น ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะบวชญของคนซึ่งมีความสำคัญเท่ากับชีวิตของคน ๆ นั้น จึงมีคำที่สะท้อนถึงความเชื่อเกี่ยวกับบวชญ เช่น รีบกบบวชญ ผูกบวชญ ข่มบวชญ ปลอบบวชญ รับบวชญ และ สุ่บบวชญ ซึ่งทำให้เกิดประเพณีที่เกี่ยวกับบวชญมาตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน

บวชญเป็นคำเดิมในภาษาไทย หมายความอย่างที่เข้าใจกันในปัจจุบันว่า “روحانية” (soul) เป็นสิ่งที่ไม่มีรูปร่าง คณที่เกิดมาทุกคน ไม่ว่าหลังหรือชายบ่อมนีบวชญหรือวิญญาณสิงอยู่ในร่างกาย ก้าวไปอย่างอุดมจากร่างไป คน ๆ นั้นก็ต้องตาย แต่ตัวบวชญอยู่ประจำตัว เข้าองค์เป็นปกติ จะเห็นได้ว่าคนไทยในทุกห้องดินมีความเชื่อเรื่องบวชญ จึงมีรากมาตั้งแต่อดีต ที่จะทำให้บวชญอยู่กับตัว มีการบูชาบวชญยังไงกับคนของตนเองก็จะทำให้มีความสุขความสงบ ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย ถ้ามีเหตุให้บวชญหายไปหรือหนีไปจะเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตายได้ คั่งน้ำทึบมีพิธีทำบวชญ เพื่อเรียกบวชญให้กลับมาอยู่ในตัว โดยเฉพาะเด็กแรกเกิด ที่ยอมต้องประคับประคองให้อุกรอคลานจากภัยขันตรายต่าง ๆ จึงเกิดประเพณีทำบวชญเด็กขึ้น

พิธีทำบวชญวัน

บรรพบุรุษเลี้ยงเห็นความสำคัญของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด เมื่อเด็กครอชีวิตมาได้๑ วัน พอยังเดือนที่สี่ถือว่าเด็กพ้นอันตรายแล้ว ก็จะมีพิธีทำบวชญ ๑ วัน โดยเอาเครื่องใส่กระดังงาขึ้นแล้ว แล้วพูดว่า “๑ วันถูกพิสูจน์แล้วถูกอก ถูกอกของครรมาเจ้าไปเนื้อ” จะมีหยิ่งราศนหนึ่งเอาน้ำเปล่าเป็นผู้ชื่อ เรียกว่า แม่รี้ข หรือ “ฉันรับชื่อเป็นลูกฉันเอง” แสดงว่าแม่รี้ได้รับชื่อเด็กมาจากพิลล์เด็กก็จะมีความเจริญเติบโตรอคลานจากอันตรายได้ในช่วงหนึ่งของชีวิต จึงจัดให้มีการทำบวชญ ๓ วันขึ้นซึ่งเป็นการทำกันเฉพาะภัยในครอบครัว

สิ่งของที่ใช้ในการทำบวชญ ๓ วัน ได้แก่

๑. นายศรีปากชาน โดยใช้ใบคงทำกรวยบันบรรจุข้าวสุกเติมกรวยครัวในชาม ทรงยอดแหลมของกรวยจะเสียงด้วยไข่ต้ม รอบกรวยอาจจะทำนายศรี ๑ ชั้น ๑ อัน วางรองกรวย และปัก

คงไม่ที่ยอดนายศรีทุกอัน ส่วนพื้นที่ที่เหลือรอบฐานกรวยจะใส่ข้าวตอกไม้ต่าง ๆ ไว้ เพื่อความเป็นสิริมงคล

๒. เครื่องเช่นสังเวชพระภูมิเจ้าที่ ได้แก่ ปลาช่อนต้ม ๑ ตัว มะพร้าวอ่อน ๑ ผลกล้วนน้ำว้า ๑ หัว ขันนคัมแบงต้มขาว คงไม้ญูปเทียน)

๓. โถกระเบงสำหรับจิมหน้า ๑ ชุด

๔. ข้าวสารบรรจุลงในขันสำหรับปักเกรว์เวียนเทียน ๑ เส้น

๕. ขันน้ำอุ่นกับช้อนเล็ก ๆ ๑ อัน

การทำพิธี

สมาชิกในครอบครัวมาล้างล้อมรอบเด็ก ผู้ใหญ่ในวงศ์ตระกูลจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย แล้วสวดสัก朵 ๑ ชุมนุมเทวดา เพื่อขอความสวัสดิ์จากนั้นจึงยกขานข้าวตอกมาตั่งทางหัวเด็ก (มีผู้อุ้มอยู่ในเบาะตรงหน้าคนทำขวัญ) สูจารุไสหินด้วยถ่านสายฟ้าและน้ำ แล้วผ่าหัวนั้นจากเปลวเทียนที่จุดอยู่ ถอดจากนั้นก็หินด้วยเส้นไหมเข็นบนขอบแล้วผูกข้อมือทั้ง ๒ ข้าง เรียกว่า ผูกขวัญ แล้วจิมเบงหัวหน้าพากเพื่อเป็นสิริมงคล และถักน้ำอุ่นในขันให้เด็กกิน ๑ ครั้ง หากจะมีวีรยันด้วยก้าวขาตีพิณทองที่มานั่งอยู่นั้นให้คลิปให้หาย เป็นอันเสร็จพิธี เครื่องเช่นนี้นำไปเช่นพิธี โดยธรรมใส่ใบคงวางไว้ในที่ทึ่นควร แล้วนำเครื่องบายศรีทั้งหมดมาห่อผ้าขาวไว้ได้เบะเด็ก ๓ วัน แล้วจึงนำไปกองบนไขวันที่สาม

การเลี้ยงคุ้เด็กในสมัยก่อน พ่อแม่จะเดียงด้วยความมีความเกิด ถ้าเด็กนอนสะตุ้งพวารือตกลิ้รือจะให้พิเศษประดิษฐ์ พ่อแม่บังกะรับขวัญว่า “ขวัญอุ่นอยู่กับเนื้อกับตัว” เพราะเข้าใจว่าขณะนี้ขวัญของเด็กตื่นเด่นตกใจแล้วหนีไปอยู่ห้องป่า ตามคง เมื่อหายตกลิ้รือจะกลับมาสู่ร่างเดิมของเด็ก

เมื่อเด็กโผล่ขึ้นขวัญของเด็กจะรู้จักหนักແน้นนิสติปัญญาขึ้นตามตัวเจ้าของ ถ้าเด็กไปหลับที่ไหนก็ตาม กลับมาดึงบ้านมืออากรตัวร้อนรุ่มเป็นไว้ ผู้ใหญ่ก็จะทำพิธีตักขวัญให้ โดยใช้ขันข้าวและพัดพีตรงไปที่เด็กหลับ เอ้าหัวพีตักลง ๑ ไส้ลงในขัน (เพราะเข้าใจว่าขวัญออกจากตัวเด็กเมื่อหลับตรงนั้น) ใช้ผ้าปีบปักขันแล้วกลับมาที่เด็ก เปิดผ้ากอุ่นขันแล้ววนรอบตัวเด็ก ขวัญก็จะกลับเข้าร่างเดิมตามเดิม

เมื่อเด็กหายเข็นป่วยแล้วก็เอาคัวหดบุกขึ้นมือซ้ายขวา ก่อนผูกเค้าปลายสายปีกไปมาที่ข้อ มือเดียวกัน แล้วจึงผูกให้แน่นเป็นเงื่อนดายเพื่อไม่ให้หัวญี่ปุ่นไปไหนอีก เรียกว่า ผูกหัวญี่ปุ่น เป็นต้น

ในวรรณคดีเรื่องขุนช้างบุนแผนซึ่งเป็นวรรณคดีที่สะท้อนภาพชีวิตชาวบ้านในสมัยกรุงศรี อยุธยา กล่าวถึง การตั้งรือทำหัวญี่ปุ่น เมื่อเด็กชายครับ ๓ วัน ที่จะมีพิธีเอาคีกลงแปลง แล้วเขียน ชื่อใส่แผ่นกระดาษวางไว้ในแปลงด้วย ไก่เปล่าห่อกล่อง ให้ศีลให้พร แล้วตัดนาขศรีสู่หัวญี่ปุ่น ดัง เช่นบททำหัวญี่ปุ่นพลาญแก้วว่า

ศรีศรีวันนี้ฤกษ์ดีแล้ว
ชวัญมาอยู่สู่ภาษาให้สบายใจ
ชวัญเขยิ้งเขามาเดินพ่อนา
นามพวงเกี้ยวแล้วพวงทอง
ครั้นแล้วจึงให้อิอกสามที
ให้รับณาเย็นหนึ่นปีไป

เชิญหัวญี่ปุ่นพลาญแก้วอย่าไปไหน
ชุมช้างม้าเข้าไทยทั้งเมือง
อย่าเที่ยวล่ากระเกดห์ตระเวนท่อง
ช้างของเหลือหลายสหายใจ
ดับอัคคีโนกควันเมืองพักตร์ให้
มีรับเข้านะสวัสดี
(บุนช้างบุนแผน ๒๕๑๐ :๕)

พิธีทำหัวญี่ปุ่นเดือน

เมื่อเด็กชายครับ ๑ เดือน แสดงว่าเด็กพ้นจากอันตรายจากโรคภัยไข้เจ็บพ่อแม่ก็ จะจัดให้มีพิธีทำหัวญี่ปุ่นเดือน พรีชันฯ กับการโภคนหมาไฟ คั้งชื้อ และถุงปลอมพิธีทำหัวญี่ปุ่นเป็นงาน ออกหน้าอุกตานในหมู่วงศากาลญาณติ ส่วนจะจัดงานใหญ่โดยอิกราิกเพียงได้บ้านอยู่กับฐานะของ ครอบครัวเด็ก

ส่วนของที่ใช้ ได้แก่ กระikoร มีคโภก นาขศรี ๓ ชั้น ๕ ชั้น ๗ ชั้น (ตาม ฐานะ) ขัน พานรองมีกระทางใบม้าวานหมาน และอ่างอาบน้ำเด็ก เป็นต้น

เรื่องพิธีเดือนนี้โคลนนินด์พระสงฆ์มานขอญุทธมนต์ รุ่งเข้าก็ทำบุญตักบาตรเสี้ยง พระเข้า ได้ฤกษ์ให้เดือน พูดเป็นประธรรมในพิธีแต่น้ำมนต์ในสังข์ลงบนหัวเด็ก แล้วหยินดีค ฯ คีกพูดเป็นพิธี พระสงฆ์สวัสดิ์ยันให้พร พระมหาณเป้าสังข์คีบพะชาาร์ พิฒพาทาย์ โนหรี ปะโภก แล้วโภคนหมาไฟเด็ก ให้เหลือไว้หยอดหนึ่งกล่องม้มเพื่อไว้รุก จากนั้นก็อาบน้ำเด็ก ล้างเด็กขึ้นมาวางบนเบะตรังหน้าบานาขศรี พระมหาณทำหัวญี่ปุ่นเทียนเพื่อเป็นสิริมงคลแก่เด็ก

พิธีทำวัญโภนจุก

เด็กชาย โนราษร์ทำจุก ไว้กลางกระหม่อมทั้งเด็กหญิงและเด็กชาย พ่อเด็กหญิงอายุ ๔๒ ๑๐ ปี เด็กชายอายุ ๔๒ ๑๓ ปี ก็จะมีพิธีโภนจุกและทำบวัญจุก ช. เปรียญ (๒๕๒๗ : ๕๖) กล่าวถึงพิธีกรรมทำบวัญจุกดังนี้

พอได้ฤกษ์งามยามดี ก็ให้เด็กนั่งต่อหน้าเครื่องนายศรีเหล่านั้นแล้วคงล้อมคิวยหมู่ ผู้ใหญ่ เริ่มพิธีด้วยผู้ว่าคำวัญจุกถูปเทียนเครื่องสักการะ และว่าคำเชิญบวัญเป็นท่านอง ครั้น จบแล้วให้อาด้วยสายสิญจน์ผูกข้อมือเด็กข้างละ ๒ เส้น แล้วล้วนฟ้องชัยเริ่มเวียนเทียน เวียน เป็นชัยนาเมืองขวา จนครบ ๓ ครั้ง ดับใบကหวนแล้วเอากระแซงันหนาเงินเด็กเป็นรูปอุณาโลม แล้วอาบน้ำมพร้าวอ่อนกับไบร์วัณใส่ช้อนให้เด็กกิน ๓ ครั้ง ครั้นแล้วเบิกนายศรี ตีฟ้องโภชิน พิมพาทัณฑ์หริบรรเลง ผู้มาช่วยงานอันวายพรให้เด็กอยู่เย็นเป็นสุข

จะเห็นได้ว่าชีวิตในวัยทารกเป็นระยะหัวเสี้ยวหัวต้องของชีวิต ถ้าเด็กเกิดเจ็บไข้ได้ป่วยอาจจะไม่รอดชีวิตก็ได้ เพราะเหตุที่การแพทย์ไม่สามารถรักษาไม่เจริญคิวยเหตุนี้บรรพบุรุษจึงหาวิธีการป้องบวัญเป็นการให้กำลังใจแก่ผู้เป็นพ่อแม่เจ้มีการทำบวัญวัน ทำบวัญเดือน และทำบวัญโภนจุก ซึ่งประเพณีเหล่านี้ยังคงเหลืออยู่ในท้องถิ่นจังหวัดพิษณุโลกดังนี้

พิธีกรรมและเนื้อหาในการทำบวัญเด็ก

การทำบวัญเด็กจำเจียนคราไทย

ผู้ทำบวญ

นาข่าวีชย ศุขคำภา บาน ๔๘ ปี

บ้านเลขที่ ๙๙ หมู่ ๑ บ้านนาพองแดง ต. นครชุม อ. นครไทย จ. พิษณุโลก

เครื่องประกอบพิธี

กราย ๒ อัน เม็ด ๔ คำ หมาก ๔ คำ ข้าวต้มมัค ๕ มัด กลวย ๑ สูก อ้อย ๑ ห่อน ไช่ ไก่ต้ม ๑ สูก จากข้าวมาลือก ข้าวสารอย่างละ ๑ หว่านหอน เทียนเวียนหัว (ใช้ขี้ผึ้งแท้เอามาวัตรอบศีรษะของเด็กของบวัญ) ฝ้าย ๑ ใบมัดกล่องข้าว ฝ้ายสำหรับผูกแขน ๑ เส้น ด้ายสำหรับอาจารย์สูบบวัญ เทียน ๕ เล่ม ดอกไม้ ๕ ดอก ไห่ ๑ สูก เงิน ๖ บาท

ເນື້ອທານທິກຳວັນ ດຳວັດຖຸເຄີກນ້ອຍຫາຍ-ຫຈູງ

ພຣ. ຄຣ. ສຶກທີໄຊຍະນັກຄັ້ງ ສຸບສົວສົດ ເອທີ ຕາຕະປີຢະປຸດຕາ ພຣີ ອັນນະປີຢະຮິດຕາ ປຸເຮດະ ນະນະບານນີ້ ຮະທະບໍ່ ແມີສັນ ເຈດະ ກໂຣນະຈານນີ້ ນະນະ ຊ

ບັນດີ້ຂ້າງເຊື່ອງເວັງ ຖຸມາຮ່ອນນັ້ນອີ້ນຂໍ້ອຍໄສກາ ຂອບ້າງເຊື່ອງຝູ້ຜູ້ເທິພາດານອງອາຈ ດັນ
ຮັກຍາຫວຍຮາຍກູ່ຽ່າມີກຣ ຂອໃຫ້ລົງຂ່າວ່ານຂອງເອງວັນຍຸ່ອ່ອນນີ້ອຍ ຂວັງຫຼັກຫວລານໄປຕົກຫລົມແລະພົງ
ໄຫວ ກີ່ໄຫ້ໄປນ້າອານາ ວ່າມາເຍຂວັງເຊຍ ຂວັງເຈົ້າອ່າຍ່າເຄີນປ່າກວ້າງ ຂວັງເຈົ້າອ່າຍ່າໄສ້ທ່ອງທີ່ຂວາມີອີ້ນ
ນາເຍຂວັງເຊຍ ຂວັງເຈົ້າໄປເລີ່ມນໍ້າແມ່ນທີ່ ກີ່ໄຫ້ມາອ່າຍ່າຮ້າ ຂວັງເຈົ້າໄປເຖິ່ງຫົມເມືອງພີ້
ວັນນີ້ ນາເຍຂວັງເຊຍ ຂວັງເຈົ້າໄປສູ່ກົກນາກນ່າງຮ່ອງຂວັງເຈົ້າໄປເຖິ່ງຫົມເມືອງພີ້ ຂວັງເຈົ້າໄປລົ່ນນໍ້າແມ່ນ
ທີ່ ກີ່ໄຫ້ນາສານີ້ນີ້ ວັນນີ້ນາເຍຂວັງເຊຍ ຂວັງເຈົ້າໄປອ່ອງນໍ້າແກນຫຼູ້ ຂວັງເຈົ້າໄປອ່ອງນໍ້າປ້າຂ້າແກນພີ້
ຂວັງເຈົ້າໄປດີກີ່ຄໍານາກຂວັງເຈົ້າໄປດີກີ່ຫຼັກຫຼັກຄໍາລໍາໃຫ້ໆ ກີ່ໄຫ້ນາສານີ້ນີ້ ນາເຍຂວັງເຊຍ ຂວັງເຈົ້າ
ເທິ່ງທ່ອງເລີ່ມອ່ອງກຸລາງໂຄດ ຂວັງເຈົ້າໄປໄລ່ກໍາໂຄດແລະກໍາເໜົງ ຂວັງເຈົ້າໄປປັ້ງທ່າງອູ້ໄດ້ດັນໄນ້ ກີ່ໄຫ້
ນາສານີ້ນີ້ຂວັງກໍາແນັດ ໂຕ ຈະໄຫ້ມາອ່ອງຈິນໃນເນື້ອ ນາເຍຂວັງເຊຍ ຂວັງຫຼັກໄຫ້ມາອ່ອງຫຼັກປັດລົ້ານ້າ
ມັນເພົ້າກາຫອມ ຂວັງຫຼັກແລະຂວັງກໍາ ຂວັງຫຼັກຫຼັກແລະມົມອງຫວາ ປ່າກທັງຄູກເກີຍແກ້ວອ່ອງຫຼັກອົງວິນ ເລັກຍ້າ
ວອນນາດ່ວນ ພ້າຮ່ອງສ່ອນຮົບກັນນາ ນາເຍຂວັງເຊຍ ຂວັງຫຼັກໄຫ້ມາອ່ອງຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກ
ດ້າຍ ເຊື່ອຫລານເຈົ້ານາອ່ອງຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກ
ປັກໄຫ້ມາອ່ອງຫຼັກ
ປັກໄຫ້ມາອ່ອງຫຼັກ
ນໍາຮັວໄວນີ້ນ້ຳວັນນີ້ ຂອເຊື່ອງອຸກເຕົາ ມາອ່ອງໃນເຮືອນ ຂວັງຫຼັກເຕືອນໄຫ້ມາເຕົາ ຂວັງຫຼັກເກົດເກົດແລະເກົດ
ຂວັງຫຼັກ
ຂອຍເຈົ້າຮື່ອງເອົາເຈົ້າກົມືກາຫົວໝເວີຍກອ່າວັງ ມາເຍຂວັງເຊຍ ຂວັງຫຼັກແຈ້ງມາອ່ອງເຂັ້ມງົດແລ້ວ ຂວັງຫຼັກ
ແລະທ່ອງນ້ອຍ ຂວັງຫຼັກນີ້ກ້ອຍໄຫ້ມາສອງຫຼຸມແຫວນຂວັງຄອຄາງແລະໄຫສ່າຫຼັກໄຫ້ມາໄຮມເຮົາອ່ອງປະຈຳ

ເອົາ ນະນະອາກົດນາທີ ຂວັງເຈົ້າຈົນນາເສີມນີ້ນ້ຳວັນນີ້ ຂວັງເຈົ້ານາສອດແສ້ວຍ່າໄສ້ທີ່ເຖິ່ງໄປນາຕາມ
ມຽດການຫວ່າງ ມາເຍຂວັງເຊຍ ຂວັງເຈົ້າໄປເຖິ່ງຫົມເຄີນເຫັນຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກ
ຂວັງຫຼັກ
ເຂົ້າຍ່າໄສ້ທີ່ເຖິ່ງເຄີນ ກລາງເວນເຈົ້າອ່າຍ່າໄສ້ທີ່ເຖິ່ງທ່ອງ ມາອ່ອງຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກ
ເສົ້າຍ່າໄສ້ທີ່ເຖິ່ງໄປຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກຫຼັກ
ລູກແຕ່ສົວນມາບັນຫຼືກ້ານໃຫ້ເຈົ້ານອອ່ອງເຮືອນນໍາພ່ອແມ່ ກິນຫັກີໃຫ້ເຈົ້າກີໃຫ້ເຈົ້າກີໃຫ້ເຈົ້າກີ

ให้เจ้าคืนมาตายห้องเปล่า ให้เจ้ามานกินข้าวกับกลัวของอา ให้เจ้ามานกินข้าวกับปลาคอมปู ให้ญี่
เพียงตอบเจ้าอย่าได้หน่นเหมือนดอง ออย่าได้หنمองเหมือนเด้ออย่าได้เพ่าแก่เสียลี ให้เจ้าจ้าเริ่มอยู่
สวัสดี นอนหลับให้เจ้าได้เงินหมื่น นอนตื่นให้เจ้าได้เงินแสน แบบนี้ให้เจ้าได้เก็บวนฟีไซดี โทย
ร้ายอย่ามาหาล นารร้ายก่ออย่าให้มาเบีชน ให้เจ้าหายเคราะห์หายภัยเคราะห์เจ้าอย่าได้เห็น เบื้น
อย่าได้พ้อ ให้เจ้าหายพยาธิโรค ให้เจ้ามีศักดิ์ความภูมิ ผ่านแพ็ช้าศึกศัครุ สัพเพเตโรค สรัพเพเต
ธรรมชาตรา วินัสสันดุ ๑

ผู้กีบข้อมูล น.ส. ฐิตima แซนไยและ น.ส. ดวงกมล หมื่นเรือง
นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ค.บ. /๔๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล侈คราม
Pibulsongkram Rajabhat University

การทำข่าวญเด็กอ่อนก่อนทางกระทุน สำนวนที่ ๑

ผู้ให้ข้อมูล นางเทียน สินมา อายุ ๖๘ ปี
บ้านเลขที่ ๔๕ หมู่ ๖ ต. วัดคายณ อ. บางกระทุน จ. พิษณุโลก

เนื้อหาในบทกว่าวญ

“วัลเลย์วัลลุคกันน้ำจะตามไปเป็น ขวัญตกคนจะตามไป愧งาน ขวัญตกหอยอมห়ูাจะ
ตามไป愧ร้าหาເອາ ขวัญอย ขวัญเข้าไปเมลันทกอແສກ ขวัญเข้าเข้าไปແຫວກທີ່ກ່ອຫຼັ້າ ขวัญเข້າຈົງ
ກລັບຄືນມານະ ขวัญเข້າໄປເຄຸນດັ່ງເພີ່ມກູນອກກຳນົມ ขวัญເຫັນກລັບຄືນມາເດີຕະນະ ขวัญอย ขวัญ
ເຈົ້າເຂ້າໄປປອຍໃນຕັ້ນຕະເຄີຍທີ່ຕືບນຽມ ໄທັງກລັບຄືນມາເດີຕະນະເດີຂວัญອຍ ນາເດີຕະນະພ່ອຂວัญມານະ
ຂວัญຕືນຕະເບັນທີ່ໄຕ້ຂອນ ຂວัญນັ່ງກະໂຂນທີ່ໄຕ້ໄນ້ ຈົງກລັບຄືນມາເດີເຈົ້າວັນ ນາຄ້າງເໝືອນເຄື່ອ
ຄ້ວນມາພັນເນື່ອນເຄື່ອນນິນ ຂວัญເຈົ້າກລັບຄືນມາເດີຂວัญອຍ”

เมื่อกล่าวคำเรียกของวัลลุจน หมายความว่าจะใช้คำขสาขสิญจน์สูงขึ้นมีเด็ก

ผู้เก็บข้อมูล น.ส. กรณิการ ศุภนิศา นักศึกษาไปแปรกรมวิชาภาษาไทย ค.บ. / ๔๐

การทำข้อความเด็ก อ่านเก็บบางครั้งทุ่ม สำนวนที่ ๒
ผู้ที่เขียนชื่อ ขายบัญชีวาย โภมา อายุ ๓๕ ปี
บ้านเลขที่ ๖ หมู่ ๓ ต. โคกสูด อ. นางกระฐ่ມ จ. พิษณุโลก

อุปกรณ์ที่ใช้ ด้ายแดง ด้ายขาว
เนื้อหาในบททำข้อความ ขายบัญชีได้รับถ่ายทอดมาจากคุณแม่ของยายเอง

“ fading เคราะห์ fading โสด fading โสด ก็ยัง ตกตามตะวัน ตกตามพระจันทร์ พระอาทิตย์ที่นี่
ที่เงินที่ใช้ที่ร้องห่มร้องไห้หายเน้อ ขวัญเยียหวัญอีหనุมาเชอะ ขวัญตกน้ำจะลงน้ำ ขวัญตกน้ำจะลงน้ำ
จะลงท่า ขวัญตกหอยอนพญาคัวขวัญมาเรียง ขวัญเย็นมากยุ่งกับเนื้อกับตัวหนา อย่าไปเป็นคนเข็น
ให้บ่อน อย่าไปเป็นแมงกะ周恩ให้ไม่นะ กลับไปเรือนบุงหนาน หล่อลงมุก ขวัญเม่งพันปีจะไม่
หนีไปไกลเนอะ ขวัญเยียหวัญอีหนุมาเชอะ นาอยู่กับเนื้อกับตัวหนา นาอยู่กับพ่อ กับแม่ จนคาน
ยายนะ จนดีอิไม่เก้าอี้คงกรอบองยอดเพชรเน้อ ผูกหางเข้าขวัญมาผูกหางขาววันอ้ายหนา
ขวัญอีหนุมาอุ่นกับเนื้อกับตัวหนา”

โอกาสที่ทำข้อความเด็ก

การเรียบเรียงข้อความนี้จะกระทำเมื่อเด็กไม่สามารถให้หรือแปลกดักที่เด็กอนไม่หลับ ผู้ป่วย
พ่อแม่จึงนำมามาให้หมออเรียกขวัญ

ผู้ที่เขียนชื่อ น.ส. รุ่งกานต์ ยอดคง นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ค.บ. / ๔๙

การทำบัญชีก จําภาคางระกำ

ผู้ให้ข้อมูล นางเปรื่อง ย่อนสุข อายุ ๘๐ ปี

บ้านเลขที่ ๑๔ หมู่ที่ ๔ ต. ชุมแสงสงเคราะห อ. บางระกำ จ. พิษณุโลก

เนื้อหาในบททำบัญชี

“บัญชีหัวมาหัว บัญชีด้วมดัว บัญชีดีนมาดีน นครองทรัพย์กรองสิน มากองเงินกรองทอง บัญชกน้ำจะลงไปปง บัญชกคนจะลงไปคว้าบัญชานเรือน บัญชอย่าเก็บคงไม้มันแซนหัว บัญชอย่าไปเก็บคงบัวมันแซนข้าง บัญชแม่ร้อยชั่งมาอยู่กับเนื้อกับตัวเน้อ บัญชอย่าไปเอาเดือนต่างໄต้ บัญชอย่าเอาร่มไม้มันเป็นชาຍคາ นาเຄอะมาบัญชามา นาอยู่กับเนื้อกับตัวเน้อ ถ้าบัญชไปเมืองบนจะรับคัวช้างบัญช ไปเมืองล่างจะรับคัวสำราญเงิน ถ้าหากด บัญชมาเข้าครามอช่าหลงบัญชมาเข้าโครงอช่าหนนี บัญชแม่พันปีนาอยู่กับเนื้อกับตัวน้อ ผูกมือข้ายให้บัญชมา ผูกมือขวาให้บัญชอยู่บัญชน่องหนูมาอยู่กับเนื้อกับตัวเน้อ”

ผู้ทำบัญชีจะให้เด็กมานั่งใกล้ ๆ และวิธีสอนบัญชี โดยนำคำขวัญและสีขาวมาผูกข้อมือเด็ก เป็นยันเสร็จพิธี

ผู้เก็บข้อมูล น.ส. ชนกานต์ ใจขันธ นักศึกษาไปรแกรนวิชภาษาไทย ค.บ. / ๔๐

การทำวัณโภนจุก อําเภอพารามพิราม

શ્રીહર્ષમુદ્રા

นายเฉลิม มั่งมี อายุ ๖๗ ปี

บ้านเลขที่ ๘๕/๑ ต. ท่าช้าง อ. พรหมพิราม จ. พิษณุโลก

เนื้อหาในบททำข่าวณู

๑๙

ถูกасวันทีตัว สิรสารเรนต์ คั้งข้าพเจ้าขอน้อมเกี้ยรเกล้าลงถวาย ด้วยภารกิจในหนน เคาระ
คุณพระศรีรัตนตรัยทั้งสามอันประเสริฐ อนึ่งข้าขอນบกุณท่านผู้ประโคนยศกิจคือ ปิศาจเเลมารดา อนึ่ง
ข้าขอนพระคุณท่านสั่งสอนคือ พระอุปัชฌาย์ และอาจารย์ หนึ่งข้าพเจ้าขอถวายในมัธยการ เทพพรหม
มินทรอินศรแคนารายณ์ และเทพยคานเจ้าทั้งหลายประจัจกราช ข้าพเจ้าขอแสดงนงคลพิธีทำบุญ
ๆ ขอให้นิราศภัยทุกบุญประการ งมีครีสวัสดิ์แก่ท่านเพื่อของงานแล้วเจ้า ผู้จะปลงจากอุทกษา^ก
เกล้าในวันนี้

ศรี ศรี สวัสดิ์บารีพัฒน์อันประเสริฐราวนี้เป็นที่สักดิ์กิจาร ห้ามใช้ทำมุคการฉก
พิชແຫ່ງຖຸມາຮາອນໃຫ້ເງື່ອງວັນ ດານໂຈດກໂຫຍດທີ່ຂັ້ນມົດ ຈົ່ງຫາຜູ້ມາຂ່າຍພຸດປະສາຫຼວມແສ້ວສອນຕົ້ງ
ທົ່ວແລະແມັງດັ່ງໄສ່ດໍາລວມການ ດານໂວກຫຼຸງທີ່ສຸກາມີ້ຫໍ່ສ່ວນໝາງວາສ ໂດຍໂນຣາພຣະປະເພີ
ຈົ່ງເປັນດັ່ງນີ້ມີຄວາມໄວ້ເໜີອເກົດ ອັນວ່າຄຸນຍັງກະບິ່ງວຽກແລ້ມາຮັດ ອີ່ກວ່າດິນໜ້າແລ້ວສາກວັດນີ້ດັ່ງ
ເຄີມສັກວ່າຈະນາປົງສັນຫຼືໃນກຽງກັບພວກສັງຈາກສາມາດຕັ້ງໄກທ ມີດັ່ງນີ້ເປັນກົ່ນຫັນນັ້ນແລ້ວແຕກປັ້ງຈະ
ສາຂາບັນໃນນັ້ນ ພະນຸມາຄາວັ້ນທີ່ກຽງກັນອ່ອນໆ ສູ່ອັບດັ່ນກົດອຸທະນິໄທກະທົບກະທຳໆ ຈະເຫັນເດີນອັນ
ນັ້ນກີ່ຄ່ອຍປະຕິນ ຄວັນວ່າຈະວັບປະການອາຫາຮົມກົມໄໄສ່ເຟີ້ຮົມ ກລວ່າຫາກໃນຊຸທະຈະເວທນາ ສູ່
ດັນອນກັບພາມໄໄສ່ປະນາກ ຈົນດັ່ວນກຳຫນັດທະນາສ ໄດ້ສົບເດືອນ ທາຮກັກຄາດເຄີ່ອນອອກຈາກກຽງໆ ຊ
ຜ່ອງໜັກຕົວພົວພຽມພວ່ອມລັກພາ ແມ່ກີ່ຂຶ່ງແສນແສນໜ້າໃນທາຮກ ດັນອມແອນແນນອອກກົດໃຫ້ນອນ ໃຫ້ຮັນ
ບະຫຫານດັ່ນປີໂຫຮແລ້ຂ້າວນ້້າ ສູ່ລໍານາກຕາກຕົກຕ່າງປຳລັ້າປຸກ ຄວາມແສນແສນໜ້າຮົກໃຫ້ບຸຕົງແລ້ນຫຼາ ອຸ້ນໄສ
ເປົລເຫັນໃຫ້ນອນນານ ພະແນ່ເຈົ້າເຟີ້ກົນາລໄມ່ເນື້ອທຳ່ນ່າຍ ກຽນຊຸກຮັກຫົງໝາຍດື່ນນິທາ ປະຄອງແອນ
ກົ້ນຊຸມມີໃຫ້ເຈົ້າຮັກຄຣາງ ອຸ້ນຈາກອ່ຳນາສູ່ອ່າງໃຫ້ອານນ້້າ ຖກວັນກືນເຫັນເຄົ່າໄນ້ຂາດສາຍ ບົນນີ້ແປັງແຕ່ລາຍ
ໜີໂຄນທາ ໃຫ້ຜ່ອງຜົວຫຼຸງທີ່ສຸກາມີ້ຫໍ່ໄກທ ນາຍກົມ໌ໄກນໍາມາໄຟດ້ອງຄານກັນ ຄຽນສາມເດືອນໃຫ້ໄກນໍາກັນໄວ້
ກະຮ້ານ່ອນ ແຕ່ກົມາຮຍວ່ຍ່ອມຈົນເຕີບໃຫ້ໆ ແລ້ວເກົ່າຮັດຈັດໄວ້ຈົກຈອນກະຮ້ານ່ອນນຸ່ນໃຫ້ລະມ່ອນເປັນ

สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏธัญญีบูลลงกรณ์

พิมพ์โดย

-๑๑-

นมาล ปักปืนชั่นทองสุกศิ ลงษาราชาดีประดับพลอง ถ้าเห็นหมูนาหางจะน้อยไม่สมหน้า ขออา
ผณลูกผู้ดีให้เหล่าข้ามาทำซ่องให้สมงานตามท่านองรับดวงหน้า ครรัณเริญวัยวัฒนาตามกำหนด เป็น
บุตรมีศักดิ์โภนสินอึด แม่นบุตรชั้นยาเสร็จครบสิบสาม โภนสินห้าก้าไม่ห้ามด้วยเป็นชาติครรัณท่านกำ
หนนคกฎหมายไม่คลาดเคลื่อน ครบดีสีเดือนตามบูราณ์จึงให้หาให้ราหฤทธิอาจารย์ให้ฤกษ์พา ปีเดือน
วันชันษาให้ต้องกัน ตามโฉลกไชครั้นไหรากาสตร์ จึงบอกบรรดาคณาจารย์ทั้งสองฝ่าย คุณย่าคุณ
คุณยายและป้าน้า ทั้งหมดอุบัติม่อนอาสีนทั้งหมด บอกกำหนดคืนวัน ตามสำคัญให้นั่นคง
อาจารานาพระภิกขุสังฆ์มาสวคพระพุทธมนต์ ในวันพิชัยมงคลพิธีการ พร้อมทั้งพุทธอาจารย์และ
ไหร ทั้งพงศ์พันธุ์บรรดาท่านผู้เฒ่า ช่วยเริญจุกออกจากเกล้าในวันนี้ ให้ถั่นชั่งเข็นสามที่ ให้
ร้องเอารัช

๗๒

ศรี ศรี สิทธิเติโชชัย เป็นเมทิทธิโนมหุติฤกษ์ ฝ่ายศรีอิกเกริกกระเครื่มการ จัด
แข่งขันความหวานสรรพโภชనานา บุรุษเร่งจัดซึ่งເຫດอ่าวด้วยบ้านชั่น เปิดฝ่าประจันหังออกเสียง
นอกชาน กลัดผ้าขาววิลาสศาเดคนผูกม่านบัง กระจากราชทำเชิงประจงประจำสา หน้าต่างดีด
กระเจากระจังชั่น ผ้าแดงศักดิ์คุณทุกเสร้ำย เพศคนก็แวงพวงบุปผาสุมาลัยและยะด ข้างพื้น
ล่างปลุกเสื่อถันໄค พรอมย่างให้บุรุษนักชั่น ไม่ไฟผูกหนักข่าวผ้าขาวพันคุพิง ตั้งเดียงให้ไว
ในนั้น วางอัฒจันทร์เครื่องน้ำชา ล้านเครื่องแก้วกระหลาป้าปากเลี่ยมหอง ปักบุปผามาลากองทุกช่อง
ชั่น รายหน้อสำรีคุมรัฐสุวรรณรัตน์ ตั้งเป็นนัคคุรีเริบร้อย มะกรูดฝักส้มปือยอดลงไป ใบเงิน
ใบทองแทรคหัวเพรกวิ่ดตามบูราณ์ มีดตะไกรใส่พานสำรีครอง ปักแวนทองเทียนทองติดไว้ ใบ
พอกคะแนนขาคนนำมั่นหอน ออกระพรั่งพร้อมบนเตียงหงษ์ กระบี่คานวะระคนบันไดแก้ว เป็นถ่อง
แหล่งสุนคานญี่ปุ่นครัวค้าหองดัก ปินครัวจ้ำหอกเป็นลายนอน ผูกหวนหอกปลอกหองดุม ขอครัวด้าน
กลมนั้นไว้กาง โล่เขนผูกน้ำจาง เป็นคู่ๆ กritchสำปานหลังครองกานูคามปากนก ฝักกะเหมะแกะเป็น
กันกระหนาบครัน พร้อมสรวงพายุรตามสมบูรณ์บูราณ์ บังจัดเบญญาขึ้นอกชาน เที่ยวกรานให้ไว
อ้อนวอนนานที่เป็นจ้าง วัสด์ต่างๆ นาหดายพวงทำแหงหัวกระชายแขงสองครอง เอาจะละกอหัก
หองมากจนเกะไว เป็นลายนกคลอกไม้ในก้านไฟล์พลิกแพลง ช่วยกันติดอย่างวางแผนเย่งล้านอย่างดี
ท่านใจน้ำเงี้ยวสินม่วงแดงคำ ลายต่างๆ ช่างกระทำหักถึงกัน ถ้วนทุกชั้นสะอะค่า พื้นเบญญาผ้าขาวว
คุณ่าชุมสมทรงหั้งสามชั้น เหิงก์ผูกหันเป็นภูมิเขา เป็นกรวยโตรกจะ โงกน้ำชาจะ่อนผา แล้วก์เจียนเป็น
ลายศิลลสับสี เอาไม้คัดอย่างดีมาวางเรียบ ตามระเบียนบรรพชา มีรูปโโคกระพิงหิงสาราชสีห์
กระหารเสื่อหนึ่งหนูละนั่งแม่น กระแตกระต่ายคุณเด็นไปตามกัน ครรัณจะร่ารำพันจะช้ากี เหล่าครุย่างค์
คนครรีก์พร้อมกลาด ทั้งพิษพาทย์ไหร ช่องใหญ่ย่อห่างคีทีเสียงเพระ ไม้บัณฑะวและแครสังข์

๗๓
๕๖๐
๙๑

128732

เสร็จพร้อมพรัชทุกประการ ครั้นสุริโขเพื่องโพธมนานศิวอัสดง ท่านผู้มีวัสดาภิพางษ์มานั่งที่
แต่งกุณารกุณารีที่จะปลงหมด ศิวายเครื่องประดับอันอุดมคิรเกนัก ใสเกี้ยวทองคำร่าจ่าหลักปักกุณฑล
ใส่สร้อยสนสวนศอกรวง จิกคั่นคงพลดอยประดับ ทองบางจะพาบานพับผูกคั้นแขน ลักษณะ
ลายเล่นแผลสมัย สวยงามได้ใส่ประหลาดงามแหวนทำเป็นเรือนเทศ แก้วก่องเกือกุณามตี บุ่งบอกย่าง
คิเกล็คพิมเสน จีบโงะกระเบนไไวหางแหงส คาดเข็มขัคสายประงประจายา ดูรุ่งเรืองอร่ามทำรัศแสง
ห่มกรองทองเหลืองແยงพื้นเขียว กำໄไอเด้าทองคำทำเป็นเกลี้ยกลมสะชาด พรนอ่อนเอียนนาปุล่าด
หนอนอิงดัง แล้วอุ้มเอาเจ้านานั่งในมณฑล พระสงฆ์สาวะพะพุทธมนต์มงคลการ เจ็คดำเนินสิน
สองค้านานพระกรรมีย์ คงคงดีซึ่งดามบท ฉบับในกำหนดพระพุทธศาสนาศรี ติพิพพาทาย์ ไมหร
มีสนั่น ให้ลั่นซ้องเป็นสำคัญให้ร้องເຫັນ ฯ

ถ้า ๑

ศรี ศรี สุนทรประสิทธิ์ได้ฤกษ์วรวรชาโขด ตามดักน้ำใจลอกให้ราศร์ แสง
หิรัญเรืองจากศร้ายเรื่อรอบ สว่างขาวพร้าวเศษขอมาหากหง จกรวาลพ่องเพื่องน้ำท่าเป็นฝอยตึ่ง
แสงทองผ่องข้ามช่องรุ่งเบิกอรุณฤกษ์ พระบริษัทรังทั่งคณะวิสุทธิสิงห์ ทั้งผู้เข้าเฝ่าแห่งที่ดินวาก
ช่วยกันประดับประดาภยกุณาร ศรีทั่งเครื่องบรรพดลังการอันอุดม แบ่งกรະหนมอนบุณทดเป็นสาม
เหมือน ใบเงินใบทองแซมนหญาตแห่งกเมฆเข้าทั่งสาม ยอดแหวนรูปปันพรัตน์ช่อรวมหัวครัวด
บุ่งขาว โขนพัศตร์วิภัยด วันจายวิจิตรบรรจง แล้วอุ้มเจ้าเข้ามานั่งลงสำนักษาด พิยาดม้องเข็มสามหน
แล้วขาน ให้พระแสงเจ้าสุวคชยันโดยทุกมองคล อ้ออิงอสตินกหรี ด้างนรรเลงคุริยางค์คนครีนีสนั่น
พระสงฆ์คลึงมีคสุวรรณยกรรม ไกรกริบ พรน้ำทิมมันครา พากพุฒาเกี้ยเปาสังข์ดีด ไม้บัณฑะวัดดัง
ดันนสกิน โภนเสริงสื้นทั่วเกศา อุ้มเจ้าให้เข้ามานั่งในเบญญาส่างงาน นิมนต์พระทั่งสามมารคน้า
หนึ่งหองคำ เป็นสำริดเสริจประสิทธิ์แล้วหันต่อหลัง พระพย์กัมารคน้าสังข์ประสิทธิ์พร ให้ถาวร
วัฒนา แล้วอุ้มเอาทุนารนไนเรือนหลัน กิตการจะทำขวัญกุณารกุณารี จึงให้ยกนายศรีออกมาดัง
บนบลังก์ทำรัศร่องขอกรองของความหวาน ครอบเครื่องประดับล้วนเอนโอบ พร้อมสรรพไภชน์
กระยาหาร ตามไภชน์ประเพพี ขอดบายศรีขันทองใส่ ปักพุ่มดอกไม้ล้วนลิลา ยอดคงมา
สามยอด ไม้กระหนานสอดเข้าสามอัน ผ้าพื้นสุวรรณพันหุ้มนอก ล้วนลักษณะออกແລาบสี
เดียวกันได้ใส่บันหอง พานหิรัญรองและเติมสถานลักษ แวนทองปักไว้ทั้งสาม เทีบกลมงามติดทุก
แวน ใบพลุคະແນนนับใส่พาน มะพร้าวอ่อนฝานเป็นฝ่าปีด ช้อนเงินเลือกแลวิจิตรจารัสลาย จันทน์
กระจะกลืนกระชาขพุ่งครลับ ใส่ในกองปริกสุวรรณโถน้ำมันหอมจรุงสมดุกสิ่งสรรพ จึงจะ
อัญเชิญขวัญกุณารกุณารี พระหัวใจเจ้าอย่าย่าให้กันนี้อยู่ในน้ำแฉลวอ่อนอี้พื้น พฤหัชานพฤกษ์แອ

ป้าชัยชนสิงสัค์อธุบากหมู่ทิชาชาติ จงมาอยู่ในนิวอาสาดอน ชมคุณการกรรไทร์ซึ่งของ พวงเงิน พวงทองพวงมณี กาสาลาสีแฉกกาสา จงมาอยู่ในเคหาห้องอันบรรจง ขวัญเจ้าอย่างมาคำร้องอยู่ใน กาย ให้แสงประเสริฐสุขสบายทุกอริยานด นับก้าหนาดต่อไปแต่วันนี้ ให้อาด้วยพรหมาริทีอันเล็ก ข้างละสามเส้นดูบประเสริฐสุกข้อมีอ จึงให้ลั่นบันลือซึ่งห้องชั้น เทียนจุดไฟติดแวนเวียน เมืองช้าย เป็นลี่นมาบีองขาว ครบเจ็คราตามสัญญา ดับโลงคุณจันทน์กระจะเจิมเป็นอุมาโถมเดลินเหลือ สะอาด ตามโนราษัยศาสตร์ประสิทธิ์พร น้ำมะพร้าวอ่อนແຕไงง้วญ ใส่ช้อนสุวรรณปือนสาม กี เมิกนากยศรีดีม่องลั่นเสียงให้สนั่นกัมปนาท ทำพิพพาห์น์ใหริกลองแขกน์สนั่น ให้เลื่อนลั่น โกลาหล ท่านบรรความทุกคนล้อมสลอน ประชุมช่วยกันอวยพรแล้วสอนสั่ง พ่อແລແມ่งจังดึงโสด ประสาท ศดับโถวางกท่านครูเข่า ระลึกไส่ศีบเรเกล้อบุญเป็นนิตย์ อภิชาดบุตรนั้นอุกฤษฎีเป็นอย่าง ชั้ง เกิดมาเป็นชาหอยูงนี้ແສນยาก หากฤศลุขคงมากได้เกิดมา ได้ประสพหนพระสักดิจุราประ ทุทธองค์ แล้วเกิดมาในผ่าพงศ์ภูมิศรี อันว่าบุตรบุคคลนิยู่สานชนิด อุชาดบุตรนั้นสุริตรีย์อน เสมอบิค อวชาดบุตรนั้นค้ำข้ากว่าวันดูเรศ พ่อແລແມ่งดีอ่าประดิษฐ์หงษ์กิจ จึงเป็นที่นัก ประษฎ์ท่านฝ่าพหานาล อุปถักรากคัวของอาหารสรรพโภชนา ดึงอยู่ในกุลแท้ชูป้าจานะธรรม ทุก วันคืนช้าค้าอย่าได้ประนาท องอยู่ในโถวางกท่านบิคແນมารดา อ่ายส่องสภาพแสวนด้วยพากพาอุ อนนึงศีลແಥานหนั่นกระทำ กับบุชนิยกรรมท่าให้เป็นนิจ คุณพระรัตนตรัยคิดทุกเร้าค้ำ อนนึงอัปป นาหนนยะกรรมจำไว้ให้แน่ นีແລเป็นกรรมเกหูหง โถวาง แม่ผู้ใดไม่ประมาทสตินั่น กับในอนุกคนนั่น กีคงจะบ้าบัดบานหมาหมกทุกประการนี่ແລเป็นอวสานที่สุดสอน ที่นีข้าหเจ้าจะอวยพรสั่งประการ ของ สมศักดิ์พระศาสดาจารย์ประทานไว้ คืออาชันน์วรรณะสุขะพะ นี้ใจรับແเนประเสริฐ เป็นสั่งวิเศษ สุทธิเลิศล้วนสวัสดิภาพ อาชันน์ให้อาชุมากยิ่งกว่าขัย วรรณะนั่นให้สิ่งริสุทธิ์ มีผิวพักตร์สุดฟ่อง ดังเพี้ยนห์ ยั่นดุสุขะนนเนขอให้มีความสุข นิรากลั่วไกสุกงหกอริยานด อนนึงพะนนั่นนี ก้าหนาดตั้ง บทໄวส่องประการ กำลังปัญญาบีชาญในเชิงประษฎ์กำลังกายให้คล้ายราชไกรสาร อาจประหาร วาญรอนไพรีได้ สืบหนาดก้าหนาดในพระพกรหง บัดนีข้าหเจ้าจะสั่งสอนเป็นค่าโนราษ ตามโวหาร คดโลก ทั้งพ่อແມ่งอย่ามีโศกสืบกับทุกนี ให้ศิวงานมีความสุขสืบสุริวงศ์ ส่วยข้าวส่งนาแต่เห็นอสั่ง ส่วยเกลื่อมมาแต่ได้ ความทุกขอย่างไรได้ ความไข้ขอย่างไร ให้เป็นมหาเกรย์สูมีหันต์ วิญญาณกะ ทรรพบันนั่นให้กังกันอยู่อย่างกะทรรพบันนั่นให้เหลือล้น จะบัวกีให้กันชนเป็นสังฆราช สึกอกมา ให้เป็นพระยาอยศมนตรี จะนีคุกให้คลีทศรีแท้ จะสอนແມ่งผู้เป็นอยูง ให้ปรากฏยิ่งกว่าผ่าพงศ์ ให้สามกีให้ทรงค่อมรรยา ให้มีทรรพ์เงินตราข้าหอยูงชา นีข้าวเหลือเกลือหลาຍเลิศบุคคล จะขาย กันน้าໄร์กีให้ผลทุกครัวครั้ง ภาครุสพหนังคลังกะวันดูเดฯ ให้ลั่นช้องเข้าสามทีใหร้องเอารับ

การทำขวัญเด็กอ่าเภอวังทอง

ผู้เก็บข้อมูล ยายจันทร์แดง เสนานุช อายุ ๕๖ ปี อ.วังทอง จ.พิษณุโลก

พิธีทำขวัญเด็ก

ผู้ทำขวัญจะได้ตอบแทนในการทำขวัญครั้งละ ๒๐ บาท เด็กที่เข็นปะช เด็กที่ไม่หลับใน นอนอาบแต่องไว้ พ่อแม่ก็จะพูดภาษาเรียกขวัญโดยเครื่องขัน ๑ ใน เทียนน้อย ๕ เล่ม เทียนเล่มละ ๑ บาท ๑ เล่ม หมาย ๒ คำ และกล่าวขึ้นว่า ๑ หวี เริ่มพิธีด้วยการแต่งขันข้าว จุดเทียนแล้วกล่าวคำเรียกขวัญดังนี้

“อุดขันวนาน ให้กินกล้วยหอมหวาน ให้กินดาลหอมอ่อน ขอให้นำสิงมาสู่ คือ คือ ! นาน๗๙๓ ๓๒ ขวัญก็ให้นำข้า ๕๒ ขวัญ ก็ให้นำวน ขวัญจะไปเกิดหนได้ให้นา ขวัญจะไปเกิดเมืองฟ้าได้ค่า ก็ให้นา เมื่อนี้วันนี้ ขวัญจะไปเล่นนางงาม ขวัญจะไปเล่นนางไดก็ให้นาที่นี นาน ลูกข้าที่นานีนาน ให้นานีงมาสู่ ครรัณจะกินก็ให้นึงสำรับให้ปรับ”

ผู้เก็บข้อมูล น.ส. สาวิตรี โพธิ์โคนด นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ค.บ. /๔๐

การทำขัวัญเด็กอ่อนแกร่งโนบสต์ สำนวนที่ ๑

ผู้ให้ข้อมูล นายสوارค์ บุญคง อายุ ๗๓ ปี

บ้านเลขที่ ๑๐๑ หมู่ ๑๒ ต. ท่าจาม อ. วัดโบสถ์ จ. พิษณุโลก

เครื่องประโภตพิธี ๑. นายศรี ๔ ๘๙
๒. คุณสุนทร-เต章程

การประโภตพิธี

ให้เด็กนั่งตรากกลางบ่ายศรีทั้ง ๒ ชั้ง ให้เด็กนั่งบนมือและระหว่างการทำพิธีญาติผู้ใหญ่
จะมาด้วยไม่นับขึ้นมือเด็ก

เนื้อหาในบททำขัวัญ

ให้ขัวัญอย ขาวัญคืนอยศรี ขัวัญตัวอยู่ตัว ขัวัญหัวอยู่หัว อย่าไปโลกลไปหลงในคงในป่า
จนนาอยู่กับเนื้อกับตัว อย่าไปโลกลไปหลงอยู่ในเชิงตะกอน อย่าไปนอนในป่าช้า ขัวัญจะมาอยู่กับ
เนื้อกับตัว อย่าไปเข็นด้นไม้ค้ำหันย่าง ขัวัญจะมาอยู่กับเนื้อกับตัว ขอเพียงคางจะมาปรากฏปักครอง
ขัวัญยังถูกไว้จนเดินให้อยู่แก่เม่าชา ถือไม้ม้าหัดทองกระบงของเมีย เพื่อให้ทำมาค้าเจ็บให้เป็น
เศรษฐีมหาเศรษฐี อาชุวรรณะ สุขะ พลະ เทອญ.

ผู้กับข้อมูล น.ส. กาญจนा แก้วสา นักศึกษาไปร่วมแกรมวิชาภาษาไทย ค.บ. /๔๐

การทำข้อความเด็ก สำเนาที่ ๒
ผู้ให้ข้อมูล นางหนอน พุ่มบัว อายุ ๗๗ ปี
บ้านเลขที่ ๖๖ ต. หินลาด อ. วัดโบสถ์ จ. พิษณุโลก

การประกอบพิธี

ตอนคลอดลูกของมาเรียไม่สามารถตัดสายรกร แล้วล้างเด็กให้สะอาด นำเด็กใส่กระดังเวชให้ครบสามรอบขึ้นสามครั้งแล้วก็ล่าวว่า “สามวันเป็นลูกพิสิฐ์วันเป็นลูกคน” ครบสี่วันแล้วนำเด็กออกจากกระดัง ต่อจากนั้นก็เป็นการทำวัณเด็ก เอาของเงินของทองไปมัคเบนให้เด็กเล้าใส่เปลกล่อง

ໂອລະເໜ້ງສຸກນ້ອຍນອນເປັນແມ່ຈະໄກວ ນອນໄປເດີຕົມແມ່ນເນື້ອອຸ່ນຈະເກີນຄອງພິກລເອຫນອບານເຢືນ
ເກີນເອາລອຍໃຫ້ສຸກແມ່ເລຳນ ແມ່ນບານເຫັນໃຫ້ແມ່ນອນ

นกเขาเขย ขันดึ้งแต่เข้างบน ขันไปปีกินแม่จะฟังฟ้าสั่น ให้เม่นเนื้อเย็นอย่ายิ่งนอน

ແມ່ເອຍແມ່ເນື້ອເຫັນແມ່ຈະໄປເລີນເອົນຫາດກរາຍ ແມ່ຈະໄກວໄປໄກວມາໃຫ້ສູກນີ້ອໜອດ ແມ່ນອນ
ເປົລເທົ່າລະຫວ່າ ແມ່ໄກວໄປໄກວນັ້ນເລັດນີ້ໄປ

ผู้เก็บข้อมูล นางสาวนันต์ คำเพ็ชร์ นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ค.บ. / ๔๐

การทำข้อความจดหมาย สำเนาเอกสารใบอนุญาต

ผู้ให้ข้อมูล นายสะอัด ไมคริชิ อายุ ๖๗ ปี

บ้านเลขที่ ๑๙ หมู่ ๑ ต. ห้วยแก้ว อ. วัดโบสถ์ จ. พิษณุโลก

การประกอบพิธี

เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๑ ปี เด็กชายอายุ ๑๓ ปี จะมีพิธีโภกจุก (เด็กสมัยก่อนนิยมไว้จุกตรงกลางกระหม่อม ซึ่งเป็นที่ร่วมของชาวไทย เเรเนียกว่าจอนขวัญ) มีการทำหน้าที่ดูแลงานบ้านด้วย แข่งสถานที่ทำพิธี มีหม้อน้ำมนต์ และหาผ้าไว้คลุม ผ้าสัมป.orangeในเงินในทองหยาดพริกใส่ในหม้อน้ำมนต์ มีคอกไก่ กรรไกร ไส้ฟานเครื่ยมไว้หานา ตอนเย็นนิมนต์พระสงฆ์มาสวดพระพุทธมนต์ตอนเข้าบ้านนิมนต์พระสงฆ์มาสักน้ำชา แล้วเริ่มทำพิธีโภกจุก พ่อแม่จะนำเด็กหนาที่หัวหน้าพระทำจุกเป็น ๓ แหงน เอาใบเงินในทอง หยาดพริกแซมทั้ง ๓ แหงน พอดีเวลาพระสงฆ์สวด ชั้นโถ พอดีงบทว่า สีเสปปุริไปบริบูรณ์ทันที แล้ววิเศษสุดๆที่นับถือและพ่อแม่บริบูรณ์ ตอนนี้บางทีมีนายศรีไปลอยน้ำ และอยู่ฐาน ขอให้ความเจริญคงมีสุขสวัสดิ์คงมีแก่เด็ก

เมื่อโภกจุกแล้ว เจ้าภาพที่มีฐานะคือพิธีทำข้อความจดหมายไว้ในตอนนี้บ่ายนี้การคระเตรียมบายศรีไปลอยน้ำ มะพร้าวอ่อน ๑ ผล กล้วยน้ำว้า ๑ หัว ขันนคัมข้าว ขันนคัมแครุณและขันข้าวสาร ๑ ขัน สำหรับปีกแวนเทียน

พอดีดูกันจากงานตามคือจะทำข้อความจดหมายไว้ให้เด็กนั้งต่อหน้านายศรีบูชาดีๆให้ผู้ที่ส่องมองเห็น หนอทำข้อความจดหมายไว้ให้เด็กนั้นเครื่องสักการะและว่าคำเชิญขวัญเป็นทำนอง ค่านี้

เนื้อหาในบททำข้อความ

อุกาสะ เจ้าพเจ้าของน้องเกียรติลาลงคล้ายภายใน วจี โนนกรรม ควรคุณพระศรีรัตนตรัยทั้งสามอันประเสริฐ อนึ่ง ข้าบอนบุญท่านผู้สั่งสอน คือ พระอุปัชฌาย์ และอาจารย์ อนึ่งข้อความนี้มีสาระ เทพพรหมินทร์ อินทร์อิศวรและนารายณ์ และเทพยดาเจ้าทั้งหลาย ประจำจักรวรรดิ เจ้าพเจ้าจะขอแสดงมงคลพิธีทำข้อความจดหมายไว้ให้นิราศภัย ปราสาทกุกข์ทุกประการของลัจฉัด แก่ท่านเจ้าของงานแก่ตัวเจ้าผู้ปวงจุกออกจากรถภายในวันนี้

ศรี ศรีสวัสดิ์ บรรพิพัฒน์อันประเสริฐ วารนี้เป็นที่ล้ำเดิมคุณธรรมท่านเจ้าพิธีโภกจุกคงคล การแก่กุมาร (กุมารี) อันเจริญวัชตามโฉลกไชคพิชัยมงคล จึงพาผู้รุ่นมาอยู่ชั้น และประสาทพรแล้ว สั่งสอนพ่อແเม่จึงดังโสดสวนาก ตามโἰวาทสุนทรสารสุภาษิต ส่วนมราวาสโดยโบราณราช

ประเพณีจังตั้งกตัญญูกิริยาที่ไว้ให้น้องเกศ อันว่าคุณของ ปิตุเรศແລນารดา อิงกว่าคินฟ้า และสادر อันถือล้าน เดิมสืบต่อจะมาปฏิสันธิ ในครรภ์ก็พากสั่งว่าสัมนาคุพักโภกรยุติคั้ง ขึ้นเป็นก้อนชินมังสา แล้วแตกเนื้อปัญญาสาขึ้นในนั้น พระมารดาครูว่าคั้งครรภ์ขึ้นอ่อน ๆ สูญปอดมีอุทธรณ์ให้กระแทบกระทั่งจะยืนเดินนอนนั่งก็คงประคับประคอง ครั้นว่าจะรับประทานอาหาร ผู้คนนั่งก้มให้ผิดร้อน กลัวว่าหากในอุทธรณะเวทน่า สูดอนคพภานมิได้ประมาก จนถ้วนกำหนดคพมาสได้สินเดือน การกันนั่งก็คลาดเคลื่อนออกจากครรภ์สูญผ่องพักตร์ผิวพรรณพร้อมลักษณะ เมื่อยังสนเส้นหนาในทางก ตอนบนแบบแอบอกอกให้หนอน ให้รับประทานฉันปโยธระและข้าวหน้า สู่ล้านากรากครัว ปล้ำปลูก ลูกที่แสนเส้นหารักในบุตรบุตร ยุ่นใส่เปลเหลี่ยงเข้าให้หนอนนาน คุณแม่เข้าเฝ้าบริบาล ไม่เบื่อหน่าย ครั้นลูกหงີงสูกชาดคืนนิทรรประคองแอบอุรามิให้เจ้าร้องกร่าง ลุ้นจากอุ่นมาสู่อ่างน้ำ ทุกวันทุกคืนเข้าค่ำไม่ขาดสาย ขึ้นไปเปลเปลลงหัว ให้ผ่องผิวสุนทรีย์เรืองวัย หาฤกษ์โภกผุมไฟด้องความกัน ครบสามเดือนให้โภกันไว้กระหม่อม บุดกนารพาวัยย่อมจนเดินให้ญี่ แล้วเก้ารัศจัดให้ไปไว้รุกษอนกระหม่อม บุ่นให้ละมุนเป็นมุกดล บีบเป็นชั้นทองสุกสีลงยาราชาวดี ประคับพลอย ถ้าเห็นผ่านงางจนน้อยไม่สมหน้า ขออาหมอกผู้ดีนี้หน้าตามคำร้องให้สมงานตาม ทำนองรับดวงหน้า ครั้นเริญวิชวัฒนาตามกำหนดเป็นมุกด์รีบิกโภกสินอีด แม่บุตรเข้าบ้านฯสืรุกราย สินสาม โภกสินห้าก็ไม่ห้ามด้วยเป็นชาด ทรงท่านกำหนดคกฎหมายไม่คลาดเคลื่อนครรภ์ดีปีเดือน ตามใบราษจึงไปหาให้ราษฎร์ชื่อให้ฤกษ์น้ำ ปีเดือน วัน ขันมาให้ต้องกัน ตามโภกใช้ครั้น ให้ราชสตรีซึ่งนักบราhmaตั้งสองฝ่าย คุณปู่ ย่า ตา ยาย และ ป้า น้า ทั้งคุณลุงและคุณอา สินทั้งหมดควบคอกันหันคืนวันตามสำคัญไว้ให้มั่นคง อาจารนาหรือภิกษุสงฆ์มาสวัสดพระพุทธมนต์ ในวันพิธียังคงคลาดีการ พร้อมทั้งพุฒาจารย์และให้รา หั้งพวงค์พันธุ์ตามบรรคราผู้เข้า ช่วยเจริญจุก จุดเทียนกล้าในวันนี้ ให้ให้ร้องขึ้นสามที แล้วสั่นเสียงอวยข้อ

อวยพรที่นี่ ข้าพเจ้าจะขออวยพรสี่ประการ ของสมเด็จพระบรมศาสดาจารย์ประทานไว้ ก็คือ อายุ วรรณะ อุษา พละ ไชร แสงประเสริฐ เป็นสิ่งวิเศษวิสุทธิเลิศ ส่วนสวัสดิภาพ ไม่มากยิ่งกว่าอสังหาริมทรัพย์ บรรพบะนั้นในสวนริสุทธิ์ มีผิวพักตร์ผ่องดังเพลญจันทร์ อนึ่ง สุขะนั้น ขอให้มี ความสุขปราราบทากภัยไกลทุกข์ทุกอิริยาบถ อนึ่งพละนั้นมีกำหนดตั้งบทไว้สองประการ กำลังบริชา ผู้คนในเชิงประชัญญ์ กำลังกายนั้นแข็งแรง คล้ายราชไกรสร อาจปราบราญรอนไฟรี ได้สั่นหมัด กำหนดในพุทธพาร บัคนีข้าพเจ้าจะสั่งสอนเป็นคำใบราษฎรตามไวหารคดีโลก ทั้งพ่อแม่ย่ามีโศกสิ้น กัยทุกปี ให้ผิวงามมีความสุขสันติสุริยวงศ์ ส่วนข้าวส่งมาแต่หนีอ ส่วนยกอสั่งมาแต่ได้ ความทุกปี อย่ารู้โกล์ ความไขข้อย่ารุ่น ให้เป็นมหาเศรษฐี มีมหันตวิญญาณทรัพย์นั้นคันคั่ง อวิญญาณทรัพย์นั้น

เหลือล้น จนว่าก็ให้กันจนเป็นสังฆราช ศักดิ์โภกมาให้เป็นพระยาอุดมนคร อะมีคู่ดีให้มีแค่สตรี แท้ จะสอนแม่สู้หงูงให้ปราภัยเชิงกว่าผ่าพงศ์ ได้สามีก็ให้ทรงต่อกรรยา ให้มีทรัพย์เงินตราข้า หงูงชาญ มีข้าวเหลือเกลือหาดใหญ่เลิกบุกคล จะค้าขายทำนาไร้กี่ให้ผลทุกคราวครึ่ง

ภาตุ สัพพมังคลลัง ๑๖ฯ ภวันดุ เดฯ ให้ลั่นผ่องบืนสามที แล้วให้ร้องอวยข้อ

ผู้เก็บข้อมูล นางสาวกัญญาณี แตงยั่น คณะมนักรังสิตศึกษาไปร่วมงานวิชาภาษาไทย ก.บ. /๑๖

ข้อสรุป

เนื้อหาในบททำข่าวญี่ปุ่นและทำข่าวญี่ปุ่นจูก มี ๒ ลักษณะ คือ เนื้อหาที่อยู่ในวรรณกรรม ลายลักษณ์ และมุขปารูป (ป่ากต่อป่าก) มีข้อสรุปเกตุว่าเนื้อหาในบททำข่าวญี่ปุ่นจูกซึ่งเป็นวรรณกรรม ลายลักษณ์ของจ้าว尸鬼พรหมพิราน และจ้าวเตอร์วัคโอบส์ มีหลายตอนเหมือนกัน เช่น ตอนเริ่มต้น ก่อนอ่านตอนนี้มีพระรัตนตรัยตอนบรรยายการเดียงคุก และตอนท้ายการให้พรแก่เจ้าภาพ เป็นต้น แสดง ว่าหมายทำข่าวญี่ปุ่นของทั้ง ๒ จ้าว尸鬼จะได้เรียนรู้และศึกษาจากคำราดั่มเคียวกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลก
Pibulsongkram Rajabhat University

เครื่องหมายการค้า
มหาวิทยาลัยพิบูลสงคราม

Pibulsongkran Rajabhat University

บทที่ ๓

ประเพณีทำขวัญนาค

ความสำคัญของการบวง

บรรพบุรุษมีความเชื่อว่า พ่อแม่ที่มีลูกชายอายุครบ ๒๐ ปี และได้มีโอกาสบวงในบวรพระพุทธศาสนา จะได้อานิสงส์จากการบวงของลูกมาก ถ้าหากไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ จึงมีสำนวนว่า “เกาชาข้าหลีอง” ดังนั้น ชาวยไทยเมื่ออายุครบบวงจะต้องบวงตามประเพณีที่ปฏิบัตมามาแต่เดิม

การบวงเป็นช่วงที่สำคัญอีกช่วงหนึ่งของชีวิตที่จะเปลี่ยนแปลงฐานะจากนักศึกษา一名到ขึ้นเป็นพระสงฆ์ซึ่งมีศักดิ์เป็นครูอาจารย์วัตรสมควรแก่การกราบไหว้ โดยรายจึงประกอบพิธีบวงในงานบวงอย่างซึ่งใหญ่ เพราะเป็นความเชื่อของพ่อแม่ญาติพี่น้อง และเป็นการอนุทิษตัวนักศึกษาให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว นอกจากนี้ยังเป็นการเรียกขวัญและเตือนกำลังใจให้เกิดความเชื่อมั่นให้ประพฤติปฏิบัติดีได้ถูกต้องตลอดระยะเวลาแห่งการบวงในครั้งนั้น

ประเพณีการบวงเกิดขึ้นจากความถือมั่นในศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนานิกชน เมื่อผู้บวงตอกลมไขชะตาฯ จึงต้องมีการคระเครื่ยมข้าวของเครื่องใช้ที่จำเป็นในงานบวง เช่น เครื่องอัญเชิญบริหาร แหล่งศรัทธา ประกอบพิธีในการทำขวัญนาค ตลอดจนเตรียมข้าวปลาอาหารสำหรับเลี้ยงดูภัณฑ์ในวันงาน เป็นการทำบุญและให้ทานไปพร้อมๆ กันที่เดียว

การประกอบพิธี

ในชั้นบกมีการจัดงานบวงปีก่อนท่องเที่ยว เอิกเกริก ผู้บวงจะต้องเตรียมตัวก่อนหน้าจะบวง ราว ๒-๓ เดือน ต้องไปปลุกเสกขันนาค หัดกราบไหว้ และท่องบทสวดมนต์ ก่อนวันบวงจะต้องปลงผน แล้วนั่งพ้าขาวจันทน์ ห่มพ้าขาวสะพายเฉียง นำดอกไม้สูงเพียงใบมาบวงต่อญาติพี่น้อง

หน่วนสุดดิบ (วันก่อนถึงกำหนดบวง ๑ วัน) ตอนบ่ายนาคแคร่งด้วยข้าวห่มขาว มีการแห่แห่นนาคกันอย่างสนุกสนานไปตามละแวกบ้าน ตอนค่ำมีการทำขวัญนาคกันที่บ้านมีบายศรีและเว่นเวียนเที่ยง ไตรมาตรและเครื่องบริหาร เครื่องสักการะนำมาตั้งในที่ทำขวัญนาคจะนั่งอยู่กลางพิธี มีญาติพี่น้องมิตรสนหายังล้อมรอบ หมอกำชับขวัญจะกล่าวทำขวัญเป็นคำอวยพร

เหตุน์มหาดิลลก (ตอน) เมื่อจบลาหนึ่ง ๆ ก็ต้องให้ร้อง แล้วว่าต่อไป เมื่อจบทุกบท ก็เปิดแหวนเวียนพิมพากย์ปะโภมเพลง หลังจากเสร็จพิธีทำขวัญนาคก็มีการเล่นสนุกเช่นกัน

รุ่งขึ้นเป็นวันบวช ก็แห่นาคไปอุปสมบท โดยบิคาอุ่นบารตรและถือศาลาปีตร นารดา อุ่นไตรจีวร ญาติพี่น้องช่วยกันถือเครื่องอัญเชิญ และเครื่องอื่น ๆ เวียนประทักษิณรอบอุโบสถ สามารถแล้ว นาคจุดธูปเทียนบูชาสีมาที่หน้าใบสัตต์ แล้วจึงเข้าใบสัตต์ โดยมีญาติพี่น้องเ加州ชาย ผ้านาคตามเข้าไป แสดงว่าคนบวชได้โปรดญาติโอมให้เข็นสวารรค์ คือเข้าไปในใบสัตต์ด้วย ได้ เวลา_naคก์กราบห่อแมรับไตรจีวร อุ้มเข้ามาของบรรพชาต่อพระอุปัชฌาย์ แล้วจึงออกਮารองผ้า แล้วเข้าไปรับศีลจากพระอาจารย์ ท้ายอาสนสังฆ (ได้ภาวะเป็นสามเณร) เสร็จแล้วปะระคนบารตร พระอุปัชฌาย์แล้วขอนิสัย พระอาจารย์อาบานครคล้องให้ พระอาจารย์ (คู่สัจจะ) ทำพิธีอุปสมบท พระอุปัชฌาย์สอนพระภิกษุใหม่เป็นขันเสร็จพิธี หลังจากนั้น อาจมีฉลองพระบวชใหม่ ฉลอง เมื่อไหร่ก็ได้ หรือจะไม่มีก็ได้ พิธีฉลองก็มีการสาบมนต์เลี้ยงพระท่านนั้น

พิธีกรรมและเนื้อหาในบททำขวัญนาค

ในท้องถิ่นจังหวัดพิษณุโลก ยังคงรักษาประเพณีการบวชไว้นาก ผู้ว่าฯได้ข้อมูลการทำ ขวัญนาคจากอ้างอิงต่าง ๆ ๑ จังหวัด ได้แก่ อ่างทอง อุบลราชธานี อุบลราชธานี จังหวัดเมือง อ่างทองบางกระ Thur จังหวัดบุรีรัมย์ อ่างทองวังทอง และอ่างทองวัดไอยส่อง เป็นข้อมูลจากการบอก เล่าของหมู่ทำขวัญนาค บางครั้งผู้ให้ข้อมูลใช้หนังสือประกอบการสารสั�พิการทำขวัญนาค ข้อมูล การทำขวัญนาคบางอ้างอิง หมู่ทำขวัญคบจัมเจางบูรพาบุรุษ ในแต่ละจังหวัดมีข้อมูลที่คล้ายคลึง และแตกต่างกัน ดังนี้

การทำข่าวญานค์ อำเภอกรุงไทย
ผู้ให้ข้อมูล นายอนันต์ สุขเครือเกิด อายุ ๕๕ ปี
อยู่บ้านเลขที่ ๕๕/๑ หมู่ ๖ ต. นาบัว อ. กรุงไทย จ. พิษณุโลก

ประวัติการทำวัฒนาคโดยย่อ

ก้าวว่านาคนั้นໄคี๊ขันรื่อว่เมพญาณคราช ตนหนึ่งที่อาจศรัทธาในพื้นที่พิภพมา geleแล้ว
สามารถบำเพ็ญญาณวิเศษ สามารถปลงร่างเป็นมนุษย์ได้ ขึ้นมาเห็นพระพุทธศาสนาในวันหนึ่ง^๑
มาพบพระพุทธศาสนาของพระองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็รู้สึกว่ามีความชอบอกรอบใจ นี้
ความดีในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ก็ต้องการจะฟัง ฉะนั้นจึงนอนตัว ค้างคารอุปสมบท เป็นพระภิกษุสงฆ์
ในพระพุทธศาสนาหนึ่ง

ฉะนั้นจึงเข้าฝ่ายค์สมเด็จพระสันมมาต้มทุกเจ้า จึงกราบทูลขอบรรพชาอุปสมบทพระพุทธเจ้าก็เดิมเห็นแล้วว่านาคคนนี้ทิ่งนานาหารในพุทธศาสนานั้นไม่ใช่เป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมด้าแต่เป็นนาคที่จำแหงแปลงร่างมา ฉะนั้นพระองค์ทรงบอกว่า เออ ท่านนี้บัวไม่ได้หักเพราจะว่าท่านเป็นสักว่าเคราะห์ด้าน ภรรยาบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุสงฆ์นั้นไม่ได้ ฉะนั้นนาคก็จึงว่า ถึงไม่ได้บัวในพระพุทธศาสนาขององค์สมเด็จพระสันมมาต้มทุกเจ้าแล้ว ฉะนั้นข้าพเจ้าขออุทิศ ชีวิตและกิจกรรมของข้าพเจ้านี้ ส่วนหนึ่งส่วนใดที่จะให้ปุถุชนไว้สืบต่อไปในภายหลังฉะนั้นข้าพเจ้าขออบรมเขี้ยวแก้วของข้าพเจ้านี้ ให้กับพระพุทธศาสนา ที่อยู่ข้างของข้าพเจ้านี้ก็เป็นเทียนอุปปัชฌาย์แล้วก็เกลี้ยคนนิลของข้าพเจ้านี้ก็เป็นกรวยอุปปัชฌาย์ ทรงอนของข้าพเจ้านี้ก็เปรียบเหมือนว่าซูกะที่ส่วนหัวนาค ที่ในอันเดือนคริสต์มาส ของเรามีก่อนได้ทำแล หรือว่าวอชื่นหวาน ซึ่งมีซูกะสวมหัวซูกะอันนี้ที่รับยื่น ๆ มาก็เป็นของนาคนั้นเอง

หลังจากนั้นก็ให้ฟ่อแม่พื่นองและปู่ย่าตายาของนาครองเอาความเรื่องนี้ไว้ และสืบทอดกันไปว่าอันนี้แหล่งได้นามเรียกว่านาคราชคนน์ ก็ทุกวันก็ได้คำอันนี้แหล่งเป็นที่มาของนาคราชคนน์ ได้นามมาจากพญา 나라ราชองค์คนนี้

គំរូបានក្លាយជាការងារសាខាដែលមានភាពជាបន្ទាន់

เชิญชวนที่จะลงมาสดิตามเป็นสักปีพยานให้พ่อนาคในครั้งนี้ ต่อไป เนื้อพิธีการสู่วันนี้ใน ๑๗

ສາທຸງ ສາທຸງ ອຸກະສະ ຂ້າພເຈົ້າຂອງຊຸລືກ ຈຶ່ນແໜ້ນອີເຄີຍເກສ້າ ອວຍ ທັ້ງຫຼຸປໍເຖິງທັງ
ສາທຸງຂ້າພເຈົ້າທັ້ງສອງຈະຄວາມຕ່າງປະເທດພໍາລັງ ໃນເນື່ອງຂອງສອງພະຮອນຫາດີ ເກຣມພູນອົບ
ນັມສັກເນົາບໍານາດພະຄົມສົກເນົາ ເພື່ອແຮກມາເອົາກຳເນີນມາປົງປົງໃນຄອຮກພະຮອນຄາ
ນີ້ປັບປຸງສາຫາ ແລ້ວ ແກ່ໄປກໍເລືອດ ໂດຍມັງສັງ ກີ່ແບບຫຼັ່ງລະດາຫາຜູ້ໄປ ກວ່າຈະເອົາກຳນີ້ປົງ
ອາຫານອັນຝຶດແສລງ ເຂົ້າໄປກໍເລືອດ ໂດຍມັງສັງ ກີ່ແບບຫຼັ່ງລະດາຫາຜູ້ໄປ ກວ່າຈະເອົາກຳນີ້ປົງ
ໄດ້ວັນລະເຈັດຫຸນ ຖນທຸກໆ ຕ່າງໆ ອູ້ໃນຄອຮກພະຮອນຄານີ້ອີກຄອງການພະຍານຫະຫວາງເຈົ້າ ຕົບແຕ່ງດັ່ງພະຍານ
ສັງບົບຜົມແຕ່ງຕາ ພະຫັງແຕ່ງໜູ ພະຮາດຕຸກຄາຕາເຕັ້ງຫມູກ ພະກົດວັດຖຸແຕ່ງລົມນາຍໃຈເຂົ້າອຸກໄປມາ
ພະປຸລະບັນຍຸດີ ແຕ່ງປາກ ພະຫາມໝາດຕຸກຄາ ພະນາບັສຄາແຕ່ງແຕ່ງຮູ່ປາກຢັ້ງທີ່ອອະນຸມືນອ້ານັ້ນ
ມັງສາ ຊືນແຕ່ຄວານຄຸກທຸກຄົງ ທີ່ໄລມາເຖິງພັ້ນທີ່ ຫຼຸ້ມໜ້ອ ຂຶ້ນນີ້ມີອື່ນຫຼາຍກົດໜີ້ນີ້ ອູ້
ໃນທ້ອງຂອງພະນາຍາ ດັກນີ້ອັນນີ້ນ້າເຂົ້າສູ່ສັນຫລັບແລ້ວຈຶ່ງວ່າ ພະທຸກ້າງ ພະອົນຈາກ ພະ
ອັນຕົກ ອູ້ໃນຄອຮກ ນ້ອງພະນາຍາ ບຣິໂກຄອຫາຮເຂົ້າໄປ ແພ່ກູນອ່າຫາຮໃໝ່ ທັນອາຫາຮເກົ່າ
ໄວ້ ຈຶ່ງວ່າອົງ ດັກນີ້ໃດທີ່ພົກຮ້ອນຂອງເມື່ອງພ່ອນາຄ ກີ່ຕ້ອງຄວາມກຳທັງດີນຈຶ່ງໄດ້ເຄົາເຕີມນັ້ນລະດາຍ
ກາ ພ້ອມກັງຈະໄຫ້ເຫັນເຂົ້າໄປດີ່ງລູກອ່ອນໃນພະອອກກາງຄອງກົດໜີ້ນີ້ ຄົວນັ້ນແມ່ເຈົ້າຈະໄປສຄານທີ່ໄດ້ກີ່ຕ້ອງຊັ້ນ
ຫຼັກປະກອບຈົ່າທັ້ງໜານນ້ຳຕໍ່ໜ້າ ໄຫ້ຍັກຂໍອມຫວຍເຈົ້າອູ້ໃນພະຊຸກ ຄຽນດ້ວນທຄາມາໄດ້ ១០
ເດືອນ ແລ້ວຈະເຄີ່ອນຄາດຄມກຣມໜາວາດ ຈຶ່ງພັດຜ່ານໃນຄອຮກຈົ່ງຫວັນຫັນພະກາຍາພະນາຍາໃຫ້
ເຈັບຈຸກທຸກເສັ້ນນີ້ ໄກສະວານກະວາຍກລົງກລົງກລົກເສີຍກາຍຄລໍາຫາຍໄມ້ມີສ່າຍເກີລືນກຣານສັ້ງຫາຮ
ພລາຍຸ່ງໆ ເອົາໄວ້ປະເທດນີ້ວ່າ ແມ່ຂອງພ່ອນາຄຈະຕາຍຕົວສັ່ນຮະຣິກ ຈັດຕິຫວັງອຸປະກອດ ໂອ ໄອ
ໄອັ້ຍ ໄອ
ໄອັ້ຍ ຂ່າຍໜ້າອີຍເດີຕໍ່ເອັ້ຍ ແມ່ເຈົ້າສູ່ພິ້ງແມ່ປົກຈະຖຸນຖ່າຍ ໄອັ້ຍ ໄອັ້ຍ ທ່ານ ເຈົ້າກັບ ແລ້ວທ່ານຜູ້ພິ້ງ
ແມ່ນຫ່ວຍຕໍ່ແຍ ກົງໃນມືນາແລືຍ່ານແລ ກົງໃນມືນາແລ

ໄອື້ ຄູນພື້ເຈົ້າ ລະ ເຈົ້າຄູນພື້ເຈົ້າ ເອີ້ ເອີ້ ໂອີ້ ໂອີ້ ຈຶ່ງໄປໜ່ວຍຄາມເຈົ້າໝອດຳແຍກໍ່ມາໃຫ້ກໍເຮັວແລ້ວໄວ້ນອັງເຫັນໄນ່ຮອຍຄະແລ້ວໜອດ ຄູນພື້ເຈົ້າ ຈະຕາມໝອດຳກໍ່ມາເຮົວໄວ ເຈັບປັດຊັ້ນບ່ອຍ ເຈັບຊ່ວງທ້ອງນີ້ຍີ ມັນເຈັບແຫຼ້ອກແລ້ວໜອດ

ເທິ່ນຈະໄມ່ຮອດຄອງຈະໄມ່ຄລອດແນ່ງ ຈ ເພຣະຫນອດຕໍາແຍກີ້ຂັງໄມ່ມີຄອນນີ້ແລະຫນອດ ຕ້ອງ
ຮອງໄວ້ກ່ອນໃຫ້ພ່ອໄປຄາມແມ່ໜ້າມອດຕໍາແນນາກ່ອນ ຕອນນີ້ໜ້າມອດຕໍາແຍໄມ່ມີ ກີ້ຂັງໄມ່ຄລອດອກນາ ກົນແລດ
ຕ່ອພ່ອໄປຄາມໜ້າມອດຕໍາແຍກີ້ນາແລ້ວໜ້ານອດຕໍາແຍຄອງຈຶ່ງແຊ່ງແຊ່ງ ຜັນແປຣ
ກົດອກເປັນບັວງ ແມ່ໜ້າມອດຕໍາແນນາກີ້ເພີ່ງແຕ່ຈັນ ຈ ກລຳ ຈ ຂໍາລູກໃນຄຣກ ພອຊ້ວຍຫວັງຫ່ອງ
ຄລອດລູກນ້ອຍກີ້ເລຍຈະຄລອດອກນາຊື່ອກນາແລ້ວ ເສີ່ງຮ້ອງອກຈ້າເສີ່ງວ່າ ຖຸແວ້ ຖຸແວ້ ແລ້ວ ແວ້
ແວ້ ແວ້ (ພຸດ) ຕອນນີ້ລູກນ້ອຍກີ້ຄລອດອກນາແລ້ວໜ້າມອດຕໍາແຍກີ້ຫ່ວຍອກນາ

ລູກຮັກຂອງແມ່ ເມື່ອເຈົ້າຄລອດອກນາຫັນແລ້ວແມ່ເຈົ້າກີ້ຂູ້ອ້ອຕາລາຍ ຄມພຸການກົດໝາຍ
ຮົວເປັນລົມໜ້າຄສົດພອກດັບຝື້ນບື້ນນາແດ່ໄດ້ເຫັນເຈົ້າລູກຮັກແມ່ກີ້ຕີໃຈ ເປັນຫຼຸງຫົວໜ້າຫ່ານອຕາຫີ
ຕາສາຫານາ ຍາຍນີ້ ຈົ່ວຍຫັກທີ ເອພະລູກຮັກຂອງບັນນີ້ໄວ້ໃຫ້ອຄຫວັງວ່າຈະຄລອດອກນາແລ້ວເປັນຫ່າຍ
ໂສກາ ປູ້ຢ່າ ຕາຍາຍ ງິງອານັ້ນໃສ່ກະຮັດໜັງ ວນ ຈ ເຫັນ ທີ່ ສາມວັນເປັນລູກນີ້ ສ້ວນເປັນລູກຄນ ຈຶ່ງ
ໜ້າເຂົ້າຫາຂອງຫວັງຈິນແລະພວງທອງ ນາກ້ານີ່ຈົ່ງວັນ ແລ້ວນີ້ໄດ້ໄຫດ້ຫວັງວ່າເຈົ້າຈະໄດ້ໄປປົບປາແລະ
ນາຮາຄາ ກຽນເຈົ້າສອນເອື້ອສອນອາບື້ນນາ ແລ້ວແມ່ເຈົ້າຈົ່ງປົ້ນຫົ້າວ ອານັ້ນວັນລະ ຕ ເວລາ ມາຊຸມກ
ເປົລຜູກປາ ແລ້ວກີ້ເກົ່າລ່ອມໄຫ້ຈະນອນແຕ່ຄອນນີ້ ສາຍຢູ່ ສາຍເປົກ ກີ້ຈະໄປເຫັນຫາທີ່ໃຫນແລ້ວໜ້າ
ຈົ່ງຈົ່ວັກນ້ານອຄນະເລື້ກລະນັ້ນຍ ແລ້ວພອ ເຊື້ອສາຍປາລ ສາຍໄໝນນາມັກໄຫ້ພ່ອນາກໄດ້ຍອມ ແຕ່ສາຍ
ຄູ່ສາຍໄໝນ ແລະສາຍໃຈກີ້ຂັງໄມ່ມີ ຂໍຍົກໃຈນູ່ຫຼຸງຈົ່ງຈົ່ວັກນ້ານອຄນະເລື້ກລະນັ້ນຍ ສອງຮ້ອຍ
ຫົວໜ້າຄລະນາກສອງນາຫ ກົດຂະ ໄດ້ສາຍຄູ່ສາຍປາລ ໄວໄຫ້ພ່ອນາກນອນໂຄສະຫ່າ ກາລື່ອນນອນ (ພຸດ)
(ຕອນນີ້ ສາຍຄູ່ສາຍປາລ ກົດຕ້ອງຈາສັຍພ່ອແມ່ພື້ນໜຶ່ງ ຜູ້ໃຈບຸນໝາງຫາຍກັນອຸດຫນຸນຄນະເລື້ກຄນລະນັ້ນຍ
ໄນ້ວ່າພວ່າໄທສ້າງບຸນໝາງຫາງກຸດ ລ່ວມກັນວັນນີ້ຂ່າຍກັນ ກາລື່ອກອນລະນັ້ນຍ) ເອ ເອີ້ງ ເມຍ

ພອໄດ້ສາຍຢູ່ ສາຍເປົກ ສາຍເກົ່າລ່ອມໄຈ ພ່ອນາກກີ້ໄດ້ບັນນາກວັດແກວ່າໄກ ພອໄດ້
ສາຍຢູ່ ສາຍເປົກ ຂັນນາກວັດແກວ່າໄກ ໃຫ້ພ່ອນາກນອນ ແລ້ວກີ້ຈະກຸລ່ອມໄຫ້ພ່ອນາກ ໄດ້ນອນ ເປັນ
ທ່ານອນໃນຮາຍ ໄດ້ກຸລ່ອມລູກນອນໃນຕອນເຫົ້າ ແລະເຫັນ ກີ້ຟົງເອາໄວ້ຫັນອໝນະ ອູນ ເຂີ ອູ
ເອີ້ງ ເອີ້ງ ເຂີ ຊ້າ ອູນ ເຂີ ອູ ເອີ້ງ ເອີ້ງ ດະເຫັ່ງ ເຂີ ເອີ້ງ ເອີ້ງ ເອີ້ງ ເອີ້ງ ເອີ້ງ ເອີ້ງ
ໃຫ້ເຈົ້ານອນຫຼຸກນ້ານອນອ້ອນລະນຸນລະນຸນລະນຸນ ກຽນເຈົ້າຕົ່ນບັນນາແລ້ວ ປຸລູກເອາພະລູກຮັກທີ່ໃສ່ຕັກໄຫ້
ເຈົ້າເສົາຫຼຸມ ເຊຍ່ນພະລູກແກ້ວ ກຽນໂທໃຫຍ່ບັນນາແລ້ວໄປເຫັນຫວັນຕະເທື່ອນນຶ່ອນ ຈ ແມ່ເຈົ້ານັ້ນ
ຕະບອນພລອຍະຫະແລ້ກແຫ້າ ຫະແນ້ແລ້ກຫາກຽນເຫັນຫນ້າເຈົ້ານາ ແມ່ກີ້ຕີໃຈ ເຈົ້າໄປເລັ່ນຝູ່ນເລັ່ນກວຍ
ແມ່ເຈົ້າຈົ່ງອານັ້ນມາຈົດສຶກວິວຽຣັພ ໃຫ້ໜົມຄຖຸລື່ມຝູ່ນກວຍເປັ້ນອັນພັນ ຈວັງຈັນກົນຄຖຸພາທິນເສັນນາ
ລະລາຍທາໃຫ້ເຈົ້າແລ້ວຈົ່ງເຈົ້າ ໄກຂານອາຫາຮານາໃຫ້ເຈົ້າເສົາ ຈຶ່ງສອນວ່າ ພະລູກເອຍ ເຈົ້າຈະເອາຫະ

คุณอันดามาตแหนกคุณพรมาราได้ แต่คุณพรมาราค่าอุ้มท้อง ประคงอี้ยงรักษา กินน้ำร้อน นอนห้างไฟ ให้กันทุกๆ ทุกๆ วันยกเด็นและราก คุณพรมาราคนี้เป็นอันประเสริฐอันเลิศมาก ดูด แม่นดินของพื้นที่น้ำมน้ำมนูกาอย่างแน่น ยังไม่เท่าคุณพรมารา ที่ให้น้ำมน้ำน้ำดื่มของพรมาราได้ พระพุทธเจ้าจึงเอาชั้งสาครยังไน่เท่าครึ่งหนึ่งของคุณพรมาราจึงเอาพระคุณพรมาราเข้าชั้งสาครคุณพรมารานี้ของคุณพรมารา จึงเอาคุณพรมาราเข้าชั้งสาครคุณพรมารานี้จึงพอคือพอได้ เห็นแต่จะทุกแทนได้แต่คุณพรมาราเข้า กือ เจ็คพระคันธ์ เป็นที่จะทุกแทนได้นะพระลูก เอย เจ้าของมาเป็นส้าน้ำท้องให้พ่อแม่ปู่ย่าตายายของเจ้าได้ชั้นข้ามไปถึงหัวพระนิพพานนะพ่อนาค เอย ครั้นอายเจ้าได้ ๑๑ และ ๑๒ ปี บิดา และมาราจึงพาเจ้าไปโภกเกล้าเกศ บรรณาณสามเณร สาวคนนี้ เซ้าคำ ทุกเวลา พระอาจารย์ จึงเล่าสอนโน้ม และ ก. ก. ให้เจ้าเรียนสวัสดิ์ ภานุรา กวนารักษากล่องพระพุทธเจ้าหวังว่าจะได้โปรดบิดาและมาราบุญและเกวตา ครั้นอาย เจ้าได้ ๒๐ ปีบริบูรณ์ ถึงจะอุปสมบทบวชเป็นพระภิกษุสงฆ์ในพระศาสนาได้

พระบิความราจึงไปหาไหร่พุฒาจารย์ ติ่มเต็มคุณหารดูค่าราไห้ได้ฤกษ์ดี ยามนี้พระชนกชนนีมารา จึงกระวนขวนขวาย หาพื้นที่องหาข้าวหาของ หาสนงจิ้ง จึงจะพระ ประคุณ แห่งอน สร้างภัย ผ้าห่ม คาดปีก ย่าม ขันน้ำ กระบวยตอก ครั้นได้วันคึ่งนุง ขาว ห่มขาว โภกเกล้าเกศ รับคือ ๕ แห่ห้อมไปหาพระอุปัชฌาย์ มะละอุพารอนุกรรมวาจา อาจารย์ท่านจึงตามวัดหัวน้ำหือ ชื่อว่า นาคะ จงรับว่าอุการะ อะมะกันเต ท่านจึงบวชสมมุติ ชั้นเป็นพระภิกษุสงฆ์ ในพระศาสนาได้โปรดบิดา มารดา ญาติฯ และบรรพบุรุษ ปู่ย่าตายาย ก้าวลงมาให้ไปสำรวจ นิพพานนะ พ่อนาค เอยนะ นะ พ่อนาคเอย คนที่นั่งอยู่ใกล้ป่า พาหะ นั่นก็ขอให้ลั่นชื่องอาชัยให้ร้องขึ้น ๑ ลี (ปีพาย์ บรรเลง และ ให้ ๓ ลี)

ตอนนี้ก็จะแห่ปฎิบัติ เบริญว่าแหล่ ในครรภ์พรมาราชั่งชูไศรี ๕ เดือน ก็ คลอดออกมายแล้ว คือไปชี้ให้เบิกบากศรี หรือแกะบากศรี หายศรี ๑ ชั้น ก็จะแหล่เป็นท่านองของ ปู่ย่า ค้าขาย ไม่ได้สอนมา เป็นท่านอง จะแหล่ไปตามท่านองโบราณ ประเพณีของชาวครัวไทย

ครั้นได้ชัยฤกษ์ดึงแกะบากศรีชั้นดี ดึงออกคนที่เข้าใจจริง ๆ จึงอาบวงค์วังกับน้ำ น้ำ เห้ามแกะบากศรี ชั้นดี นางมั่นกับนางมูล นางผลกับนางไฟ แบ่หูใบเมฆูบัง เริ่ญ ท่านเข้ามานั่งข้างในถือมีดน้อยตามกันยะ นั่นจึงจะแกะเป็นเรื่องอะไร นางสีกับนางแสงนางแดง

กับนางเกตุ เม่หনุเทศกับเม่หนุไทร แต่ละล้วนหนุ่น ๆ สาว ๆ ผิดหน้าเป็นไซ นางกองกับนางคง รูปทองดี ๆ แม่ห่นปีห่นแพรสไพร แต่ละล้วนหนุ่น ๆ สาว ๆ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ผู้กำจัดฯ ก็ ขอเจ แต่ละล้วนผู้อุบัติพากันนามีบานาธิศรี เห็นสืมือใจจะดีพอเป็นช่างเข็บนายศรีหนอ ฝ่ายนางม่านกับ นางนล บอกว่าอนาคตผลและวะเป็นไร สืมือแกดี เป็นช่างเข็บนายศรีพอได้ฝ่ายนางผลละว่าฉัน เป็นคนบ้านป่า ไม่สู้ เข้าใจสืมือฉันไม่สันทัด เป็นช่างเข็บนายศรีไม่ได้ ฉันจะบอกให้เขามาเมื่อ ก แกะเป็นคนเก่าคนแก่สืมือดีช่างเข็บนายศรี ละฉันชอบใจนายศรีกับนางแสงนางแดงว่านางเหวนเค้า ก็ทำได้ สืมือแกดีที่สุด เป็นช่างเข็บนายศรี แกเข้าใจ แม่หุ่นกับเม่ห่วงว่าหินในทองส่องให้ฉันที่ ทองกลวยน้ำว้าหรือทองกลวยป่า กลวยดานี มันเหนียวคือทำง่าย นางกองกับนางกอง จึงพับกลับ ในทองกลวยดานี ฝ่ายทองมีกับทองมาเป็นคนบ้านป่าไม่สู้เข้าใจ หั้งสีน สืมือฉันมันไม่สันทัด ฉันจะเป็นคนเหลาไม่ก็ล็อกไว้ให้ ฝ่ายนางผลหุ่นล่าพัน ว่าเราช่วยกันทำให้มันแล้วไว ๆ แกะ นายศรีชั้นดันต้องเอาคนที่เข้าใจจริง ๆ มันจะงานเวลาพระราชนา สุริยาจะเที่ยงตรง นางบันกับเม่ หุ่นตามว่าเมื่จะทำเป็นเรื่องอะไร นางมั่นกับนางมนให้แกะเป็นท้าวสูตรน เดินไพร แม่หนุในกับ แม่หนุบางให้แกะเป็นนางโนราห์ เล่นน้ำ祭祀 ให้เม่ปีห่นสืมือแกดีที่สุดให้แกะเป็นพระรถเข้า ไปประกอบอาบนางเมรี ช่วยได้หอยอาจงชักม้าแหะหานี ให้หนุไทรใจดีแกะเป็นนางเมรีคำนามอื่นเมื่องคง นางร่องให้โศกราร์พิไร ครั้นถึงชั้นที่สองเรื่องอาจงกับนางจันเข้ามายังแกะเป็นกุนกุเรียวยล์ สารพันแต่ละล้วนงาม จึงให้นางพัง กับนางขาวแกะเป็นยาวยเข่า บ่อ นาคาวัวนานาโถงเดง แกะเป็นตาเส่าหัวล้านนกลง เดินชวยเข้ามานอน แกะเป็นเทพบุณของชุมชนศรีบัว จึงให้นางเขียว กับนางไวยแกะเป็นถูกสะได้ไปนั่งให้ไวเม่สัว คุยิงกลมสมศรีแย่มผ้าจังชอนใจ แกะเป็นแขกเดือนเข้าสา ริกา ให้หอนจิกกับทองมาแกะเป็นพวนป่า ถือปืนศิลา ถือสีเนื้อหินคง ครั้นถึงชั้นที่ ๓ จึงเอาหูร่า กันเม่หุสิน มาแกะเป็นพลอยเพชรนิลคุณงามเวววัว แคบเป็นบัวขาว แกนกับบัวเขียวแกะเป็น นาคเขียว การสารพัน แต่ละล้วนงามดี หมู่พวงจังบกแม่หุ่นว่าพี่ษา แกะเป็นเทพยศดีอุดอก นัยชาในเมืองสรรษ์ ฝ่ายแม่หุ่นทุครั้งพัน ว่าด้วยองฉันก็ไม่เข้าใจ ให้นางไอกับเม่หุสัน แกะ เป็นช้างนำกาบมังกร แกะเป็นนษพวนไอกุศลรังษักษ์กีสันทัด ครั้นพอถึงชั้นที่ ๔ จึงให้นาง แสงกับนางศิแกะเป็นกินราเทพยศดีนตุ อยู่ที่หน้าบัญชร จึงอาบ้าง กีขันสะกอน นาแกะเป็น กินนรรษาห้อมน้ำ นางไอกับนางกอง แกะเป็นหุ่นพวงคอปลา นางไอกะเม่หุ่นขาวว่า เรา ช่วยกันทำให้มันแล้วก็ไว ๆ มันจะงานเวลาพระสุริยา ก็จะเย็นชั่ลงแล้วจะเม่หุ่นแพรจะวนเค้าจะ แห้ออกไป ฝ่ายหนุไทรกับเม่หุ่นเทศฯจะรับไปแต่งกายา จับแม่หัดหน้า ทาแป้งแต่ แห่จะไปคุ เขา แห่เสียให้ได้ฝ่ายเม่หุ่นจึงบอกว่าเม่ประพิจชา เราผัดหน้าท่านมั่นเสือให้เปีຍกชุ่น เราจะ ปล่อยแก่ไปคุเค้าแห่กันบ้างเป็นไร ครั้นแต่พอมาถึงชั้นที่ ๕ จึงอาเม่หุ่นลาบานากะเป็นหัวอิน คาดเทพยศห้อมล้อมสะพรั่งนั่งส่องกระจรับกระจังอยู่ที่ชั้นบน แกะเป็นรูปปูพญาแหงสทรงปีก

ห้อมล้อมสะพรั่งนั่งส่องกระกรันกระจังอยู่ที่ชั้นบน แกะเป็นรูปพญาแห่งทรงปีก ทรงทาง อุ่นเมือนอย่างจะเป็น ถุงมามาดิ ฉีดฉิน ผ้าชั้นสำเร็จ การสารพันถ้วนตี่ พวงเงินพวงทอง มะพร้าวอ่อนซ้อนตอก ไส้ยอดบยาวยศรี แม่แพรเขิงบอกแม่หุ่นให้เอาผ้ามาคุณนายศรีไว้ชั้นไคจัดเอกสารผ้า แพรอย่างตี แพรสีลายทอง ๑๒ ราศรี เป็นแพร่มีเมืองอย่างคีนาหุ่นคุณนายศรีไว้ชั้นอกจิงยก ออกมาดึงเชิญท่านเข้านั่งไกส์ฯ จะได้ค่อยร้องพ่วยกีพระพะ ครรนได้ใช้สวัสดิพระจันทร์ท่านเจิง จะเปิก กีบยาวยศรี กีดอกมากระจ่าง คนนั่งอยู่ไกส์น่อง นั่นขอให้สั่นข้องหึ้น ชัก ๒๓ ที่ กีดึงสวัสดิ ให้ร้องดวยເອາຊັບ (ปໍ່ພາຫຍ່ ບຣແລງເພັງ ແລະ ໂກ)

ຂ່າວນີ້ເບີກບາຍຄວິສົງກີ ສູ່ຂວຸມ ແລະ ເວີຍນເທີຍນ ເອາພານມາໄສ່ເຖິນ ເທີຍນ ๑ ເລີ່ມ
ນໍ້າພະຫຼຸມນັດຕື່ມ ໄສ່ລ່າງໄປນິດທັນອ່ອຍເວີຍນຂ້າຍໄປຂວາ

ສົງ ສົງ ວິສຸທົມຫັຍຄວິ ຕກພື້ນຫຮອດີຮູ່ງຂຶ້ນວັນທຸຽນແຕ່ວານນາເປັນວັນສົຣິນຄລສວັດຄີ
ຈັກໄດ້ກໍາທີ່ ເັີນບາຍຄວິສົມໂກ່ ທ່ານວຸງ ພະຫຼາດເຈົ້າພະຫະຮຽມເຈົ້າ ພະສັງຂະເຈົ້າ ພ່ອນາຄເຈົ້າ
ເຮືອງທ່ານເຂົ້ານານັ້ນຫ້ອມຕົ້ນກັນຈຶ່ງຂະເອາພານເຂົ້າມາຕົກເກີນຫານ້ນັ້ນ ເອາພຸດ ๑ ໃນ ເຈົ້ານີ້ໄສ
ເທີຍນ ๑ ເລີ່ມ ຕີດໄວ້ ພານສອງຈຶ່ງເອາພຸດ ๒ ໄນເທີຍນ ๒ ເລີ່ມ ເຈົ້ານີ້ໄສ່ເຖິນ ๒ ເລີ່ມຕີດໄວ້ ພານ
ສານ ຈຶ່ງເອາພຸດ ๓ ໃນເຈົ້ານີ້ໄສ່ເຖິນ ๓ ເລີ່ມ ຕີດໄວ້ ພອໄດ້ນໜາຮ້າຍ ຖຸກຍົດກີມອຸຈ່າງໄດ້ຈຸດເຖິນຂ້າ
ເວີຍນຂ້າຍໄປຂວາ ວັດນີ້ໄສ່ໃຫ້ອຸກຕ້ອງ ພວງເງິນແລະພວງທອງ ເວີຍນຖືກຍືນ ໄດ້ ๑ ລອບ ດານ
ຮະບອນແບບໄນ້ຮັບໄດ້ ๑ ລອບ ແລ້ວຈຶ່ງເອາພານແກ້ວ ຕຳຫານບາຍຄວິ ທັ້ງເຈົ້ານີ້ ຊ້າວຂວຸມສາຮັບ
ແດ່ງໄວ້ໄວ້ເຕີນໄວ້ນັ້ນ ໄສ່ໜຸ່ສອຸດ ໄວ້ຄ້ວ້ໄວ້ເຈິຍວ ກໍລັນນ້ຳວ່າ ຄໍາໄຟກໍລັຍໄຟ່ ກລັວຍກັນ ມາກ
ພູກສາຮັບພັນ ເກົ່າງຄວາມຄົງຮອງຫວານ ໄສ່ອຸດ ໄສ່ໝາມມຸນໄວ້ ຖາງໂຄນຄົງຮອງພຸດຊຸກໄນ້ ມ່ວງກລັວຍ
ມ່ວງໄຟ່ ອຸກໃຫຍ່ພອຖຸກ ມ່ວງຂ່າວ ຕີດອຸກຫັດນັດກຣິມກາງ ພິມເສັນຫັວໜ້າງລູກໃຫຍ່ອຸກຫາວ ນະບຽງ
ນະປຽງ ລື່ນຈີ່ ລໍາໄຟ່ ໄສ່ອດບາຍຄວິ ທັ້ງຫ້າວອິໄຣ ຂ້າວສັນປັນນີ້ ຂ້າວເໜີຍວຳລໍາ ຂ້າວເໜີຍວແລະ
ຂ້າວເຄືອງມີມ ຂ້າວໜົນມກນ ຂ້າວໜົນກຣອນ ຂ້າວໜົນກວັນ ໄໃໝ່ຄ່ວ ໄໃໝ່ເຕ່າ ໄໃໝ່ເສີບ ອຸກຫາວ
ທີ່ສາວ ๑ ນັ້ນຂອນໄວ ແຫ່ງສໍາເລັດສົງການ ຂອເຮືອງທ່ານເຂົ້ານານັ້ນຫ້ອມສ່ອນຈະໄດ້ກໍາຍົງຮອງຄວາຍພະ
ພະ ຈຶ່ງເຮືອງຂວຸມຫະພະຫຼາດເຈົ້າ ພະຫະຮຽມເຈົ້າ ພະສັງຂະເຈົ້າ ພ່ອນາຄເຈົ້າຮາຈາກໄປໂຢູ່ແໜ່ງຫັນດຳນລ
ໄດ້ ພະຂວຸມ ເຮືອງເຈົ້າເຂົ້ານາໃນວັນນີ້ມາມນາຍຄວິ ແພຣອຍ່າງຄືນາຫຼຸ່ມຫຼຸ່ມພ່ອເອີ້ຍ ອຳໄໝໄດ້ໄປໝູງ
ສັກວ່າຈຸນາກ ເສື່ອສື່ນິ້ມໂພຣງ ຜິໂປ່ງ ຂ້າງໂຄລິເຕີນໄພຣ ທັກຕິງໄນ້ຈາ ຂອຍເຫຍ ພະຂວຸມຈັນອ່ຍ
ອ່ຍໄໝໄດ້ໄປທຽງໜີ່ ມ່ນ ກະຕ່າຍ ກະແກ ພິຈົງໂຄເຕັນເລັ່ນໄພຣ ນະພະຂວຸມເຈົ້າອ່ຍ ອ່ຍໄປໝູງສູນນັບປ້າ ຈຶ່ງອົກ ນີ້ທັງ

หมายเหตุ ๑ พระบรมราชโองการที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราไว้ในปี พ.ศ.๒๕๖๒ นี้ ได้ตราไว้ในวันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ.๒๕๖๒ ตามที่ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันเดียวกันนั้น ดังข้อความสำคัญดังนี้

เชิงพระขวัญจนลงไม่ ค่อไม่นี่เป็นการสอนพ่อนาค

ศรี ศรี สวัสดิ์ ศรี ศรี สวัสดิ์ จะถวายพระพรนະพ่อ่นาคเจ้าชัย เจ้าที่ดึงไจบุษ
เป็นสงฆ์ ทรงสักขานบท ของพระคลาคบัญญัติไว้ นะพ่อนาคเจ้ายัง จะสอนเจ้าไว้เมื่อบวชเป็น
พระนี้ก็ต้องอุตส่าห์ พากเพียร เล่าเรียนพระไครปีฎก อุทกน์แหน่งเจ้าฯ ทรงผ้าสวัคນต์ เจ็ค^๑
ดำเนินพันคืนละบทให้คล่อง มาดีกาพาหุง ให้บ่ชร่วงรักษ์ สามพณสมัยธรรมจักร ผ่านยังสังฆ
รัก ขอให้ได้อ่ายาติด ให้ได้ต้อง สาวคนนค่วนและนิพทาด โปรดศัค์ ปักอยาบตี ลง
โนบดี อย่าให้ได้เกิดโภยในพระพุทธศาสนา ให้ปักลงใจลงสู่พระไครลักษณ์ ลักษณ์ญาณ ให้คิด
เห็นพระทุกขั้งพระอนิจชา พระอนัตตา ของสิ่งอันใดไม่รู้ ให้เข้าหาพระกรปฏิบูรณ์ตี ทำวัตรพระ^๒
อาจารย์ น้ำร้อนน้ำแข็ง ต้านทานให้กำลังทำบุญให้ทาน ทดสอบให้ไปในปีบากิจวัตร ท่าน
บัญญัติ ไว้ด้วยนี้ ให้เรียนรู้ในพระบาลีนะพ่อนาคเจ้ายัง อ่านมั่นที่ข่าวเล่นเข่นนั้นไม่ดี อย่าเที่ยวข้า
บ้านมาเลือกสึกษา สุ่มนุ สุ่มมา อุดอุคคุณวาย ลืมคงว่าลืมหงาย เชฯ ฯฯ ผิดในสักขานบท
ของพระคลาคบ ท่านบัญญัติไว้นะพ่อนาคเจ้ายัง ย่านอาผ้าพันหุงไปเที่ยวเล่นกลางทุ่ง และเห็นสึกษา
อย่างกระหั้ง กระแอม อยู่แต่ตัวปฏิบูรณ์ตี รักษาศีลของพระพุทธเจ้า อุตส่าห์ตั้งใจเดินไปครอบนิศา
และมารดา ญาติกาทึ่งหลาย ทึ่งด้วยองข้าพเจ้าสู้ภัยพระพรให้ได้ไปสรรค์นิพพานนะพ่อนาค
เจ้ายังเป็นพระภิกษาให้ได้เป็นหัววัด ถ้าเป็นคฤหัส ขอให้ได้เป็นนายคน ขอให้อาชีวิน
ร้อยปีพยาธิทกั้ง ตือย่าได้มีมนบี้คเบี้ยน คนนั้งอยู่นั้นก็ให้ลั่นฟ้องขึ้น สัก ๒-๓ ที ดึงสวัสดิ์
ให้ร้องดุจยัชัย (ปีพายับรรเลงและให้ร้อง)

พิธีทำขวัญนาคตามแบบฉบับโบราณ ประเพณีของจังหวัดอุบลราชธานี ได้รับการยกย่องว่าเป็นมหัศจรรย์ทางศิลปะ ความงามของสถาปัตยกรรมและภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน

การทำงวัญนາค ต້າມກອນງກະທຸນ ສໍານວນທີ ๑
ຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນ ນາຍຊູນ ໂຄກທອງ (ໜ້າອແກ) ອາຍຸ ۴۷ ປີ
ບັນລັດທີ ๑ ນໍ້າ ๑ ຕ. ໄພດອັນ ອ. ບາງກະທຸນ ຈ. ພິມປູໄລ

การประมงชนพืช

สำหรับการทำวัฒนาศาสตร์นี้ได้ตั้งใจจะไม่มากันนัก เมื่อท่านอยู่เป็นเวลาไป
ในงานบุช ที่อย่างจะมีการถอดเท็จท่านบรรณอันเป็นหลักทางศาสตร์ริมแม่น้ำพระเพชรพระคุณ
รังสีธรรมสมโภช อคิลล์วากุช อ. บางกระฐุ่น ท่านมีการบรรยายอีกสองท่านคนหนึ่ง ประมาณปี
ละ ๒๑ ของค.ศ.๒๔๘๐ บางที่กี ๑๐ องค์ กระษณได้ไปทำข่าวัฒนาศาสตร์คนหนึ่ง อุย์ที่วัดสาม
เช่อน ประมาณ ๕ ปี สำหรับค้าจ้าง ในการทำวัฒนาคงจะมีค่าค่านนในการออกครู ๑๖ นาท
ถ้าเป็นเงินวัดเขาจะทำให้ฟรี ทุกวัดที่ผ่านมาจะเป็นฝังถูกนิมิต วันเดินก่ออุ่นเหนือ วัดกรุงศรีเริญ
หลวงพ่อพระครุกิดิษากรัวบ้างกราบบ้านในวัดซึ่งเป็นเหล็กศรีบุญเรือง วัดวังกระดีทองกีดีแต่ละวัดจะ
ต้องบอกได้ประมาณ หมื่นกว่าบาทบ้าง ๙ พันกว่าบ้าง ๕ พันกว่าบ้าง เสร็จแล้วรวมราษได้ແล້ວ
จะดูรายให้แก่ทางวัด บางวัดร่วม ๆ ก็ หมื่น ก็ดูรายหมด ตอนจะกลับบ้านบางครั้งทางกรุงหรือ
กรรมการวัดซึ่งเป็นค่าน้ำมันรถกลับ เพราะจะนั่นการทำข่าวัฒนาคนหนึ่ง ในอีกหลาย ๆ วัด ที่นี่
ได้ค่าใช้จ่าย เงินໄค์คิดค่าจ้างเลย มีแต่ค่าค่านน ๑๖ นาทແລ້ວสามารถไปทำให้ได้ทุกวัด หลาย
๗ ห้องหัวดีที่ผ่านมา

สำหรับพิธีกร ก่อนอื่นที่จะทำข่าวคุ้มครองตัวเองต้องใส่ชุดขาว จะเป็นเสื้อสีขาวกางเกงสีขาว ดุงเท้าอยู่ในชุดขาว จะเป็นเสื้อกีฬา กางเกงกีฬา ถุงเท้ารองเท้าอยู่ในชุดขาว ถ้าเป็นไปได้ก็รับ

ศิลป์ ก่อนนำน้ำกรองศิลป์ แล้วเรียงร้อยແล้าก็จะมีใบพลู ใบ พานสำหรับเวียนเทียน 1 พาน และมีพานใช้เวียนเทียน 5 เล่ม เทียนชั้น 1 เล่ม และมีพานบอกครู เช่นหมาก พลู บุหรี่ และน้ำ การทำขวัญนาคค่าจ้าง ๔๗๖ บาท บางงาน ๓๗๖ บาท ถ้าไกสองตัวไป ๕๐๐-๑,๐๐๐ บาท เป็นการเสริมจากการทำนา และในช่วงนี้ที่ทำอยู่ ๑ ปี ก็ปรากฏว่าหน้าทุ่ม ก็ได้ อาศัยในการทำขวัญนาค ขวัญบ่าวสาว และครัวคงจะดู เชิญศาลพระภูมิ รายได้รวม ๆ กันແล้าอย่างละเอียดอย่างละเอียด ปีละหมื่น ๒ หมื่น กว่า ๑ หมื่นบาทบ้าง

สำหรับพิธีการทำวัฒนาค เมื่อเดินทางไปถึงบ้านเจ้าภาพแล้ว เราชด้วยความสิงของว่า
เข้าเครื่องน้ำยาศรีไว้ พร้อมหรือยัง สำหรับน้ำยาศรีที่ยอดน้ำยาศรี จะมีไบค์น ๑ ถูก และขี้ง
ปากหนื้อ พร้อมทั้งไส้ไว้ที่ยอดน้ำยาศรีจะพร้าวอ่อน ๑ ถูก ซ้อน ๑ เล่น เกร็งแล้วจะนิ่มน ทาง
แยกหัวเป็นบนนี้แห้ง บางแห่งมีสายสร้อยห้องไว้ที่น้ำยาศรี และมีม่านหุ้มไว้ที่น้ำยาศรีและนอก
จากนั้นเทียนสำหรับเวียนเทียน ๑ รอบสำหรับทำน้ำมนต์สำหรับหันดอนก่อนทำข่าวญี่จะมีการบวงออก
ครู คำนน ๑๖ นาท ดอกไม้ ๓ ดอก ถูป ๑ ดอก บัว ๓ บัว และมาก ๑ คำ เป็นของ
ของครูที่ประจำสำหรับพิธีของพระมหาภณนั้น ก็จะพึ่งหลักด้วย สำหรับในการทำข่าวญี่กาน้ำมีใน
ศาลพระภูมิจะไม่ใช้เหล้า ตามประเพย์สำหรับการทำข่าวญี่กานาคหมู่กับนาคเดียว นาค ๑๐ หงษ์
ถ้าทำแบบเดียวกับนาคองค์เดียวพิธีก็เบนเดียวกัน แต่จะแตกต่างเนื้อร่อง เมื่อน ถ้าทำที่บ้านจะใช้
เนื้อหาที่ไม่เกี่ยวกับทางวัด ถ้าหากทำนาคหมู่จะร้องเกี่ยวกับธรรมะเรื่องวัด เพื่อจะหาเงินให้มาก
เท่าที่จะมากได้

ขั้นตอนในการท้าววัญนาค จะเริ่มตัวอย่างเชิงอักษรเสร็จแล้วจึงทำการบวงสรวงแค่เท่านั้น ให้มายอดค์ที่โรงราชพิธีและประกาศแก่นรากญาติทั้งหลายแก่ผู้อุปสมบทที่ส่วงถังจากโภคนี้ไป แล้วนั้น จะได้มารับในหน่วยศักดิ์สิทธิ์ในการบรรพชาอุปสมบท เมื่อบวงสรวงเสร็จเรียบร้อยแล้ว เข้าก็จะมีการแพะห้อง กรุบปูนห้อง พลอดคเด็กเมื่อคลอดดแล้ว เสร็จแล้วก็มีการอาบน้ำ แล้วนำใบไส่ไปปล แล้วก็ลงมันนั่งเป็นท่านองเพลงแล้ว นาในสมัยนี้ก็จะเปลี่ยนดัดแปลงใหม่ ตัวอย่างแม้จะ อุ้มน้ำลงไว้ปล ยังนี้จะมีคนครรภ์เป็นเพลงหลาย ๆ อย่างหลาย ๆ แบบ

ประวัติของคำว่า “นาค”

มีพระธุดงค์รูปหนึ่งบวชมาเป็นเวลาเกือบ ๑๐๐ ปี พระธุดงค์รูปนี้อยู่ในศิลปะ สามัญญาติ อยู่ที่วัดมหาธาตุในกรุงศรีอยุธยา จังหวัดพระธุดงค์ว่าทำนั้นจะไปไหน ไม่นั้น

อยู่ริมแม่น้ำนี้ พอดีบุญพาขึ้นพระธุดงค์ข้ามฝั่ง มันมีเกลือคอขุนนิคหนึ่งตอนที่ธุดงค์จะก้าวลงเรือ ก้าวแรงไปหน่อยด้วยความประมาทเห็นศันตะไคร่น้ำ พระธุดงค์เอามือไปจับศัน ตะไคร่น้ำก็หลุดออกจากต้นก็เกิดอาบัติ ส่วนพระธุดงค์ที่ข้ามฝั่งไปแล้วก็เกิดเสร้าไส้เดียวใจว่าด้านขวาหนอน้ำเป็นเวลาเกือบ ๑๐๐ ปี ไม่เคยล่วงศีลเลย นานวนนี้เราเกิดอาบัติป่าจิตต์เสียแล้ว ทำความดีมาเกือบ ๑๐๐ ปี ทำไม่คิดถึง ท่านคิดถึงว่าวันนี้เขากำความชั่ว เมื่อถึงคราวตาย เมื่อตายไปแล้วก็เกิดเป็นสัตว์เครื่องจาน บ้าเหงื่อเพิรเป็นพญาฯคราชอยู่ใต้บัวคล แต่จิตใจของพญาฯคราชเคยบรรพนามาเกือบ ๑๐๐ ปี อยู่นานวันหนึ่งพญาฯคราชจึงได้ขึ้นมาจากเมืองนาคลขึ้นมาเมืองมนูษย์ เพื่อจะเข้าขอบรพชา เสร็จแล้วเมื่อขึ้นมาเมืองมนูษย์ก็แปลงเป็นนาคนหนุ่มน้อย และเข้าไปขอบรพชา กับท่านอาจารย์ พระสงฆ์ผู้เป็นเจ้าอาวาส เป็นพระอุปัชฌาย์ก็ตามว่า ท่านจะบรรพชาเราไม่ว่าแต่ว่าต้องอยู่ในศิล สมาริ ปัญญา เสร็จแล้ว พระธุดงค์ที่เสียชีวิต แปลงร่างมาหนึ่งรับปาก เสร็จแล้วมีจิตรพันร่างอยู่ เมื่อถึงเวลาท่านพกเมร์กไปเมืองภูฎี ที่เห็นพญาฯคราช เสร็จแล้วมีจิตรพันร่างอยู่ เมื่อถึงเวลาท่านพกเมร์กไปเมืองภูฎี ที่เห็นพญาฯคราชอนุ อยู่นี่จิตรพันร่างมาบอกกับท่านอาจารย์ว่า พระที่บูชาให้มีน้ำเสียงแล้วมีแค่พญาฯคราช เสร็จแล้วพระอาจารย์พร้อมทั้งพระลูกวัดก็ไปดู พญาฯคราชก็ยกไข่คืนเมื่อคืนขึ้นมา อีกเมื่อถึงเป็นพระสงฆ์ อายุ่กว่า ๙๐ ปี องค์สัมมาสัมพุทธเจ้าได้ครั้งเดียวไว้ บุคคลใดก็แก้แค่ที่เป็นสัตว์ครรชน์ นาในพระพุทธศาสนาที่บัวไม่ได้ ให้พญาฯคราชนั้นสักออกจากพระสงฆ์ พญาฯคราชก็ไส้เดียว ใจว่ามาให้ช้อเหล้า สักกี่มื้อเป็นไหร่รอ ข้าพเจ้าขอฝากหมายของข้าพเจ้านี้ไว้ในพระพุทธศาสนา ข้าพเจ้าเชื่อนาคล ส่วนค่าเกดุองก์ปฎิฐานะเป็นอันปัชชาม เกดุองข้าพเจ้าขอถวายเป็นถุงตะเคียว ส่วนหงอนของข้าพเจ้าขอทิศถวายเป็นกรวยทองของพระอุปัชฌาย์ เพื่อยกแกร่งข้าพเจ้าชัย - ขอหนักหัวงะ ๙ นาท ขออุทิศถวายเป็นธราชติไว้บุชา พระพุทธองค์ทรงพระกรุณางิ้งรับปากจึงได้เรียกกันว่า นาคล นาคลามประเพย์ทั้งหลายนั้นอย่าดูถิงสักคนกระเทยบ้าใบ ห้ามมิให้ทรงหนวนเวชารามนี้ทั้งหมดของค่าคล นามของเจ้านาคลนี้ก็หมดแต่เพียงเท่านี้

พระฉะนั้น การที่บรรพชาอุปสมบทนี้ ข้าพเจ้าสรุปแล้วในเบลนานาค ก็มีใจความสำคัญน้ำ กนในนี้ คนพิการนั้น จะมาบรรพชาในพระพุทธศาสนาไม่ได้ เสร็จแล้วนาคลก็มีสืบต่อ กันมา บุคคลใดจะบวชเป็นพระด้วยเป็นนาคลก่อน องค์สัมมาสัมพุทธเจ้าก็ได้รับปากจึงได้เรียกว่า เป็นเหล่านาคล เมื่อร้องແผล่นนาคลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะเป็นการเรียกบัวญให้กับนาคลว่าบัวญของพ่อนั้นไปสดิตอบ ณ ที่ได ก็ตามเป็นการสอนนาคล การสอนนาคลนั้นก็สุคตแท้ตัวเขางะใช้

เป็นแหล่งออกหรือว่าแหล่งใน แต่ในเนื้อหาของการสอนนั้น ก็ให้อ่ายในขอบเขตที่ดีถือศิล ๒๒๗
วันนี้ก็กล่าวย่อ ๆ เมื่อสร้างเรียนร้อยแล้วถ้าเป็นการเบิกบานยศิริ การเบิกบานยศิรินั้นตามประเพณีจะ
เป็นการร้องแบบนางนาค จะขอปกตัวอย่างดังที่ยกตัวอย่างเมื่อครุนี เอ้อ เอ้อ เอ้อ เอิง เอย
เอ็ง ครรน ได้ฤกษ์ แล้วจะเบิกเรียกว่าทำนองนางนาค และมีเราร้องเบิกบานยศิริเสร็จเรียนร้อย
แล้ว เราจะแยกเป็นอย่างอื่นได้อีกด้วย เบิกบานยศิริเสร็จเราจะชุดเทียนซัชและพร้อมให้บรรดา
ญาติพี่น้องนั่งล้อมวงเวียนเทียน ๓ รอบ เมื่อเวียนเทียนเสร็จเราจะป้อนน้ำมายหัวให้กับนาค การ
ป้อนน้ำมายหัวเราจะเอาไว้แคงที่ใส่ไว้ที่ปลายยอดบานยศิรินามสมกับน้ำมายหัว ใส่แก้วแล้วตักน้ำ
ให้นาคไว้ฉันองค์ละ ๓ ช้อน เมื่อนากได้ทานน้ำมายหัว เสร็จเรียนร้อยแล้วเราจะทำการเจน
นาค เพื่อเป็นสิริมงคลเมื่อเจมน้ำมายหัว เราจะนำนาคไปขอน้ำภัยแก่พ่อแม่ พี่น้อง ปู่ย่า
ตายาญาติทั้งหลายที่มาในงาน เสร็จแล้วนำดาวาผ้าไตร นำนอบผ้าไตรกับเสร็จพิธีก็ทำวัฒนาค
ไว้เพียงแค่นี้

ผู้เก็บข้อมูล

น.ส. กัญญา

ข้าดวง ผู้ศึกษาไปรบกวนวิชาภาษาไทย ค.บ. /๑๕

การทําวัฒนาค อํานาจօนงกรະทຸນ ສ້ານວນທີ ๒
ຝຶກທີ່ຂ້ອມຊອ นาย ສາລີ ສິລາວົງສ໌ ອາຍຸ ๘๒ ປີ ບ້ານແລກທີ ៤០ ນະໜູ ៥ ຕ. ວັດຕາຍນ
ອ. ນາງກະທຸນ ຈ. ພິມບູລືໂລກ

ເກົ່າງປະກອບນິຫຼື

ກរາຍນາກພນມ ມີຄອກໄນ້ ៣ ຄອກ ເທື່ອນ ១ ເດັມ ຫຼຸປ່າ ຄອກ ຂອງບອກຄຽກຄໍາກຳນັນ
ເມີນ ២៦ ນາທ ບຸກ່ຽວ ໄນບັນຍົບ ຄອກໄນ້ ៣ ຄອກ ຫຼຸປ່າ ១៩ ຄອກ ເກົ່າງອັງນົບຮິຫາຣ ດ້ວຍ
ເຫັນວ່າ ກະທຸນ ດີເລີກ ເກົ່າງປະກອບນິຫຼື

ເນື້ອຫາໃນທຳກຳວັດທຸນ

ຖຸລຸບອຸຮົມຄົນຄົນກໍາຈະເຂົ້າບວຊໃນພຸທະສາສານາດ້ອງຄໍາລານີຄາມຮາຄາອນນູ້າຕແລ້ວມີ້ອີ້ນວັນ
ຈະບວກຈຶບໄກ້ເປົ້າພື້ນຕໍ່ສັງເກູ້ງໃຫ້ນຸດ ເພື່ອເປັນສົຣິມຄລແກ່ນຸດຮອງຄຸນຄ່ອງໄປເຮີຍກວ່າສູ່ວັດທຸນ ດັ່ງນີ້

ຕົວ ၇ ສີທີ່ໃຊຍະນັກຄານາກີ ສັວສັກີກາລ ໂອໜົນຄຣະໜໍ້ຢ້າຍໂຫດຫາຍໜີ ອັນຕຣາຍ
ຮາກໍາຫາຍສ່ວງເຂົດຂ້າງຂໍ້າຍສູ່ຫົນ ເຄຣະໜໍ້ເບື້ດສີວິນາກປີສາງໜີໄກລພຸທະຫາໄປໆປ່ານແພ້ເຕະຝູ່ງນາຮ ທຣ່ານ
ບັນຄາລຜັນດືນຄຣະໜໍ້ຂໍ້າຍເອີນເຫັນໜີ ສັງຈາຕີຝູ່ງສ້າຍ ເຕະຂໍ້າຍຝູ່ງເບື້ອຍ່າໄດ້ເປັນອັນຕຣາຍສັງຈັກສິ່ງ
ທຸກໆສ້າຍຍື່ງເທີມຄຸນໃຈກັງລະເຄືອດສ້ອນສຽງຫ້ອນຫາຍເສີຍ ອັ້ນໃນວັນນີ້ (ຜູ້ນັ້ນໄກລ້ັ້ນໄໝໃຫ້ຕື່ອັງ
၃ ທີ ເສີຍໄຟເດີໃຫ້ໂທ່ອ່ອງໄປເຫຼາຊັບ ၅ ໄຫໄບ ၁ ທີ)

ศรีฯ สุนังคละ ศุภะสวัสดิ์วิทยาลัยเรกไชยศรีสวัสดิ์คงมีแก่ผู้ง้าหั้งคลาย ทั้งนรเทพ นาคครุฑเทวบุตรเทพยาดา อินทร์ พระนรม ยมราชา จตุราทั้ง ๔ ทุกที่หรือมีจกวาร ถับทั้งภูมิ สถานเข้าที่ จึงพร้อมกับคำชื่นชมยินดี เที่ยงมังคละราศรีขันวิเศษ วันนี้พระธาตุเช้าสู่รากศรี เป็น วันศีสุขนาคอินทรพาสรพร้อมครริย่างทั้งนงวางคาดคู่ ตั้งเป็นหมู่อัญชล่อน พระอาทิตย์จรัตน์ ฤกษ์ อังการถือมหาชัย พุธ พฤหัสไปเป็นโขคศุกร์ เสาร์ได้มุตตะโขคพร้อมลักษณ์ วันนี้ตาม คำราواว่าได้ฤกษ์อึกหน่วยซึ่งอุค昏迷ร์วันนี้เป็นวันศีวันศีวันศีอุค昏迷ตะโขค อุค昏迷นะ ราชากุน ราชากุน ราชากุน

วันนี้เป็นวันลากะอันล้ำเลิศประเสริฐเป็นมงคล ปุ่นแปลงดีแต่งแล้วพำนัชวัญแก้วอกยอ นา มีทั้งท้าวพระยาเสนาและอาณาจ์ มีทั้งนักประษฎ์พร้อมมวลมา มีทั้งสูงตากและพ่อแม่ ทั้งเพ่า แก่และวงศานพน้อง พร้อมกันมาส่องลอนถ้วนหล้า ให้ลุ้งเกกันมา ทั้งนั้นจึงขาดและบ่าวสาว ใจอิค่อว่าหาอยินดี เพื่อจักบายศรีเจ้านาค เจ้าจักได้พลัดพรากห้องเดนฯ จักได้สุวคพระปิตาและ นาราครอกไปบัว สร้างผนวชในศาสนา เจ้าก็คิดเห็นลังงานเป็นทุกข์อนิจัง อนดคามบ่มั่นบ่ เที่ยง ญูบิคเบี้ยงไปมาเป็นอนิจานบ่เลิกแล้ว บ่ขอได้วาหนูนแก่เหลชรา กีญูบังเกิดโรคและหายติ บ่ขอได้ขาดจากมรณะ เจ้าก็คิดถึงคุณพะนิคพะนาราด ได้เลี้ยงมาเป็นอันพะวงเรี้ยงอันมากทั้งวัน คืนแต่อยู่ในอุกกรห้องแม่อันบากแท้ที่เรนนา จียะกาอหันกหน่วงห้อง กินของเพื่อจะแบบอ่อนเม็กคือ เพื่อรอด เจ้าก็อยู่ได้ก้าหนุด ๑๐ เดือนครบอ้วนทกมาสแล้ว เจ้าก็จึงคลาดแคล้วออกจากห้อง นาราห้องนาเลิศแล้วลูกแก้วนั้นเป็นชา ผุงคายายกีชั่นชั่น ยอดชั่นเจ้าอุกมา ลางคนหาไม่ได้ แล้ว จึงคัดสายเทาผ่าสายบ้อ ลางคนถือถัวน้ำล้าง ลางคนจึงเอาห้ามีนกวนมาหุ้นห่อ แม่กีอุ้มขอ ใส่ในอก แล้วชิงยกเจ้าในแก แม่จึงเอาหัวปีอนเตวนแม่สามคำ แม่กีอานน้ำและวันແສາມที แม่กีข้อสีและอุบลได้ แม่กีเจาใจใส่ทุกคู่เจ้าบ่มั่นค่า ดันว่าจึงถูกบีใหม่มาสอนแล้ว ฟ้าเผดเสียง คั้งแม่กีอุ้มเจ้าใส่ในอก แม่กีขอกเจ้าใส่ในอุ้มและกีอุ้มจะชูให้กินนม แม่กีชั่นลูกแล้ว ครั้นว่าเดียง ใหญ่แล้วพอถูเด่นแล่นไปมา ตามภาษาเด็กอ่อนจะชื่อนหน้าแล้วใหญ่เป็นคน เจ้าก็คิดถึงคำกังวล คั้งแค้น หนักหน่วงแน่นใจ คิดยาลัยบ่แล้ว คิดแล้วๆ อยากไปบัวในศาสนา เจ้าก็คิดถึง คุณบิคานคราเป็นอันยิ่ง เจ้าก็จึงอ่ำลาอุคส่าห์เข้าไปบัวสร้างผนวชเป็นสามเณร เจ้าก็เสียนอา ลิกขาบทศิลารธรรมวิเศษได้แล้ว บัดนี้อยุเจ้ากีได้ถึงเขตเข้า ๒๐ ปีป่วนศีดักแน่ ผุ่งพ่อแม่จุจัดหา บุษกรัทชาลึงญาติพี่น้องตามพากพ่องและนิตรสาข บางผ่อง ศรัทธาหลายได้เสื่อสาดเป็นของ อาสน์ปูนอัน บางผ่องมีศรัทธาได้ผ้าจีวรและผ้าพาด บางผ่องได้ผ้าอาจทั้งไตรควย ไสสุขนาค บางผ่องนาคร และผ้าสบง บางผ่องได้ถุงและน้ำด้วยหัวและคันคาดปัตรมีคัดเล็บและกล่อง เก็บดินสอและเครื่องประดับบริจาคบริโภค บางผ่องได้โถกถ้วยและคันที่เหล็กงานศีอันกมกล้า

กับทั้งสี่สุดความสามารถทั้งศิลปะและเหมือนมนาก ดู惚ลากด้วยเครื่องบรรยายเป็นของเด่นทางอันดียิ่ง เพื่ออย่างเห็นหน้าพะรั่งแก้วมีเมตไตรขอขอข่าได้หัวระไวนอยู่ในโลกขอให้หันจากโศกโศก ขอให้ไปเกิดครุศิริตาล้ำเดิมเหมือนแก้วกิจของนิรพานเป็นที่สุขสำราญถูกใจ ขอให้หันจากทุกเวทน์อยู่สัตว์สัตว์ สักจะรั่นมา บุพิธธรรม ทั้ง ๗ ประการคือ อายุ วัฒนธรรม สุขะ พละ อโรคถ้วน ๘ ปฏิภัณฑ์ ๖ อัคคิ ปัจจัยถ้วน ๗ ของสิ่งเข้ามารักษา อังขันธสันดานแห่งเจ้าทราบต่อเท้าห้ามพันวัสดาภีช้า เทอญ (สูนั่งไกล้มมองให้ศีรษะ ๙ ที่ เสียงไหคือให้โนร่องเอาซึ้ง ไทย)

ศรี ๗ สุนัขคละ สุขะ สัสดี บัดนี้ขอยังจักเชิญเอาวัญสมศรีเจ้านาคมาเด้า ขอยังจักเอาวัญฟายนาคเจ้าเข้ามายอม อัชชะในมื้อนี้วันนี้ ว่ามาเยอขอวัญเจ้านาคโดย ขวัญหัวเจ้าหากได้ไปอยู่วังน้ำ เลิกบำบัดภารกิจให้มามีมื้อนี้วันนี้ หลอนว่าขวัญเจ้าไปอยู่ในน้ำด่างค้างกิจให้มามีมื้อนี้วันนี้ ขวัญเจ้าได้ไปอยู่ในท่านอิศวรกิจให้มามีมื้อนี้วันนี้ ขวัญเจ้าหากได้ไปชุมชนดอนสาวอ่อนน้อยกิจให้มามี มื้อนี้วันนี้ มาเยอขอวัญเจ้านาคโดย เจ้าข่ายาได้ไปปชุนระบะนีไก่เกววันแย้ว ๆ อญญา พา อาย่าได้ไปปชุนฝุ่น หมู่ทวายค้าแลนเน้อเดือน อย่าได้ไปอยู่เป็นเพื่อนฝุ่น ใจวัญเจ้าอย่าได้ไปเดินคิริแลนออกเบดวัญเจ้อข่า ได้ไปเดินประเทศ เพ็ชรทางไกลอดบ่อกี้เดลงไผล ไปเดชชุมพะไพรแลบ่ำไม้ อย่าได้เล่นอยู่น้ำดินดอน ขวัญเจ้าอย่าได้ไปปชุนหมู่ลิงค้างเหล่า หมุนกบกุ้นเตือสิงห์ ภวายกระทิงและยะลือสิงห์เจ้าได้หองเจ้า เดือนถ้ากัวงหมู่กุหาน ทั้งวังปีลนและตัวว่าไหอยู่ชั่นช้อยใส่เมรยา คุตระการทางน้ำดะพู่ ผักบุ้งแต่หมู่บ้านทอง ทรงกุศลชุมห่วงเข้า ขวัญเจ้านาคทางเข้ามาราไห้อัชชูในชลวันนี้ ให้มาอยู่ในใจทุกเมือง ให้มารอยู่ในน้ำดูกยาน อย่าได้มีความกังวลเดือดร้อน อย่าได้ศีริคั่งข้อนหือดุหีย ให้เข้ามารีบินอาพระวันนี้บีกุก อัคคิ ไนเสียงสองครุ่งแจ้งยอต-โถศร ให้เจ้าได้เกทนาสอนสั่งเป็นเจ้าผู้พิจารณ์ ขอให้เจ้านาคมีอาชัยชนะได้เป็นท่านสมการบุญกิจชั่ว อยู่สืบสร้างในธรรม จัตตาโรรัมมา วัดพันติ อาชุวัฒโน ถุขังพลัง

ขอให้เจ้านาคมีอาชัยยืนยาน วรรณราขาวผิวผ่อง สุขะล่องเหลือหลาง พลະกำลังกาชาวดา ใจง้มมาก ขอให้เจ้านาคมีอาชัยยืนไคศ้อบวบพระวัสดา ให้เจ้ามีเศษของชานชนะพาบแพ้สูงหมู่ โภเชกิจ อย่าให้มีความจัง ใจมานบีขิด อย่าได้มีผู้เกียกให้และหึงสา ให้มีใจกรุณาซึ่งกว่าเก่า ใจให้ ให้เป็นเจ้าผ่านทั้งยศ ให้ปราภกยเดื่องลือชา ในคานานของพระทุทธเจ้า ให้นาคเก้ามีเศษเป็นดังแสงพระสุริยะอาทิตย์ ประสิทธิ์ให้โภคธิราช เป็นดังอินทราริราชท้าภูมินทร์ ทั้งแคนดินโอบ อ่อนน้อม ทุกท่านท้าวสาธุการ มาอวบกานชนชื่นยกยื่นให้ข้องดี ยอดองค์ชุลีดังต่อ คิดจะดห่อ สมการดวยอาการทุกเมื่อ เชื่องเรื่องแก้วเงินคำแซ บุชาและทุกคำช้า ตามต่อเท้าเดิงช้าง ให้มีหวัง ครอบสืบสร้างธุระ ถัง ๗ ประการ เสียนกรรมฐานได้ถ้วนได้ครบถ้วนทุกสิ่งอัน แบดหนึ่น

สี่พันพระธรรมขันธ์ให้เข้าได้ดู อย่าได้ให้หัวคิดบื้องปัญญา จะได้มีสมัคคานเพียงพร่าหรือน ใจอ่อนน้อมในธรรม เข้าอย่าได้มีความคิดนาทางโลก ขอให้หันจากไส้กเศร้าโศกฯ ให้เข้ามีความสุขอย่างเดือดร้อน ทุกคำเข้าบ่อคลาดบ่อคลาจึงขอรำนาบทค่าไว้ ใช้ชีวิตดุจวัง ใช้ชีวันนั่งคลา ใช้ชีวามหาบุญคุณ ความสุขสมบูรณ์จะมีแก่เข้านาทุกประการเสมอ (ตีม่อง ๑ ที่)

ผู้เก็บข้อมูล

น.ส. กรณิกร ศุภนิสา นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ก.บ. / ๔๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล侈คราม
Pibulsongkram Rajabhat University

การทําขวัญนาก อําเภอบางระกำ

ผู้ให้ข้อมูล นายอนันต์ มีไชยโย อายุ ๕๙ ปี บ้านเลขที่ ๕๐/๑ หมู่ที่ ๒
ต. วังอิทก อ. บางระกำ จ. พิษณุโลก

กรุงปะกอนพิช

นายศรี, ค้ายสายสัญญา, แห่งเทียน๗ แวน เทียน ๕ เล่ม, ขันน้ำมนต์, แป้ง
หอม, น้ำมันหอม, พลุ๔ ไม้

การทําพิธี

เนื้อหาในบททำข่าวญี่นาค

บทสรุปเรื่องภาระรัตนศรี

โดย พุทธิ จันว่าสมเด็จพระสระเพชรปุทธรังษ์ อันทรงพระคุณนามสืบประการ
พระคุณนามเบื้องต้นเป็นประชาน คือ พระยรหัง สนุนสินโน พระองค์ทรงสถิตนั่งเหนือรด
บนบลังก์อันวิจิตร อันเกิดกับบุญฤทธิ์บำรุง ไว้ให้มีผล ในคงไม่พระศรีรัตนมหาโพธิพุก
นมชาด มาร์ สเนน ขังพระบามารและหมู่พลดพระบามาร ให้พ่ายแพ้หน่ายหนี พระสมรด
ตีสนบารมีที่สร้างสมพระองค์ไว้ ตั่ปนนานิ ตั่ปนนานิ พุทธิ ข้าบอนน้อมเสียรตีโรม ให้วันพ
นิบูชาคัวซ กากยา วาจา โนไน จ้านง พระองค์นั้น

ขอ ระบุ โน อนึ่งนับพระโลภตรธรรมเข้าเก้าประการ สำหรับมีรัชตเป็นปธิราษานอย่าง
ยิ่งนิยามนิโภ จะนำสรรพมนุษย์ชาญหนูนิได้สาวชุข คั่นชาติราชพยาธิ นรณะทุกปีให้สืบสืบ
เข้าสู่สิริวงศ์ปานอกฯ วินานเมือง ต ปันนาพิ ณัฐ หัวขอถวายทศนัพ ประนนเนื่องน้อมเกี้ยว
ต่างสุวรรณบุญบงปะจะเจียนเจ่นจำรัส

สุโข อนั้ง อัมรุกาศธิษฐ์บัตรพัทลสวากาวยใน วิสุทธิ ทรงศีล ผ่องใส่สุทธิ
เศกสนุตินทริโภ สำรวนอินทรีย์อึมเอกสวยงาม ย้อมประกายดีดองทุกชั้นญี่ปุ่น วรทุกชนบท
ควรจะนำเข้าซึ่งครรภราให้มันส่วนของผล แห่งชนบทเมืองบานแรมบุญย์ ต่ำ ป่านามิ สุ่ม ข้าวอ
น้อมภายอินทรีย์วิสุทธิอุทิศถวายกาญจนชา เม่นข้าวในพระไตรรัตน์ ด้วยเคราะห์ความสัตย์ที่ถือมั่น
ลงมาคุ้มครองป้องกันสรรพภัยจัญ ไรร่อน เสื่อมเทพบดจากุราศิเม่าช่วงป้องกันสรรพภัยอันตราย อย่า
ได้ให้มากล้ำกรายบังเกิดมี ให้สานติโนพิธีบรรพชาภิเษมีอนหนึ่งวาราข้าพเจ้าประสิทธิ์ไว้ในครั้งนี้
(ให้ลั่นเมืองขึ้น ๓ ที ให้ร้องขอชัย)

มหาวิทยาลัย

ศรี ศรี ศิทธิวิเศษ ท่านทิศาปานิภัยสังเกตประกอบฤกษ์เจิกเกริกทำการคุคลพิชัย เทพเจ้าทุกราศีพร้อมสะพรั่ง หมู่ญาติที่ชวนกันนั่งแห่นนับเอนกันย นิจิตอันเลื่อมไสรรัฐชา ชวนกันช่วยอนุโนมานา ท่านหึ้งหลาชันนั่งอยู่ด้านหน้า ข้าพเจ้าขอภัยด้วยคำบูราณ์ท่านกล่าวไว้นั้นมีมาก ว่า พญานาคฝ่ากรชื่อ กิตติศักดิ์พากี เล่าถือสนั่นนักอง แต่ความอันนี้ไม่ถูกต้องตามพุทธภูมิ ก้า ต้องคืนกิริมายา

วัตน์นี้ว่า พญา낙คุณหนึ่งมีศรัทธานิมิตภัยเป็นพญา낙 สมเด็จพระผู้ทรงพระภาคทรงพระโสด
จึงมีพุทธภูมิการโปรดประทานนาม ชื่้ว่าสัตว์เครื่องajanมีชาติอันต่ำชั้ห้ามมิให้บวชในพระศาสนา
ตลอด ความในพระศาสนาหมดแต่ท่านนี้ ทั้งอรรถกถาบาลีก็คุ้มครองที่ว่าพญา낙ฝ่ากษัตริย์ไว้นั้น
ไม่ได้ปรากฏคำณ์ไว้ได้ ท่านทั้งปวงพึงเข้าใจจะนี้ดี

บทแหล่งน้ำยศรี - เรียกชวัญ

ครรช ศุภารามหานุต ทewcamnuyย์ເອິກເກຣີມນໍສັນນ ຈະອັນຍຸເຫຼືມນາຍຄົກທຶນສານຫຸ້ນ
ອັນອຸນຈານໂລກສນນຸດຕານພົມໃຫຍງເກີດກົມມະນຸດຕານພົມໃຫຍງເກີດກົມມະນຸດຕານພົມ
ປະສາກປະສົກທີ່ໄວ້ສໍາຫັບນົມຄລກການ ນາຍຊ່າງຜູ້ຂ້ານາຄູຈຶ່ງກະທຳການເປັນທ່ວງທີ່ ກະທຳດ້ວຍຄອງ
ຄານີເປັນກະຈົງ ເສີບນໄມ້ກັດຈັດຕັ້ງຈານສະຫາດ ການກຳລັງຄາດເປັນທ່ອງໃນໜີ້ແນ່ນໄສສຸນາມາລ໌
ຈານຕະກາຮູ້ຄູ່ເນີດຄາຍ ນາລາຮາຍເຮັງປະດັບ ບານໄນ້ຮູ້ໂຮຍຮັບຮອງຮູ້ສອອກລັບສີປະສົມເສີບຕານ
ຮະບັບແບບນຸ່ຽມ ຈັດແງໄສ່ເກົ່າງກະບາຍຄົກ ສ້ວນແຕ່ນີ້ກຽມກັນ ພົດຂ້າວບວຸງ ໄປປອກໄສ່
ຄອງສານໃນເອາແຕ້ດີ ທຸ່ມນາຍຄົກຕານນຸ່ຽມ ເກົ່າງຕະກາຮູ້ໃຫ້ຖຸກສິ່ງ ຜ້ອຍ່າງໜຶ່ງລາຍລາຍເຫັນຢ່າງ
ຈາກນ້ອຍ່າງດີ ທຸ່ມນາຍຄົກຕຸ່ງຄານເທິນຂໍ້ຄານຈຸດບຸ້ຫາເປັນສັງຈານຕານວິສີ່ຍ ແວ່ນປັດໄວ້ຫັ້ນ ດັ່ງນີ້
ປັກໃນບັນຂອນຂ້າວສາຮ ສໍາຫັບກາຮະໂນຍນຸ່າຫຼວມທີ່ຍືນໄສ່ຫານຮອງຫຼັອນ ຕິນທອງວາງເຮັງເຮັງ
ຕາມຮະບັບແບບນຸ່ຽມທຸກສິ່ງຫຼັອນ ທ່ານຈົ່ງໄທ້ອັນຍຸເຫຼືມນໍຈຸດບຸ້ຫາເຄຍຖຸ່ມຫຼັງດ້ວຍ
ໂລກື່ເກີດກຳດັດ ພອນຄາເກີດໃນສົນບັດທຸກສິ່ງສර່ວຫຼັອນອຸນອຸນພະບັນຫຼວງເຫຼືມນໍເຊີນເຫຼືມນໍເຄື່ອງສົມພ
ບຮົງໃຈ ແນ້ວັນວ່າໄຕຮົງບໍລິຫານວິເຄຍສຸດປະເສດຖາງ ຂາດຖະ ເກີດເກີດສັກລາຍ ຢ່າມສະພາຍກຳນະຫຸ້ນ
ຄອກດ້ານແຜ່ງດ້ານກຳນົດ ກາໄສ່ນ້ຳ ເກົ່າງຄົມປັດເສື່ອອັນ ພົດຈານນໍ້າຫາ ປັນລົ້ງຫານໍ້າມເຫັນ

ขวัญเจ้าอธิบดี อย่าหลงเหล่านี้ในแนวทางของคดีของbatchelorเป็นที่สรงสานในนิเวศ คำแนะนำนั้นก็ไม่เหมาะสมเช่นๆ อิกมุจลินทร์โนนคุณเขย่าความต้องการเป็นที่สรงสานในนิเวศ คำแนะนำนั้นก็ไม่เหมาะสมเช่นๆ อนุกฤษ์เพียงนี้ก็เป็นอนิจฉัยไม่ใช่วิจารณ์ จะได้เป็นแก่นสารนั้นก็หมายได้ เริ่มจากขวัญพ่อนามาชแก้วอันสุกใสสะอาด กล่าวว่าคือพระพุทธศาสนาอันบริสุทธิ์เป็นโยคายารถบุตรบรรพชาแล้วย่อ้มยืนดี ขอเชิญขวัญพ่อนำค้านิวัตน์งามสดคิประจำกาย ปราศจากโรคอันตรายทั้งปวงหมด ไฟราครัตนอย่ารู้ใหม่ ความทุกข์อย่ารู้ได้ ความໄห้ออย่ารู้นี่ (ให้ลับมือของขึ้น ๓ ที่ ให้ร้องอวยขึ้น)

การทำข้อความ
ผู้ให้ข้อมูล นางสาวลิน มั่นนิ บ้านเลขที่ ๘๕/๑ ต. ทำรัง อ. พระพิราน
จ. พิษณุโลก

เนื้อหาในบททำข้อความ

(สถานะโวเมสุณัณฑ์) ข้าขอเชิญเทวศาอันเรืองเดช (ขั้นนะสะวะนะกาโภกอะยัมพะทันต้า) ข้าขอเชิญองค์เทเวศสื้นเขตหัวจักรวาล ลงมาสู่ในสรและประสาณในเวลาโน้นเด็ด (ให้ลั่นช่องสามที่ ให้ร้องอาชาชัยชั้นที่ ๑)

น โนมนัศการ ด่างสุวรรณอุบดานาปทุมเมศ สนองจิต จันงเจดนาหัตต์ ภาคตะว็ง
ดี แด่องค์สมเด็จพระจอมจักรวงศ์ อะระาะトイ อาจจะทำลายลงจากกิเลส เป็นสุขเมหาราคำ
โนหะປะຖูธิค สำมมาสัมพุทธิสส ครรศรุธรรมสำราวนมิจ ประดิษฐานอยู่หน่อรัตนบลลังก์ นะ
โพธิยะใบบังเป็นเศวตฉัตร โปรดเวไนยสรรพสัตว์ให้สื้นໂກ เก็บผึตรชัยเด็ดในโลกหัวศรีภพ อนึ่ง^๑
ข้าพเจ้าจะขอประพมนอบนบุญแก้วสามประการ พิชิตมารมโน้มห์ อิกหั้งพระธรรมล้าโลกิย์บารุง
กาบุญพระสังฆ์ ข้าพเจ้าหั้งหลาย สร้างทวีปธรรมยืนหรรนกันบันหนึ่ง ข้าพเจ้าขอเควรรับ
บุญพระบิตรามาตุเรศ ท่านผู้บังเกิดเทศให้อันดุบรรณา ลั้งคุรุพระอุปราชมายารย์ ท่านให้แนะนำ
ชานาญคุกอักษรทรง อิกหั้งเทพยชัยยงคงท์พระสุริยันอิกหั้งองค์พระจันทร์เจ่นจั้วสุ บุญพระมหา
กษัตริย์ทรงพิภพและแผ่นดิน บุญพระสุนทรกระแตสินธุรั่วบันร้อน พระธรรมพินทร์บันนิกรพระ
เพลิง บุญพระพายร้าเพยกระหือพัด พระโพสพบำรุงสัตว์บุญเนื้นประเสริฐอุตุ พระพิรุณเทวบุตรหั้ง
พระวรากรณ ขอเเครพอกวินท์สนองบุญเคระ ได้กgran ก้าวเข้าหากอรินราชสวรพรากิน ในพื้นแผ่น
พระธรรมพินทร์ให้เสื่อมคลาย งปักเกล้าเติร์ไว้ในครั้งนี้เด็ด (ให้ลั่นช่องสามที่ให้ร้องอาชาชัย จบ
บทคุณที่ ๒)

น โนมนัศการ แห่งข้าวัดฤทธิ์ ข้าขอโน้มัศการแด่องค์สมเด็จพระวราณอันใหญ่ยิ่ง
เป็นนาวินสัมมังกุฎเกศ แก่นบุญย์เทเวศร์และอินทร์พระ อันอัญเชิญสาระเกล้าให้บริสุทธิ์ดัง
ทิพย์ไก่หุบบุญช่า ห่อของถวายเนตรหั้งซ้ายขวา ด่างทิพย์เทียนทองสองรุตนมหาอันหลักโลกเข้าใน
พระบุษราคามา ห่อเอียเมื่อห่อจะเข้าสู่ในครรภ์พระมารดา มีครุวนแบบรีบปานประหนึ่งว่านา
คำว่าอันล้างโน้มือเจือจาน แล้วกอัมเป็นก้อนมัจฉังสังหั้งหน้าหากก่อน กีແຜเนครหั้งสองเบรียง
ประหนึ่งว่าอุถุกไน พระธรรมขันธ์เจ้าเจ็คคัมภีร์ นิสัยจึงตั้งพา พระวิถังค์ตั้งนานหุทั้งสองพระชาติ
ประคับประคองตั้งงู กพระภายะได้พันผูกตั้งปากนา พระมหาปัญญาณรักษาซึ่งชีวินิสพราวด

พระวิสูตรพระวินัย ผู้เปรื่องประญารักษาล้มเมื่อเข้าออก พระปรมัตถ์ได้จับอกกายทั้งสี่ด้านพระคากานาถี อัชชาโถก กัสสะไปแล้วทั้งอาการสามสิบสอง พระธรรมขันธ์เจ้าประคับประคองจึงแบ่งเป็นสาขา นั่งยอง ๆ อยู่ในห้องพระมารดา ผินหน้าเข้าสู่กระดูกสันหลัง กิโโลนะกังพังพิดกีหุ้นห่อสายรอกีพันคงนั่งทับอาหารเก่า อาหารใหม่นั่นแล้วกีเพิ่มพูนทุนศรียะไว้ กรทั้งสองประคองสายรอก เข้าปากได้กอยคืนคุดอาหาร ที่พระมารดาได้รับประทานหวานและเผ็ดพระมารดาที่ผ่องใส จึงคลายเหตุตามไส้เดเพประเทวี จึงแผ่ผลกุลไม้ตรีศิล และทานภาวนาค่าพระพุทธเจ้าเข้าบูรุษรักษาพระมารดาที่หัวอันตรายนิได้ จึงจะทำสิ่งอันใดกีไม่ให้หนักกลัวกระทนกระเทือนพระลูกรักในอุทธรสิ่งอันใดที่เมียร้อน พระมารดาที่มีได้ต้องเป็นอันขาด จนถ้วนก้าหนบทกามาส ได้สิบเดือนจึงเกิดื่อนคลายจึงมีลมกรรมมัขวามาพัดผันเป็นอัศจรรย์ สุดแรงโดย ให้หวนละห้อยให้ป่านครวจิต ปื้นประหนึ่งว่าคงชีวิตของแม่จะออกไปจากกาย ประหนึ่งว่าสุดคุณชรา ไขข้ออกจากเมียฯ พระมารดาที่แสนระคายเคืองไปด้วยเวทนัง เมื่อจะคลอดเจ้าร้อยชั่ง ความล้ำบางของเมียนนี้หรือกีอิ่มယวค ถึงว่าจะเจ็บปวดกีทำเนา สุดแท้แต่ว่าจะเอาชีวิตออก จนเข้าคลอดออกจากครรภ์พระมารดา เห็นหน้าเป็นชาไส้ภายน้ำโนทย์ หวังว่าจะได้เข้าใบสัณห์บานเมินลงนี้ พระมารดาเข้าประคับประคอง ทรงเอามาบรรองให้บุ่มนอน แล้วจึงอาสาห์ท่อนมาซ่อนหัว ถีน์เจ้ายังอ่อน ๆ ถึงว่าจะร้องให้อ่อน แม่ยกให้กันนน จึงว่าเจ้าจะถ่ายอาบน้ำเมินนี้ให้ออ ถู๊เข้าฝ่ามือเข้าดู ถ้างยกใส่ต่อแบบนี้ คงขับสีวีเคล้าให้ผุดผ่อง เอาเป็นมันดินดอยพอจะโอนก้า แล้วกอดประทับกับอุรุให้เจ้านอน อืออ้อห่ออย่าอ่อนนอนให้หาย ครั้นแล้วแม่กอยประคองกายยกใส่เบล จึงกล่อมว่าโอตะช้าโอตะหนาใส่เปลไก แล้วเมื่ออาสาห์สีไม้บักหัดให้อ่อนเย็น จึงว่าเจ้าจะป่วยเขัญเป็นหวัดดื้อ แม่กีแสนอาลัยด้วยว่าพิราษรุ่งหน้ามองอยากรู้และยาระนาຍสุขุมมากุ่นสุกให้หัวครัวร่วง แม้จังผนยาลังกว่ากอดหอด หวังจะให้เมียคนนี้ฟื้นฟูสัน石榴 ขอให้โรคดูก้าเข้านานใจโปรดปลดครอบจากปากเหยี่ยวค่า พ่อเอียคุณของพระมารดาลี้ยงเจ้านี้หรือกียากเหอ อี เปรี้ยวนกีบันหันนั่งกระดูกและเนื้อจะออกจากร่าง กล่าวไว้พอดีเป็นปฐนปานกลาง เพราะฉะนั้นจึงใจจะอุปสมบทบวชเป็นสามเณร นับกองเกณฑ์แสงหาผลประโภชน์ ในพระบุษราคานา พ่อเอียคุณและโทยกีอยู่ในครวจิต พ่อจะอาบ้านใจนั้นเข้าลังชั่งส่วนบัว พอกจะอาอบรมเป็นคนคาย ปราบเสียให้สิ้นหมคราดี ขอเทพเจ้าทั้งหลายนี้มาช่วยกันอุปถัมภก้าหนนมี ในวันพุธนี้ (ให้ให้ร่องขึ้นสามที่ลั่นฟ้องอาชัย จบปฏิสนธิ)

เอหิคาตะยะบุปະตา เจ้าพ่อเอียพ่อจะเป็นสำราญเด็ก้า ช่วยข้ามสั่งให้หันกะเฉหลวงจึงฟากฝั่งพ่อก็จะได้พาบิค้าไปปั้นยังยังศรีพะนາหานครนฤพาน มาตรว่ามีหมุ่นารอันก่งกล้าคือโลโภ โภโภให้มีคิด พ่อก็จะได้ดับสูญบุญฤทธิ์ของพ่อได้สร้างนา พ่อก็จะจับด้วยปัญญาเป็นอาชุช กร

ขาวเข้าข่ายของพ่อค้าขายยาเสื่อม ที่มีชื่อว่า “พ่อค้ายาเสื่อม” หรือ “พ่อค้ายาเสื่อมในเชียงใหม่” ที่มีชื่อเสียงมากที่สุดในประเทศไทย ด้วยความสามารถในการลักพาตัวเด็กและเยาวชน ทำให้เกิดความหวั่นไหวในสังคมไทย จนถูกจับกุมและต้องรับโทษจำคุกเป็นเวลานาน แต่ในท้ายที่สุด ก็ได้รับการตัดสินว่าไม่构成อาชญากรรมทางอาชีวภาพ จึงไม่ต้องรับโทษจำคุก แต่ต้องรับโทษปรับและห้ามประกอบอาชีวกรรมเป็นชั่วคราว จึงต้องออกจากงานและหันมาทำงานอื่นแทน อย่างไรก็ตาม ภาระทางเศรษฐกิจของครอบครัวยังคงต้องดำเนินต่อไป แม้จะไม่สามารถหาเงินได้แล้ว ก็ตาม แต่ในท้ายที่สุด ก็ได้รับการช่วยเหลือจากครอบครัวและเพื่อนฝูง จึงสามารถกลับมาดำเนินชีวิตอย่างสงบสุขได้ที่สุด

น ในมัตถะรัชต์และนุชชา ข้าพเจ้าจะขอ อาราธนามาสู่ที่สมควร และประชุมกันให้พร้อม
สิ้นทั้งอนันต์คพาญาติ ประชุมกันในโรงราชพิธี ขออาชัยให้มีเป็นที่สุดแล้ว จะขอรับประทานพร
ทั้งเบปุประถวาร ให้แก่เจ้านาคกุมาเรศร์อุปสมบท ย้ำจะแจ้งให้ปรากฏเป็นใจความ ยังมีใช่คนา
ถามด้วยสูงสั้น จ่าเหตุไโรเจาจึงว่าเจ้านาค คุณก็หลานนักหนาหนอ หรือคร่าวตั้งแต่เดินมา ข้า
เจ้าจะวิสูചชนาให้แจ้งประจักษ์ มือยุคกิริมหารัตน์แต่เดินมา แต่ครั้งขอมเจ้านาคกุษกรามมีอง
นาคด อนekenบทรัพย์คุณกรรมเจ้าอุคณ พร้อมด้วยเหล่าสาวสนมทุกสิ่วนหน้า ทึ้งอุ่นมาตรฐานมากยาก
เนื่อง ทึ้งแก้วแหวนเงินทองคำมัลวิ ใบหน้าจิตคิดคหนทางที่จะตัดกิเลส อย่างจะไคร่บราเพศ
ตั้งราภี ไม่มีอาลัยไม่คริงในพื้นกพ อย่างจะนัวไปบนครุณเจิดกิว คำริแล้วเจ้านาคกุษกรา
จึงเอื้อนขอรอดครัวสบประกายแก่นักสนม ว่าราจะลางานนิกมนคเครศ ขึ้นไปบรรพชาเศษจะเรียนธรรม
พอยถึงฝ่าผ้าฝังพระธรรมกีรติปวงกาล อันเพศนาครรษายกสิ้นสุด เลยกลับกลาชเป็นบุรุษงานโสดก จึง
เดินตั้นราคากละแวงบ้านนาครุ่นนั่ง ถึงสถานพระเชตุพนอันมีปริมณฑลงานโสด ก่านเจ้าขอม
นาคกุษกรา เชศีจากปรงค์ปราสาทเจ้านอนนบอภิวัติพระธรรมทิศ พระธรรมเจ้าก็ตั้งจิต
แสลงธรรม จึงถามด้วยพระนาคาว่า (ใบมานะะ) ศุกร์มาพหอันน้อยนาถ (กิงหิอัวโถ)

เข้ามาในอาวสตุนเดือนฯ นาพหนาคึงทูลไชสนองอรรถ นากราบเท้าโดยสัตย์สุจริตแต่ตั้งใจ
หมายจิตโดยจ้านง นาขอรับเพศทรงบรรพชา พระเตระเจ้าก็เมตตาอนุญาตให้เหตุบัญญัติไว้ซึ่งสิกขา
บท พระเตระจึงประกูเป็นอุปัชฌาย์ยังภูมานาคให้ถือศีล เอาธาระสัมปทานพระพุทธองค์สืบ
สำเร็จศีลสองร้อยห้าสิบเจ็ด เข้าสู่ทรงกลัยเพศเป็นสงฆ์สำเร็จกิจ ยามเมื่ออาบดีทะกรรมนาคตาม
ศิคิวาสุกริ วันนี้จึงเข้าที่ศึกษา กิกมุนาคจึงประนามาทูปมนุษย์สัญชาติกลักษณ์เป็นนาคหั้ง
ภาษาให้ญี่牙ให้จ้ำ่ ทางกีเวียนเสียรักหันหลับสมนิท แล้วกล้ายาติคลาคคิชาจากภาษา พระสัมป
เจ้าได้ทัศนาคลัวอ่านฯ ร้องกรีดหวีคหาดก้องสะท้านกระทั้งภูมิทิ่งพระธรรมวาสุกริ หวาน
 พฤษภาคมที่ตื่นอกใจ แล้วก็แปลงภาษากล้ายเป็นพระสัมปชิรพาเดษาทรงประคำชัก สถิตที่ส้านัก
สำราวนกิจ พระสัมปเจ้าก็เห็นผิดแปลงประคลาด ประชุมกันสันนิบาตสั่งสอนทนาย จึงทรงทราบ
ถึงพระกรรมตรัสดามพระสัมปเจ้าก็แจ้งความคดี สมเด็จพระจอมโโนห์กีทรายเสริฐ จึงสอดส่องรู้
เหตุซึ่งญาณสัพพัญญุ กิจทราบสัมควรสรุบพุทธาดิ ของพญาภราวดีหันลังมา แล้วก็นั่งจินดา
กำหนดไว้ ด้วยเป็นนิสัยของโนห์ แม้พระ ไอยรูโคนทริย์พะนานั่ง พระสัมปเจ้าก็เห็นสั่งชั่ง
กำหนด จึงทูลว่าพระเจ้าช้า ทรงพระกรุณาโปรดครรภ์เย็นเมื่องพระ ไอยรูแล้วนั่งไป เก้ากระหม่อม
ยังคงสัมภูตานา ขอรับพระราษฎร์สำเียงธรรมให้กระหม่อมนี้เห็นชัดเจนๆ สมเด็จพระธรรม
กพุทธองค์ทรงบรรยายอรรถในพระบาล

กิกมุนาค ถูกรัฐบาลทรงศึกษาสั่งนวลด นาพร้อมกันประชุมชวนสั่งสอนทนาย ว่าพระยา
วาสุกริเป็นกรรมเหตุการณ์เมื่อไร เมื่อครั้นพระศาสนากำรจอมไตร องค์พระวิปัสสิกประกอบกิจ
ประนามาทูม เป็นภิกขุจคลที่ชาธุรงค์ เพราจะนี้จิตไม่คิดปางชั่งร่างกาย ครั้นถึงแม่น้ำอันกว้าง
ใหญ่ นั่งลงในจัชชาร์จาระและสาย (เอกชนบุรุษ) ชั่งมีบุรุษนายพายนาทศนั้น เห็นพระสัมปนั่งกีนิ
ใจหรือชาธุรงค์ได้ว่าพระผู้เป็นเจ้าชรา ไปไหหนามอยู่นี้ พระสัมปเจ้าก็แจ้งแห่งคดีไปโดยธรรม บุรุษ
แจ้งแห่งคดีจะเรื่องรับ พระสัมปเจ้าลืมเลื่อนบั้นเอห์ย่าง หัวเรือก์บ่ายท้ายการเจียนจะคร่าว เห็น
ต้นมะไคร้น้ำเอามือฉุด ไม่ก็คลาคขาดหุดออกจากต้น เรือก์ตามชลแล้วทຽนนั่ง บุรุษสั่งเสริม
ถึงฝั่งภิกขุนี้ พระก์สำราญรุ่นบุรุษล่า พระก์ให้โนทนา กิกมุนน์สัมลงจนอาพาธถึงแก่กรรมเกิด
เป็นสัตว์เดียวจาน นาหลายชาติจนเป็นขอمنาคราชเจ้านครา จึงได้รักใคร่ในพระศาสนานิครั้งนี้
เจริญยาวาสุกริยังไม่สืบต่อบรรพนรินทร์พระเนตรไตรบ นาไปรคสัตว์ไว้ในเชิงจะพัน อาบดี
ทะกรรมนาคตามคน จึงต่อต้องปาจิต เป็นบ่วงคดีองเข้ารึรัค พระวินัยท่านว่าซัคไม่ลำเอียง อนิจชั่ง
เป็นทางที่ยังอย่าประนามาทูนแก่ความดาย มกวนเวียนวุ่นวายทุกตัวสัตว์ แล้วอ่อนอรรถบัญญัติ
คำสิกขา ว่าผิดสัญชาตินุษย์จะอุปสมบทบริสุทธิ์นั้นหมายให้ ตรัสเท่านั้นไซร์ก์เอวัง พระสัมปได้

สดับพึงชนแนรเกคนนำเข้ามาอุดจากเขตพระอาทิตย์ พระยานาคจึงกราบบท ว่าพระพุทธเจ้าที่บุญของข้าพเจ้านี้อยู่เยี่ยมหนักหนา นับว่าจะไกลพระบาทฝ่าธุลีข้าพเจ้าขอฝ่ากแต่นามของข้าพเจ้านี้ ไว้ ในพระศาสนาข้าพเจ้าชื่อนาคสาวตตามเกณฑ์ องค์พระติสกระแสเป็นอุปัชฌาย์ เกศของข้าพเจ้า นาคอาอุทิศเป็นถุงตะเคียว หงอนข้าพเจ้าเดียวอาอุทิศเป็นถุงตะเคียว หงอนข้าพเจ้าหงอนข้าพเจ้า แล้ว ข้าพเจ้าช้ายาหนักข้างละบาท ขออุทิศเป็นเทียนธรรมชาติไว้บูชา พระพุทธองค์ก็ทรงกรุณา จึงรับฝ่ากง ได้เรียกว่าเจ้านาคตามประเพณี ท่านทั้งหลายนี้อย่าวินิจฉัยสัก หนึ่งกระเทยบ้าใบหัวนม ให้ทรงผนวช ในอารามนี้หนาก็ยังขาดของตากคานามเจ้านาคนี้หนาก็หมดแต่เพียงท่านนี้ (ให้ไว้ ร่องปืนสามที่ลั่นซึ่งอยู่อาชัช จนนานาคนรับรู้แล้วท่านนี้)

ครี ฯ ประเสริฐเลิศล้ำ จะขอทำวัญพ่อเป็นหน่อเนื่องมุนีนาถ พราชาญเจ้าอย่างไวยากรณีให้ชาวบ้าน พ่อจะคงทรงไปอื่นเที่ยวซึ่งกรุงในไพรศรีทุ่งพังทีกิษาและภัยทาง แต่คงกันความตายด้วย พระชัวญเจ้าอยู่นานอະหนาอย่ามัวหมอง เก็บเมฆวนนาเชรีทรงกรองด้วยแก้วงามประเสริฐเลิศแล้วล้วนสักเสฉา ด้วยแก้วแก้วก้างงานคระการสร้อยดังวาวแหวนนพรัตน์ ผ้าใบพัสดตรเลิศแล้วด้วยลายทอง ขวัญเจ้าอี๊ นาเด็จหนาอ่อนเกี้ยวห้องในห้องทุ่งพิมพานต์ ขมหัวมะธารในหุบเหว เป็นปล่องเปลวปลางบล้มไว้ เห็นนาลีดูเริงหลง ชนบุญบงหลงลงหอย เมื่อเจ้าน้อห ฯ ยังนอนหาด ผีปีกอาจหัวงักกอก ยังงขวัญหะร่องไห้อ่อน เพื่อเร็วจ่อนแล้วหลอกให้ขวัญอย่าไปกลับมา งอนไห้เชินแซ่บยำเจษช้า มาเด็จหนาห่อมา อะดือติรุงพวงนีจะบริสุทธิ์เป็นบุตรพระพุทธเบื้องมากบงส์ ศิลพระอริยสงฆ์ทรงสึกขา ห่อจะได้โปรดบิคามารดาในครั้งนี้แน่ เที่ยงหนึ้งยังฟ้าพระธรัตน์ พ่อจะปฏิบัติตามสิกขายาหนา กำหนดพระวันนี้ให้แน่นอน จงฟังคำชี้เพี้ยน สั่งสอนให้เสร็จสิ้น พ่ออย่าลืมตนเป็นมลพินหินไทย รักษาภัยหมายโปรดให้จริง ห่อจะสละอุดถั่งเสบีเดิมพ่อที่ทางไทย อันยุ่งหยาบและโขรนแด่บ่อมเยา ปรียันเสนีอนทำนาด้วย้ำไว้ในหนอง จะกล้ายเป็นหญ้าป้อองเม่อไห้ดียพันธุ์ ถึงพ่อจะนั่งบนดันให้เป็นอธิบดิ อย่าพูดจาไปปคสารพัน อย่าค่าเพื่อแม่กันเหมือนคุณหัดด์ ออกนองกัวครองสักกว่า พับสีกาถีเกะแกะไม่กั้วกรรม ทุกช้า ฯ ชุมชนหน้าไทยถึงสังฆาริสสเหตุเพระยังเปล่า ทำสุนคล้ำทำช้ำเราแรงลักษี คือองค์ป្រារชีวิตชั่วชาติอุบากวนัก ท่านจึงตั้มมรรคผลคนอันธพาล เปรี้ยบเหมือนอย่างคลาสที่ยอดด้วย น้ำหัวเจ้าสั่งสอนนี้ก็ควรเข้าใส่ใจ อิกอย่างหนึ่งเล่าไชรือย่าโอลกกลาง ลักษรพธ์ท่านให้ท่านถึงนา ใบสิกขายาท่านว่าขาดเป็นข้อ อิกอย่างหนึ่งอย่าลวงล่อโอลกหลงให้ลืมเหลือ ควรว่าดุนได้บรรคผลเพียงพระอรหันต์ ท่านจึงครั้งคราวสามัญจิต คือมนุษย์มีชีวิตคิดทำลาย ให้ลืมหายังวาวีรัวนก็อ้มมุนธ์ นอกครรภ์และในครรภ์มีว่าด้วยสีดีซึ่งร่างขาตามเดือด ถือศีลสองร้อยห้าสิบเจ็ดกง

ละลากลง จึงตั้งสี่ข้อพ่อนาคเอ่ย พ่อฟังไว้วันออย่าฟื้นเพื่อน ถ้ารักคนอุตส่าห์เดือนใจด้วยองคกร
พระอาจารย์ท่านเป็นใหญ่ ไม่ใช่ข้าพเจ้าจะสอนใส่ร้าพันว่า พระพุทธภูมิคือท่านครับไปรุคไว้จะนะนี้ ถึง
บานปีนหนึ่นนับมีเป็นไร ไม่เท่ากรรมที่ทำไว้ในพระพุทธศาสนาอุดามก จะตายไปปิดกุมหาโลกันต
นรอกันเรื่่าวัน จะนับได้พุทธันดรโดยประมาณ พระพุทธเจ้าท่านวิตถารไว้ ให้เข้าใจ ยังมีภู
ญาอันขาวใหญ่ สูงได้เหลี่ยมละหนึ่งโขชน์เทพบέืองค์หนึ่งโสดทรงศักดิ เอชาชัยผ้าขาวเนื้อคืออ่อน
สะอาด ถึงร้อยปีเอาจริงความคงนั้นจนศิลาลัตน์สินคืนเสมอพระธรรม ดังหน้ากลองซึ่งเกริแล้วเมื่อ
ใด จึงจะนับว่าได้พุทธันดร พ่อนาคเอยกลัวแล้วจึงผันผ่อนให้ฟื้นกับ หญิงชายทั้งหลายอย่าได้
เข้ามากล้ำกราย ให้สั่งมีกระสันกระส่ายให้ศิลปะสอน อาย่างอาจแย่มอื้มเข้าอวดอ้าง ผู้ที่จะทรง
สืบสร้างให้บริสุทธิ์ จะหมอม่นมนีดมดเป็นมลทิน อันกุศลของพ่อนาคนี้ก็ແสนอุดປະເສົາຫຸ້ນອູ່
ເພິ່ງນີ້ (ให้ไว้เรื่องขึ้นสามที ลั่นฟ้องເອაຊຍ จนในการทำขวัญแต่เท่านີ້)

ผู้เก็บข้อมูล น.ส. รัตนา เหล็กสิงห์ นักศึกษาโปรแกรมพัฒนาภาษาไทย ก.บ. /๓๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลก
Pibulsongkram Rajabhat University

การทำวัญนาค อ่านก่อนเมื่อ

ผู้ให้ข้อมูล

นายบุญธรรม น้อยยนทร์

บ้านเลขที่ ๑๒๓ บ้านป่าโคก หมู่ ๑ ต. สมอแข อ. เมือง

จ. พิษณุโลก

การเตรียมตัวบวช

ผู้ที่จะบวชจะต้องมีอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์ เรียกผู้ที่จะบวชวานาค (ซึ่งแปลว่าผู้ประเสริฐ) พ่อแม่ต้องนำลูกหลานที่จะบวชไปฝ่ากออยู่กับพระก่อนบวชประมาณ ๑๕ วันหรือ ๑ เดือน เพื่อท่องขันนาก และซ้อมพิธีบวช เตรียมเครื่องอัญเชิญบริหารไว้ให้ได้ครบถ้วน สำหรับสังฆภิกษุ นาคร นิตโภก เข้ม รัศประคุ หน้อกรอยน้ำ รวม ๘ อย่าง ก่อนบวชวันหนึ่งในเวลาเดือนมีการทำบวช นาคต้องโถงหัวแต่ตัวให้ไม่นั่งในที่ที่จะทำบวช มีนาฬครีมและแวนเวียนเทียน หัวกเครื่องอัญเชิญบริหารก็นำมาตั้งที่ที่ทำบวชอยู่ด้วย ญาติพี่น้องนั่งล้อมเป็นวง หนอทำบวชก็เริ่นทำบุญ เป็นทำนองของคนมหา寨ดิ เมื่อบุพเพสังฆะให้ลา เมื่อจบการทำบวชก็เปิดแวนเวียนเทียนไว้ในไปจนครบรอบนาคเป็นสิริที่บวช

เนื้อหาในการทำบวช

ตั้งน้อย ๗ ฉบับ

ศรี ศรี วันนี้ก็เป็นวันดี ศรีศุภมังคลอันประเสริฐล้ำเลิศเข้าแล้ววันและยามทั้งหลาย มีคนมีพญานาคคนหนึ่งอยากบวชในพระพุทธศาสนาซึ่งมีอาจารย์เจ้าผู้หนึ่งนลาคร์คั่วปั้นัญญา จึงนำมายិร្យานกากลองนั่นที่ล่วงแล้วแต่ภาคหลังนั่นเดอะ

ເອໂກຈະໄນ ຍັງມີພູ້ານາຄຕົນທີ່ໃຫຍ່ເທົ່າພື້ນແຜ່ນຮຽນລົວນີ້ໃຈຢືນດີໃຫ້ບ້ານເມືອງແກ່
ເສນາອຳນາຄທີ່ປະຊາຍງົງທີ່ຫລາຍ ເສີ່ແລ້ວ ພູ້ານາຄແລ້ວກີ່ໄດ້ນາທີ່ທີ່ລູກແກ້ວົງນຸ່ອທີ່ຫລາຍ
ເຂົ້າປະຈາກ ແມ່ນຕົນກັບທີ່ກຣຍາແກ່ນໄທລູກແລະເມີຍຕົນ ແຫດນີ້ເປັນຄົນຈຶ່ງກັນກລາຍນາເປັນພູ້ານາຄ
ອ່າງເກົ່າ ຄຣົນກີ່ເກີດທີ່ຄຸ່ງເກົ່າໄປນາ

ที่นั้นซึ่งมีสามเณรตัวน้อยน้อย หน้าตาม่ารัก เข้าไปสู่กุฎิตนวิเศษ ก้มเกศเกล้าเข้า
บัวในศาสนาม องค์พระตลาดึงให้น้ำเป็นพระภิกขุสงฆ์ทรงศีล ๒๗๗ ข้อ แล้วเป็นพระนาค
แก้วออยู่ในศาสนาม คงวินาการกรรมล้ำเลิศมีกรรมอันนี้เกิดมีมาถึงเวลาขามแกร์เข้าสู่ห้องแก่กุฎิคิดถึง
นาค อันเจ้านั้นราชนั้นเป็นลูกและเมียดุ เหตุนี้เป็นคนก็เลยนาหายกลับถูกลายเป็นพระ
นาคราชดังเด่นอนขาดกลิ้งถูเข้าไปป่า ที่นั้นซึ่งมีสามเณรตัวน้อยน้อย หน้าตาม่ารัก เข้าไปสู่กุฎิที่
เห็นเหตุ เเข้าสามเณรน้อยที่สะตุ้งอกใจกลัวอย่างมากร้องอุกปาด อึ้งอิงสนั่นก็อง อิงเข้าไปถึงหุ
พระสัพพัญญุต่างรู้แล้ว ต่างจึงใช้ให้ไปเอาตัวพญานาคแก้วน้ำยาไม่ให้รู้เหตุ พ่อนาฬิกงมีมีขึ้นดัง
เกล้าไห้วัพนนกร ว่าข้าแต่ขอพระนครอย ฯ ให้หอย่าโกรธตัวข้า จึงได้มายขอมาลาไทยอันดีๆ
คนได้กระทำสำคัญ ผู้ข้ามีใจจริงจ่อสิ่งคนทึ่งหลายเชิงได้หากันสังสัยว่าเหตุอันใดพระขอไม่เอ
ไม่ให้สัตว์เครื่องจานบัวได้ พระแก่นได้ตั้งที่ไม่มีร

บัดนี้เป็นมืออาชารอเจ้าผู้หนึ่งฉลาดรู้ด้วยปัญญา จึงแก้วว่าเป็นสั่งหารเพระไม่รู้ องค์พระสัพพัญญุ่งรีแล้วท่านจึงได้อ้นญาตให้ได้ว่า กะເຄີຕະເດີຕີ จິງ ເທການ ພວກສັຫຼັບພື້ນຍຸສັ່ງໄວ້
ອັກໜ້າມະຫວາດສ່ວນ ສັຫຼັບພື້ນຍຸເປັນຄຽກແກ່ໄລກທ່ານຈຶ່ງນໍາເຂົາສັກວ້ອນນີ້ເຂົ້າມອກວັງສັງສາ ຈຶ່ງກວ່າວ່າ
ຄຽກພູນາຄາໂຍທ່ານນາມຂອງວ່າໃນຄາສານາພຣະແກ່ນແກ້ວ ໄນກວະບວຊເສີຍແລ້ວນະເຈົ້ານາຄເອຍ ເຈົ້າ
ນາຄເອຍ ທ່ານຈົງກັບໄປເລື່ອງຄຸກແກ້ວເລະເມີຍຂວັງ ພັງເທກນີ້ເຈົ້ານາຄເອຍ ທ່ານກັບໄປຮົກມາສີລີ
ອອຍ່າໃຫ້ເຂົາສີຕົນ ຮັກມູ່ເສີຕີ ຊະເຈົ້າຢ່າໄດ້ຫລອງລື່ມ ເຈົ້ານາຄເອຍ ພຣະຫຼຸກເຈົ້າທ່ານສອນສັ່ງແລ້ວ
ພູນາຄແກ້ວກັບຍົກນີ້ອັນຕິ່ງກວາບໄວ້ພັນນາກ ວ່າເຂົ້າແຕ່ຈອນພຣະນາກເອຍ ຄົນໂກຮົນໄໝ ເສີຍແລ້ວ
ລະນະ ແດ້ມແກນ ໃຫ້ ທ່ານໄນໄຫ້ບວຊເສີຍແລ້ວແລະຂວັງ ອັນວ່ານຸ່ອຮອງຜູ້ໄດ້ ໄດ້ບວຊເປັນພຣະກົມ
ສັງເນື້ອ ຖຽງຕົດ ໂຕໂຕ ອູ້ໃນຄາສານາພຣະແກ່ນແກ້ວແລ້ວ ບັນນີ້ຫຼັກກົມນາກອຳກັງຊ່ອອັນນີ້ໄວ້ໃນຄາສານາທີ່
ເຊື້ອຊ ພຣະນາຄາຫຼຸກສັ່ງນໍາຄາຫລັ່ງໄຫລດົກ ນີ້ອຸບນອກຮອງໄຫ້ ພຣະແກ້ວແກ່ນໄທ້ທ່ານໄນໄຫ້ບວຊເສີຍ
ແລ້ວ ຫຼຸດຕາອົກໄປນອກເບືດ ເຫດກີ່ຕື່ນກັບກຳລາຍເປັນພູນາຄຕັ້ງເກົ່າ ໄດ້ມູ່ງໜ້າເຫັນສູ່ເມືອງຕົນ ອັນ
ວ່າຄົນທັງຫລາຍຈຶ່ງໄດ້ເຮັກຊ່ອວ່າພຣະເຈົ້ານາຄ ພຣະເຈົ້ານາຄ ມາຈົນຕຽບທ່ານບັນນີ້ ເສີຍພຸດໄນ້ໄດ້ຕື່
ດັ່ງກ່ອນໄນ້ຈັບໄນ້ຕ້ອງ ພື້ນອົງຜົກຄອກເປັນຮັງຕີ່ຂ່ອງໄຫ້ຮ້ອງເອຫັນ

คริ ศรี วันนี้เป็นวันคิ ศรีวิเศษ ตั้งเขตแห่งพระธรรมพี่น้องเจ้าก็มาพร้อมแล้วทุกผู้
ทุกคน ข้างๆกันมีเชื่อ ผู้ชายหรือผู้หญิง ผู้เข้าหรือผู้แก่ ผู้ขาวหรือผู้ดำ คนหนุ่มหรือคนสาว ที่
คนใดที่ดีๆ ที่จะไว้ได้ คนโคมาก็บดออกไม้ มาช่องนายศรี มาเป็น ๙ ชั้นเล่า ๙ ชั้นเล่า ผู้
ข้างขอนบกนายศรี ทำสูงวัญเข้าให้อาญัติบวัญชีน ในโลกโลกา พระมหาเทวคุ ทั้งหมู่ (พาก)
ก็ได้พากันมา เปลี่ยมเอาข้าวตอกดอกไม้บูชา

นมัสการ ข้าพเจ้าจะตั้งประนิกนิสัย เทพไห้เทว ทั้งดอกห้อมกำเนิดสัปบุรุษเรานี้
นา กิจนาเป็นอันยาก จึงได้พบพระพุทธศาสนาคนฝันคุ้มไม่รู้ได้แล้วแบบมาเรือน บางคนก็ฝัน
ว่าได้สอดเนื้อมาเมืองลพบาง คนฝันก็ฝันว่าได้เข้าหมู่ต้นและจันทร์ราศี จาชั้นน้ำ และมาเรือน
บางคนนั้นก็ฝันว่าได้ผ้าห่ม บางคนนั้นฝันว่าได้หัวใจ และแพะห้อง บางคนก็ฝันว่าได้ต่างๆ บาง
คนก็ฝันว่าได้...ด้านแก้ว บางคนก็ฝันว่าได้พระจันทร์ ดวงดาว บางคนก็ฝันว่าได้ถุงมากและ
คนโท เมื่อเจ้ากิจนาเมื่อหันติปีดีตั้งราชทูเม่เจ้าไปเกิดในท้องร้าวห้างเมืองหลวงทุกข์ยากลำบาก
ด้วยการทรงครรภ์ศักดิ์ของหน้าเงินต่อข้าศึก

สามีเกิดไม่รู้เมียทุกๆโศก ทุกบ่อกอกเก็บอย่าวิ สงสารเจ้าไม่ได้มำทำบุญกับล้านนกพูด
คุณขอพากเจ้ากิจนาหลายมีปาราณดังนี้ ชื่อชาเทาสันสมดัคบันฝ่าแฟก เข้ามานิท่องคุ้หอยิงเข้า
ทางช้าย ผู้ชัยเข้าทางขวา จึงลงมารวนอาปาฏิษัทในท้องมาราดราษฎร์น้ำเรียวพลุมพัคไฟให้เป็น
น้ำบุ่น พระอัครธรรมเจ้าคนหนึ่งชื่อว่า พระ ยะ นะ ฤทธิ์ ได้อีก ๗ วัน ลุมนาพัคไฟน้ำบุ่นให้
เป็นดั่งม้าบุ่น พระอัครธรรมเจ้าคนหนึ่งชื่อว่า พระ ยะ นะ ภรา ได้อีก ๗ วัน ลุมนาพัคไฟ
น้ำบุ่นให้เป็นดั่งน้ำล้างเนื้อ พระอัครธรรมเจ้าคนหนึ่งชื่อว่า พระ ยะ นะ กะ ได้อีก ๗ วัน ลุมนา
พัคไฟ น้ำบุ่นเป็นดั่งน้ำล้างเนื้อพระอัครธรรมเจ้าคนหนึ่งชื่อว่า พระ ยะ นะ กันกะ ได้อีก ๗
วัน ลุมนาพัคไฟให้น้ำบุ่นเป็นดั่งตัวอ่อน พระอัครธรรมเจ้าคนหนึ่งชื่อ พระ ยะ นะ กัตดา ได้อีก ๒ วัน ลุม
นาพัคไฟน้ำบุ่นเป็นดั่งตัวเด็ก พระจันทน์เป็นเก้า พระวัดฤกตเจ้าทั้ง ๙ พระองค์ลงมาล้อรอบ
แปลงวงศ์พันธุ์เจ้าสุ่นไชสันหลังท้องแม่เจ้า มือทั้งสองของเจ้าพนมและภารนา..เมื่อกิจนา
แล้วก็ลีบตัว ทุกคนเป็นถูกพันชากรันนี้ไป ๑ วัน เป็นอุกฤษ ได้หมุน ได้สมอง ได้พิน ได้น้ำมูก
ได้น้ำลาย ได้ปอค ได้คำไส้เลือด ล่าไส้ใหญ่ทั้งเราเกิดแล้วก็ทิ้งลงเกิดในท้อง เทวคุเสศิจทั้ง ๙
พระองค์ลงมาล้อรอบนาปฎิษัทในท้องมาราดราษฎร์ กิโฉนจะถัง พังศีดห่อหุ้มเข้ากายขาวรีเบรียบดัง
ลูกไข่ไก่ แตกออกเป็น ปัญจะสาหา อ แห่ง ได้ ชา เท้า ได้มาซ้าย ได้แขนขวา ได้แขนซ้าย

ໄອໄຄແບ່ນຂວາ ເອ ໄດ້ລຳຕົວຕັ້ງແຕ່ດຶງກີຣະ ໄດ້ແບ່ນ ນຸ ອກ ສອກທຶນສອງ ຫັວເຊົາ ໄດ້ເວົາ ໄດ້ລຳຄອ
ຂອງເຊົາ ແມ່ເຈົ້າກີນືກອຍກເປົ້າ ອາຍາກຫວານ ໜໍ້ມອນຍາກຈະຕືກຮາສັງຄຳຄົມແມ່ນາຄໃຫ້ໜາ ກິນືກ
ອຍກນ້າລາຍຫຍດ ດານວ່າຍູ້ຮຽນໃຫນ ແມ່ເຈົ້າກີນືກ ອາຍາກີນືກ ແມ່ເຈົ້າກີນືກໃດກີນືກ
ໜໍ້ນອໍແລ້ວແມ່ເຈົ້າກີນືກສາຍໃຈນາ ແລະເຈົ້າກີນືກເອົ້າ ກິໂລນະດັ່ງພັ້ນສົດ
ໜໍ້ຫຼຸ້ນໃສ່ເຊົາ ແມ່ເຈົ້າກີນືກ ດ້ວຍກີນືກໃຫ້ກີນືກ ດ້ວຍກີນືກ ເມື່ອຫຼຸ້ນໃສ່ເຊົາ ແມ່ເຈົ້າກີນືກ
ເຫັນຢ່າງເປົ້າ ເກີດແພ້ທ່ອງ ແມ່ອຫາກໃຫ້ເຕັກແຈ້ງແຮງ ກລັວເຈົ້າແສນຕົວແລະຜົວຫັນກລັວເປັນຫຼາງໃນທ່ອງ
ແມ່ມີໃຈປົກປິ່ງຄັ້ງອະໄໄ ແມ່ຈະກໍາໄລຍ້ໄກກີນືກ ອຸກຕ້ອງຈອນວ່າ ເພື່ອໜ່ວນໄປການໄຫ້ແມ່ກີນືກ
ແຫ່ງໜໍ້ນໍ້າຍ ເພື່ອໜ່ວນໄປໜານແມ່ກີນືກຮ້າກີນືກໄລ້ມັງເມາຮັກໝາອຸກໃນຄຣກ് ແກ້ໄດ້ຫຼາຍເຄືອນ
ດ້ານນັບເປັນເຄືອນໄດ້ ສົບເຄືອນ ດ້ານນັບເປັນວັນໄດ້ ๓๐ ວັນ ດ້ານນັບເປັນຍານໄດ້ ສອງແຫຼນສື່ເສນ່ານັ້ນ
ເສົາ

ຕາມນັບກີນືກໄນ້ຫາດ ໄນໆຫາດ ສວາກ ຂັນໃສ່ເດົາ (ຈີ່ເສົາ) ຂັນໄສ່ດິນ ຂັນໃສ່ນໍ້າ ຂັນໄສ່ລົມ
ຂັນໃສ່ໄຟອູ້ແຕ່ໄຟອັນເກົ່າ

ນັນເຈົ້າກີນືກຂໍ້ອ່ວຍສັນຍາຂັ້ນຮັບ ພຶ້ນອ້ອງກີນືກກິນືກກິໄງ້ພະຮັບເຫັນບຸນຍຸ ລົມກຽມຈາວາດ ກິນືກຫຼາຍ
ກົດຫຼັວເຈົ້າລົງເປົ້ອງຄໍາທ້ອງນ້ອຍ

ແມ່ເຈົ້າກີນືກປ່ວຍຕົ້ນພັກແກະອ່ອນພຶລືບ ແມ່ເຈົ້າອຸກບືນ້ນັ້ນແລະກ່ອຍ ຈຸ ນອນລົງພອເຈົ້າຄອດ
ອອກນາແລ້ວແມ່ເຈົ້າກີນືກຖືກຖືກໃຫ້ໄປ ພົບແມ່ເຈົ້າໄດ້ສົດບືນ້ນາແດ້າ ມີອ້າຍແມ່ເຈົ້າກີນືກໄດ້ເຮັາເສາຍແນ ມີ
ຂວາແມ່ເອາແພ່ອຫຍ ຕົ້ນ ປອງນີ້ແມ່ກີນືກໄດ້ຫອບອຸ້ນບືນ້ນໃສ່ເຊົາ ຕົກນັ້ນມາໄສ່ອ່າງ ອານນຳໄຫ້ຕົວເຈົ້າຍ່າງດີ
ເຈົ້າຕົວອຸ່ນຮ່ອງໄຫ້ອູ້ ເຫັນຍຸແລໄປເຫັນຜ້າແພຣສຸມຜົນ ຜົນຫັນໜີ່ອ່ວາ ຈຳກັດໄລກເກ ຜົນຫັນໜີ່ນັ້ນ
ຮ່ອງເຄັກນົກ ຜົນຫັນໜີ່ນັ້ນຮ່ອງສາວທ້ອງ (ຫ້າງເຮົາຍ) ແມ່ເຈົ້າໄດ້ເອາມາເຫັນເປັນເນະ (ທຶນອນຂອງເຕິກ)
ເປັນໜ່ອນໄຫ້ເຈົ້າອຸ້ນ ເນື່ອຫອນອຸ່ນຈາກທ້ອງແມ່ເຈົ້ານາ ທັນສັນຫລັງ ສົງ ສົງ ວັນນີ້ ບຸພກເຮົາເຈົ້າ
ນາຄໃສ່ອູ້ ແມ່ເຈົ້າໄດ້ປັບປຸງທັນສັນຫລັງເຈົ້າສັ່ງໄຟ ຖຸກຫົ້ນກິໄຈເຮືອງໃຫ້ອູ້ອູ້ໃສ່ອູ້
ໄກວູ້ ອອດແອຄອຫຼືແຍດູ ຕະລອນຕະລອນຕະລອນ ແມ່ເຈົ້າກີນືກໄດ້ກີນືກຮ້າຮັນແລະນອນໄກວາ ຖຸກ
ຫົ້ນກິໄຈມາກມາດ ພ້ອມແມ່ເຈົ້າໄດ້ຂົວຂາຍກລັບມະລູ້ອ້ອມມາເລີ່ມງວດວ່າ ພ້ອມແມ່ເຈົ້າໄດ້ປັບປຸງຫຼາວວັນລະ
ຕ ມີອົງຫຼາໄຫ້ເຈົ້າວັນລະ ๑ ກວັງ ທັນບຸນຸມີໄດ້ບັນຫຼຸງເຮົາຍຮູ້ຮ່ວມ ຖຸກຫົ້ນກີນືກໄດ້ອູ້ໃນຫຼັນພິ້າແລະ
ເນົານີ້ ເຫດຸນີ້ທີ່ນີ້ແລ້ວເຫັນຈຶ່ງຫວັນກັນໄປປັບກັນ ຈຶ່ງຫວັນກັນເຄີ່ນເຮົາຍກັນ ຕີໃນ ๑ ປີ ຜ່ານມາແລ້ວ
ແມ່ເຈົ້າກີນືກໄດ້ພາເທິງລົ່ນໄປນາ ຈົນຍົກ ເປັນພະນາກຜູ້ຕັ້ງໃຫ້ພັນຈາກວູ້ສົງສາຮ້າເຈົ້າເອຍ ແມ່ເຈົ້າໄດ້
ປົງປົມຄົງກີນືກໄນ້ໄຫ້ໄດ້ໄຣກີນືກໄນ້ໄຫ້ຄອນ ຄອນອມໃຫ້ກົກຫາ ເຈົ້າກີນືກເອົ້າ ເຈົ້າໄດ້ປັບປຸງນອນກະຫຍາຍ
ແມ່ເຈົ້າກີນືກໄດ້ອູ້ເຈົ້າໄວ້ກັນອົກໄນ້ໄຫ້ຄອກໃກລັວຮ້ອງໄຫ້ ຖຸກຫົ້ນກິໄຈພັດແລະແຄດຕາກຸນແລະ
ພ້າຮ້ອງ ແມ່ເຈົ້າກີນືກໄດ້ອູ້ເຈົ້າໄວ້ກັນອົກໄນ້ໄຫ້ຄອກໃກລັວຮ້ອງໄຫ້ ຖຸກຫົ້ນກິໄຈພັດແລະແຄດຕາກຸນແລະ

ไม่รู้จักเอาจะไรมากแทนคุณบิดามารดา ของเรานี้ได้ เจ้าอยู่ได้ ๒๑ ปี ของคือพ่อแม่เจ้าก็เสาะหามาทุกแห่ง พร้อมกับ ทั้งอุ่ง ตา ตา น้ำ ป้า วงศ์ นางคนกีได้ผ้า นาตรและจิรา และของวิเศษ (ของคี) นานาประสังค์ หมายถูกสิ่งเหลือพร้อมล้ำยิ่ง อัญเชิญ หนัง สีแดงสะยາด มีทั้ง เสื่อ เสื่อเหลือง มีทั้งพระธาตุมีทั้งสะแพะไม้ โคงไฟ (ตะเกียง) มีทั้งกรรไกร และมีดโกน ร่ม ทั้งไม้เล็กและไม้ซิก มีคนอธิ มีคให้ ยัง เป็นการรวมเครื่องอัญเชิญพร้อม แล้ว นาเจ้านาค จะขออัญเชิญเจ้านาคเข้าไปอุปสมบทในพุทธศาสนาตั้งใจให้ตั้งใจ ให้ดีให้มั่นคง

ศรี ศรี ข้าจะยกคณนาเข้าถึงรา逮แล้ว มีทั้งเหล้าขัน โคลกข้าจะขออัญเชิญหัวญูเจ้านาค . นานั้งล้อนรอน หม้ออ่ากีว่าวันนี้วันคี มาพร้อมกันหมอบา หมออุราคนแรกจะให้ออกไปดู จึง ว่าวันนี้เป็นวันคี แม่เจ้าอยู่เมืองเขา กีว่าวันนี้วันคี พี่น้องเราทุกพวกทุกคนท้าพร้อมแล้ว เนยก้าว วันนี้วันคี พากเราเรานี้หนา มาช่วยกันขอพระชัย พวกเรานี้หนานามาช่วยขอพระชัย ข้ารักขออัญเชิญ อัญบ้านเมืองมาช่วยกันยกกันขออาชีวญูหาน ถึงเคือนสาม คอครั้งบาน ถึงเคือนสี่คอครั้งบาน กดทศกัณฑ์บาน คอแก้ว คอจัน คอสร้อย จำปี จำป่า การขาด หรั่งพร้อม คอแก้ว บานแล้วสามปีอารีเหลือง คอกวัฒนัชน้อมอ่อนช้อย เขายัง... คอกระดองเบี้ยวขาวดาวเรือง คอครุ สร้อยสาระกี คอบัวหลวง ถึงเคือนสี่ นาแล้ว เรายังนุชพระใหม่ ย่องหาสิ่งวิเศษในท่าก้าวไม่มี ใครให้ ผู้ข้าจะขออัญเชิญเทวนุด เทวตา อย่าพิจ นานั้นเป็นแก่นสาร เวลาลงคลุ อุปัังคลรัง ให้ ร้องปีกลองให้เอชชัย

ศรี ศรี เอย บังคมพระบรมวิหารเป็นสัมรูณิเหย เจ้านาคอันว่า ได้บวชในพระ พุทธศาสนาขอให้ดี มั่น เจ้าเสาะหาวิปัสสนา อยู่ขอให้ได้เหล้าสามประการ จะบวชนี้หนา ยาก แต่จะเป็นคุณ จะบวชนี้หนา ยากแท้เจ็บเป็นคุณอันประเสริฐ จึงไปเกิดในชั้นฟ้า และดาวดึงส์ พ่อแม่เจ้าได้นิมนต์พระมา ๒๕ ปี นิมนต์ดูก้าปัชญา และครุสอนได้พาภันนาสาวคนนั้งล้อนรอน เจ้าอยู่เจ้าจึงได้เป็นพระกิจยุสงมกรกือ ๒๒๑ ข้อ อยู่ในศาสนาแล้ว เจ้าบวชแล้วขอให้เจ้าไปช่วย อาจารย์เจ้ากัวดสุวนกาคภาดา เจ้าหุพงเหลี่ยมแลกการน้อยและการใหญ่ ให้เจ้าขวนขาวหาทาง อันเป็นปัชญาณ สร้างนิพพานเพ่นเดียว เพราะปานแก้วมดอะ เจ้านาคเอยเจ้าบวชแล้วเจ้าอย่า ให้ไปเที่ยวหาส่าว คนนั้นคนนี้หนา พ่อแม่มันเที่ยวไปนาไม่ขาด พ่อแม่มันเป็นผู้ลูกค้า มันจ้าง ให้เอากุกมันมาส่งกันเห็นวันเพื่อยมันไม่ดีงาม เจ้าบวชแล้วจ้าอย่าไปคิด ออย่าไปดูนกอคลอฉุนแก่น เชยชุมมันนะ เดี่ยวมันจะถูกสังฆาตเสียเปล่า เจ้าบวชนี้หนาหากมากเจ้า คาดนาลีทุกสิ่งอาบดี

เจ้านอนดื่นสายเกิดไทย เข้าบ้านก่อนท่านไม่ได้นินนต์ สาระวนไม่ใช้รีต (ประเพณี) เข้าบ้านคือ
คนของคนให้ร้องทางสาวคนสูงคนเดียว คนอย่างนี้เข้าไม่ควร ลิมเล่นเข้าป่าเข้าคง เจ้าอย่าได้ชวน
กัน เจ็บวชแล้วอย่าได้ชวนกันແง่วงจะตะกร้ออาบมติ จะไปตะมาเจ้าเป็นบานปีนกรรมเป็นเวร
อาหารไม่ได้ประเกณเจ้าอย่าได้ฉัน เมื่อไห่ขอฉันเหล็กไฟแดง ไยมที่บ้านเอามาเปลงเป็นหอก
เจ้าอย่าคิดมาจำให้ได้ พ่อนาคเจ็บวชนี้หนาหากมาก เจ็บวชแล้วเจ้าอย่าได้ไปถือผึ่งเดือด ผีร่าง
เรืออยู่ทางหลวงพากเทวบุตรเทวคาท่านไม่ชอบ อบริสุทธิ์ใน อาภัมเมหิ เจ้า บัวแล้วเจ้าอย่าได้
ขวนขวยหา แยก เจ็บวชนี้หนาหากมาก เจ็บวชแล้วขอให้เจ้าเพียรอยู่ในสิกขานท ให้เจ้าลดทุก
สิ่ง อาบดึงแคลนหลาข ไม่เหมือนกูหมายคนนาหนับได้ พระแก่นไก่ได้รัสรุปปิติโนกซ์ เทศนา
กรรมแต่เมื่อนานนาแล้ว เจ็บวชแล้วอย่าได้พา กันไปปล้นเพล ฉันไม่ได้มีอยามพื้น อาบดีก็ (ด
กล่องให้อาชัย ๓ ที)

ศรี ศรี ผู้เข้าจะทำบวชญ เจ้านาคน้อย ให้เกิดความจากที่อย พอด แม่ ญาติวงศ์ ผู้พากัน
มาทำบวชญ ให้เจ้าอาชุมั่นบวชญชื่น เจ้านอนกลางดินอย่าได้หลับให้ลมไม่คิดถึงสาวน้อย มาส่งอาหาร
เจ้าอย่าได้ไปคิดหยอกนั่นนะ ขอให้เจ้าตั้งใจ ให้เรียนวิชสุนทร์อยู่อย่าได้หลง ขอให้เจ้าเรียนพุทธ
องค์ในพระพุทธศาสนาเก่าแก่ที่พระพุทธเจ้า ขอให้อาชญาได้ ๑๕๕ ปี เป็นกุฎีคริจันเจ้าขอให้อาช
มั่นบวชญชื่น ขอให้บวชญเจ้าอยู่ด่อรัตนชัย ห้ามหังสามาเห็นเหล่าเทวคาเห็นบวชญนั้นแล้ว ไหร่อย่าได้ให้
ต่อทูลบวชญ เจ้าเกิดมากรุหณาขเจียนไว้เกิดในห้องค่ออย ๆ ปฏิสันธิ งานกรบหากแห่ง

ขอให้บวชญเจ้านี้ไม่ไปไหนสักแห่งสักทั้ง มัตต์เข้าจะขอเรียกบวชญให้เจ้า มาเน้อ มาเน้อ
ชาบุญอย บวชญเจ้าอย่าได้โนโภแล้วโกรรา บวชญเจ้าอย่าได้ทำเหมือนบวชญเจ้าฟังไม่รู้คำไคร ขอให้พาก
กันมาเสียวันนี้ ทางนี้อย่าได้ทำหมื่น บวชญเจ้าอย่าได้หนีไปอยู่กับไคร ลุ่มน้ำ บวชญเจ้าอย่าได้หนี
ไปถ้าคีรี บวชญเจ้าอย่าได้หนีไปอยู่กับเมยักษ์ หมู่โนริต่าง ๆ ป่าไม้ บวชญเจ้าอย่าได้ไปร่ำร้องให้ออย
ตามบ้าไม่ว่ามานเนื่องกันมั้ย บวชญเอ็ย มาที่ยวทางนี้ทางนี้ เจ้าอย่าได้หนีไปหาพีป้าในน้ำไปกินปลา
เจ้าอย่าได้หนีไปอยู่ในน้ำ ต่างค้าว บวชญเจ้าอย่าหนีไปอยู่ที่เท้าแห่งศาลทุกช บวชญเจ้าอย่าได้ไปเล่น
กับสางนี้อยน้อย หนานจันจ้ออยอยู่นี่องคุณ กีนาเดอะนาเน้อบวชญเอ็ย มาทั้ง ๑๒ บวชญ บวชญแห่ง^๑
บวชญชา บวชญนิว บวชญมือ บวชญนิวมือ นิวนาง นิวกลาง นิวถ้อย บวชญลีกเล็ก บวชญน้อย น้อย
บวชญนิวหัวแม่มือนาง จงอย่าไปที่ยวหนา มาทางนี้ บวชญติดอย ติดเน้อ บวชญเดือด้าอยกับดัว บวชญ
หัวเอ็ย งามແเน่บวชญคืออันแดลัม บวชญแก้มเป็นอารมณ์ บวชญคุณเป็นอาจิษ บวชญที่น้อยอยอย่าได้ยุ่ง
ไปไหน บวชญหัวเอ็ยอย่าให้เก็ชว ไฟร้าไปมา จงพากันมาอยู่ในองค์ จงพากันมา มาอยู่ที่บ้านเมือง

นอนเข้านาอึงหมอนแก้ว ขวัญแก้วเกล้าด้วยบ่ายค่ำ พ่อนาคเย็บ

ผู้เก็บข้อมูล นายโภคล คงอาวุธ นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ค.บ. / ๑๕

การทําวัณนาค อําเภอวังทอง

ผู้ให้ข้อมูล นายประเทือง ศรีบุตร อายุ ๔๗ ปี บ้านเลขที่ ๑๕ หมู่ ๒
ต. ท่าหมื่นราม อ. วังทอง จ. พิษณุโลก

เนื้อหาในบทําวัณ

ศรีฯ สุขสวัสดิ์ ขออัญเชิญท้าวพระราชนั่นแก่พ่อแม่และบุพผุสูงท้าวหลาภย จัก
กระทำวัณนาคเจ้า จึงได้ถืออุดกจากบิความราคมและพื่น้อง ได้เข้าไปปรึกษาบังจิจะกัน เพื่อว่าได้
เกิดมาพบระพุทธศาสนาได้เห็นบั้งสุขและทุกชีวันว่าบุคคลพระ อนิจจัง ทุกชั้น ราดา พญาบาท
พ่อนาคตั้ดใจขาดแล้ว บี คืนมาเจ้าศรีบุตรจึงได้ทําบุญและคุณห่อเมี้ยนเลี้ยงอยู่ในอุตร ช่วยคนฉัน
เพ็คและร้อน แม่เจ้าก็พาอุด ถ้วนก้าหนดขาด ตามารถเจ้าจึงได้ถือลายตราดอกรากอุตร ฉันเจ้า
ได้หําชัวรีอนวันจะสองสามค่ำ แม่เจ้าได้อบายนี่ให้วันจะสองสามค่ำ แม่เจ้าก็ชวนชวยหารายหาร
บั้ช้า ฝันตก ฟ้าร่อง แม่เจ้าก็ได้กอดเด็กไส่ทรงอกนอนหลับ แม่เจ้าก็ศั้บปลั๊กแม่เจ้าไกวอยู่
ตอนนอนคืนแล้วแม่เจ้าก็ได้กอดแซยชัน แม่เจ้าก็ได้ให้กินนมและชามถูกแก้ว พ่อแม่เลี้ยงใหญ่เจิงได้
ไปบวงเป็นธรรมพรเริบันศักขานทสินประการ วรรณภาพอย่างชาวถ้วนแล้วเจ้าจึงได้ไปหา พื่น้อง
บอพวงห้องห้องห้องห้อง ได้คุณและห่นหมอน ทึ้งจีรนและห้านาค บางพวงได้โคน นาคร และ
ศักดิ์สิริ กันดง และธรรมกถา ชักก์กไม้เท้าก่องและตลาดปัตรทึ้งเข็มขัด และเกือกตีน ทึ้งคินสอใส่
ในนาครสำหรับเครื่องนริโภคด้วยโภค แต่บัน เหล็กงานศิมศัมมีเสื่อสาดอาสนะ ทึ้งพูลยาและ
เมียงหมาก คุหลายหาดากเครื่องนริโภค เงตนาทานอันประเสริฐเพื่อว่าให้พันไทยทุกขวบหนา จัตุ
ไกรธรรมมา ยั่นว่าธรรมทึ้งห้องที่ประการคือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ งามเจ้าเริญรักษาขันธสัน
ดาน ทานต่อไปให้ห้ามพறารรยา ศิกธิใช้ใช้ศิกธิใช่คุฟุ่นหมู่ลักษณ ผุงข้าห้้งหลาภย จักห้า
หัวญานาคเจ้าอย่าได้หลงให้ไปอยู่ป่าดงเดื่องเจ้าอย่าได้ไปเป็นเพื่อนผุงผี อ่อนเสียงชะนีและไก่แก้ว
ขันธสัน เจ้าอย่าได้หลงพัง เจ้าอย่าได้ไปเบชชมนผุงลิงลมและออกห้อยหมูนาจอกเสือสิงห์ ทึ้งโภ
กระทิงและแรดช้างเจ้าอย่าได้ไปเกี่ยวอ้างภูพา ทึ้งหนองปลาและหัวใจใหญ่สถานใจไว้ สมานคุ
ตระการหลาภาก งานสะศัก หมู่บัวทองเกสร หดห่วง渺 เก็บไว้ใส่พاخวัณ หลานเจ้าอยู่ส่อนลอน

ผู้เข้าทั้งหลายจัดทำข้อความ อย่างพร้อมใจ เนื่องจากครั้นเจ้านางเป็นค่าเด่นเป็นเจ้าวัด ครรภ์เจ้า สีก ออกมาให้ได้เป็นนายคนให้มีคุณถืออุดมมากและขันโภ บุญเชียงโภ เมื่อหน้าเวลาของสะบท ขายไปมาให้มีคุณมาแห่แห่นอย่างได้ขาด ด้วยบทพระคติไชยชัยศุภะ วังไชยชัยมงคล อน อุจะ มุฆะ อาบุ วรรษโน สร้างพะลัง เทอญ

ผู้เก็บข้อมูล นายประพจน์ ทองเบญจรงค์ นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ศ.บ. / ๑๙

การทำวัฒนาค สำนักวัดโบสถ์

ผู้ให้ข้อมูล นายชลธ ทองดัน อาบุ ๗๒ ปี บ้านท่อแท๊ ต. ห้อแท๊ อ. วัดโบสถ์ จ. พิษณุโลก

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำวัฒนาค

เครื่องอัญเชิญ ได้แก่ 圣经 จีวร ลังกาภิ นาคร นิคโภน เท็ม รัศประทัด หม้อรองน้ำคลอดชนนาขศรี เทียน ห้ามนะรำ และไข่คั่นสุก

พิธีกรรมในการทำวัฒนาค

- ให้ผู้ที่จะบวงสรวงอัญเชิญพระก่อนบวงสรวงประมาณ ๑๕ วัน หรือ ๑๗ วัน เพื่อท่องขานนาค และ ซ้อมพิธีบวงสรวง
- นาคถึงโภนหัว และแต่งตัวเป็นนาค
- ให้นาคไปนั่งในที่จัดทำข้อผูกพันระหว่างน้ำนม ๑๕ วัน หรือ ๑๗ วัน เพื่อท่องขานนาค และพากเครื่องอัญเชิญริหารนำมาตั้ง ในที่ทำข้อผูกพัน ให้ญาติพี่น้องมานั่งล้อมวง หมอบทำข้อผูกพันว่าทำข้อผูกพันเป็นทำนองเหตุ มหาชาติเมื่อจบก็ตีฆ้องและให้ ๓ ตา เมื่อตนทำข้อผูกพันแล้วเวียนเทียน เปิดนาคศรี เวียน ไปจนรอบนาคเพื่อวิพาริททำข้อผูกพัน

เนื้อหาในบททำวัญ

คำานี้ได้เรียนมาจาก คุณพ่อแก่เพื่อย เมรสาด บัณฑิต ได้เสียชีวิตแล้ว

กล่าวค่าอัญเชิญองค์เทวศาลาารักษ์ให้มาเป็นสักขีพยานในการที่พ่อนาคจะบรรพชา ให้พ่อนาคน้อมรำลึกนึกองค์เทวศาลาารักษ์ และบุญคุณของบิความารดา

โน้มมัสการสินนิวข้าพเจ้าจะขอกราบชี้หนึ่งแก่ศรีฯ ให้ว้าวไห้พระเทเวศร์ทั่วทิศ และขอเชิญเทพยศเจ้าทั้งหลายและชายทั่วในโลก สาสุ สาสุ สาสุ สาราม ชรุป ศรีสี จรมต จันทร์ วีມาน เหเป ระเดชะราเม ฉรุวนัง คะเน คงะ วัดอุติเบตเต พรหมาจะยันดุเหวช ชระหะระ วัสมะะกัม ภานาค ติดันดา สันติเดยัง บุริว่า ระหวัชามังสา ทโวเม สุนาต หันนัง สวนกาโล อายัมนะหันดา

ข้าพเจ้าขออัญเชิญองค์เทวไห้พระเทเวศร์ทั้งขอนเบจจกราลงเศศีลงมาสู่สุสาน ประสาประสิทธิประสาทพระพุทธให้แก่พ่อนาค และวงศากษัตริย์ในกรั้งนี้เทอย

ข้าขอให้วพระอิศวาร อดิศรา ให้วพระนราเมศีกราลงบนข้า ให้วบิความารดา กรุณาหาร งบันดาล ประสิทธิสุน ทุกเวลา ข้าดึงจิตคิดกวาง คำนวณไสอ ขอให้ห่วยเหลือหนึ่งแก่ศรีฯ โปรด บันดาลขวัญเกล้า เรชิญเข้ามาสุนนาค สำราญรื่น ให้ยืนยง

สวัสดิครับพ่อนาคครับ โปรดคงรับทราบลักษณะ เพื่อเป็นข้อคิดเตือนใจ โปรดพึ่งเข้าไว้ ทางนี้ พ่อนาคเยย เมื่อพ่อจะบวชทรงผนวชเป็นสงฆ์ ไี้เรื่องศีลกสีกฟ้ออย่างได้หลงคลอเคลีย งดังใจเอาไว้ให้มั่นพร่องนั้นจะบรรพชา อยู่ในพระศาสนา กันธเตนานาคัน ใจจึงส่งสองตายายได้ ส่งกันไป ๒ ท่าน ให้ส่งขึ้นสุบันสวารรค์ ก็ เพราะเหตุการณ์เรื่องนี้ เข้าอาพ่อนาคชื่นคานหาน ที่ น้องกีตามกันมาเน ห้องตั้งใจเอาไว้ให้แน่ จงอยู่ในแนวขึ้นดี จงบัวให้สาวเข้าบ่นกันอุด ว่า ศีกนากดสาวที่

กล่าวถึงกำเนิดที่มนุษย์จะลงมาศึก

โน้มมัสการสินนิวข้าพเจ้าจะขอ มีแห่งข้าพเจ้าวัดถุงนี ตัสสะภาโว ဓรุยเรื่อง รัศมีเป็นของมั่น โน้มลี อันเล็ก朵ก อะระนะโว พระองค์ประหารหัก ชี้่งโวคองกรรม สารทุกข์หนู นิกากร เดยงสุ สำราญรื่นบ้านกีแห่นชื่น โสมนัสปรีดา อกัญญา สรัมมาที่ระลึก รำลึก ข้าพเจ้าจะบอกพนมกร กราบให้วพระนาโอลกอุตรทั้ง ๕ สิ่ง ที่พระนิพพานนั้นเป็นยอดยิ่ง ประ ไชยกร อาจที่จะนำสัตว์ให้พ้นภัยกันคารากย์สุ ปราจากภัยและทุกข์ไม่แพ้วพาน อนึ่งข้าพเจ้า จะขอน้อมเกล้านมัสการ กราบให้วพระองค์ชี้่งเป็นหน่อเนื้อพระทุกโวอยู่อ่อนที่จะเปริเปรนปราภูไป คัวช่องค์วิญญาณของสงฆ์ ชี้่งไค้กรงสร้างทางบรรพชาการกีพร้อมเสร็จ

“พ่อนาคเอื้อวันพุ่งนีแล้วที่พ่อนาคแก้ว” ก็จะได้สอนทรงศิลปของพระชนม์สืบในรสมีความสิ่งใดเจ้างได้จะเกยราไห้จังค์” งดังนี้แสดงประสาทเป็นภาษานะพานทอง หุขของพ่อนาคทั้งสองจะได้อ่อนอิงมาทางนี้ แล้วจะได้ฟังพุทธภัยศิลปของพระมหาภูมิ จะได้กล่าวต่อไปนี้ “ว่าไกรให้พ่อนาคมาเกิด” ไกรให้มาเอาดำเนิด บ่อเกิดนั้นคือไคร ขันธ์ทั้ง ๕ คืออะไรไครเป็นผู้คนแต่ง ข้าพเจ้าก็จะได้ขอซึ่งให้พ่อนาคทราบเติยในครั้งนี้

มนจะเริ่มเพิ่มคำนาນนี้ในใบลานพระบารีของภูมินทร์สืบ ท่านตรัสชี้บอกไว้ครอง ๆ แรก กำเนิดเมื่อแรกมีนุษย์มาจะเกิดจะมาเข้ากำเนิดตามจันรง พระบารีท่านสืบไว้ครอง ๆ มนจะบรรจุให้พ่อนาคพัง บางพุกมาจากสวรรค์ ก็ได้ไปจากชั้นชุรังพหสัน្តกรรมก่อ นาบ่วงระฆัง ภุคลที่มีบางก้นนามา บางพุกมาจากสวรรค์ ลงมาไว้ชั้นของกาลฯ พอสัน្តภุคลอยู่บนแล้วหนอน ก็จุดลงมาหนอนเกิดเป็นคน ก็ต้องเรียนว่าถ้ายเกิดแล้วกิจมาลงก้าวนหดายน แหกสวรรค์ ตกไปที่นั้นกันทุกคน ต้องเรียนต้องวน เจ็บแล้วดับ ทิบทางพากมหูนของเขากาเนิด จะลงไปเกิดเป็นร่างกายก็พากันมาที่ศาลาใหญ่ เป็นอาศัยขององค์อินทร์ ตือพระอินทร์ท่านเป็นผู้ครอง ท่านเป็นเจ้าของชั้นทั้ง ๕ ท่านได้อาศัยอยู่ในศาลาป่าไม้เจ้าของหุบฯ ๕ ของเราทุกคน ไกรจะมุ่งเกิดต้องไปที่นั้นต้องขึ้นขันธ์ของท่านปฏิสนธิ นรธ สวรรค์ ต้องไปที่นั้นทุกคน ต้องเรียนต้องวนทั้งหญิงและชาย ตนของแรลล์ว่องนังดึงดึงดวงเด็กเข้ามาบนขันธ์ทั้ง ๕ ท่านของสมพัฒน์ก้าวเวทนา จะนาขึ้นขันธ์ ๕ ของท่านไป ไกรจะมาเกิดต้องไปที่นั้นต้องไปขึ้นชั้นของห่านใช้ใหม่ทุกคนจะเกิดต้องไปรับพวงสัตว์ในโลกีย์ ลักษณะ แรลล์ว่อง แล้ววนให้ไว ถ้าผิดลังไปแล้วพบคางาน จะบุคบ่อจะไปก่อคากาม บังคุณจะสร้างวัด บางคุณพูนทรัพย์จะสร้างบ้านสะพาน สร้างโบสถ์ วิหาร เกียร์ บังคุณจะสร้างพระธรรมขันธ์ ๔๔,๐๐๐ ชั้นไม้คันกิร์ต้องให้ครบ งานบากี ชั่งมีในใบแทน บังคุณก็จะบวชด้วย ให้เข้าร่วอยู่ในรัศวะจะถาวรนั้นท่องบนค่าาให้ชาประชาเยาเร่องลือ พระอินทร์ได้ฟัง พระองค์นั่งนิ่ง แล้วจ้างรังน้ำหรือห่อหรือผันจะก้าไปต่อเมื่อปลาย เจ้าจะทำคึ่งดือกันเติยมั่ง ฉ้าหากเข็งชิงหนีอนตั้งปราศรัยข้าก็พอศึกษาไปกับพวกอึ้งบ้าง ไอบ้างเรื่องนิโรห และขันธ์ห้า ข้าไม่ขักขوا เข้าอย่าเครวหมองว่าพราภพระองค์ก็เชิญ แม่จงมาพ่อจงนา เชิญมารับขันธ์ทิศ เชิญมาบานาห้อ นาอาจันรอง มนกิตในเมืองคน

“นี่แหลกพ่อนาคเอื้อ ก่อนที่มนุษย์ราชามาเกิดก็มีความเป็นมาอย่างนี้คือ จะต้องไปขอขันธ์ทั้งห้าจากองค์พระอินทร์ ถึงจะเกิดมาเป็นมนุษย์เราได้ ต่อเมื่อจะลงมาเกิดต่างก็ได้สัญญาภักนิ้ว่า เมื่อมีอายุเท่านี้จะกลับไป เมื่อมีอายุเท่านั้นจะกลับไป เสร็จแล้วพระองค์ก็มีอบขันธ์ทั้ง ๕ ให้แก่เหล่าวิญญาณได้ลงเกิดแล้วพระก็ทรงเปล่งรศมี” เข้าห่อหุ้มคุ้มคงจิตใจได้เกิครรบสีเขียวแดง เป็นแสงแวงวัว วนวัน ตลอดมาจากท้องฟ้านภากาศ คุสีเขียวเหลืองแดง นั้นช่าง

ประหาด ใบแสงสีบูรีสุทธิ์เปรีญเหมือนบนงานจิตร์น้ำมันสักดิกลงอันละเอียดเป็นระดับ การประณาณ กว่าความจิตของพ่อนาคจะได้เจ้าไปสู่อยู่ในครรภ์ของพระมารดาได้นั้นหนา ความของพ่อนาคก็ล่องลงมาประคุณว่ากุน ลอนนานาเวหนไม่มีแหล่ง ยามแห่งตนเข้าถอยตาม แต่พอสมความที่ความจิตของพ่อนาคที่จะได้สู่อยู่ในครรภ์ของพระมารดาได้นั้นหนา ความจิตของพ่อนาคก็ได้นาลอยเห็นอยู่ “อยู่รับพระราชภัยของพระชนนี” เห็นว่าทางความจิตจะเข้าง่ายทางศีก็อทางศรูงมูก “นี่แหละเป็นทางศี พฤณภัยคิดของบาลได้กล่าวไว้” แต่ถึงกระนั้นพระมารดาแม่ก็ได้สะคุ้งคอกใจแม่ก็นอนหลับให้สนิท นางก็เหวขสุนินนิมิตในราตรี ฝันว่าได้เหวนในราศี ในด้านฝันว่าได้อุนได้คลำแล้วพระนางก็เชยชื่น พอกลับรุ่งนาคก็สะคุ้งตื้น รู้สึกภัยว่าเป็นความฝันจึงเรียกหาสามีโดยพลันให้อหากำนาษากษัณ

“ฉะนั้นแล้วพระบิดาคือความพระมารดาว่า เจ้าฝันเป็นประการใดหรือต้องรัก ฝ่ายพระมารดาที่เจ้าฝันได้ແเน่นหนักก็เล่าความฝัน ให้แก่บิดาของพ่อนาคพัง ในครรภันนั้น “เมื่อคืนฝันไปว่าได้เหวนพธัศน์จารัสแสง ศุสราญตา ฝันว่าได้เทขายบิดามาແນบกายศีในนัก น่ารักจริง “ฉะนั้นแล้วเมื่อมารดาได้แจ้งความฝันให้แก่บิดาของพ่อนาคพังแล้วนั้นเข้าฝ่ายบิดาพ้อรู้บ้างในครรภ์” ก็จึงได้ร้องว่า เออ ๆ ๆ นั้นหารอดหรืออ่อนร้อย” แล้วจึงได้ท่านายทายทักษิปว่าฝันอะไร นี่ “ฝันคืนไหฝันร้าย” เรายะนีอุกหนูยังหรือไม่ก็สุดชาด เข้ามาอยู่ในครรภ์แล้ว พระยอดสังสาร “นี่แหละพ่อนาคเมื่อความดีของพ่อนาคเข้าอยู่ในครรภ์ของพระมารดา ก็ทิ่มให้พระมารดาเนี้ยอ่อนละ ให้ไข้แรงอย่างกินเมร์ชวอชาคืนหวาน ฉะนั้นแล้วขอให้พ่อนาคคงถัดครับฟังว่าพ่อนาคนี้กับพระมารดาเมื่อความน้อยย่าไร จะขอสาขายามากล่าวเป็นกอลองเรื่องราวดีบดีพ่อนาคคงดึงใจฟังให้ดี เมื่อยามนั้นนี้หนอะเริ่มตั้งครรภ์เมื่อแรกกำเนิดมุขตัวเม่คายมาແປรผันให้อ่อนละให้ร่วง ໄรเมากุกวัน ชูบชีคิดพารอยให้หนอนร่วง ฉะนั้นในนี้ไม่มีชุ่นชืน แม่ก็รำพูนขึ้นไปหนอ ถ้วนทั่ว อาจบจนกระทิ่งอุกอก่อคัว ปวลดเมี้ยไปทั่วเหมือนอุกโนย แม่สุดเจ็บหัวระสั่นระส่าย หัวอก หัวใจเมื่อ่อนละให้ยกหนาดเร่งรัวโดย นีแคโดยดอยได้แต่ไว้เงิน ฉะลูกจะนั่งแມ่ให้รัววัง ฉะลูกทิ่ร แມ่ให้คดลีนพีษน ให้ก็อกคาดใจอยค้อาย ฯ อาเจียนหน้ามีคิวิงเรียนได้แต่นอนชุม ไม่โงหัวไม่ได้เพรา ใจเมื่สั่นระรอก หลอุกเข้าบันทั้งหลอกได้แต่จะสัม ໂอกอากหาอยค้อาย ฯ เป็นลม ประคบประหนง ဓบุญเป็นเดือน ฯ อาการแพ้ห้องแม่เมีนาก แม่เกิดความอยากหนอนเข้ามาเป็นเพื่อน แม่อยากอนอยาก นั้นก็มีแต่กอบเดือนให้พันให้เพือน แม่อยากโน้นอยากนี้สารพัด อาการแพ้ห้องของผู้หญิง ชิ่งคุ ก็ยังน่าขันจะพูดมากไปก็คล้ายชืนยันว่าหมอนทำขวัญนั้นปากไม่คี

นี้ແລະພ່ອນາຄ ເມື່ອຄວງຈິຕຂອງພ່ອນາຄເຂົ້າໄປສູ່ໃນຄຣກ໌ພະນາກຄາຂອງພ່ອນາຄແລ້ວ ກີ່ທໍາໄຫ້ພະນາກຄາຂອງພ່ອນາຄນີ້ ເກີດກາຮ່ອນລະໄຫຍ ໂຮຍແຮງອຍາກກິນໄນ້ກິນນີ້ ທໍາໄຫ້ເກີດໂຮກປະຈໍາຕັ້ງກືອ ໂຮກແພ້ທ່ອງ ອໜາກກິນໄນ້ກິນນີ້ ນາງຄນແພ້ນາກແພ້ງນຄລອດເລຍກົມື ລືອກັນວ່າມີອຄງຈິຕຂອງພ່ອນາຄເຂົ້າສູ່ກຣກ໌ພະນາກຄາກີ່ໄດ້ສ້າງຄວາມແປປປຽນເບື້ອນໃນຮ່າງກາຍ” ນ້ຳສ້າງເນື້ອແນ້ຳຄວາມປາລາເຂົ້າໄປປັນກັນຈຶ່ງເກີດກາດີນັ້ນຮ່າງກາຍຫຼັງຕົ້ນເປັນຫັນພາກເຂົ້າມາກ່ອນ ພົມຍາວິ່ນເມືອນຮູບໄປ່ ແລ້ວຈຶ່ງເກີດກິນຍີໄປມາ ກີ່ອຄງຕາທີ່ສອງຫັ້ງຕົ້ນເປັນຜ່າພຶດເຊີນຍາວ ຢ່າງກຮ້າຍໝ່າງກຮ້າວ ບາທາທີ່ສອງນັ້ນຂອງ ຈຸ່າ ຫັນຫັນເຂົ້າສູ່ຫລັງພະຮຽກ໌ຂອງພະນາກຄາ ພັນນມີອກາວນາຄາຄາວໄນ້ຍ ກີ່ໄລນະກັງ ພັ້ນພຶດກີ່ເຂົ້າມາຄຸນຫ່ອ ມີມີອື່ນສາຍຮັກພັນຄອນ້າທັນອາຫາຮເກ່າ ບຣິໂກຄອາຫາຮເກ່າກີ່ເພີ່ມພູນຖຸນຕີຮະເຂົ້າໄວ້ແລ້ວຈຶ່ງກະນັນແຕ້ວຄວງຈິຕຂອງພ່ອນາຄເຂົ້າສູ່ໃນຄຣກ໌ຂອງພະນາກຄາໄດ້ “ແຕ່ຍັງມີຜ່ານໆຕີ່ຕົ້ນປູ້ຢູ່ຢູ່” ດາວວ່າໄກຮໄຫ້ພ່ອນາຄມາດີໃຫ້ມາເອການີຕ ບ່ອເກີດນັ້ນຄືອະໄໄ ຂັ້ນຮັ້ງ ៥ ຜົນຂະ ໄກ ປົກເປັນຜູ້ຕົນແຕ່ງ ກີ່ອ ມັນເປັນຍ່າງນີ້ຫຼາ ພະອີກວຽນຮົມເຈົ້າສິ່ງເປັນເອກົ່ານີ້ໄດ້ກັນນຸ້ມີບໍ່ຂອງເວັນໄຟ້ຫຼັກພ່ອນາຄມາດີ ບັດກາທ່ານເປັນຜູ້ໃຫ້ການີຕ ບ່ອເກີດກີ່ອ ພະນາກຄາ ເປັນບ່ອທອງຮອງກາຍາອັນລໍາເລີສ ໄດ້ແກ່ພະຮຽນ ៣ ຄົມກົງແຕ່ງຂັ້ນຮັ້ງ ៥ ພະນຸອົວອົມບັນຫຼຸງຢູ່ມີເຕັມພະຮຽນສັງຄິນີ້ ແຕ່ງຄວາມພະຫາດຸກຄາມແຕ່ງມູກພະສິກັນນີ້ແຕ່ງໝາກ ພະນຸວົນວິນຍືແຕ່ງຄວງຈິຕ ພະນາກຫຸ້ມູນຫັ້ນຫ່ານຊີວິດ “ສັດວັກ້ງໄລກີ່ຍີ່” ແລ້ວຈຶ່ງໄດ້ນ່ອງເກີດອາຫາງ ៣១ ທີ່ພົມບອກມາວ່າພ່ອນາຄເກີດອາກາງ ៣១ ນັ້ນເພະເລື້ອງຄອນທີ່ພ່ອນາຄອູ້ໃນຄຣກ໌ຂອງພະນາກຄາພ່ອນາຄບັງໄນ່ພື້ນ ຜົມມາພັນຈາກພັນຄຣກ໌ແລ້ວຈຶ່ງມີພັນຄືອກຮ ຕົ້ນໄດ້ຫັນຫັນເປັນຕົ້ນເຫດຸເຫັ້ນຫຼັງຄວງຈິຕຂອງພະນາກຄາ ພັນນມີອກາວນາຄາຄາວໄຍ້ ພ່ອນາຄເອງມີອົດອົນພ່ອອູ້ໃນຄຣກ໌ພະນາກຄານັ້ນຫັນແມ່ນເມືອນດັ່ງວ່າ “ອຸກວານຮ ທີ່ມີປຸນພັດຄດກລົງໄປໄນ້ໂພຮງ ພ່ອນາຄໄພ້ ໤ ຜ່າຕົ້ງວາຈັນອ້ຍກີ່ຈະດື່ນ” “ແຕ່ຄຸນແມ່ນຂອງໜອຂາຫັນໃຈຕີ ແລະໃຈເຕີດ “ແມ່ນໄໝຂອນກິນເຫັນແລ້ວຮ້ອນ ແມ່ນເຝົ້າປະກັບປະກອງຊຸ່ມທ່ອງຂອງພ່ອສາເຫມົາ ນາດກເດືອນ ៥ ພົມຍືເດືອນ ៥ ພົມຍືເດືອນ ៥ ມັງກອນຈັດພະນາກຄາເປັນຫ່ວງເກງວ່າສູກໃນຄຣກ໌ທົ່ວນີ້ຈະຈຳດັດ ກະທຸງກະທຸງຂຶ້ອງການເຫັນປະກຸງ ແມ່ນຈຶ່ງເອົາດີສອພອງກັບຂົມໍນົກຈົລົມຊຸກຮແມ່ນຫວັງວ່າໄຫ້ເຢັ້ນຈຶ່ງສູກອ່ອນຂອງແມ່ ກີ່ອໝີໃນຄຣກ໌

ພະຫຸ່ນແມ່ ມາຮານັ້ນມີນາກນັກຫານາ ແຕ່ມາທ່າງວຸງຈະພະຮັນນາ ໄວແຕ່ເພີ່ມຍ່ອງໆ ຈຳກວດອັນພ່ອນີ້ ២១ ນັບພະຫຸ່ນແມ່ສັງລົງນີ້ ២២ ໄດ້ປະກັບປະກອງເລື້ອງຄຣກ໌ຂອງພະນາກຄາຈານ ຄຣກ໌ທັນຄົ້ນເດືອນ ២ ເດືອນ ៣ ເດືອນເຫັນມາຈານກຣກ໌ທັນຕົ້ນ ៥ ເດືອນ ພອໄສ ៥ ເດືອນ ອູ້ມີອື່ນວ່າຄຣກ໌ແມ່ນນັບວັນໄນ່ເຫັນຈະເວັນພອທ່ອງເຮັນແກ່ແມ່ກີ່ເຮັນອຍາກເຫັນກັດກັນລໍາເບັນ ອູ້ທຸກໂນຍານພອເດືອນທີ່ ៥ ເຫັນໄໝ່ ໭ ພອທ່ອງແກ່ແມ່ກີ່ເຮັນໃຫຍ້ໄກຮ ໭ ກີ່ດາວວ່າຄລອດເມື່ອໄຣ ກີ່ດາວໄປຄາມທີ່ເຫັນຈັກນາມກີ່ດາມທັກທາຍ ແຕ່ພອຄລອດເກລື່ອນເຂົ້າເດືອນທີ່ ៦ ເດືອນກົກກີ່ເຮັນເກລື່ອນໄຫວທີ່ດົນທັນທຸກວັນ

ไม่วาย แม่ไม่สบายท้องไส้ระบบ แม่แสนเป็นทุกษ์ แม่แสนจะหาก แม่ต้องลำบากจะสำสู พ่อนาคเขยพึงหน่อขอย่าให้ลอดมาน้ำฟังกระผวนจะพรรณาฯ ๑ เดือนมาผ่านอาการพิกล เด็กเล็กดีนرن จนอื้อมรำชา สองลมถึงกับเป็นลมแม่ล้มเหลววิงเวียนศัองไชยประจำ แม่ได้รักษาท้องไว้ปีองกันแม่กลัวบุตรในครรภ์ของแม่จะเดินกัดกันอยู่ประจำ แม่กล้ากล้ากลัวหกสัมลง พ้อได้ ๒ เดือน แม่ปวดเดือนใจตน ผู้หงส์ทุกคนไม่ค่อยนั่นคง แม่แพ้เห็นหัวใจพองแม่กลัวปลดปลึงชีวิต วายประเพย ถ้าลูกคลอดยากพ่อนาคจะช้ำจะอื้นประจำ เจ็บช้ำร่างกาย แม่แสนเป็นทุกษ์จะคลอดยาก ลูกหงส์ช้ำถ้าคลอดง่ายแม่ก็ไม่วายชิว่า เหมือนดังลงเรื่องน้อบล่องลอดทะลอดูในกลางทะเล จริง ลูกเหมือนข้ามทะเลลงในเกตรา ถ้าพลาดหลังชิวะของแม่ต้องวายชิว พ้อได้ ๕ เดือนแม่ปวดได้ปวดดีเหลี่ยวนองหาหมอดำแย่ กีซังไม่คี แม่นี้ต้องนอนชนบทกาย

“ตอนนี้พระมารดาของพ่อนาคปวดห้องคลอดหาหมอดำแย่ไม่เจ้อ บิดาไม่รักษาหาหมอดำแย่มาทำคลอด จะมีดีค่าน่าไปรักไม่กลัว เธอจะห่วงหน้าพระองค์จะกันอยู่ส่วนพิมหรือเจี้ยว หรือตั้ครูจะเข็นม่าหรือศีป้าจะเหอกตามคลอด หนทางในครอกเดินยาก ตรากรตราฟ่อนลงตกพร้า ๑ เป็นโภคตนเป็นสอน คาดจะนองจไม่เห็นกีดูส่าห์ไปป้าตามอาหมอดำแย่ จนได้ เมื่อ宦อดำแย่มาถึงแล้วไชร์ก็จึงจัดแรงบ้าหงส์ครื่องกำนันให้แก่แม่宦อดำแย่ ฟังเม่ คำเยกีจุดฐป์ที่ยืนอธิษฐาน นิกฤติกรุจารย์ของแกกนวนห่านให้มาช่วยประคองครรภ์ให้คลอดง่าย” แม่กลึงเกลือก “เกลือกงานอยู่ไปไม่ ความเจ็บปวดของแม่เป็นยังคั่ง แม่ปวดกูไว้เนื้อน ไม่ไว้วางใจกัดฟันแล้วกลับนิ่ง นิกไปคงต้องตายเสียไม่รอดดัว จึงร้องเรียกหาสามี ช่วยเมียด้วยที่เกิดพอยุนหัว นั่นแค่ปวดไปเสียทั้งหัวทุนหัวจะคิดเห็นลูกของแม่อย เจ้าจะเกิดมาเป็นหงส์ก็คงดู หวังลูกชายที่ให้บุญแก่พ่อแม่ก็จะกลดคลอกอกมาดี อย่าประคับประคองไปนุ้กเลข เจ้าประคุณหุนหัวของแม่อย ใจแม่จะขาดลงแล้ว

แสนสงสารการตายของพ่อนาค ดอนจะคลอดลูกกรักยอดสังสาร น้ำตาหลังไอลหล่อ ทราบจะทกจะท้าน เผระเจ็บห้องร้องครร่าครวญ แค่เจ็บแสนเสียวในห้องน้อย ใจละห้อยหน้า น้ำล้าทมวะ อคายองแม่แบบจะแตกแยกรวม นางโนหหวนจะเหยยเสียกำลังปวดห้อง ร้องคราง ถูกตะหัน ความเจ็บปวดของมารดา แบบอาสัญให้ฤกษ์งามยามไปลอดจะคลอดลูกษา ความเจ็บปวด ขอเชิญมารดาแทนอาสัญ “ตอนนี้ก็ได้คลอดออกมานะ เป็นสุขายงานสนใจบิความราชีงนัก” ถึงยาม ปลดคลอดคุณารอคุณมาเป็นชาญงามสำลักน้ำค้าตัวหรือก็ค้าเขียวสอดอยู่แน่ๆ ฝ้าย宦อดำแย่จึง

ได้อาหารล้ากับหนองก์ได้รับพวากเกลื่อนของกากปาก กระพีบฟาก ๑ ที่ เจ้ากีขังไม่พื้นดินมา หมอยา คำเย็นใจได้อาหารล้าทับหนอง มาคีช่วงแต่ห่อนาคก์พื้นดินดันขึ้นมา คาดว่าที่พ่อท่องในครรภ์ก็หลง ลืมเสียงหนองดีสินไม่รู้สึกได้แต่รู้ อะแธ่ๆๆ “ฝางปูย่าตาขายก์ต่างมารุณล้อมบ้างก์เอาไส้ไฟไว้ គอกท่า บ้างก์ไปอาหาญ้ำสกมา” ชิง ช่า ใบไม้ป่า หญ้าระยองไม้พริกไทย ดีปลี กระเทียน ตีสิ่ง ลง สันสมเสริจ ผักเปิดแจ้ง ตะนอยแห้ง เอาละลายกับสุราเพื่อให้เป็นกษัช “หัญจิมีครรภ์ ก็จำเจาไว้ใช้ ขานี้เหตุเดชเวรกรรมกันหมายมาคีหลายท้อง ฝางแม่หนอดคำเยก์ค่อยๆ ประคงเจาไม่ รวมมาตัดสายรัก ใส่หน้อใหม่ แล้วอาอกลือใส่ให้เห็นไม่เต็มแล้วอาเขี้ยวใส่แล้วก็จัดแขงอาหาร กะลงใส่ถ่องลังขัดศีรีเชียให้ผ่องใส่ให้เหลืองธุราทองเหลืองธุราไว้เข้านาทา จึงรีบยกพ่อนากลงใส่ ขึ้นไปไว้ในกระดัง เอาศีพันฯ ไว้เสียก่อน แล้วก็ยกพ่อนากขึ้นมาเรือนฯ ๑ ชั้น ๓ วัน สุกตี ๔ วัน อุกคน อุกของไร้หน้ารับได้ ฝ่ายญาติก้มารับเจาไว้ “มีอุกของข้าพเจ้าเอง” ข้าพเจ้าจะคุ้มรักษา “ปูย่าตาขายก์เข้ามาชื่นชน และนึกข้อค้นหานะสุมตั้งให้พ่อนากตามวันเกิด ของพ่อนากหนอดคำเยก์ไม่ซักช้าแล้วอามาตรของห่อนาคหันไม่นอนบนเรือนไว้

“แล้วหนอดคำเย็นใจสามารถดักดันน้ำท่วงมองแท้กันหนึ่งหน้าที่ของแม่หนอดคำเย”

ช่วงต่อจากนี้ไป ก็เป็นหน้าที่ของบัวบานราค้าห้อมเลี้ยงพ่อนากให้เดินใหญ่จนไบร์ร์พ่า เดียวนี้ขอให้พ่อนากจะฟังการปฏิบัติของพูนบุรีค่า

“เรื่องนี้ มีข้ออนคอกอคก์ขาก แม่ป่วยหนักป่วยชนา ดูดอุปทานได้ไม่ฟังถ้าันที่เมื่อ ข่านมีลมบังลมที่บังไว้ ตลอดอันกรีแม่แทบทวายป่วย เมื่อเจ้ายังด้อดอคมาได้จะสืบห่วงทาง ร่าง กายในสุข ใจน่าสงสารลือดสาดเบื้องดูขให้เดินรักษา แม่นอนย่างคาดถ่านให้หลายทิว ชา หมูชามีดูแม่ไม่เจ็ดไม่ขานกินเป็นชาพาเช้าหมายหูกันน้า แต่ครั้งโนราผลได้ทำกินมา แม่ทัน ฤทธ์สำาห์ พอเห็นหน้าอุกใจผอนนีก็รัก อึ้งความทุกษากที่พันดมอุกหอยูงอุกชายแม่ไม่วายหนอจะชุม ประคนประหงมเด็หอยเมาน้อ ไม่รักเจ้าคือพ่อของควงใจเมื่ออยู่ในครรภ์ไม่แลเห็นแสงอุกมาแล้ว แม่กลัวอุกหัวน้ำใจนุ่มนิ่งท่ากระโจนมากอุนอุกไว้ ทนกว่าเมื่อไรอุกน้อบหนองจะชิน ป้องกันลืนไว้ ไม่ให้หลับ แม่ได้อ่อนนอนอยู่เป็นนิจศึก อาหารรสจัด แม่บัวจะกินอุดอยเสียสิ้นกีพระอุกยา กะลงลินอุกอ่อนดอนอน แม่ไม่เคลยบบันเลอนหนาพ่อนากหนาอุตส่าห์ฟูนฟิกปักปรกษากะและไกวเปลอ ชา แล้วกล่องอุกยาให้เข้านอน เออี้ อืม อืม....

(“กล่อม”) นอนเด็ดหนาอุกแม่เจ้างอย่า งอนนอน อย่าวร้องอ้อนแม่จะกล่อม จะ เห้ไก่ ลืนไรไม่ให้คุณรักดอนแม่ห่วงดังควงใจ อุกแม่งนอนอย่าอ่อนแม่อ่างอแ แม่น์ไม่ไป

Ihnen จะฟุ่มฟิกรักลูกดังดวงใจไม่นี่ไก่จากเจ้า niyan สูกเข็งป่วย แม่ค้อยเผ่า ยามลูกศรีบลอน ใจไม่น่าเชื่อ ยามลูกหิวนสมถตินแม่มีให้กินสื้นความอ้าย อะไรไม่เท่าพ่อแม่ ยากเขิงแท้เสีย จริงใช่ไหแม่รักลูกสุดหัวใจไม่นี่ไก่รักเจ้าเผ่าปرانี วันพรุ่งนี้ จะย่างเข้าสู่บวรพชา จงร่วงทำดี ไม่มีสูญ แม่พ่อตั้งใจหวังได้บุญจงรักษาให้สันติธรรมบ่อง (เมื่อพ่อนาคหลับแล้ว)

แหล่งที่มา

จะขอพลิกปากกามาเปิด เรื่องก้านนิคของนามตามบทกัมภีร์มหาวัตร ได้กล่าวประจักษ์ โถยขานมนุษย์อินทร์พระหนม เงินพร้อมพาภันนอบน้อมพบพานปฎิบัติศิลปะการบวชได้ทรงผนวชครั้ง นั้น ซึ่งมีพยานาคตนหนึ่งซึ่งในรสพราธรรมชาบดีชื่นนาคเลื่อนถอยแบบเปล่งเป็นมนุษย์สัมภักดิ์ ภูมิ ความรู้สึกมุ่งหมาย เข้ากราบขอศิลป์พะชินสีห์ อัญม่าอิกหาดายวันอุ่วันหนึ่งตอนอาทิตย์พระยา นาคแอบนหลับหมัดความรู้สึก ร่างกลับถอยเป็นสัตว์ไม้รู้สึก สงมือก็ทึ่งหัวใจและเห็นใจใหญ่ นอนอยู่ สงม์ต่างเกรี้ยวกราดร้องกรุ องค์ศาสดาท่านมาคุพะยะลักษ์ทรงรู้ เรียนนามผ้ายาหานาค ใหญ่ฟังก์รู้สึกตนกลับเป็นสัตว์พะชาดสำนักแล้วอึดอัดอิ่งก่อมเด็จพระศาสดาได้กล่าวว่าวาจาบาน ขาด ให้นาคเลิกบวชดีอบาตร เพราะเป็นผู้ร้องท้าเครื่องหมาย กลสันดาดความสามารถ จึงขอฝ่ากามาขอ นาคเรียกความนานที่นาคฝ่ากังแล้วประจักษ์ใจเรื่องนี้ มนุษย์ก่อนนวดใจเรียกรุ่นนาค เรียนคำ นานที่นาคฝ่ากไว้กาลตามหลักในราษฎร นาคชงฝ่ากหนังเนื้อเอวไว้เป็นเพื่อหุ้มบาร์ ฝ่ากเป็นไข่เป็น เทียนธรรมชาติไว้คุกน้ำเกร็งงูราก หงอนของนาคฝ่ากไว้เป็นกรวยดินปืน เช่น นาคทางนีหนม วาสนาจึงฝ่ากามาพานเรียกงานนาค แสนเสียงใจเสียดายผ้าหุ้มสือร้องไห้กลับเมืองนาคแล

ให้คด็องแน่นเหมือนไข่ช่องอยู่ในแก่นของธรรมเกิดพ่อนาคเหล่านะ

เปิดนายศรีชุม

ศรี ๗ ฯ เอเชียธรีก เทวตาให้ลูกย์เปิดนายศรีชั่นมาในทันใด ตั้มพุทธานุภาวนะ สัมพารณ์มนุษย์ สัมพังษายานุภาวนะ วิเศษคงะ ข้าพเจ้าจะได้เปิดนายศรีชั่นมาในครั้งนี้ เพื่อให้มงคลอสั่งสัตศิลปะ

พอได้ลูกย์เบิกนายศรีเอกครั้งนี้ได้ความนิสัยเริง เผ่น ให้ราจารย์ ขอให้เป็นมงคล ลูกศอล่าวขอบอกท่านว่ายอยพรในงานมงคลเปิดม่านออกงานงานน่ามอง นี้มีอิกร มองเห็นนาย ศรีงามกระไรครกันช่างทำสมพิธิ์มงคล

เกิดเป็นนายครีกคูเดิลเป็นลื้นเก่งหนักหนา ช่างแกะช่างแคะบัวหงาย บัวคว่ำดูงามหา จะแกะเป็นร่างคล้ายอย่างกับทรง ช่างคุณบูรพ์ดังรจนา อายุรุ่นรา ๑๖ นมดังช่างคอกแม่คูส่างช่าง หมายด้วยดีดพลอยมุกดาว เมื่อแรกพระสังข์ ผนัสนั่นแม่คุณ ทำอึงอยาดลักษณะกับบอหดูกับรัก พ่อสังข์ รูปนักเป็นเงาะข้างในเป็นต้องเหมือนไม่ ใจระหนอนใจกันนี้ ช่างทำดีสมเสียงเดิม ประดา พ่อนมดชั้น ๑ ชั้นชั้น ๒ ส่วนแต่ของวิเศษประดับด้วยเพชรพลอยอุกวาวแม่ช่างพวนยันน์ คาดแกะเป็นม้าพระรถขึ้นทรงคุกเล็บข้างล่างกำลังวัยรุ่น ไอ้มีคุณทำไม่ถึงงานอ่างนี่ แม่เก็น หอนเหมือนควันชูป นาให้พี่ชูนแก้มสักที เมรีเยยเมรี คุกเล็บข้างล่างกำลังวัยรุ่น ไอ้มีคุณทำไม่ งานอ่างนี่ แม่สวางชิงคุกขันใจ อิ่งมองมองไปไหนไลเหลือเกิน แม่นวนน้อยช่างงานไสเกี๊ยคุกที่จะ บรรยาย พ่อนมดชั้น ๒ นาลงคุกชั้น ๓ ชั้นนี้ก็งานระยับลายทองประดับทั้งเครื่องล้อมทั้งแก้ว แห้ว และเงินทองก็ล้วนแต่ของสำคัญจะแกะเป็นชั้นโน้นหรือร่องปักวงเหลืองมากกลางเวลา ล้วนเหล่านางฟ้า เจ้าบินດลา ๆ ลงบ้างแล้วลอยฟ้าขึ้นกลางเวหาแล้วนักหนา ไม่ให้จากเมือง ฟ้า เจ้านะหนนแม่มาพวนป่าในกลางไฟร พ่อนมดชั้น ๔ เม่คุลวยดีจะแกะเป็นแมลงภู่นิน ชนดอกไม้เจ้าคลึงเคล้า เจ้าหยอกเข้าแต่ดอกไม้ใหญ่ ๆ อะภายไปด้วยพระรามที่แบกศรเดินดูง เมื่อขานเมียหาด มาพบพีเกอรซึ่งเป็นไหร่ ทักษิณท่าให้ขันนั่งร้องให้ คุดอยคงประดับกันไว้ศร ครบครัน พ่อนมดชั้น ๕ พ่อนมดชั้น ๖ พอเหมือนสักษาหนาเหมือนเมืองสารรรค คำ ๆ ความดีขึ้นก็ร้าวากสีแดง จะคุลวยดูปกรดต่ำตนขึ้นทารนิจ ใจรนั้นจะมาแก้ลังช่างสาวงานช่างงานดีแม่คุณกันนี้ ช่างคน ช่างแต่งเอาเสียงหม้อฟ้า กั้ง ๆ ชั้นดูงนิสก้า ประดับประดาในด้วยดอกไม้ กล้วย อ้อบ มะพร้าว บานบุญหาดครี ขอให้พ่อนาคและท่านเจ้าก้าหะจะดูแลสวัสดิให้ให้ร่อง ๑ ที่ แล้วก็ลั่น ข้อมาด้วย ปี ๑๖ ...ห้า (๑๖)

แหล่งสอนพ่อนาค

ครี ๑ สรวัตศิลป์สถาปัตยศิลป์ ค่างแซ่ช่องสาธุการว่าวันพุ่งนี้ที่พ่อนาคเก้าจะได้ นำขึ้นบุตรพระมหาพรเจดีย์ ได้กรองศีล ๒๗๑ จะได้เป็นบุตรของพระสวัสดิ์ธรรมเหชญ์สิ่งพ่อ สมกิจราชนปีบัตติอักษรครั้ง ๔

กิจครรช้อที่ ๑ ท่านก็ได้กล่าวไว้ว่า ให้ค่อยกวัดวัดวิหารเช็คคูพระธรรมเจ็ดคันกิร ติวัตติครรช้อที่ ๒ ท่านก็ได้กล่าวไว้ว่า ให้ค่อยตั้มน้ำร้อนน้ำชาไปด้วยอย่าได้ขาด กิจครรช้อที่ ๓ ให้เวลาเย็นแล้วให้ทำวัตรเย็นส่วนนั้นเย็น กิจครรช้อที่ ๔ รุ่งขึ้นเข้าบินบทาดไปรดสัตว์ทุกวันนะพ่อนาคหนา

เวลาพ่อนาคจะย่างเท้าออกจากนอกรัตนอภิวัตน์กว่าให้ทราบว่า นามรูปปังสุข นามรูปบัง อนิจจานามรูปของตัว สามชื่อนี้หากจะเป็นการแห่เมตตาให้แก่สัตว์นະพ่อนาค พ่อเดินออกบัญชาตรั่งโปรดสัตว์ไว้ในยกรรม ยามเดินบินจากาด อายาทอดสายตาออกแบบกินที่พระวินัยบัญญัติ

“พระวินัยได้บัญญัติไว้เพียงชั่วอกแลอกของพระวินัยก็ได้แค่ ๒ ศอก จะกำหนดไว้ในปัจจุบันนี้ก็ได้แก่ อนึ่งว่า พ่อนาคเชื่อย่าหลงว่ามีน้ำให้ล้างถึงอย่างพระอาบดีให้มากพอแล้วค่อยลงไปปลงอาบดี ถ้ามันยังขืนข่องหักถึงไปลงอุโบสถ ถ้าไม่เปลืองไม่ปลดก็จะไปอยู่กรรมพ่ออย่างไปแหลกสัตว์ให้แก่อารธรรม ก็จะไปอยู่สุกันมันก็ปลงไม่ตกรั้วนานกหนั่นหนอง พบนุหนึ่งเป็นบุญแล้วทำบานไปเป็นชั่วอาบดีเปรียบเมื่อเปลือกไม้ สังคายณ์แทนนี้ใช้รับเปรียบเมื่อ分级ที่ ๔ นั้นแล้วเปรียบประหนึ่งคัมภีร์ที่เห็นใจแผลน ไม่หัวน ไหว “ถ้าพ่อนาคคล่องไปในประชุมทั้ง๔ นี้แล้วพ่อนาคก็ขาดความเป็นสงฆ์โดยจะพ่อนาคหนา

ประชิกข้อที่ ๑ ท่านก็ได้กล่าวไว้ว่า สงฆ์องค์ใดมีมนุษย์ออกกรงกหรือในครรภ์ให้ถึงแก่ชีวิต ศีล ๒๒๗ ก็ไม่ต่อคิดอยู่กับคน

ประชิกข้อที่ ๒ ท่านก็ได้กล่าวไว้ว่า สงฆ์องค์ใดลักษณะที่ขาด ๑ นาท ศีล ๒๒๗ ก็ยังจะขาดลง สถานที่แดงเดียวเข้าบ่ายาได้ไม่เหลืออีกของกันอีก มาเป็นของคนหนา

ประชิกข้อที่ ๓ ท่านก็ได้กล่าวไว้ว่า ห้ามเสพเมตุนทั้งทางทวารหน้า ทางเรนางาหรือ ทางทั้ง๕ ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือว่าสัตว์ครัวจาน เพียงแค่ลงกระดองหัวนาอุ่นลงไปเพียงสันผนสัก ศีล ๒๒๗ ก็ทิ้งนาคจะบันออกเป็นท่อน ๆ จงจำไว้ให้ดี

ประชิกข้อที่ ๔ สงฆ์องค์ใดสู้วัดอุตรีมนุษย์ธรรมจังหวัดตัวเองว่าเป็นอรหันต์หรือจะพุดจากับไกรกตามว่าคนของนายหนาเดินอากาศได้หรือว่าคำเดินได้อย่างนี้เป็นเดัน ถ้าพูดไปแล้วเกิดเปาเรื้อแต่ไม่เป็นความจริง นั้นแหลกจะทำให้เกิดประชิก นาปอันนั้นจะทำให้พ่อนาคคลสู่นรกอเวจีอาบดี หรือพ่อนาคเกิดมาชาติโภคทรัพย์ไม่ได้พบพระพุทธศาสนาเลยนะพ่อนาคอย

พ่อนาคเบยที่พ่อถูกกองกลางกุศลเทวะของเทพที่อยู่เบื้องบน บันดาลให้อายุของพ่อนาคยืนยาวไปสักวันปี ข้าพเจ้าจะขอพรของพระฉันที พระโนมล้านพระสารีบุตร พ่อนาคก็จะบรรลุธรรม ๖ ในพระทุทธศาสนา ทั้งที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาเสียในครั้งนี้

ขออัญเชิญบัญช่องพ่อนาค (ให้บิความความลับหลัง)

ศรี ๗ สวัสดีมงคล ข้าพเจ้าจะขออัญเชิญบัญช่องพ่อนาคหน่อนุ麋เหล่าก่อของพระพุทธได้ตั้งนั้นในกองกลางกุศล ประเสริฐเป็นล้านลีศในเนกขันบารมี ข้าพเจ้าขออัญเชิญเทพทั้ง๕

ทั้ง พระพุทธเจ้าที่แ懿ในธรรมนิพรัคต์ ต่างก็พากันโสมนัสตา พรุ่งนี้แล้วที่พ่อนาคแก้วที่จะได้ อุปสมบทได้เดินตามพระชนสีห์ มันตัดบ่วงวงค่า หวังพระโพธิญาณในเบื้องหน้า ข้าพเจ้าจะขอ อัญเชิญวัชรุของพ่อนาคมาเสียในครั้งนี้

พระบวชญาณนาคเคย อย่าไปไหนเลยเที่ยวสัญจร ในคงดอนแนวป่าตามทุ่งไร่ปลายนา ป่าหินเวศป่าหินพานต์ พระบวชญาณของพ่อนาคอย่าหลงไปเคนของพ่าอ่องยีดมันในสมณเพศ ซึ่ง ทางนี้แล้วจะเป็นทางที่วิเศษประเทหพรหมธรรมรรย์ จะดับเสียงสันชาติชรา พยาธิ จะถึงพระนิพาน อันเกยมครี เชิญพระบวชญาณนาคอย่าหลีกหนี เชิญมาชนนายศรีอันตรายแห่งน้ำที่ให้ราพฤกษาหารย์ สมนดิว่าเป็นฐานเข้าพระสุเมรุนาศ เชิญผ้าอันขาวสะอุดจิวร สนง สังฆารี ผ่องใส่ได้ทรงฟาน แสงจะสำราญ เมมทั้งเครื่องอัญเชิญบริหารในการที่จะใช้สอยดุจามหาดีย์เสียงนึก เชิญพระบวชญาณ ของพ่อนาคเคย เชิญชัวญหัวมาสู่อยู่ที่หัว ขวัญตัวมาสู่อยู่ตัว ขวัญใจมาอยู่ที่ใจ ขวัญกายมาสู่ อยู่ที่กายของพ่อนาคหนา ให้พ่อนาคเคยก็จะได้อุปสมบทเชื่อในคราวนี้ ก็จะเกิดความทางพระชน สีห์องค์สั้นนานมือชัยก็จะจูงหารตามอ้อขาวก็จะจูงมิศกาน้ำใบสถาได้บัว โปรดบีดานและนารคที่ได้ เลี้ยงพ่อนาคมาครั้งนี้ สาสุ ข้อให้ห่อมาคงใจกล้มรัช

ทุกฐานุภานะ ธรรมนานาภាជันะ ถังนานุภานะ ด้วยประกรรณี (ให้ไว้ร่อง ๑
ที่ แล้วลับมือของเอารัช)

เริ่มเวียนเทียน จุดเทียน

ลงค์พุทธปฐมิมา ข้าน้อมเทียร เทพบรชั่นแสงเทียน หังข้านีร่องเทียนวันท้าวชุกคลผล กรรมของคอกย่นให้สมอุรา ขอความปรารถนา ของขามดังสังฆาที่มุ่งไว้ มาดเม้นดัวข้ารีรนรย์ สุขสมสามane เพียรงานโขคิชชัวลดังข้าอุณไหไว หากข้านีไม่สมปอง ขอความสังฆาที่มุ่งไว้แสงเทียน จุดไว้จังดับลับไปป่าหันน้ำคันนี้เชย

ข้าขอร้องขอตั้งหลาบให้พัน โพยกบปางพาลให้สมดังคำข้าอธิฐาน ให้พันบ่วง พาลร่วง ขอบุญชุกคลครั้งนี้ ให้ท่านสุขทั้งวัน ขอบุญชุกคลครั้งนี้ให้ท่านสุขทั้งหมดอย มาดเม้นดัวข้ารีรนรย์ (ร้า)

ผู้เก็บข้อมูล น.ส. ดวงฤทธิ์ ตะพานทองและคณะ นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ก.บ. / ๑๕

หมายเหตุ

บททำข่าวญานกแต่ละอ่าเภอมีเนื้อหาคล้ายคลึงกัน ส่วนที่แตกต่างคือส่วนที่หม้อทำขวัญเพิ่มเข้าไปให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ เพลงที่ใช้ในการเวียนเทียน ของอ่าเภอวัดโบสถ์ เป็นเพลงที่เข้ากับบุคคลสมัยในปัจจุบันซึ่งอ่าเภออื่น ๆ ไม่มี

ข้อสังเกต

เนื้อหาในบททำข่าวญานกจะพยายามกว่าการทำข่าวญูประเพกษา อีก เพราะหม้อทำขวัญจะบรรยายที่นาของไร่ได้เกิดเป็นนุชช์ ความยากลำบากของแม่ตั้งแต่ครรภ์จนคลอดบุตร และการปฏิบัติดินเมื่อได้บัวแล้ว ควรทำสิ่งใดบ้าง ส่วนบททำข่าวญานกของอ่าเภอบางระกำ ผู้วิจัยศึกษาชุมชนเทวดา ซึ่งเป็นภาษาบาลีออกเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล侈คราษฎร
Pibulsongkram Rajabhat University

ทำขวัญนำ - สาว

น้ำหมูไฟเหยื่อผูกข้อมือทำขวัญนำ ๘๖๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏปิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

บทที่ ๔

ประเพณีทำขวัญบ่าว - สาว

การแต่งงาน

ช่วงชีวิตที่สำคัญอีกช่วงหนึ่งก็คือ การที่ฝ่ายหญิงและฝ่ายชายตกลงปลงใจจะใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน เป็นการสร้างครอบครัวใหม่ สร้างผลเมืองที่ดีของประเทศไทย ชีวิตคู่จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวเป็นสิ่งที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องห่วงกันประจำองค์ประกอบให้รุ่นนาวาชีวิตไปถึงทุกหมายปลายทาง บรรพบุรุษเลิศแห่งความสำคัญของประเพณีแต่งงานจึงต้องจัดพิธีกรรมดัง ๆ รวมทั้งการทำขวัญบ่าว-สาว และเช่นเดียวกับบรรพบุรุษศรีความเชื่อว่าเป็นสิริมงคลแก่บ่าว-สาว และเพื่อแสดงถึงความภูมิใจที่และระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วด้วย

การแต่งงานจะเกิดขึ้นได้มีผู้ใหญ่ฝ่ายชายจัดการแล้วไปสู่ข้อฝ่ายหญิง เช่น หมุนช้าง หมุนแพน ลดอนนางทองประศรี (แม่พลายแก้ว) พ้าเจ้าแก่ไปสู่ของพิมสูกสาวนางครีประจันคลังคำประพันธ์ที่ว่า

จะขอพันธ์พิกเบงแต่งน้ำเต้า	พ่อเจ้าไปบุกในไร่ข้า
หั้งยัคคัดขัดสนจนเงินตรา	จะมาขออแก้วให้ช่วงใช้

นางครีประจันคลังคำที่ดูบ่าว

ตุจะขอตามความท่านชาย	อุกชาญนั่นดีหรือห่วงไว
ไม่เด่นเมี้ยกนุหลาภ์มาทั้พญา	ผินฝันนั่นสูบบ้าหรือไม่
จะสูงต่ำค่าบางครัวไคร	หุยังไม่เห็นแก่ค่าว่าตามจริง
เด้าแยกฝ่ายบ่าวบ้านผู้รับประทานความประพฤติของพลาซแก้ว	ดึงด้าประพันธ์ที่ว่า
กรณั้นตาสนกับดาสา	กับทั้งชายเม้าและยายมิ่ง
วานานไปท่านจะได้พึงพึง	อุกทองประศรีคิริวงนະคนนี้
ว่านอนสอนง่ายชายฉลาด	หั้งรูปทรงกีฬาคาดสำอางครี
รุ่นหนุ่นน้อย น้อง นรีบอร์ดคี	ความชัวไม่มีสักสิ่งอัน
	(หมุนช้างหมุนแพน)

หลังจากสู่ข้อตกลงเรื่องสินสอด ทองหนึ้นกันเป็นที่เรียบร้อยแล้วจึงกำหนดวันแต่งงาน มีการบุกเรือนหอในพื้นที่บ้านของฝ่ายหญิง เมื่อได้ฤกษ์งามยามค่ำคืนบวบแหนบันมากไปที่บ้านเจ้าสาว ซึ่งต้องผ่านประตูที่ฝ่ายเจ้าสาวกันไว้ เด้าแก่กีจะเป็นผู้ให้เงินเป็นค่าเปิดประตูอาจจะต้องผ่านถึง ๓ ประตู เมื่อเด้าแก่ทั้ง ๒ ฝ่ายครัวคุสิ่งของตามที่สัญญาไว้กันอุกต้องเรียบร้อยแล้ว

ก็จัดอาหารเลี้ยงดูกัน เป็นอันเสร็จพิธีขันหมาก และในตอนเย็นวันนั้น ก็นิมนต์พระมาเจริญทุกชั้นนัต รุ่งชา เจ้าบ่าวและเจ้าสาวถักบาตรพระ ถวายกัตตาหารพระเป็นอันเสร็จพิธีสงฆ์

เมื่อดึงฤกษ์คนนำ ในสมัยโบราณ พระสงฆ์จะเป็นผู้สวมมงกุฎให้บ่าว-สาว พร้อมทั้งรดน้ำแต่งงาน แต่ปัจจุบันมักนิยมให้สูญอวุโสที่การพนับถือ สวมมงกุฎ หลังจากเสร็จพิธีคนนำก็เป็นการไหว้ปูเข่าด้วยชา (เจ่นผี) และทำขวัญ บ่าว-สาว ต่อจากนั้นเป็นพิธีบูชาที่อนเริงหนอนโดยเชิญญาติสาวนิกรรยาที่อยู่ร่วมกันมาด้วยความสุข เป็นผู้ทำพิธี ลงนอนก่อน แล้วหุดให้ศีลให้พรด้วยคำพิเศษ ๆ

สมัยโบราณเจ้าบ่าวต้องนอนเดือหอ ๓ วัน แล้วจึงส่งคืนเจ้าสาวเข้าหอ ปัจจุบันการแต่งงานมักไม่ได้สร้างเรือนหอ จึงไม่มีการเดือหอ พิธีแต่งงานจึงย่อลงมาก ลักษณะกันกันทุกวัน

ประเพณีแต่งงานของลาวโซ้ง อ. พิมลโถก

จ.เปรiy กล่าวถึงประเพณีแต่งงานของลาวโซ้ง อ.เมืองระกำ จังหวัดพิมลโถก (๒๕๒๙ :๑๗๒ - ๑๗๓) แบ่งเป็น ๒ ชั้น คือ

๑. เมื่อชายหญิงของสองฝ่ายได้รู้กัน ก็จัดเลี้ยงไว้สู่บุญ ถ้าไม่ขัดข้องฝ่ายหญิงมักเรียกสินสดด้วยกันสำหรับน้ำหนึ่งมื้อ ได้ เช่น แม่แต่งงานได้รับสินสด ๒๐ บาท การแต่งงานลูกสาวก็เรียกสินสดเพิ่ง ๕๐ ถึงๆกัน จำนวนนี้คือเงินที่ต้องจ่ายให้กับฝ่ายหญิง “แต่งงานสู่ขอ”

๒. เมื่อฝ่ายชายจัดเลี้ยงไว้สู่บุญเรียกแล้ว เจ้าบ่าวไปอยู่บ้านเจ้าสาว ช่วยกันทำนาตาม ดำเนินการแต่งงานแล้วแต่ฝ่ายหญิงจะกำหนด บางรายมีบุตรติดมาไปก่อนแล้วก็มี การแต่งงานนี้ฝ่ายหญิงมักเรียกเงิน ส่วนบุตรตัวหนึ่ง สำหรับเช่นพิพิธ์ ครั้นถึงวันกำหนด ฝ่ายชายมาทำพิธีแล้วเดี๋ยวอาหาร มีการรื่นเริงกันตามสมควร เมื่อแต่งกันเสร็จ ฝ่ายชายที่พำนักระยะหนึ่งตามแยกครัวไปทำนาหากิน อย่างนี้เรียกว่า “แต่งงานอาสา”

สำหรับประเพณีแต่งงานของอ.เมืองอื่น ๆ ในจังหวัดพิมลโถก เป็นประเพณีที่คล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะ เนื้อหาในบททำขวัญบ่าว-สาว บางอ.เมืองใช้คำราลั่นเดียวกันในการทำขวัญบ่าว-สาว ซึ่งในปัจจุบันการเช่นนี้และทำขวัญ บ่าว-สาว ไม่นิยมทำกันแล้ว

การทำขวัญนำ้สาว อําเภอนครไทย

ผู้ให้ข้อมูล

นายเปลี่ยน คำพา อายุ ๓๗ ปี

บ้านเลขที่ ๑ หมู่ ๒ บ้านนาล้านข้าว ต. นครชุม อ. นครไทย

จ. พิษณุโลก

เครื่องนรรคอบพิธี

นายศรี ๓ ชั้น ใบเก้าคำหมัน คุณ ข้าวเปลือก ข้าวสาร กสัย อ้อยกวัน เป็นชื่น ใน
คงกลัวของนร่องกันนายศรี ใช้ดอกไม้เสียนนายศรี มะพร้าวอ่อน ๑ ถุง ข้าวเหนียวปืน ไง
สำหรับปือนคุณนำ้สาว เท้า ๑ ขาด เทียนชัย ๑ เล่ม เทียนฤค (เขามาหลอนรองเหรีญและ
อาเม็ดข้าวเปลือกน้ำกรอบและอามาติดกันเทียนชัยเป็น ๑ มุน มุนละ ๑ อัน) เทียนเวียนหัวของ
คุณนำ้สาว บุษครีมผ้ารอนชั้นละผืน น้ำไก่คั่น น้ำเทียนนำมาห่อด้วยด้ายในดอกรัก ของผู้ชาย ๕
ดอกของคุณหนูนึง ๑๒ ดอก

การทำพิธี

ขวัญบ่าวสาว พอทำอะไรไว้หนดแล้วพอถึงฤกษ์ถึงยามอาบ่าวสาวซึ่งคุ้กันและอาบทน มากล้องกันผู้หญิงอยู่ข้างล่างผู้ชายอยู่ข้างบนแล้ว เจ้ามารับบทศรีและอาจารย์กีสู่ขวัญพอดีรักกัน ป้อนข้าวกันไป เจ้าบ่าวเจ้าสาวแล้วก็กินน้ำมะพร้าวตามลงไป ป้อนข้าวเข้าบ่าวก่อนและเจ้าสาวที่หลังและยกน้ำยศรีออกไปไว้ที่อื่น และก้มมาสูกหัวมือเสร็จแล้วก้มลงขอชนผู้สูงอายุ และเอาเทียนที่ห่อคั่วชัยในดองกรอกนั้นอาบานาแขกแก่ผู้สูงอายุที่นาร่วมงาน เขาเอ้าเจ้าบ่าวลงบ้านไปแล้วพอดำรงแล้วเขาจะเอาน้ำจืดมาสูบเข้าหอ

เนื้อหาในบททำขวัญ

ศรีฯ วันนี้ก็เป็นวันศีเป็นราศีคุกมงคล ข้าพเจ้าจะขออวยพร ประดิษฐ์งานบ้านทันใจขอ สำนวยพร ยกกราบให้ไว้ ท่านพ่อท่านแม่ท่านพ่อแม่แก่คุ้กใหญ่ ท่านขออาภัยที่เว้าเข้ามาเกย จะอาเบย เข้ามาฝ่าก จะอาขันหมากเข้ามาให้ ที่ได้จัดแซงแต่งไว้ในทั้งสิ้นสุดสุดใน ขนมหลาของกิวิน ขนมผิงฟ่องทอง ส่วนแต่ของชำเรีย จันอับงาเช่น ถูกอินทร์ผลัม ขนมตั้นสุกให้ญี่ กลัวๆไว้ กลัวขันน้ำ มะพร้าวอ่อน อ้อยคำ เหล้า ข้าวหมูหัน ห่อหมกห่อหมัน สารพันที่จะ อวิเมกสอง ศรี เช่นผีทั้งหลา ผีภูตผีพราย แม่ชีรักษา ที่ได้เสียงดุ ทึ่งผีปีผีป่า ผีตาผีสายตามประดาพื้นห้อง ผี เกี่ยวผีคง หั่งสองพร้อมกัน อย่าเข็งเกียดเดียดดันที่บันพันเบนเข็ง อะมาเป็นพีเป็นห้อง อะมา เป็นก่องแห่นเดียดอย่าทิ่งโกรธเกรี้ยว ช่วยอุปััมก์ค้าหูผัวเมียให้ดูให้เจ้าอยู่สนาข ขอเชิญเสด็จ เข้ามา คุ้มครองรักษา คุ้มโพยคุ้มกั้ย คุ้มเสนีขิดจัญ ใจขออั่งให้มีมา คุ้มให้สารพัด อย่าให้หนูกัด หลังคา คุ้มทั้งผ้าบุ่งยุงฝ่า พร้อมปลา หุ้งฉางคุ้มกรองส่องตราให้โราคานาบาน คุ้มลูกคุ้มเด้าหั้งเขม่า ตามหารัง ญาติการผีสาร คุ้มกรองปูย์กัน ลูกป্রคเพณนร กะยาจากอาธรรม อย่าให้มาเกิดใน กรรม ขอเชิญเทวดาจุติลงมาจากสรวง เพื่อจะเป็นลูกเต้าเมื่อยามเจ้าจะมีกรรม ข้าจะขอร้าพัน หั่ง จั่วหั้งฝ่า ข้อดึงหลังคา รอดเป็อกไก่ ผีประคุณน้ำด่าง เสาห้องเสากลาง ผีสาร นางไม้ ที่ได ปลูกเรือนเจ้าหั้งคุ้ย ขอให้ขออยู่สนาข คุ้มโพยคุ้มกั้ย คุ้มทั้งเสนีขิดจัญ ใจ สิ่งร้ายอย่าได้มี ให้สวัสดี มีมนก ให้เกิดมรรคเกิดผล แก่ตนเจ้าหั้งสอง ยกขึ้นมาตั้งพัก หินหนักฟิกทอง เครื่องสินสมรส ยกขึ้นมาหนด ตั้งไว้ในห้อง เทียนหน้าดอกคำ ขันน้ำพานทอง หวีกระอก คันฉ่อง โถแป้งน้ำ มัน ขี้คุ้ปุน ฟูกหนอนม่านกัน เตียงตั้งอัลจันทร์ กระโจนขันเชื้ยนหมาก มีดพับคลับนาค พานหนากของพลุ เครื่องกินเครื่องอยู่ เครื่องใช้ ขันน้ำของกลอย แทนบปิญญ์ไม้สอย สาวน้อข หาไว เมื่อจะออกเรือนไป เจ้าจะได้กรองกัน เจ้าค่อยผ่อนค่อยผัน ปรนนิบดิผัวคน จะเกิด มงคลแก่ตนทุกวัน อีกไม่จืมฟัน ขันน้ำบัวบานปาก คุ้มลูกคุ้มมาก หั่งคลับขี้ผึ้ง อย่าค้างปีงใส่ผ้า

อย่าทำข้าวถังสู่ใหญ่ เรายสอนเจ้าไว้ ใจร่างขอจ้า เวลาค้าขายตี๋ยวครับ อย่าโอลเลแกลังแซชื่องการ เหยาเรือนเดือนข้าเจ้าไทย ทุกสิ่งอันไปให้ทั่วสื้น เมื่อผัวจะกินสูจัดแขง หุงดัมแบงแต่งไว้ท่า ตีมผักหอยป่าย่างไฟ แกงปลาไหหล่ออย่าใส่ผัก อย่าให้มากนักไม่สู้ดี อย่าซื้อทำหมุดจิต ถ้าผัว ผิดอย่างบ้านนั่น ลับหลังคนเชิงค่ายว่า ฟังคำข้าที่สอนไว้ จะให้พรสอนเจ้าไป เกี่ยวดองหั้งสอง ข้าง ถ้าผิดพลังสูกเขยใหม่ คำบูราษทำน้ำว่า ดูอัชฌาสัย แม่ผัวกับสูกสะไภ้ อย่าเข็งเคียดเคียด ฉันท์ หั้งสองครองกัน ให้เป็นฉันผัวเมีย อย่าเริ่กเมียว่าอิไมคีแก่คัว ฝ่ายผัวว่าเมียกล้า ฝ่าย เมียว่าผัวเก่ง อย่าเข็มนึงขึ้นกูออย่างหนึ่งใจกัน อย่าพูดกระแทกಡอกดัน ทุนหันอย่าให้ร้อนถึงพ่อ แม่ ปูย่าตายายให้อคสูกร้าย หญิงชายเยี้ยเยา ผัวผิดเมียพลัง อคอบอกกันมั่ง ขันธั้งเงามา ผัว กีพูดหวาน เมียกีขานแต่เพราะ อย่าโนโหปากเปราะ อย่าทำน้ำใจเสาะ มันไม่เหมมาะชุกนกต เจ้า อย่าทำข้องขัด งปรนนิบดิผัวคน เมื่อเจ้าจะนอนไห้วพะสาวคนนั้น ถือศีลห้าเป็นหัน ถุงสคิมซัย

เมื่อค้าราตรีเข้าก็กราบท้าผัว เป็นการดีแก่คัวไม่มีข้าวสกนดา ฝ่ายข้างผัวก็อย่าร้า ใจ เร่่นมาให้พรเมียหั้งกรวยยืนพิม่ให้ลมหายใจ ถึงจะมีบุตรก็จะสิบชาย จะมีสูกหอยสูกชาย ก็ไม่ชั่วสักคน มาแต่บนฟ้า เทวดานิมนต์ดิจิสันธ กันทั่วไม่มี สอนเจ้าหั้งนีคิกว่าเงินทอง หั้ง หมั่นหั้งสอง ฟังคำจำไว้ สมบัดของเจ้อห่าได้รู้ภาคสูบ ให้ไหลงมาเหมมา เหมยันน้ำกาการีบบ่อ ทรรษ อย่ารู้สึ้นรู้สุด ถึงจะมีบุตรก็บริฤทธิ์สืบสายจะมีสูกหอยก็เลี้ยงง่าย จะมีสูกชายก็เตี้ยงคง ขอ ให้อาชญาบงหั้งสองกรวยกัน ระฆังโโคโกรกษ์ของอย่าได้รู้ไว้ ให้เป็นเกรทธูมห้าเกรย์ ให้มีเรื่อง ชี่เลี่ยมทอง ข้าหอยสูงเหลือหลายข้าขายเมืองนอง ศรุ่งแกรนบันหันห้อง ร้าความชั่งม้า เรือแพนรา จอยดูดูเด่นตา ถินก้ามากครัน ให้เจ้ามีเงินบันเปลญ นีเดหันนกหัน ໂດคาดเซียนขัน สารพันใช้ ถอย บุ้งบันการเหยา ข้าสาวบ่าวไม่น้อย เงินทองบีร้อย เครื่องใช้สองครามครัน ให้ดัน กัลปพฤกษ์งอกขึ้นหัวนอน ตรงหน้าบัญชาร ผ้าห่อونแพรพรรณ จะนีกสิ่งอันใดก็ให้ได้สิ่งอันนั้น ให้สมความปรารถนา ให้มีโรงชั่งโรงม้า มีทั้งฉางข้าวจางเกลือ กลังสือคลังผ้า ให้มีคลังเงิน ตรา เครื่องส่วนยาอย่าง เศรษพะพะให้ได้กับเจ้าหั้งสอง พุทธัจกรรมสิทธิ์ ธรรมนั้นกรรมสิทธิ์ สั่งนั้นกรรมสิทธิ์ ยາสุวรรณโณสุขชั่ง สรรพสุติ สรรพเศษสรรพโศก

บทตอนขั้นมาก

สรรพเศษ สรรพโศก สรรพภัย

ศรี ๆ สิทธิ์โชาชัย ข้าพเจ้าจะขออภัยแก่ท่านหั้งหลาย หั้งหญิงชายทุกถ้วนหน้า ที่ ได้ให้วัวกันมาเป็นนิ่งงคล ข้างของดามความดัน ตามนิสัยประเพณีโศยคีมีมาแต่โบราณ ด้วย

ท่านเจ้าของงาน อ้างมีความสัมภัยอยู่เป็นหนักหนา จึงใช้ให้ข้ามตามดูให้รู้แจ้งความกระแส ขันหนาก มาเท่าไร ทุนสินสอดคล่ำไว้ในระ มือท่านจะยังสามารถก่อชั้นฉาบ ท่านทั้งหลายที่พากันมาเนี้ นางทั้ง สีที่อุ้ม ขันหุ้นนั้นซื้อไว้ ท่านผู้ใหญ่นายขันหนากมา จงชี้แจงแจ้งกิจชาให้แน่ อย่าเชื่อโนเบื่อน หน้าหนนี ถ้าบอกไม่ได้ ต้องให้ถ่องสักสองที ข้าไม่แกลังจวลดีถ้าในขวบคนนั้นยังคี

ตอนขันหนาก ศรีฯ สิกขิเตไชชัย ข้าพเจ้าจะขออภัยแด่ท่านทั้งหลาย ทั้ง ผู้ที่ช่างชาญทุกถ้วนหน้า ที่ได้ให้ไว้วางกันมา เป็นมิ่งมงคล อ้อท่านมาดามความดีนหรือเข้าข้า ให้เป็นมูลคดี มีนาเด็ใบราษด้วยท่านเจ้าของงานอ้างสัมภัยอยู่เป็นหนักหนา ข้าพเจ้าก็ควรต้องศรีก บริกรยาถ้วนแล้วแต่ที่ดีฯ ไม่มีผลกินสืบต่อท่านเจ้าของงาน เมื่อข้าพเจ้าจะยกตราพยายามที่สืบต่อไปคือจีดีชั้น ฉาบ ถูกย์เมื่อคาดกันขยาย ปุก กด้ายเป็นเงินทอง เคชะบุญของข้าพเจ้าถึงสองเกียกอกอกไม้ร่วน กันมา เก็บคงอัญชัน บุญนาประทุมชาติ บัวขาวสะอาดคงตนนี เจ๊ ได้เก็บรายแก่พระคริอธิบ ไม่ครี เคชะบุญของข้าพเจ้าเป็นนักหนา ทุกสิ่งมีนาสินสอดคลับถ้วนสิง เป็นที่พึงแก่บิความราญาดี พื้นอง ข้าพเจ้าจะช่วยกันประคับประคองมาท่านนี แต่ขันหนากที่มี มีสินห้าบัน แต่ที่ ใบราษเรียกว่าร้อยเอ็ด ทุนสินสอดคลับร้อยกับ เป็นสักคัญในวันนี นางทั้งสีชื่อนางอุตรรณา นางสุนันทานางสุจิตรา นางสุขมาตรา หั่งสีนี้เป็นเอกสารมเหสีของอินทรากิ่วเป็นไฟเผินบันธ์ สารพ โรค สารพภัย สารพสนิช จัญไพรอย่าได้มามี ทุกสังกานาหนามาท่านนี ข้าพเจ้าจะกล่าวให้ฟัง จงฟังใจคำแนะนำให้แม่ตามกระแสร์ราพระบารี มีในกิ่วเปรปุนสมไฟไปโปรดล่าวไว้ในวิวาห์ มงคลปริจิต จัคคามปริเจทสัปยุค ขอท่านสักบุญให้เข้าไว้เดิค มีนาเด็คำนิคตึ้งแต่พระเจ้า จุติสิริดิโภนະกับนางสิรินามาやりส่องนัยตรัชาษาภิเมกกันในครั้นนี พระวินญุลงนามช่วยท้าหอ ปราสาท หั่งร้อยเอ็ดเมืองกมิได้ย่อห้อช่วยกัน ขันหนากนี้หากข้าพเจ้ากล่าวมาโดยย่อขอให้ท่านจำ กำหนดเสียเน่นอน ตามกระแสร์ราบารี จึงได้ดิคหมายทุกวันนีสองขวบคนนั้นยังอยู่คือชั้นประทาน คำนเวลาที่จะได้เช่นเดิมไป

บทนายประคุณ

ศรีฯ สถาพร ข้าพเจ้าจะกล่าว สุนทรความว่าที ข้าจะขอตามความกระแสร์ราพระบารี เสียงอีงมีสนั่นหวั่นไหว ให้ร้องก้องโภคุณนา เห็นตีประหลาด ด้วยมีปืนควบคิลา เครื่อง ศาสตราจุติ ประจุจุดขึ้นปืนควบคิลา เออท่านจะมารับทุ่งชิง酵าสมบัติพัสดุในบ้านเมืองหรือท่าน จะมาด้วยเรื่องเป็นไม่ครี ท่านทั้งหลายที่พากันมาเนี้ นาแต่บ้านใด นามกรซื้อไว้ เจ้านายท่านใช้ร ชื้อไว้ในนา จงบอกฉันให้รู้ ฉันเป็นผู้เสียหาย บานประคุณจะพังลงนายประคุณ

บกตอбыนายประดู่

ศรีฯ สถาพร ข้าพเจ้าจะกล่าวสุนתרตามวารี จะบอกไปตามกระแสวาระพระบาลี ข้าพเจ้าหึ้งหลายที่พากันนี้ เคินมากจากเมืองกมลพัสดุ บุรีคริริมานคร นายข้าพเจ้าทรงน้ำกราช พระเจ้าสีหบุรี ทรงนามชื่อเจ้ากรุงศรีสุโภรณะ แด่ตัวข้าพเจ้านี้โสด ชื่อมหาพรหมณ์ตาม นามมา แต่นายข้าพเจ้านี้มีความปีดหรรษน์ใจกัน จึงได้นำเอาแก้วแหวนแสนสารพัน เมินทองของ มีราคานเพชรนิลจินดาแก้ววิเชียรไหจุรย์ บุกค่าหาค่าไม่ได้ แต่ด้วยข้าพเจ้านี้ใช้มีร่องเท้าทอง ฉลองพระบาท ของพระเจ้ากรุงสีหบุรีเจ้าเมืองกมลพัสดุ มหานคร นายข้าพเจ้ายกพลนิกรมา ในเวลาวันนี้ มีเครื่องภาคราชประคุจชุดยิ่งเป็นคานศิลา ประรอนนะป้องกันโจรผู้ร้าย ที่จะ นาติชิงวิ่งรวมอาดวงแก้วบุกค่า ที่จะมาเอาด้วยนานาท่าน ท่านจะเปิดเผยแพร่พระทวาระ นานประคุ ให้แก่ข้าพเจ้า ๆ จะได้ไปฝ่าสายท่านให้กันฤกษ์ชัย ข้าพเจ้าจะขอตามนวนพระทวาระนี้ชื่อirona ทั้งซ้ายขวาและหญิงชาย จงอกมาให้แผ่นตามกระแสพระ พระบูชาด้วยข้าพเจ้าป้องกันมา ให้กัน ตามเวลาที่เรามาถ้านนี้ โดยเร็ว

นายประดู่ตอนคำถาน

ศรีฯ สถาพร ข้าพเจ้าจะยกชี้แจงแสดงความไปตามพระบ่า อ่านมาถานถึงนาน พระทวารนี้ มีนามชื่อหุหะมงคล ธรรมมงคล สังฆมงคล เริยกวามมงคลสามประการ ที่ข้าพเจ้า รักษาพระทวารอย่างข้างนี้ชื่อ บุนอินทักษ์ ภารยาชื่อ อักษณ์ ที่รักษาพระทวารเบื้อง ข้าง น้านายชื่อยุนนนกขักษ์ ภารยาชื่อธรรมรักษา ท่านจะให้ข้าพเจ้าเปิดเผยแพร่พระทวาราให้หญุ่ค้า พระ ทวารนี้ให้รู้ ใส่กลอนสลักลั่นรั้นใน ใกล้กุญแจไว้ข้างน้ำ ด้วยกุญแจนั้นมีกดในไข่หาก เมื่อท่านจะสามิกัด ให้กันฤกษ์พานาที ท่านจะอาบ้ำสูรนอุตทือย่างศีมาไสรจสรง ชั่รณะสหิน ให้สื้นรากินนี้เสบก่อนจึงจะได้ไปให้กับท่าน ท่านจะได้พาภันเข้าไปเผ่าให้กันฤกษ์ยามสมความ ประรอนของท่านที่น้ำมีสีขาวได้ทุกประการ (จบ นางเพ่าแก่ปีดประดู่รับ)

การทำขวัญ บ่าว - สาว อันก่อนงกระทุ่ม สำนวนที่ ๑

ผู้ให้ข้อมูล อุ่งพูน อ่ำเอี่ยม อายุ ๘๗ ปี อายุบ้านเลขที่ ๑ หมู่ ๑ ต. สนมคลี
อ. บางกระทุ่ม จ. พิษณุโลก

อุ่งพูน มีความสามารถในการทำขวัญสาว ขวัญนาค ขวัญบ่าว - สาว ตั้งแต่อายุ
๐ ปี จนถึงอายุ ๘๗ ปี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้เลิกเป็นคนทำขวัญแล้ว ในการทำขวัญ
แต่ละครั้ง จะได้ค่าครุ ๑๑๒ บาท

พิธีทำขวัญบ่าว - สาว

เครื่อง皿ตามชื่นนำมาจากบ้านมากอก ๒ ถาด นำไปตั้งบนพูก ต่อหน้าบ่าว - สาว ให้บ่าว - สาว กล่าวคำรับศีลก่อน จึงเริ่มกล่าวคำขวัญ

“การทำขวัญบ่าวสาว สาเหตุที่ทำขวัญก็ เพราะ เขาไม่รู้ใจไหนอีเห็นอะไรในเรื่องผัวเมีย ในรัฐปฏิบัติอย่างไร เขาถูกหานมการทำขวัญมาทำ เดามาสั่งสอนอบรมให้คุณบ่าวสาวรู้ ให้รู้ว่าเมื่อแต่งงานกันแล้วควรจะประพฤติดีอย่างไร หน้าที่เป็นอย่างไร หนอนทำขวัญจะบอกหมด ที่นี่บ่าว-สาวก็นำไปประพฤติปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติตามก็จะได้รับประโยชน์ มีความสุข”

ผู้ก่อข้อมูล

น.ส. สุภาพร พริกເທສ ນັກສຶກຍາໄປໂຄງການວິຊາກາຍາໄທຢ. ຕະຫຼາດ/๑๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล侈ครา
Pibulsongkram Rajabhat University

การทำข้อสอบ - สาว อัมม่อนเบกระทุ่ม สำนวนที่ ๒
ผู้ให้ข้อมูล นายชุม โภคทอง (หมอดักษ์) อายุ ๔๕ ปี บ้านเลขที่ ๓ หมู่ที่ ๑ ต.ไฝล้อ
อ. บางกระทุ่ม จ. พิษณุโลก อาชีพ ทำนา

เครื่องประดับน้ำเงิน

มะพร้าว ๑ ถูก นายศรี ๑-๕ ขัน หมอนรองพนน มือ ค้าม่านคลุมนายศรี ไม้ขันนาบ
๑ ขัน เทียน ๑๑ เล่ม ขันน้ำมนต์ ๑ ใน ใบพลุ ๕ ใน แบ่งเงิน พานเชิงเทียน ๑ พาน

การทำพิธี

เริ่มพิธีพระ จัดโต๊ะหนูน้ำชา ๑ ชุด แจกันดอกไม้ เชิงเทียน กระดาษฐาน พระพุทธรูป
ด้วยสายสีญูจัน ด้วยผูกข้อมือ ม่านพระ พระน้ำพระน้ำ หอยสังข์ ขันรองน้ำสังข์คู่ป่าวสาว

ขันน้ำมนต์ หนอนคุ่นบ่าวสาว ขันข้าวไส่น้ำตราครุ่นบ่าวสาว ใบเงิน ใบทอง ใบนาค ขันอาหารความหวานใส่บาตร

เมื่อพระคุณเจ้ามาถึงบ้านเข้าภาคแล้ว ให้คุ่นบ่าวสาวชุดเทียนธูปและบูชาพระรัตนตรัย ทราบพระ อาราธนาศีล พระคุณเจ้าจริยพุทธมนต์ ส่วนด้วยมงคลให้คุ่นบ่าวสาว หลังจากนั้น หลังน้ำสังข์ให้คุ่นบ่าวสาว อวยพรและถวายกัตตาหารพระคุณเจ้า เชิญแบกผู้มีเกียรติถวายด้วย ประเคนป้าจีบให้ทานสิ่งของแด่พระคุณเจ้าเสร็จแล้วกราบหน้า รับพระจากพระคุณเจ้าเป็นอันเสร็จพิธี สงฆ์ และเชิญแบกผู้มีเกียรติทุกท่านรับประทานอาหารเข้า

หลังจากนั้นทางญาติของเจ้าบ่าวจะจัดของขันหมากมี เหล้า ๒ ขวด หมู ๒ ช่วง ไก่ ๒ ตัว ด้านซ้าย ๒ ด้าน มะพร้าวอ่อน ๑ ถุง ด้านกล้าย ๒ ด้าน ส้ม ๒ ถุง กล้วย ๒ ถุง ขนวนดื้ื้น ๒ งาน ข้าวเหนียวแดง ๒ งาน ห่อหมก ๔ ห่อ ขนมจีน ๔ หัว หมาก ๒ ถุง ถินไส เงินและทอง (ให้เด็กผู้หญิงถือนำขันหมาก) ส่วนขนนมมี ขนนมปลา ขนนมปั้ง ขนนมเปี้ยว แล้วแต่ จะนำมา เทีบบนอกผี ๑ ถุง กระถางธูป ๑ อันพร้อมธูป ๑ ดอก

ฝ่ายเจ้าสาวเตรียมบูฐูก มีในทอง ๙ ถ้าไม่ได้มีก้าน ล้วนทางไว้นั้นที่บูฐูก เมื่อขันหมาก ของเจ้าบ่าวมาถึงแล้ว หนอนทำบ่าวอย่างน้ำดิ่งของวงนั้นบูฐูกทั้งหมดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้หน่าเจ้าบ่าวมาถึงบ้านเจ้าสาวจะมีรับ ๙ ก้าน (ห้ามตัดล้ม) กางให้เจ้าบ่าวเมื่อแห่มาถึงบ้าน ให้มีบ้านเจ้าสาวจะมี กันมากอยักกันประคุณเงินประคุณทองประคุณนาค (ประคุณจะใช้เข็มขัดหรือสร้อยคอหรือเข็มขัด) จะมี กันจับอยู่ ๒ ข้างรวมทั้งหมุด ๖ คน เสร็จแล้วหม้อจะถูกนำไปเรียงของขันหมากและเจ้าบ่าว ถ้า ญาติของเจ้าบ่าวชอบไม่ได้ หนอนจะต้องตอบคำถูกแทน หรือถ้าไม่ได้ไปให้ประคุณและขันหมาก ให้เจ้าสาวด้วย เสร็จแล้วฝ่ายเจ้าบ่าวจะใช้ของหรือเหล้าหน้าไปไว้ให้ประคุณทั้ง ๙ ต่อจากนั้นเชิญเจ้าบ่าว รึ่นไปบุนบ้านและเชิญเจ้าสาวออกมากจากห้อง เจ้าบ่าวกับเจ้าสาวนั้งคู่กันแล้วนำหมอน ๒ ในมา วางไว้ตรงหน้าคุ่นบ่าวสาวคุณจะใน ภัยนต์อยู่ตรงหน้า ๑ ถุง ธูป ๑ กระถางให้คุ่นบ่าวสาวชุด เทียนธูปที่อยู่ข้างหน้าหมอนเรียงกันเรียบร้อยแล้วท่านอย่าให้ขัดขวางจะได้ช่วยอยชัยให้คุ่นบ่าวสาวทั้งสองแล้วมา ได้ไปแก่กันตียกันแล้วเปรียบเสมือนคุ่นบ่าวสาวรวมใจมาไว้ที่แห่งเดียวกันเพราะน้ำมีพระร้านนี้ สำ สะอาดเกิดมาโดยธรรมชาติ

เมื่อเจ้าบ่าวสาวคุ้มน้ำมีพระร้านขอให้เจ้าทั้งสองมีจิตใจใส่สะอาดเหมือนน้ำมีพระร้านและ ใช้ช้อนตักน้ำมีพระร้านให้เจ้าบ่าวเจ้าสาวคุ้มคุณละ ๑ ช้อน และใช้เบีบเงินหน้าคุ่นบ่าวสาวเสร็จ

แล้วให้เก็บของที่เหลือทั้งหมด นำมานะเบ่งกันคนละครึ่ง ให้พ่อแม่เจ้าบ่าวสาว พร้อมทั้งญาติทั้ง๒ ฝ่าย ผูกงอนครบ และนำเงินที่ได้ให้หุ่นบ่าวสาวนำไปไว้ในห้องที่ฝ่ายเจ้าสาวได้จัดเตรียมไว้ให้คู่บ่าวสาวนอนในหอ ถือว่าเป็นอันเสร็จพิธี

เนื้อหาในบทนำข่าวณัฐ

ศรี ศรี สิทธิ์เต ใช้ข้อความของภัยแก่ท่านทั้งหลายทั้งหญิงชายทุกท่านหน้า ที่ได้ให้วันนี้เป็นมิ่งคล ข้าพเจ้าจะขอถมความเป็นไปตามคนให้เป็นมุลคดี ดังแต่ในราษฎร์ ของงานยังคงสืบสานให้ข้าพเจ้าตามด้วยรู้แน่ ตามกระเส้นนามกันมาเท่าไร พึงถินใช้เท่าไร นา เมื่อท่านจะยกตราสามกีรชั้นตาย ท่านทั้งหลายที่พากันนานี้ นางหึ้ง ๔ ที่อุ้มบันนันชี~~รี~~ ท่านคู่ใหญ่ นายขันนามกามงชี~~รี~~ แจ้งกิจชาให้แผ่นดินแห่งเชื้อตนเป็นหน้าหนี ถ้าตอบไม่ได้จะถูกลงสัก ๒ ที่ ถ้าไม่แกล้งอวด ถ้าไม่กวนเป็นยิ่งคืนนี้ถูกตอบได้ในนี้ ถ้ามีผู้ตอบได้ขอเชิญญาติบ่าวตอบเลย ถ้าหากญาติเข้าบ่าวไม่ตอบจะถูกตอบให้แทน

ศรี ศรี สิทธิ์ใจซัพ ข้าพเจ้าจะขอภัยแล้วท่านพึ่งหลาย ทั้งหญิงชายทุกท่านหน้าที่ได้
ให้วันกันมาเป็นมิ่งมงคล ข้าพเจ้าจะขอความเป็นไปตามคนให้เป็นมุตติ ด้วยเดือนราษฎร
คัวยท่านเจ้าของงานยังคงสัญบันหักหน้าข้าพเจ้าได้ครึกครองปรึกษาถ้ากันมาอ้วนเด็ดซึ่งไม่มีผลทัน
สื้นท่านนี้ เมื่อข้าพเจ้าจะรำคาญพยายามหันก์สำเร็จไม่เจ็ชั้นฉะ เอื้อแก่ตัว หาย ปลูกกล้วย อ้อ!
เป็นเงินทอง ควรจะลงอาบอย่างท่านทั้งสองเป็นหนักหนา ฟ้าสินมีมาสินสอด ๑๐ คำสิง เป็นที่
พึ่งแก่บิตร นารคามยาติกาพื้นของข้าพเจ้าช่วยกันประทับประท่องครั้งนี้ ขันหมากมีนา ๑๕ ขัน แต่
ก้าไม่ราษฎรเรียกว่า ร้อยเอ็ดพันสิบสอดเครื่องพร้อมกันในวันนี้ นางทั้ง ๔ ที่อุ้มนั้นชื่อ นางสุ
ธรรมานางสุนันทา นางสุจิตรา นางสุชาดา ทั้ง ๔ นี้เป็นนางเอกเมืองแห่งของพระอินทร์คราที่เป็น
ใหญ่ในขันหมากมานี้ที่ข้าพเจ้าก่อไว้มาโดยย่อ ขอให้ท่านจำกำหนดเสียให้แน่ตามกระแสงว่า รัฐ
บาลใน ๒ ขวบยังอุดดี กอชรับประทานความเวลาที่ต่อไป

ขอเชิญชวนขันหมากต่อไปจะเป็นการสามเจ้าบ่าว เจ้าบ่าวที่แห่น่านี้ นาแต่บ้านได้เมืองใด ที่ไหนมกราด

ศรี ศรี สถาพรแล้วข้าพเจ้าจะกล่าวสุนทรตามวารี จะอัชฐานความกระเสوابรมาลี เสียงอิงมีสนั่นหวั่นไหว ให้ร้องก้องโภคภานาจเสียงผิดแปลกประหลาด คินปืนคำศิลาห่วงหาตรา อาชุด ประจุคินปืนคำหินศิลา ขอจะเอารบพุ่งซึ่งเอาสมบัติ ขั้คฐานบ้านเรือน หรือจะว่าศิว

เรื่องเป็นไปครึ่งท่านทั้งหลายที่พากันนานี้ นาแต่บ้านใดเมืองใด นามกรใด จากนามท่านซึ่ง
อะไรได้มานั้นบอกมาให้รู้ ผู้ฝ่าประตุ จะขอฟังเสียง เสี๊ย เสี๊ย สถาพรอันนี้หมายถึงว่าข้างเจ้าบ่าว
ด้านมีคนครอบคล้ำข้างเจ้าบ่าวไม่มีคนครอบ ก็จะตอบให้เอง

ศรี ศรี สถาพร ข้าพเจ้าขอยอกรับเงื่อนแสวงไปตามพระบารี อ้อท่านมาตามนามพัฒ
วนีมีนามวานมีนามซึ่งว่า พุทธมงคล ธรรมมงคล สังฆมงคล

ศรี ศรี สถาพรข้าพเจ้าจะกล่าวสุนทรามว่าที่ อ้อท่านมาตามถึงงานว่ามีนามซึ่งว่า
พุทธมงคล ธรรมมงคล สังฆมงคล เรียกว่ามงคล ๓ ประการ ที่ข้าพเจ้ารักษาเมื่อพัฒวนี้เอง
ขว่า ที่ขุนอินทร์ทะยากราหาน้ำขมุกคี ที่ข้าพเจ้ารักษาพัฒวนะเนื่องซ้าย มีนามว่าขันนนท์ขักษ์
กรรยาซื่อนางธรรมรักษา อ้อท่านจะให้ข้าพเจ้าเปิดเผยทราบ งานทวาราใหญ่ด้วยการนั่นไหร่
ใส่กรลักษณ์ในสู่กุญแจไว้ข้างนอก ด้วยกุญแจนั้นมีกลในไข่ยาก ถ้าท่านจะหาต้องการเลิกพา
นาที ท่านจะเอาน้ำสุราฤทธิ์ที่นาโสรจสรงชำระให้ล้านราศีนั้นเสียก่อน) เรายังจะไปให้กับท่าน
ท่านจะได้พากันเข้าไปเผ่าให้กันฤกษ์ยานสมความประดันของท่านพี่มีนี้สำเร็จทุกประการ

คำดับต่อไปจะมีการบอกพี่ปู พี่ย่า พี่ตา พี่ยาย พี่เหล้า พี่เรือน ทั้งหลาย คายเก่ากี
ดีคายใหม่กีดี อย่าได้ดือราหูดวงขอให้ท่านมาช่วยอยาชัยให้คุ้งบ่าวสาวทั้งสอง

ศรี ชาด ตัวเพกาเม ยะรูเปสรี ศิบะระคมต ขันคระริง วิมาเน หิเคร็ตเด ใจ
กาเมบั้รุ วันนา สหเน เดหวัตถุน หิเบต เด ทระหนมทางชาระดุ เดวาสชะ ระยะริวะเม
กีดี ฉะคั่ร์หัม ขณะน้ำขาร ปีดันลันดา ลันติเกย় มนิยะระ ละจะนังสาระโวเม สุนัค
ธรรมะสาวนะนักการ อะยังกะทันดา ธรรมะสาวนะนักการ อะยังกะทันดา ธรรมะสาวนัก กะ
ไร อะยังกะทันดา ข้าพเจ้าขอเชิญเทพยาคานเจ้าทั้งหลายนั้นจัดให้ลงมาสิงสถิต สถานโรงราชพิธี
พร้อมทั้งอยาชัยให้ชรเกกุบ่าวสาวทั้งสองและบรรดาญาติพี่น้องที่มาในงานนี้

ต่อไปจะเป็นการบอกพี่ปู พี่ย่า ให้คุ้งบ่าวสาวลงดึ้งใจฟัง

ศรี ศรี วันนี้ก็เป็นวันดี ศรีศุภมงคล ข้าพเจ้าจะขออยู่ย่นประดิษฐานขึ้นทันใด ขอ
อ่านวยอยพะพรยกรเขื่นไหว ผีแม่ ผีพ่อ ผีย่า ผีตา ผียาย ความบูรราคานี้นอง ผีเก็ยขาดง
ทั้งสองปองกัน อย่าพึงเกลียดเคิบคลันท์ อย่างบพินเข่นเบี้ยวจะนาเป็นพี่เป็นน้อง จะนาเป็นทอง

แผนเคียว ออย่าพิโตร ไกรชเกรี้ยวช่วงกันอุปถัมภ์คำชู พัวเมยทึ่งคู่ ให้เจ้าอยู่สบายน (สร้อย) เชิญสร้าง
เด็จเข้ามาคุ้นครองรักษาคุณโพยคุณกษิณิศว์ไว้ สิ่งร้ายอย่าได้มีนา หุ่นให้สารพัด ออย่าให้หนู
กัดหลังคา หรือข้นด้วยผ้านุ่งมุ่งฝาพร้อมฝาสุขจังครอบครอง สองรา โรคเบาบางทึ่งเข่นคานชาง
ญาติกาฝ่ายสางคุ้นครอง อุกเปรคเศยนรอกกระยาจกอาธรรมอย่าได้มีเกิดในครรภ์ ที่จะเกิดในเหวค่า
ชุดลงนาจากสวารภ์ ที่จะเป็นลูกเต้าเมื่อเจ้าจะมีครรภ์

ข้าพเจ้าจะขอรำพันทึ่งจ้วงฟ้า ขึ้นดึงหลังคา ลดดูแล้วอกไก่ ผิประคุหน้าต่าง เสา
ห้อง เสากลาง ผิสางนางไม่ที่ได้ปลูกฯ อยู่ สองเจ้าทึ่งคู่ให้เจ้าอยู่สบายน สิ่งร้ายอย่าได้มีให้
สวัสดิ์ มงคลให้เกิดมรคเกิดผล เข้าตนเจ้าทึ่ง ๒ ยกขึ้นพักหินหนักประคง เครื่องสินสมรส
ยกขึ้นมาหมุด ตั้งไว้ในห้องหินหน้าดอก ห้าขันน้ำพาณรงค์ คันฉ่องหวีกระจาก ไอ แม่น้ำมัน
ยิ่ง บุนอนฟูกหนอนม่านกัน เดียงดั่งอัพขันธ์ ขัน เทียนหมากปิดหับ คลัมมาก พานหมาก
ของพูด เครื่องกินเครื่องอยู่บันน้ำ จอกลาย แทนบใหญ่ไม้สอย สาวน้อยหาไว เมื่อเจ้าจะแยก
เรือนไป เจ้าได้ครองกัน ค่อยผ่อนผัน เป็นมิตรเปรนนินดีศรีวัน ใจเกิดมงคลทุกวัน อิกทึ่ง
แปรงสีฟัน ขันน้ำบวนปาก ดูพูลุกหมาย กั้งศรีษัท์ อย่างพื้นปีงอาผ้า อย่าทำชั่วถึงผู้ใหญ่ เรือน
สอนเจ้าไว้จะเร่งจดจำ เวลาค่ำอย่างที่มีครัว ทำไก่เละแกลังเผาเชื่อน การเหย้าการเรือนเดือนปีก้า
ไปทุกสิ่งให้หัวสินเมื่อผัวจะกินรู้จักจัจจุลุ่งดั่น แกงไว้ทำ ต้มผักปลาบ่ายไฟ แกงปลาไหลจะใส่
ผักอย่าให้มากนักมันไม่สู้ดี อย่างจี ทำหมุนหงส์ ถ้าผัวพิค่อย่างบ่น ลับหลังคนแล้วจึงค่อยว่า ฟัง
คำข้าจำไว้ จะให้พรเกิร์งคงกันทึ่ง ๒ ข้าง ถ้าผิดพลังลูกเบยใหม่

คำใบ้ราษฎร์ ก่านว่าอัรยากษ์ แม่ผัวกับลูกสะไภ้อย่าตั้งครึ่งเดียดพันทึ่ง ส่องครองกันให้ดันผัวเมย
อย่างเริงอกเมี่ยวอินนัมันไม่ดีแก่ตัว ฝ่ายผัวจะเมยทึ่กอุ้ง ฝ่ายเมยว่าผัวก็เกรง อย่าเข้ามีนึงหึ่ง
อย่างนั่งแหงใจกัน อย่าหยุดกระแทกหลัง อย่าหุนหันด่ากอ อย่าให้ร้อนถึงพ่อแม่ ปูย่า ตา
บาย อดสูครัวขับ หญิงชราแพ้ชรา ผัวพิคเมียพลัง อดดองกันมั่ง ชัยชั้งจะเหมาะ ผัวก็พูดแต่
หวานฯ เมียขาณแต่พวงรำฯ อย่าไม่โหปกประะ อย่าทำน้ำใจเสามันไม่เหมาะสมชอบกอ ก่อน
จะนองงงไปว่าพระราชนครีฑีล ๕ เป็นดัน สวัสดิ์มีชัยเมื่อค่าราครีกีกราบทเท้าผ้า เป็นการตี
แก่ตัวไม่มีชั้วสักเวลา ฝ่ายข้างผัวก็อย่าข้างงามเร่งให้พรเมย ทึ่งทรัพย์สินเงินทองก็จะได้ไหลพูน
มา ถึงนิบุตรนิบุตราก็คงจะสืบสาย จะมีลูกหอยูงกีเดียงจาย จะมีลูกชายกีเดียงคง ขอให้อายุยืนชง
ระงับโศก โรคภัยสิ่งร้ายอย่าได้มี ให้เป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี ให้มีเรือขี่เลื่อนทอง ข้าหอยูงเหลือ
หลาย ข้าชายเนื่องนอง ศฤหាសน์ บ้านซ่อง วัว ควาย ช้าง ม้า เรือ แพ นาวา ขอขออยู่
เดิมท่า สินค้านาฬลัน ให้เจ้ามีเงินนับแสนฯ ล้านฯ ให้เจ้ามีแหนวน นับพัน สารพันใช้สอย
มีน้ำมัน การเหย้า ข้าสาวบ่าวไม่น้อย เงินทองเบี้ยร้อย ใช้สอยเคร่งครัด ดันกัลปพฤกษ์อกขึ้น

บนหัวนอน ผ้าผ่อนแพรพร摊 เจ้าจะคิดสิ่งไร ๆ ก็ให้ได้สิ่งนั้น ๆ ให้สมความปรารถนา ให้มี
โรงศี โรงช้าง โรงม้า ฉางเข้าว ฉางเกลือ ทึ่งเสื้อทึ่งผ้า ทึ่งเงินตรา ส่วยสาอากร เคชะพระพรที่
พุทธเจ้าสั่งสอน พุทธกรรมสิทธิ ธรรมสิทธิ สังฆกรรมสิทธิ อาชววรรณะ สุขะ พະลัง เสร็จแล้ว
ให้คุณป่าวสาวกราบลงที่หมอนหนึ่งครั้ง และดันเทียนทึ่งสองที่ๆดีไว เป็นอันเสร็จพิธี

ผู้ก่อข้อมูล น.ส. วิภาสิริ ศรีอินทองและคณะ นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ค.บ. / ๔๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล侈ograrn
Pibulsongkram Rajabhat University

การทำขวัญนำ - สาว ข้ามขอบงะคำ

ผู้ให้ข้อมูล นายบุญช่วย พิกสันท อายุ ๖๐ ปี

บ้านเลขที่ ๑๔๓ หมู่ ๒ ต. วังอิทก อ. บางระกำ จ. พิษณุโลก

เครื่องประดับพิธี

ขันหมากอโข ๔ ชิริวารขันหมากต่าง ๆ ชุดเทียน สินสอด

การทำพิธี มีขั้นตอนดังนี้

- จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนครัย
- ชุมนุมเทวดา
- กล่าวบทเช่นกี
- กล่าวบทสอนนำสาว
- ผูกข้อมือ

ເນື້ອຫາໃນທກກຳຂວັງ

ຕີ ຕີ ວັນນີ້ເປັນວັນຕີ ເປັນຈາກສຸກມະຄລ ຂ້າພເຈົ້າຈະບອ່ຍ່ານ ປະຕິມຽນຮານເຖິງກັນໄດ້
ບອດໆຈຳນວຍພຣຍກກຣິບນີ້ໃຫວ້ ຄູພພ່ອແມ່ ຄູມແກ່ສູ່ໃໝ່ ພູດຕິກາຜູ້ຜີ ໄນວ່າສູ່ຜີເຫັນໄຈ ພຶເຮືອນແມ່ພ່ອ
ນີ້ໂທບໍລິການໃໝ່ ຂອເຊີ່ງຈາກນາໄຫ້ໄດ້ ພຣອມກັນໃນວັນນີ້ ວັນນີ້ເປັນວັນຕີ ທ່ານແຄຣຢູ່ໃໝ່ ທ່ານຈະເອາ
ຮດເຂົ້າມາເກຍ ຈະເອາລູກເບຍເຂົ້າມາຝາກ ຈະເອາຂັ້ນໜາກເຂົ້າມາໄຫ້ ໄດ້ຈັດແຈງແຕ່ໄວ້ ທັ້ງສັນລຸກລູກໄມ້
ໝາມໝາລາຍກອງເກວຍນັນຄົງຝອຍກອງ ສ້າວນແຕ່ນີ້ຂອງຈຳເນີຣັນອັນ ຈາເຈີຍຜລໄນ້ນານາ ສັນຫຼາ
ສັນຍໍາ ສັນທັບພລັນຈິນ ລູກອິນທິພລັນບັນດົມລູກໃໝ່ ກລັວຍໄຟກລົວຍິ່ນໍ້າ ມະພຣັວອ່ອນ ອື້ອຍລໍາ
ເຫັນເປົ້າ ມະຫຼຸກ ຮຸ່າມກ ກອດມັນ ສາຮພັນທີ່ຈະນີ ອົກເນັກສອງຕີ ເຫັນຄີທັງຫລາຍ ຜົກປີ
ພຣາຍ ແນ່້ຂໍ້ອັກຍາ ທີ່ໄດ້ເລີ່ມໄກດູ ທັ້ງຄືປີຢ່າ ພິຫາຍປີຄາ ດານປະປາທີ່ນອງ ພິກີ່ວິຫຼືຄອງ ທັ້ງ
ສອງພຣອມກັນ ອ່ານັ້ນຄືບົດເດີຍຄັນທີ່ ຂົນພືນເຫັນເຫັນເຫົວ ຈະນີເປັນພື້ເປັນນົ້ອງ ຈະນີເປັນກອງ
ແພ່ນເຕີຍາ ອ່າພິໂຣໂໂກຣແກຣີ້ວ່າ ຂ່າຍອຸປັນກົ້າຫຼັງ ຜົມມີທັ້ງຄູໄທເຂົ້າອູ່ສັນນາຍ ເຊີ່ງເຫັນແຈ້ງເສັ່ງ
ເຂົ້າມາຄຸ້ມຄອງຮັກຍາຄຸ້ມໄພຍຄຸ້ມກັຍ ຄຸ້ມເສັ່ນຍົດຂ້ອງໄວ ຂອຍ່າໄຫ້ມີມາ ຄຸ້ມໃຫ້ສາຮພັດ ອ່າໄຫ້ມູກັດ
ຫລັງກາ ຄຸ້ມທັ້ງຄ້ານຸ່ງ ນຸ້ງຝາ ພຣອມຄ່າຖຸ້ງຈາງ ຄຣອນຄຣອງ ຕອງຮາ ໄກສາເນັບນາງຄຸ້ມລູກຄຸ້ມເຕົ້າ ທັ້ງ
ເໜົ່າຕານຈາງ ພູດຕິກາຜີສາງ ຄຸ້ມຄອງປື້ອງກັນລູກປະເທດເມວກ ກະຍາກອາຫຼວມ ອ່າໄຫ້ມາກີດໃນ
ຄຣກ໌ ຂອເຊີ່ງເຫົວຄາຈຸດີລົງຈາກສວຽກທີ່ເອົາຈະເປັນລູກເຕົ້າ ເມື່ອເຈົ້າຂະໜິກຄຣກ໌

ຂ່າຈະຂອງຮ່າພັນ ທັ້ງຂ່າວັ້ງຝາທີ່ຂ່າວັ້ງຫລັງກາ ຮອດແປອກໄກ່ ພິປະຕູນນີ້ອ່ານ ເກົ່າຫ້ອງ
ເສາກຄາງ ຜີສາງນາງໄມ້ ທີ່ໄດ້ຍຸດກົງຮ່ອນຍ່າງ ສອງເຈົ້າທັ້ງໆ ຂອໃຫ້ອູ່ສັນນາຍ ຄຸ້ມໄພຍຄຸ້ມກັຍ ຄຸ້ມເສັ່ນຍົດ
ຈັງໄວ ສິ່ງຮ້າຍ່ານີ້ ໃຫ້ສຸວັດຕິມະຄລ ໃຫ້ເກີດມຣຄກີຄົມສີ ແກ້ວມີທີ່ສອງ ຍກບັນນາຕັ້ງພັກ ອິນ
ໜັກທີ່ກາຍ ເກົ່າຍຸດສັນສນຣສຍກົບເຂົ້າມານົມຕັ້ງໄວໃນໜ້ອງ ເນັ້ກຫັນຫັດອກຄໍາ ຂັນນ້ຳພານຮອງ ອົງ
ອຽງຈາກກັນຄ່ອງ ໂດຍແປ່ງນ້ຳນັ້ນ ຍື່ງປຸນອນ ພຸກນອນ ມານກັນ ເຕີຍຕັ້ງ ອັດຈິນທີ່ ກະໂໂນນັບນັ້ນ
ເຫັນມູນນາກ ມີດັນຕລັນນາກ ພານໝາກ ຊອງພູ ເກົ່າຍົກນິເກົ່າຍອຍ່າງ ຂັນນ້ຳຈອກລອຍ ແහນນໃໝ່
ໄນ້ສອຍ ສາວນີ້ຍ່າໄວ້ ເມື່ອຈະອົກເວັນໄປ ເຈົ້າຈະໄດ້ຄຣອງກັນ ເຈົ້າຄ່ອຍຜ່ອນຄ່ອຍຜັນປຣນິບີຕົວ
ຄົນ ຈະເກີດສົວສັດຕິມະຄລແກ່ຄຸນທຸກວັນ ອົກໄມ້ສີຫັນ ຂັນນ້ຳບ້ວນປາກ ຖຸພະລູນນາກ ທັ້ງຄລັນເປົ້າ ອ່າ
ດັ່ງປົ້ງເອົາຜ້ວ ອ່າທ່ານ່າຍື່ງຜູ້ໃໝ່ ເຮາສອນເຈົ້າໄວ້ ຈະເຮັງຈົຈາ ເວລາຄໍາຢ່າເຫົວເຫົວ ອ່າໄລເລແກລັງ
ແຫ່ງອັນ ກາງນ້າຕ້າເວັນເຕືອນເຂົ້າໄກ ຖຸກສົ່ງໄປໄກທີ່ຫົວສົ່ນ ເມື່ອຜົວຈະກິນຄຸຈັດແຈງ ຖຸກຕົ້ມແກນໄວ້ທ່າ ຕົ້ນ
ພໍກຫຼຸ່ານີ້ລ້າຍ່າງໄຟ ແກ່ງປລາໄຫລຄະໄສ່ພັກ ອ່າໄຫ້ມາກນັກໄນ້ສູ່ຜີ ອ່າຈົ້າທີ່ກຳຫົງຄທຈິດ ດ້ວຍຜົວມີຄອຍ່າ
ນ້ຳນັ້ນ ລັບຫລັງຄນົງຈົ່ງຄ່ອຍວ່າ ພົງຄໍາທີ່ຂ້າສອນໄວ້ຈະໄຫ້ພຣ ສອນເຈົ້າໄປ ເກົ່າວອນທັ້ງສອງຂັ້ງຄ້າພື້ນພັ້ນ
ລູກເບຍໃໝ່ ຄໍາໃນຮາພທ່ານວ່າ ອຸວ້ຫມາສັຍ ແມ່ຜົວກັນລູກສະໄກ ອ່າຈົ້າເປີຍເດີຍຄືບົດທີ່ ທັ້ງສອງ
ຄຣອງກັນໄທ້ເປັນຈັນທີ່ຜົວເມີຍ ອ່າເຮັກເມີຍວ່າອີ ມັນໄນ້ດີເກີດຕົວ ຜ້າຍວ່າເມີຍກົກລັວ ຜ້າຍວ່າຜົວກົກຮອງ

อย่าเขียนเมืองอย่าเขียนแหงใจกัน อย่าบูดกระแทกแตกตัน ทุนหันต่ากอ อย่าให้ร้อนจึงฟ่อเม่ปี่ย่าตา
ยาย อดสูตร้ายหยิ่งชาวยี้ยยะผัวพิคณีย์พัง อดยอมกันมั่ง ยับยั้งจะหมาย ผัวกีบดแต่หวาน
เมียกีหมายแต่เพระ อย่าโมโหปากประะ ทำน้ำใจเสะ มันไม่เหมาะสมขอบอก เจ้าอย่าทำข้องี้ดด
จะปวนนิบติผัวคน

เมื่อจะเข้านอน จงสวามน์ถือศีลห้าเป็นต้น สวัสดิ์มีชัย เมื่อค่ำราตรี เข้าที่กราบเท้า
ผัวเป็นการดีแก่ตัว ไม่มีช้าสักเวลา ฝ่ายข้างผัวอย่าข้างร่วงมาให้พรเมีย ทั้งทรัพย์สินก็จะได้ เห็น
หลายไหหลุมมา ถึงจะได้บุตรบุตร ก็คงจะนาสีบสาย จะมีสุกหอยิ่งชายก็ไม่ช้าสักคน มาเด่
บนฟ้า เกวดานิมนต์ จุติปฏิสนธิ คุณที่ช้าในเมีย สอนเจ้าเท่านี้ดีกว่าเงินทอง จนหนันหันสอง หัง
คำจำไว้ สมบัติของเจ้า อย่าให้รู้ขาดสาย ให้ให้ลมหายใจเมื่อน้ำก้างความอุตราช อย่ารู้สึ้นรู้สุค
ถึงจะมีบุตร ที่บวรสุทธิสืบสาขาจะมีสุกหอยิ่งที่เลี้ยงง่าย จะมีสุกหอยก็เลี้ยงง่าย ขอให้อายุยืนยง หัง
สองครองกัน ระจับโศกโกรกษ์ของอย่าได้รู้มี ให้เป็นเครื่องรูมหางพระภูษา ให้มีเรื่องเลือมทอง ข้า
หอยิ่งเหลือหลาย ข้าชายเนื่องนอง ศรุตุนารีบ้านช่อง วังคุณข้างม้า เรือแพนรา จดอยู่ดีมีก้า
สินค้ามากครั้น ให้มีเงินนับแสน ให้มีนาวนับหัน โถกถาดเชี่ยนขัน สารพันใช้สอยนั้นน่านการ
เหย้า ข้าสาวม่วนอ่อนย ผินทองเยี้ยร้อย ให้สอยครามครั้น ให้คันกัลปพฤกษ์ ขอขึ้นหัวนอน
ตรงหน้านั้นบุษะ ผ้าผ่อนเพรพรวย จะนีกของสิ่งใด ขอให้ได้สิ่งนั้นให้ส่วนความปรารถนา ให้มี
โรงช้างม้า มีชาห้าวห้างเกลือ กลังเสือผ้า ให้มีคลังเงินตรา สวบสาอ่าง เดชะพระพรให้ได้กับ
เจ้าหันสอง ทุกชั่ว ภูมุสิกุธิ ธรรมน สงุ่น ภูมุสิกุธิ อาก ภูมุไผล สุข พล

ผู้กันข้อมูล

นายมนตรี สารกไทย และคณะนักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย

ก.บ. /๒๐

ข้อสังเกต

บทท้าววัญ บ่าว-สาว ของอ่ำกอบางกระทุ่มกับอ่ำกอบางระกำ เนื้อหาสอนสอน
บ่าว-สาว เหมือนกันทุกประการ แต่ก่อต่างในส่วนต้น ๆ ของบทท้าววัญเท่านั้น

การทำขวัญบ่าว - สาว อ้าເກອພຣາມພິຣາມ

ຜູ້ທີ່ຂໍ້ມູນ

ນາຍຄຸກລານ ນັນສອງເຫວົາ ອາຍຸ ۴۷ ປີ

ບ້ານແລກທີ່ ๒๕๒ ໜຸ່ງທີ່ ๗ ດ. ວັນຈີ່ອ ອ. ພຣາມພິຣາມ ຈ. ພິເມືອງໂລກ

ເຄື່ອງປະກອບພິທີ

ນະພັກວ້ອຍອນ ຂົນຂັ້ນ ຕົ້ມແຜງຫາວ ກລັວຍ ຊື້ອະ ທ້ອມາກ ມາ ໄກ ເຫັນ

ກາຮັກພິທີ

ກໍລ່າວນໃນ ๑ ຈນ ເຊີ່ມຜົນນັ້ນຕີຣີອນ ລ້າວນ້າວຈຸດຢູ່ປະເທິບນ ກຣານ ๑ ຄວັງ ນັ້ນພັນນີ້ອ

ເນື້ອຫາໃນນັກທຳກັນ

ກວີ ກວີ ວັນນີ້ເປັນວັນດີ ເປັນວັນຈຳ ສຸກມົງຄລ ຊັ້າພເຈົ້າຈະຂອຍອ່ຍ່ນປະດີມຽນເຊື້ນ
ທັນໄດ ຂ້າງຂະອາຍພຣຍກຣີເຊື້ນໄວ້ ມີທ່ານພ່ອທ່ານແມ່ທ່ານເພົ່າແກ່ຜູ້ໃຫຍ່ຢາດີຝູ່ກີ່ທັງໝາຍໄນ່ວ່າຜູ້
ໄດ ຜູ້ເຮືອນພ່ອແມ່ ມີຫອປູກໃໝ່ ຂອເຊີ່ມໃຫ້ນພຣອມເພຣີຍກັນໃນວັນນີ້ ວັນທີເປັນວັນດີກີ່ທ່ານ
ເຫຼຍຮູ່ຜູ້ໃຫຍ່ທ່ານໄດ້ເອາແກ້ມາກຍ ເອາເຊີມມາຝາກ ເອາເຊັນໜາກນາໄທໄດ້ຈັດແຈງແຕ່ໄວ້ ທັ້ງສິນ
ສຸກສູກໃນ້ ຂົນມາຫລາຍຄອງເກວຍນ ຂົນມີອຍທອງລ້ວນແຕ່ອົງຈຳເນີ້ຫຈັນອັນຈາເຈີຍນ ຜລໄມ້ນານາ ສິນ
ພດ່າ ສິນສູກ ອູກພລັບທັນຈັນ ອູກອິນທຶລັນ ຂົນຄົ້ນລູກໃຫຍ່ ກລັວຍໃຈ່ ກລັວຍນ້ຳ ນະພັກວ້ອຍອນ

ອ້ອຍລຳ ແຫ້າ ເຂັ້ມ ມູນທັນ ນ້ອມນັກ ຖອມນັນ ສາຮພັນທີຈະນີ (ອກົບເຢກສອງຕີ) ເຊັ່ນຜິທັ້ງລາຍ ພຶກ
ກຸດ ພຶກຮາຍ ແນ່ວ່ອຮັກຍາ ເຄຍໄດ້ເລື້ອງດູ ພຶກປີ່ຍ່າ ພຶກປີ່ຍ່າ ຕາມບຣດາພື້ນໜຶ່ງ ພຶກເກື່ອງ
ທັ້ງສອງພຽ່ອມກັນ ອຍ່າໄດ້ຮັງເກີຍຈອຍ່າກີດເຕີຍດັນທ໌ ເຮັຈະເປັນທີ່ນຶ່ງກັນ ເປັນກອງແພ່ນເຕີຍ່າ ອຍ່າ
ໄດ້ພິໂຮງໂກຮະເກົ່າຍ່າ ຂ່າຍກັນອຸປະນົມກີໃຫ້ຜັວເມີຍທັ້ງຄູ່ອ່ອງກັນສນາຍ ເຫັນເສດຖື່ອເຫຼຸມາ ຄຸ້ມຄຣອງຮັກຍາ
ຄຸ້ມກັຍ ຄຸ້ມເສັນບົດຈັງໄໄ ອຍ່າໄດ້ມີນາ ຄຸ້ມສາຮພັດທັ້ງກົບພົບຕິນານາ ຄຸ້ມທັ້ງຄ້ານຸ່ງນຸ່ງໜ້າ ເຄຫາຫຼຸ້ງຄາງ
ກຣອນຄຣັວສອງເຮົາໂຮກາເນັບນາງ ຄຸ້ມລູກຄຸ້ມເຕົ້າ ຄຸ້ມເຂົ່າໆ ດານຊາງ ຄູ້ມຕິກາຜິສາງຄຸ້ມຄຣອງປົກປິ່ອງ
ລູກປຣະເສຍນຽກ ຍາຈກນອາຫຣມ໌ ອຍ່າໄດ້ມາເກີດໃນຄຣກ໌

ເຕົ້ອງເຫັນໄວ້ໃນພິທີ່ຄ່າງວນ ເພື່ອໄວ້ຜູ້ເປັນຜູ້ເຕີທີ່ອ່າງລັບໄປແລ້ວ

ຕໍ່ນາງລວງໜ້ອງ ອຳກອພຣານພິຣານ

ຂ້າພະຂໜາຍ່າຫັນທັນທັ້ງຝ່ານຂໍດັ່ງໜັກ ຮອດແປອກໄກ ພຶກປະຫຼາດ ເສົາຫ້ອງ
ເສາກລົນ ພຶກສາມາງໄມ້ ໄດ້ປູກເຮືອນອູ່ ໄດ້ຜັວເມີຍອ່ອງທັ້ງຄູ່ເຂົ້າອ່ອງກັນສນາຍໃຫ້ສວັສຄົມຄລ ເກີມນັກ
ເກີດຄລ ແກ້ວເຂົ້າທັ້ງລາຍ ຍາກນັ້ນຕັ້ງພັດ ຫົນຫັນກີກາຍງ ເຕົ້ອງສິນສນຣສ ໄດ້ຍົກຂົ້ນມາຫຸມດ
ຜົ້ນໄວ້ໃນຫ້ອງ ຜ້າເຊື້ອກນ້າດອດດໍາ ຂັນນ້ຳພານຮອງຫວີກຮະຈົກກັນລ່ອງ ແປ່ງນ້ຳມັນ ທັ້ງກູ່ປຸນອນ ຜູກ
ໜົນອນມາຄ້ວານ ເຕີຍດັ່ງແຈກັນ ກຣະໂຄນຂັນເຊື່ອນໜາກ ມີຄຫລັນຄລັນນາກ ພານໜາກແລະອອງພູ້
ເກົ່າງກົນເກົ່າງອູ່ ຂັນນ້ຳຂອກລອຍ ສາວນ້ອຍເຈົ້າຫາໄວ້ ເມື່ອຈະອອກເຮືອນໄປເຈົ້າຈະໄດ້ຄຣອງກັນ ເຈົ້າ
ຈົງລ່ອງຝຶນ ປົງປົກຕົວຕົນ ໄກເກີດນຽກຄລ ແດ້ຕົນເຂົ້າທຸກວັນ ອົກທັ້ງໄນ້ສັບພັນຂັນນ້ຳນັ້ນປ່າກ ອູພູ

คุณมาก ทั้งคลับบึ้ฟัง อย่าทำบึ้เงาแค่ผัว อย่าทำช้าให้สูญเสีย จะสอนเจ้าเอาไว้เจ้างเร่งจดจำ
ถึงยามค่ำบ่ายเที่ยวนะ อย่าเริ่มแซ่บเรื่อง การเหย้าการเรือน ข้าจะเตือนเจ้าเอาไว้ ถึงเวลาผัวจะ
กินเข้าเจงจัดแจง หุงข้าวต้มแกง แต่งสำรับไว้ท่า ผัวกลับมาจากงานจะกินได้ทันที อย่าทำช้าทำช้า
ทำหุ่นห่วง เวลาผัวคิดต่อหน้าแรกอย่าทำบ่มพื้นทำให้ลับหลังคน จึงค่อยหุ่นค่อยชา จงฟังคำชี้
สอนเอาไว้ จะให้พรสอนเจ้าไป เกี่ยวข้องคงทั้งสองข้าง ถ้าศิษพลังเบินไม่นะไห้ใหม่ คำโนราณ
ท่านว่าสูกเสียกันพ่อตา ก็ต้องพึงพาอาศัย แม่ผัวกับสูกสะไภ้ก็อ่าไปดึงเครียด ให้เจ้าทั้งสอง
ครองกัน ให้เป็นฉันผัวเมีย อย่าค่ากันໄอี้ๆ อีๆ มันไม่ดีแก่ตัว เราเป็นเมียก็ต้องกลัว เป็นผัว
ก็ต้องกรง อย่าเข็มมึงขันดู อย่าช่ำแหงใจกัน อย่าพูดกระแทกแผลดัน จึงใครๆ จึงเจ้าอึ้ง
เหล่าเชิงกอก อย่าให้ร้อนอิงพ่อแม่ปู่ย่าตายาย ลดสูญเกิດใจเพื่อนชายเพื่อนหญิงอย่าเย้ยหยัน ถ้าผัว
ผิดเมียพลังอดทนกันเอาบ้างยังดีท่องตาม ผัวก็หุดແค่าหวานเมียก็หวานแพ้ค้าไฟรำอย่า
โนโภมากปากประะ ทำใจเสาะ มันช่อนกอ เจ้าไม่ควรจะข้องขั้งขั้นให้ปฏิบัติผู้คน เวลาค่าก่อน
จะค่าก่อนในให้กราบผัวเสีย ๓ ที เป็นการดีแก่ตัวไม่มีชั่วสักเวลา ให้ผัวค่าหัดให้พรเรชาทำบ้าน
หากินทรัพย์จะให้ลงมาเท่านา ถึงราชานีบุตรรุ่นตรา ก็คงไม่มีชั่วสักกุน แต่บันทึกหวานานีมิตร จุติ
นาปฏิสนธิ สูกที่ชั่วก็จะไม่มี สอนเจ้าไว้ทำนีดีกว่าเดินทาง ให้เจ้าทั้งสองลงจดจำเอาไว้ทั้งทัศน์
ของเจ้า จะมีรู้ขาดสายให้ใหม่ลงมาเท่านา เหมือนน้ำเข้มน้ำหาย อย่ารู้สึ้นสุด จะมีบุตรหนุ่มๆ ให้
บริสุทธิ์เลี้ยงง่าย จะมีบุตรชายก่อนให้เดียงคง ขออาชญาคืนยังทั้งสองประคองกันจนถึงไม่เท้ายอด
ทองกระบงยอเศษ รรังับโสดโกรกภัย ความเจ็บบ่ำได้รู้ความให้อายาร์ม ให้เจ้าเป็นเครรูซ์
มหาเครรูซ์ ให้มีรือบิวเซนท์ ข้าหนูยังให้เหลือหลาย ข้าหมายให้เนื่องลง พฤษภาคม บ้านช่อง
วัวควาย รังม้า เรือแพ นาวา ให้ดองดอยต์เต็มชัก ทั้งสิ่งนิ่มกามกรัน ให้เจ้ามีเงินนับแสนให้มี
หนานบันพัน โตกดาดเรียนชัน สารพันใช้สอย นั่งมานการเหย้า ค่าสาว น้อยเงินทองเบี้ยร้อย
ให้สอยงานกรบกรัน ให้ดันกัลปพฤกษ์ เสียบหนานหัวนอน ทรงหน้าบัญชร ผ้าผ่อนแพรพรรณจะนึก
ถึงสิ่งใดขอให้ได้สิ่งนั้น ให้สมดุลความประรอนา ให้มีโรงช้างโรงม้า นางข้า นางเกลือ คลัง
เสือ คลังผ้า ให้มีกลังเงินตราและเตือหัวภารย์ ขยเคชะพะพะให้แก่เจ้าทั้งสอง

ຝ່າຍປະມວດ

น.ส. ภูมิมาลิน ป้อมคล้ายแก้ว และคณะ นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ก.บ. / ๔๐

การทําขวัญบ่าวสาว อํานาจเมือง สำนวนที่ ๑

ผู้ให้ข้อมูล

อุ่งไฉน อุญนิม ตำบลบ้านคลอง ๙, dot a. พิษณุโลก

เนื้อหาในบททำขวัญ ก่อค้าใน ๑๗๖๘

สาธ ลักษณะจะรูป...ศรีดิชระbatchet จันทะวิชา...วินามนี....ที่ประเทจะคำน คำรุ วรรณะ คำฤทธิ์จะหัวใจหอยต่อ อุ่งมาเจียน คุเตวชาล่ากอรัพทิยะเมย์สະ กันทะพระนาค ทิขันกา หันคิเมียนริชั่งจะงะนัง สาจะ โวเวดุนนดุ ธรรมะจะนะจะการ อะยัมพะทันดา ธรรมะจะะจะนะ การ อะยัมพะทันดา ธรรมะจะะจะนะจะการ อะยัมพะทันดา ห่านที่ประเสริฐยอดบึงก่าว มนุษย์ เทวคากออัญเชิญม้วนปุ่มน้ำมนพรัตนกัน ข้าพเจ้าจะขอทำขวัญบันหมากในเวลาวันนี้ ขออวยพรให้ สวัสดิ์คงมีแก่พวงข้าพเจ้าพัจลัย ณ กาลบันนีเดิม สาธ

ครับ ศรี สถาพร บวรรัตนาราชินเลิศ ขอเชิญเทพเจ้าผู้ประเสริฐทรงมหาศรีสักดีเป็น หัวหน้าพกนรา ธรรมจะน่าช่วยกันอนุญาต ประสาทผลเจิงจะบังเกดศรีรัมคลเป็นศรีสวัสดิ์ อาย่างเกียงขัด คือชั้ข้ออะไร ราชภัยอย่างนี้ ใจไวเรียบอุกลาม หัวภัยในน้ำอย่าลามก หัวภัยบนบกอย่าล่อลง ด้วยห่านหั้งสองไฟสีดวงคือตัวการ เป็นประทานโลกานี ถึงจะมีบุตรานุเครือเป็นที่สืบสาย จะมี อุกหนูิงอุกชายกีไม่ชั่วสักคน มาแต่เมืองฟ้าเทวนิมันต จุดปฏิสันธินิคที่ชั่วไม่มี สอนเจ้าทางนี้ ดี กว่าเงินทอง งอนนั้นหั้งสองฟังคำเข้าไว้ สมบัติของเจ้าเกือบได้รู้ขาดวาย ให้ใหม่มาเหมือนน้ำ

คงความอ่อนไหวอย่างไร้รู้สึกซึ้งสุด ถึงจะมีบุตรก็บริสุทธิ์สืบสาย จะมีลูกหญิงลูกชายก็ให้เลี้ยงง่าย ก็อีก
จะมีลูกชายก็ให้เลี้ยงคง ขอให้อาชญาทั้งสองเจ้ายืนยง ใจครองกันระหว่างโภกโภคภัยของอย่าให้รุ่ม ให้
เจ้าเป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี ให้รอดชีวีที่ยาวนานทรง ข้าพบผู้เหลือหาดายซ้ำซากเนื่องนอง ลดลงค่า
บ้านซ่อง วัว ควาย ม้า เรือ แพนava ขอตอนผู้เดียวท่าสินค้านากครัน ให้เจ้ามีเงินนับแสนให้
เจ้ามีแหนวนนับพัน โตกตาม เซี้ยนขัน สารพันเครื่องใช้สอย มีผู้มีอำนาจการเหล้าข้าสาวน่ารักน้อยเมิน
ทองเบี้ยร้อยให้สอยเหลือหิน ให้มีต้นกัลปพฤกษ์มาขึ้นหัวนอนตรงหน้าอัญชร ผ้าผ่อนแพร
พร้อมจะนึกถึงใจขอให้ได้สั่งนั้น ให้สมความประดุจนา ให้มีโรงช้างกลางข้าว งามเกลี้ยง กลัง
เสือ กลังศ้า ให้มีคลังเงินตรา ส่วนยาอากร เศรษะ พระพร ให้แก่เจ้าทั้งสอง ลา พุทธังกัณณ
สีกาธิ รัมมังกันมะสีกาธิ ถังผังกัณณสีกาธิ อาบุ วรรณ ศุภัง พระถัง สาสุ

ผู้เก็บข้อมูล

น.ส. ดารณี นาครรัตน์ นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ท.บ. / ๗๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล侈ารักษ์
Pibulsongkram Rajabhat University

การทําบัญชีบ่าวสาว อํานาจเมือง สำนวนที่ ๒

ผู้ให้ข้อมูล

นายทองดี พุ่มไสว อายุ ๖๕ ปี

บ้านเลขที่ ๓๑ หมู่ ๕ ต. วัดพริก อ. เมือง จ. พิษณุโลก

เครื่องประภากบพิธี

หมู่ ๒ ชั่ง, ไก่ ๒ ตัว, เหล้า ๒ ขาก, ขنمต้ม ๒ งาน ๗ ละ ๔ ลูก, ห่อหมก,
ข้าวเหนียวแคง, ข้าวเปล่า ๒ งาน

การทําพิธี

จัดเตรียมเครื่องประภากบพิธีโดยแบ่งเป็น ๒ ข้าง หมูข้างละช่วง ไก่ข้างละตัว เหล้าข้าง
ละขาก ขnmต้มข้างละงาน ห่อหมก ข้าวเหนียวแคง ข้าวเปล่า ข้าวละงาน จากนั้นจะเริ่มทําพิธี
โดยครูปเทียน แล้วสักเกก่อน

เนื้อหาในบทกำชับ

ครี ๑ วันนี้เป็นวันศดิ เป็นวันศุกมงคล ข้าพเจ้าย่อท่นขึ้นทันใจ ผีเรือน แม่ พ่อ ขอเชิญให้นาพรอمنกันในวันนี้ วันนี้ก็เป็นวันศดิ ทำนเครยฐ์สูไหอยู่จะได้ เอาแก้วข้ามเกย เอาลูกเขยมาฝาก เอาขันหมากน้ำให้ จัคแขงแต่งไว้ สันสกฤตุไม้ ขมนหลวงประการ เหล้า หมูหัน ห่อหมก กอดมัน สารพันที่จะมี อภิเมกสองครี เช่นผีทั้งหลายฝีกุศฝีพราย แม่ซึ้งรักษา ที่ได้เลี้ยงได้ดี ผีปู่ฝีบ่า ผีตาฝียาย นาพรอمن กันในวันนี้

วันนี้ก็เป็นวันศดิ ทำนเครยฐ์สูไหอยู่ จะเอาแก้วขามเกยເອາເນຍມາฝาก เอาขันหมากน้ำให้ สารพันที่จะมีอภิเมกสองครี เช่นผีทั้งหลายอย่างเคียงเคียงฉันท์ บนฟันเข่นเพื่อ วันนี้จะเป็นที่ เป็นน้อง เป็นทองแผ่นเดียว อ่ายพิโธ โกรธเกร็ช ช่วยกันอุดถัมภ์ก้าช ขอให้ผู้เสียอยู่นานนาน กุ้มโพย คุ้มกัย คุ้มเสนียดจัญไร ถึงร้ายอย่าได้มี คุ้มให้สารพัน ช่วยให้บุกคลังค่า คุ้มค้านบุ่ง มุ่งฝ่า ข้าวทำซุงฉางกรอบครัวสองรา稻คำนาบาง คุ้มลูกคุ้มเต้า ครอบครัวสองราสิ่งร้ายอย่าได้มี ให้เจ้าสวัสดิ ทุกคนสอนเจ้าให้เพียงเท่านี้ คือว่าเจ็บกอง ลงหม่นด้วยกัน พังค่า จำ ทำ สำ ไป เพียง เท่านี้ พุทธัง กรรมสิทธิ ธันထั้มมาธิมัง สิทธิสังคัง ธัมมະสิทธิ ยาฯ วรรณใน สุข พะลัง

ผู้เก็บข้อมูล นายสุริร ประสานสมบัติ และคณะ นักศึกษาปริญญาโท แกรมวิชาภาษาไทย
ก.m./๔๐

การทำขวัญบำรุง อันกอวังทอง

ผู้ให้ข้อมูล นายประเทือง ศรีบุตรฯ อายุ ๘๗ ปี
บ้านเลขที่ ๑๕ หมู่ ๒ ต. ท่าหนึ่นราน อ. วังทอง จ. พิษณุโลก

เครื่องประดับพิธี

นายครุ๊ง ชั้น หรือ ๕ ชั้น ก็ได้ ไบต้ม ๑ ถูก กระบอกผูกข้อมือ เกี๊ยวน ๒ เส้น
ข้าวเปลือก ขาวสาร ตันกล้วย ตันอ้อย ไก่ต้ม ๑ ตัว ข้าวปืน

การทำพิธี

เริ่มด้วยตั้งโน้ม ๑ จช. บุชาพระ ชุมนุมเทวตา แล้วก็ทำขวัญค่องกันนั้นจึงให้ฝ่าย
หลังบ้านไปฝ่ายชายด้วยมือซ้าย ผู้ชายบ้านไปฝ่ายหญิงด้วยมือขวา

เนื้อหาในบททำขวัญ

ศรี ศรี สิทธิ พระพรบวรวิเศษ อดิเรกเตorch ชัยตุ พะวงศ์ ชัยมังคลัง ตะโลมัง ฉุ
ขัง พลัง อะวะริวะ โภ ชั้นกานงคล วันนี้เน็นวันดี วันดี อมุตตะโชค โศกในนี้เน็นโศกในนี้
จันทน์ ขันใบนี้ แม่นขันไม้แก้ว บุนนางเปนแบงแม่นแล้ว จึงໄได้แต่งพาขวัญอยุสลอจะล้าย มีทั้ง
ฝ่ายผูกแขนแหวนใส่ก้อนปีตรน้อย สร้อยสัจวาล อาหารหลายเหลือมาก สัพพะ พร้อมสูอันกั้งพลุ
พันและหมายจีบ ฝ่ายวางจีบมาลาหอน ช่วงเส้าเหล้า ก้อมແກ້ໄສส่าพาขวัญชวนกันนามว่นนายศรี

เด้าเข้าตื้นกสิวยนายศรี มีทั้งไงบ่นว่ายังดีเกลี้ยง บัวพะรอยด์ได์ กศพลดญาณ มาแต่เมืองฟ้า กวัค แก่วงหน้าหักชื่อ บุนศรี บุนพัน สมศรีสันงาม สะนาส ทำนจึงมีพระราชอาชญา ปลงสิทธิชัย พระบวร แสนวิเศษอดิเรก เดโช ชัยศุภนัจ ชัยมังคลังดังนี้เป็นเค้าประภูเข้าเป็นสันฤทธิ์ ชัย ใจ ก ประกอบโดยเป็นมิ่งเมี่ยงวัญ ตามสมควรในราษฎร์ ไว้ ขัน คงคงไม่ขึ้นเพียงตา ขันasma อุงตา เจ้าโกรดโผล เข้าไว้เงินขา อุกสาวกอุกสาวกกลาง และอุกสาวหัว้า พื้นคาดค่ามานบ่อ ยากแก่นดีหลี บุนแปงคีพ่อแม่ ทั้งเพ่าแก่แลดายา ฝันชาชามปีใหม่ ป้าสำร้าง เดือนสาม ผุ่ง บ่าวดามมาไอมนางงามค่ากรัง บ่ให้สำร้างเป็นส่อง ขอเป็นคงอักษิ่ง อุกแก้วกิ่งยังประสงค์สูง วงศตาชาต บ่องปูเข้าสู่แล้วตอกแต่งบุนแปงแพงคำชัก อุกแก้ว บุนแต่งแล้วจึงยอมมาที่ห้องรัมพาน อน ห่วงเข้าเจ้าเหลือหลาย ทั้งดายาพ่อแม่ เพ่าแก่พร้อมสาวบ่าวดามงาม มาตรฐาน มาตรฐานวัญ เป็นของ อาจอยู่เลี้ยน มาช่วยขอพำนัชญานึ่งชัยและเจ้าอยู่เลี้ยนเวียนชัยและวี่น้ำา นั้นแม่น ชาดใจจะกหเหลา ผุ่งผู้เฒ่าบ่ังทิบบัน บัดนี้ ข้อจักเชิญอาชวัญผัวใจบ่ังทิบบันมาอยู่เชิญในคิง ข้อข จักเชิญอาชวัญนางงามให้เข้ามาเที่ยนคุ่ ทั้งชวัญเจ้าผู้เป็นพัว มากชวัญบุย ให้เข้ามาใช้ชุมชวัญคุ่ แก้วน้ำาชอดแล้วหัดคงบุนทุ่มนบานเจ็บบุน เจ็บแม่นคงก็คดเจ้า

มีนีแม่นมือดี วันนีแม่นมือเจ้าผู้เจ้าเกิดเป็นสาวกิ่ว่าแม่นมือนีวันนี ข้อยกหัวใจเด่น เชื่อน กิ่วามันมือนีวันนี นองหลับได้ใจเด่นบ่ม นองคืนให้ได้เงินแทนกิ่มแม่นมือนีวันนี แบบ ท้าวกำยเบนนากก์แม่นมือนีวันนี สามวันให้เจ้าใจแก้วนงคล นาถ้าเจ้าแม่อห้ามอให้เพ่นได้เสือค้า นาหาเจ้าหนอ ให้เจนท้าวกำยเบนนาก สุขสนายพร้าพร้อม ให้อ่อนนีชั้ตั้งค้อหงษ์เจ้าเป็นเบษ ให้เจ้าทำใจกิ่ว อย่าได้อ้างว่างสรรพสิ่งอันใด ให้มีใจใต้ศรอนางแก่นไก่ เจ้าเป็นอุกได้ ให้เจ้ารอก แม่พัว อย่าได้เข้าหนอ ๆ ชวัญผัวเชิญ เข้ามุตตุ นักประชญ หังธรรมเดิงเดือนคันอห้าไปเพี้ยว ค่านุนก้า เดือนหังค่าบ้านแม่นเรื่อนชา ชาบกหาดค่าปีบานลุมหลังกลอนนั้นแม่น เรื่อนพ่อเกย ชาบ ค้อหลังสูงแม่นเรื่อนอุ่นบ่มเรื่อนปีหหลังหน้ากิ่ว ดังไส้เห็นนางลายลุงกลอน ชุปนาค พื้นชาบ มุกกระเบื้องดีลายลุงกลอนบุนบาก เป็นพื้นชาบมุกกระดีนขอให้เย็นหลังสูงพร้อมพาย ไส่บ้ำสาด บุนหิงอชาในบ ให้เรื่อนไอยน้ำบ่มแก้วหลังนั้นบ่อให้อุกแสร์ว อุกทั้งสองให้เจ้ามาบุนแปงกิน ตามอยู่นี่เจ้าใจหักคนน้ำบืนอิ่งทีชระฆา ให้กินเนือให้เจ้ากินเรื่อนชา ได้กินปลาได้เจ้าส่างเรื่อนย่า หันเจ้าบุกกว้างชุ่ล้ำมีอุกชาให้ได้ศูประเสริฐ ให้เจ้าได้แก้วเกิดช่วนอุทร ให้เจ้าได้คำสอนพ่อเมย ด้ายใจแห่กิ่ว พี่น้อจวงคานาเบื้องชัยอย่าได้หลือกบิ่งชา คานบี้องหวานเจ้าอย่าแลดูซุ้ม เดียวาม แลงให้เจ้าหากาพาบ้า เดียวามแซ่ให้เจ้าหากาพางาน อย่าได้หลับหลายคืนชาบผิดอิด ให้ไว้เจ้าจีบมาก ไว้ประสงค์แต่งพางาน เจ้ามีผัวให้ลืมใจเก่าเหล้าให้น้อยให้เจ้าชายไฟร์เหล้าให้ใหญ่ ให้เจ้าชาย

ឱ្យមិនីធម្មកុម្ភទៅជានានា ហុង អនកតាត់ និងខ្សោយពរបៀនការបន្ទូលទំនួល ដោយ
ការកិច្ចការណ៍ ដែលមិនមែនជាបាន សម្រាប់គ្មាន នៅក្នុងបន្ទាន់ ដើម្បីបានបន្ទូលទំនួល
ដែលបានកិច្ចការណ៍ ដែលមិនមែនជាបាន សម្រាប់គ្មាន នៅក្នុងបន្ទាន់ ដើម្បីបានបន្ទូលទំនួល

ผู้เก็บข้อมูล น.ส. ฐิตินา แย้มใจ นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ก.บ. / ๔๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏปิบูลสงคราม

Pibulsongkram Rajabhat University

การทำวัญบ่าว-สาว อันเกอวัดโนบสต์ สำนวนที่ ๑

ผู้ให้ข้อมูล นายสงวน ทองเล็ก อายุ ๓๙ ปี บ้านเลขที่ ๑๘๕ หมู่ ๑
ต. วัดโนบสต์ อ. วัดโนบสต์ จ. พิษณุโลก

เครื่องมีระกับพิธี

๑. นายศรีปากชานซ้าชชว
๒. เหล้าสองขาว
๓. ห่อหนอก ๒๐

การทำพิธี

ในพิธีทำวัญบ่าวสาวนั้นหมจะต้องจัดอาหารที่มากับขันหมากทำพิธี จัดทำนายศรีปากชานซ้าชชว เหล้าสองขาว ห่อหนอกสองห่อ ของที่นำมาทำวัญนั้นจะต้องมาให้เป็นคู่จึงจะถูกต้อง จะเป็นกือย่างก็ได้ไม่จำากัด ยิ่งแบ่งเอามาให้ครบก็ยิ่งดี เพราะการทำวัญนี้ ก็เป็นการเช่นไนเวศ ปู ปลา ไข่ ไปในตัวด้วย เมื่อจัดแหงข้าวของเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทั้งคู่บ่าวสาวมานั่งคู่กันตรงหน้า หมอ ซึ่งมีนายศรีปากชาน และของทั้งหลายทางอุ้ย ให้บ่าวสาวทั้งสองคนนั่งพนมมือพิงทำวัญต่อไป หมอนำน้ำชาพระศุ檀ครับ แล้วดัง นใน ๓ จบ

เนื้อหาในบททำขวัญ

ศรี ศรี วันนี้วันดี เป็นราศีศุภฤกษ์ มงคลข้าพเจ้าจะขออวยปีนี้ ประดิษฐานขึ้นทันใจขอ
อ่านวายพระยอกรชื่นให้ว่า ท่านพ่อแม่ เผ่าแก่สูงใหญ่ ญาติค่า ฝูงตี ไม่ว่าศักดิ์หรือเชื้อชาติ ผู้เรือนแม่พ่อ
ผู้หอปููกใหม่บ่อเชิญลงมา ให้พร้อมกันในวันนี้

วันนี้เป็นวันดีท่านเศรษฐีและผู้ใหญ่ท่านจะอาเจาเข้ามานอก ท่านจะอาเจาเข้ามาหาก
อาบ้านมากเข้ามาให้ จังజัจแจงแต่งไว้ ส้มสูกสูกไม้ ขนมหาภกงกวงเกวียนชนมผิงฟอยทองล้วนแต่
ของจันทน์เนียน จันอับงาเจียนผลไม้นานา ส้มซ่าส้มยำ ส้มทับพลัมจีน สูกอินทร์ล้ม ขนน้ำมันสูก
โหน กล้วยไบ่กี้ล้วนน้ำ มะพร้าวอ่อน อ้อยล่า เหล้า เปี๊ค หมูหัน ห่อหมก ห่อคุ้ม สารพันที่จะมี
อภิเษกสองครีเช่นพิทักษ์หลาย พิภูตพิพาราย แม่ชีอรักษา ที่ได้เลี้งดู พิปุลพิช่า พิศาพิชา ตามประดา
พื้นดอง มีเกี่ยวพิคง หึงสองพร้อมกัน อย่าขึ้นเคียดเคียดฉันท์ บนพื้นบ่อบี่ช่า จะมาเป็นพื้นดอง
จะมาเป็นทองแผ่นเคียว อย่าฉุนพิໂຮໂກຣເກຣີຍ້າ ช่วยຊູປົມກັ່ງຫຼຸງ ພັນເມີຍທັງຄູໄຫ້ຍຸ່ສະບາຍ ขอ
เชิญสมเด็จศรีที่เข้ามา คุ้มครองรักษา คุ้มทั้งไทยภัย คุ้มเส้นนิชชัยໄວ สรงร้ายอย่ามี คุ้มให้สุวรรณ
อย่าໃห้หนูກัดหลังคา คุ้มทั้งผ้าນุ่งมุ้งฟ้า ข้าวบัวสูงๆ ครอบครัวมองเรา ໂຮຄາມนานา คุ้มสูกคุ้ม
เด้า คุ้มบนมาตราชา ญาติพิສางช่วยคุ้มครองบี้บัน กุณประคบคนรกรากษาชรรน อย่าให้มา
เกิดในครรภ์ ขอเชิญเทวคุณพิถึงมาทางบันสรรภ์ เพื่อจะเป็นสุกเด้า เมื่อเข้าจะมีครรภ์

ข้าขอรำพัน ทั้งชั่วทั้งด่า ขือทั้งหลังคา รอผลเปือกໄດ້ ประดุหน้าด่าง เสาห้องสถากลาง
ผีสาวนางไม้ ที่ได้ปููกเรือน สองเข้าทั้งคู่ ขอให้ชุมชนฯ คุ้มทั้งไทยภัย คุ้มเส้นนิชชัยໄວ สรົງ
ร้าเชอຍ້າໄດ້ນີ້ สวัสดิศรีเมืองคล เกิดมักษิเกิดผล แก่คนทั้งสอง สูกขึ้นมาพังหัด หินหนักหักทอง เครื่อง
สินสมรสยกขึ้นนาหมุด ตั้งไว้ในห้อง ผู้นี้ชุดหน้าดอกคำ หวังกระจกคันล่อง ໂດແປงน้ำมัน ชຶກູ່ປູ່
นอน ฟูกหนอนม่านกัน เตียงห้องอพจันทร์ กระໂຄน ขัน เรียนหมาย ນິດພັບດລັນนา ພານหมาย
ของพຸດ ເຄືອງຄົມຄຣືອຈູ້ ขันນໍາຂອກລອຍ ເຄືອງໃຈ້ນີ້ສອຍ ສາວນ້ອຍຫາໄວ ເນື່ອຈະອອກເກືອນໄປ
ເຈົ້າຈະໄດ້ກຽງກຳນັ້ນ ພອຍພອນຄອຍຜັນ ປຣນິນິຕິຜົວຕົນ ໃຫ້ເກີດສັວສົມົມຄລ ແກ່ຄົນທຸກວັນ ອີກໄມ້ສີພິນ
ຂັນນໍ້ານໍ້ານປ່າກ ຖຸພຸດຸ້ານາກ ດລັບນາກີ່ເພື່ອ อย่างดັ່ງນີ້ເອກັນພັວ อย่าทำชົ້ງສູງໃຫຍ່ ເຮັດສອນເຈົ້າໄວ
ຈະຮັງຈົຈໍາ ຢາມຄໍາອ່ານ່າທີ່ຂວາເຕີ อย่าໄລດັບແກດັງແຫຼ້ອນກາຮ່າກາຮ່າເວັນ ຄອຍດັກເຕືອນຄໍາໄດ້ ຖຸສົ່ງ
ທັງລົ້ນ ເມື່ອຜົວກິນຄອບຫຼຸດ ຂັດແຈງແຕ່ໄວ້ຫາ ດັນຜັກປາຍ່າງໄຟ ແກ່ງປາໄຫລະໄສ່ຜັກ ພົມໃຫ້ມາກໃນ
ສູດ อย້າຊູ້ທ່າຫຸ່ານົມຈິດ ເມື່ອຜົວພິດວ່າມີລັບຫລັງຄົງຈົກຍ່ວ່າ ຈົງພິງຄໍາທີ່ສັ່ງສອນ ຈະໄຫ້ຫົກສອນເຈົ້າ
ໄປ ເກື່ອງທັງສອງຂັ້ງ ມາກພລາດຫລັ້ງ ຖຸກເຫຍໃໝ່ ຕໍາໄນຣັບທ່ານກ່າວວ່າ ອູ້ອັນຍາຕີແມ່ຜົວ

ถูกสะไภ้ อข่าเคร่งเครีชคดีคันท์ ทั้งสองครองกัน ให้เป็นฉันผัวเมีย อข่าเริชกมีช่วยว้อ มันไนดีแก่ ตัว ฝ่ายว่าเมียก็กลัว ฝ่ายว่าผัวก็เกรง อข่านีนึงชืนอึง อข่าเข้มแหงใจกัน อข่าพุดกระแทกແಡกดัน หุนหันด่าหอ อข่าให้ร้อนถึงพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย อดสูครัวย หลุงชาเยี้ยยะ ผัวคิดเมียพลัง อด ยอมกันนั่ง ยับซึ้งพอเหมาะผัวก็พูดแต่หวาน ๆ เมียก็งานแต่หวาน ๆ อข่าโน้โหนปากเปราะ ทำน้ำใจ เสาระ มันไนเหนาซอนกอก จงอย่าทำเข้องขัด ปรานนิบติผัวคน เมื่อเจ้าจะเข้านอน ใจไหวพระ สาวคนนี้ จือศิล & เป็นคัน สาสวัสดิ์นัย เมื่อยานราตรี เข้าที่กรานเท้าผัว เป็นครารีแก่ตัว ไม่มีชัว สักเวลา ฝ่ายผัวก็อย่าช้าลูกขันมาให้พารเมีย ทั้งกราท์อินก็จะได้ เพิ่มไหลพูนมา ลิงจะได้บุตร บุตรา ก็คงจะมาสืบสาย จะมีลูกหลุงลูกชาย ก็ไม่ชัวสักคน มาจากบันทึก เทเวตนินต์ จุด ปฏิสนธินที่ชัวไม่มี สอนเจ้าเท่านี้ ติกว่าเงินทองจะหมั่นทรีกครอง พึงค้าจ้าไว้ สมบัติของเจ้า อย่าให้รู้ขาด ให้ในลมหายใจ เหมือนคงคำม่อหาราย อข่ารู้สึ่นรู้สุค จึงจะนิบุตรก็มีสุขที่สืบสาย มีลูกหลุงก็เดี๋ยงง่าย มีลูกชายก็เดี๋ยงคง ขอให้อาญืนยังทั้งสองครองกัน ระวังไปตกใจภัย อันตราย ไม่มี ให้เป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี ให้มีเรื่องนี้เลี่ยมทอง มีข้าหอยูงเห็ดหอย霍 มีข้าขายเนื่องนอง ศกุนควรบ้านช่อง วัวควายช้างม้า เรือแพนava จอดอยตีตีนหัวสินค้ามากครั้น ให้มีเงินนับแสน ให้มีทองนับล้าน โตกาฬเรียนขัน สารพันใช้สอย มีม่านกานตรเรือ ฟ้าส่วนบ้านน้อย เงินทองเบี้ยร้อย ให้สอยครามครั้น ให้ดันกัลปพฤกษ์ งอกฟันหัวน้อย ตรงหน้าบัญชารห้าม่อนแพะหารรอม จะนีก ของสิ่งนั้น ให้สมความปรารถนา ให้มีโรงเรืองม้า มีจ้างข้าวจางเกลือ คลังเสือผ้า ให้มีคลังเงิน ตรา ส่วยสาอกร เดชะทาระทรัพย์กันเข้าห้องสอง รักกันแน่แท้ ไม่มีปราวนแบบ จนแก่กันแล้ว ถือ ไม่เก้ายอดทอง เป็นคู่ครองกันถือตะบันยอดเพชร อายรวมแล้วฯ อยู่กันร้อยปี ขอเศษพระ ไตรรัตน์ ลงกำปั้กความทุกข์ อญຸคືກິນດີມีเงินทองโขคลາອุทั้งกอง บางต้องประสงค์ หลักฐานมั่นคง ทั้งสองคนอาญัวรณะใน สุขบั้ง พะลัง

พุทธัจกรรมสีทิช ธันมังกรรมสีทิช สังฆมังกรรมสีทิช สีทิชกิจจัง สีทิชกิมมัง สีทิชกิริ ยัง គະดาคະໄຕ สีทิชกิเตizi ชັບໄຫຼືຈົດ ປ່ຽນັງສຸຂບັງ ສັພພະຖຸກຫານຸເວນະ ສັພພະທັນມານຸກາວະນະ ສັພພະສັງມານຸກາວະນະ ສັຄທາໄສຄົດ ກະວັນສູເຕ

การทำวัญบ่าว-สาว ตามกอวัตโนมส์ สำนวนที่ ๒

ผู้ให้ข้อมูล นายสะอาท ไนคริจิ อายุ ๖๗ ปี

บ้านเลขที่ ๑๓ หมู่ ๑ ต. ห้อแท้ อ. วัดโบสถ์ จ. พิษณุโลก

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำวัญแต่งงาน ได้แก่

- ขนน้ำต่าง ๆ ดันกลัวย ดันอ้อย ถูปเทียน ไก่ต้ม หมูต้ม กลัวบิน ๒ หัว มะพร้าว ๒ ใบ ที่นอน ตินสมรส บันน้ำมนต์ และนายศรี

การเบิกบังหนอกของบ่าว - สาว (การทำวัญแต่งงาน)

ศรี ศรี ฤทธิเดชัยเจ ข้าพเจ้าจะขออภัยแด่ท่านทั้งหลาย ที่รบกวนชัยเม ห้างใหญ่ ขายหัวหน้าที่วาน ได้มากเป็นนิ่งงคล ขอท่านจะนาตามถึงความดีด้วยหรือเจ้าสาวเป็นนุ่มคลื่นไม่นำดึง แต่ใบราษฎร์ด้วยเจ้าของงานเขามีความสงสัยอยู่หน้าหมาจะตราไว้ให้ท่าน สำเริงเจ็คชั้นฉะพอด้วย ฤกษ์ เมื่อตាតันบ่ายได้ปลูกด้วยเป็นเงินทอง เดชะบุญของเจ้าทั้งสองเป็นหนักหนาแค่เก็บดอกไม้ หนอนร่วงกันมาเก็บดอกอัญชันหนอนบุญมา ปั้นทุนชาติ บัวขาวสะอาดคงกลันนี เจ้าได้เคียงกันมาล่วง แค่พระอัยยะในศรี เดชะบุญของเจ้าทั้งสองเป็นหนักหนาทุนสินสอดที่มีมาหนอยสินคู่สิงก์จะเป็นที่ ดึ้งพึ่งกับบิดาและพระนามรุ่งเรืองที่ก้าวหน่อ พื้นอ่องก์จะช่วยกันประคับประคาย มากก็ทั้งนี้ นาง หั้งสีอุ้มขันหุ่มถือ นางสุจิตร นางสุชาดา นางสุนันษา นางสุธรรมรา นางหั้งสีก็เป็นยอด พระ มหาศรีของพระอินทร์ที่เป็นใหญ่ในขันหมากมา ข้าพเจ้าจะกล่าวให้ฟังจะดังใจฟัง มีมาในปฐมสม ไก่ โปรดคล้าไว้ไว้ในจันทิว อะมังคล สัมพงคล สัมยุยะผล ขอเชิญท่านสัปปุรุษลงเจ้าใจเดิม มานา เชิญทำเนิดดังแต่พระเจ้ากรุงศรีอยุธยา ท้องกษัตริย์ที่ทรงกิ่งก้านกี่ในคราวละ ครั้งนั้นทั้งเทพศาสดาที่ลงมาช่วยขันหมาก ที่ข้าพเจ้าจะกล่าวมาเด็โดยย่อขอให้ท่านกำหนดจุดจำไว้ไว้ให้ ตามกระแส วาระสาระวาระ ล่องเจ้าลงอยู่ดีกินดีโดยรับประทานตามกาลเวลาเดิม

เนื้อหาในบททำวัญ

ศรี ศรี วันนี้ก็เป็นวันดี เป็นราศรีศุภมงคล ข้าพเจ้าจะขอประดิษฐานขึ้นทันใดขอ อ่านวายพร ขอกราบขอให้ท่านพ่อแม่ ท่านเพื่อนแกล้วสู่ใหญ่ ญาติการสูงศรี ไม่ว่าศรีดีเจริญใจ ผู้เรือน แม่พ่อ ผู้หอบลูกใหม่ ขอเชิญลงมาให้พรรอมกันในวันนี้ วันนี้ก็เป็นวันดี ท่านเครียรูสู่ใหญ่ ท่าน จะเอามากกว่าเข้ามานอก จะเอามากเข้ามาฝ่า จะเอามากเข้ามาให้ได้จัดแจงแต่งไว้ ห้องสัมสูกสูกไม้ ขันหมากของเกวียน ขันผิงฟอยทอง ส่วนแต่ของจำเนียร จันอันงเจียน ผลไม้นานาสืบซ่าสืบ

ย่า สัมภับพลับจิน อุกอินทผลัม บันดัมลูกใหญ่ กลัวว่าไข่กลัวน้ำมะพร้าวอ่อนอ้อยล่าเหล้า
เข้ม หมูหัน ห่อหมกหมมัน สารพันที่จะมี อกไก่ส่องศรี เส้นผึ้ง ทังหลา ผีกุต ผีพรา แม่
ชือรักษา ที่ได้เลี้ยงได้ดู ทังผึ้ง ผีชา ผีตา ตามประดาพื้นอัง ผีเกี๊ยว ผีคง ทังสอง
พร้อมกันอย่างเจ็บเคียดเดือดฉันท์บนฟัน เบ่นเข้าจะนาเป็นพื้นอังจะมาเป็นทองแพ่นเดียวอย่าพิโรม
โกรธเกรี้ยว ช่วยอุปกรณ์ค้า ผัวเมียทั้งคู่ให้เจ้าอยู่สบาย เชิญเดี๊ยเข้ามา คุ้มครองรักษา คุ้มໄພ
คุ้มกั๊ย คุ้มเสนี่ยดชัญไร ขออย่าให้มีนา คุ้มให้มีนา คุ้มให้สารพัด ออย่าให้หนูกัดหลังคา คุ้มผ้าบุ้ง
ผ้าม่าน พร้อมฝ่าดึงฉาง ครอบครอบสองรา โรคนานาง คุ้มลูกคุ้มเต้าทั้งแพ่คานฉาง ญาติกา
ผีสาร คุ้มครองป้องกัน ลูกประเพณรกรกระษากอธรรม อย่าให้มีกิดในครรภ์ ขอเชิญเทวคा
จุดลงมาจากสวนรัก เพื่อจะเป็นลูกค้าเมื่อเจ้าจะมีครรภ์

ข้าพเจ้าจะขอรำพัน ทั้งจั้วทั้งฝ่า ขือดังหลังคา รอๆape อกไก่ มีประดูหน้าค้าง เสาห้อง
เสาคลาง ผีสารนางไม่ที่ได้ปลูกเรือนอยู่สองเจ้าทั้งคู่ขอให้ออยู่สบาย คุ้มให้คุ้มกั๊ย คุ้มทั้งเสนี่ยด
ชัญไร สิงร้ายอย่าได้มี ขอให้สวัสดิ์คิมคลเป็นแคร์รูมหนาหรูชู ให้มีเครื่องเลิบมทอง ข้าบผูิงเหลือ
หลาย ข้าหากเนื่องนองพิศควรบ้านชุ่งวัวควาย ข้างม้า เกือบเป็นวัว งดอยู่เป็นท่าสินค้า ถ้าให้เจ้า
มีเงินให้เจ้ามีเงินนับแสนให้เจ้ามีเหวนนับพัน ใจกลางเมืองขันสารพันใช้สอย บุ้งม่านชั่งกานมิไรดี
ไม่น้อย เงินทองเดือนละอยใช้สอยครบครันขอให้คืนก็ลับฤกษ์งอกขันบนหัวอนตรงหน้าบ้าน
thon ผ้าผ่อนแพรพรรณ เจ้าจะมีก้าวไปขอให้ได้ย่างนั้น ให้สมความมุ่งมาดปราบตนาให้มีโรงช้าง
โรงม้าให้จ้างข้าวกลางกลือใหม่ที่มีถือผ้าส่วนอาการเดชาสมสับให้ให้คืนเจ้าทั้งสองรา กิมสัน្តุกคุณ
จะมีบตรกับบริสุทธิ์หนังสินสายจะมีลูกหญูนกีเรียงรายจะมีสุกชากกีเรียงคงให้ขออาชีวินของทั้งสอง
กรองกันไปกิมที่ทั้นเมื่อผัวจะกินกีให้คุ้มแข็งหุงข้าวเต้มแอ่วิว่า ด้มผักหนองปลาบ่าย่างไฟแกง
อะไรออย่าใส่ผักให้มากนักไม่สู้ดี อย่าจูจูทำหนอหุงหนวดต่อผัว ผิดอย่าว่าบันลับหลังคนหนนค่อยว่า
พึงคำสอนไว้ถึงจะไปเก็บกองหังสองข้าง ถ้าผิดทั้งลูกเชยใหม่ใบราษท่านให้ว่าดูอื้ชณาแม่ผัวกับ
ลูกสาว ให้อย่าเคียดหรือเดียดลันก์ ทั้งสองกรองกันให้เป็นจันผัวฉบันเมีย อย่าเรียกเมียว่าอี มันไม่ดี
แก่ตัว ฝ่าบัวเมียกีกสัว ดำเนินผัวก์เกรงออย่าขึ้นเมืองขึ้นกูอง อย่าบ่มเหงใจกัน อย่าพุคกระแทกడอก
คัน บุนหันค่ากอด อย่าให้ร้อนดึงแม่พ่อปูย่าตาลาย อดสุคุร้าย หลอยังชาบเยี้ยยยะ ผัวผิดเมียพลัง
อดคงกันนั่ง ขับชั้งจงหมาย ผัวกีพุดแต่หวานเมียกีขานแต่เพรา อย่าโนโหนากปากประะ
อย่างบาน้ำใจเสาะบันไม่เหมะซ่อนกอก เจ้าออย่าทำขึ้นขัค จงปรนนิบติผัวตนเมื่อเจ้าจะนอน ให้ว
พระสัวคุมนต์ ถือศีลห้าเป็นตัน สวัสดิ์มีชัย เมื่อค่าราตรี เข้าที่กรามแท้ผัวเป็นการดีแก่ตัวไม่มี
ชัวสักวอฝ่ายข้างผัวก็อย่าช้า จงร่วงนาให้พรเมีย ทั้งกรพย์อินก็จะได้ เพิ่มไหอพูนนา ถึงจะนี
บุตรบุตรก็คงจะนาสืบสาย จะมีลูกหญูนลูกชายกีไม่ชัวสักคน นาແຕบันฟ้า เทวคานิมนต์จุดปฏิ

สนใจ คณที่ชี้ว่าไม่มี สอนเจ้าเท่านี้ ดีกว่าเงินทอง จงมั่นทึ้งสอง พึงคำจาไว้ สมบัติของเจ้าอย่า
ให้รู้ชาติหาขหนอให้ไหลงนาเงานา

พุทธ์ กนุมสิทธิ์ ธรรม สุนทร กนุมสิทธิ์ อายุ วันไข สุข พลิต

ผู้เก็บข้อมูล

นายพิพิช นาครกกล นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ค.บ. / ๓๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล侈ograrn
Pibulsongkram Rajabhat University

บทที่ ๕

ประเพณีทำขวัญข้าว ทำขวัญนา และทำขวัญอื่น ๆ

ที่มาของการทำขวัญข้าว

ประเทศไทยจังหวัดพิษณุโลกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม ภาคที่เกี่ยวครก ถือคันໄใด ไอน้ำดีข้าว การทำข้าวและการนวดข้าวโดยใช้แรงคน เป็นภาพที่หาดูได้ยากในยุคปัจจุบันนี้ ไม่ว่าจะเป็นในเมืองหรือชนบท ทั้งนี้เพราะความเจริญทางด้านเทคโนโลยี เข้าไปแทนที่ เกษตรกรใช้รถไถนา ใช้เครื่องเก็บข้าว เครื่องนวดข้าว ซึ่งอำนวยความสะดวกและย่นระยะเวลาในการทำงานมา ชีวิตชาวนาในปัจจุบันจึงแตกต่างจากอดีตโดยสิ้นเชิง

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการทำนาในยุคปัจจุบันจะสะดวกครัวเรือน แต่ชาวนาในอดีตที่ยังอ่อนกวัยไม่ละทิ้งประเพณีดั้งเดิมที่ทำขึ้นเพื่อแสดงความกตัญญูต่อ “ข้าว” ซึ่งเป็นพืชที่เลี้ยงชีวิตของคนไทยทั้งประเทศ สมัยโบราณการทำกว่าจะได้ข้าวมาเลี้ยงชีวิต มีความล้ำากแสบ สาหัส ชาวนาจึงถูกบอกร่ายเรียกว่าเป็น “กระลูกสันหลังของชาติ” ทำน้ำโดยใช้ห้องสูบน้ำสู่ดิน ข้าวแต่ละเมล็ดแต่ละวงคือความหวังของชาวนาที่จะห้าให้พอกเพลินตาอีกปากได้ ดังนั้นมีอยู่กลุ่ม ผู้คน ที่อนทำนา ขณะที่ลงมือทำ เก็บเกี่ยวแล้วน้ำข้าวบ่บ่ยุงจาง แต่ละขันตอนชาวนาจะทำขวัญนา บ้าง ทำขวัญข้าวน้ำ แม้กระทั่งทำขวัญคราบ ซึ่งเป็นสักวัสดุที่ชาวนาได้อาศัยแรงงานระหว่างทำงานให้ผลผลิตออกมากลางชีวิตคนไทยทุกวันนี้

คำนำต้นหน้า

มีคำนำนเล่าขานเกี่ยวกับเหตุการประจําข้าว บันทึกไว้ในสมุดข้อยเป็นภาษาถิ่นอีสาน (๒๔๗๙ : ๒๕-๓๐) ดังนี้

“ข้าวเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หากเจ้าส่งให้ลงมาเกิด เมื่อครั้งก่อนโน้นได้มีไก่ตัวหนึ่งชื่อว่า “สุวรรณรังครี” ได้สร้างบัญชารมีของคนไว้มากนาก ชาติต่อมาจึงได้มาก็เป็นพระยาอุปัชชี มีความสุขสมบูรณ์ทุกอย่างและได้ประกอบคุณงามความดีไว้มากจึงได้มีเม็ดข้าวแก้ว (ข้าววิเศษ) มาเกิดในสวน “อาสนอุทชาน” ของเขาอย่างมากนาก เม็ดข้าวที่เกิดขึ้นนานี้เองมีขนาดใหญ่มากโดยถึง ๑ กก. น้ำ (เป็นการหัวค่าน้ำคิดของสิ่งของในสมัยโบราณอย่างหนึ่งโดยการใช้มือ ความยาวระหว่างนิ้วหัวแม่ นิ้วก้นนิ้วกลาง เรียกว่าความยาว ๑ กก.นือ) และให้หัวก้นนงพื้นมาเกิดเพื่อกินข้าวเหล่านี้ ส่วนข้าวที่เหลือก็ปล่อยทิ้งเริ่มรา苍ตามทุ่งนาเต็มไปหมด พวงขาวไว้ชานา ก็ได้เก็บเกี่ยวเหล่านี้ไปกินเป็นอาหาร

ในสมัย คาดานาของพระสมณโภคเกิดขึ้นนั้น ได้มีมีคหัวเกิดขึ้นนี้ขึ้นมาต่อถึง ๕ คำ นือ ได้มีการเก็บเกี่ยวข้าวเหล่านี้เพื่อนำไปใช้หนี้เทพเจ้าบนสวรรค์ก่อนแล้วจึงนำส่วนที่เหลือมาเก็บไว้เพื่อใช้กินต่อไป ต่อมามีหมูยิงหม้ายแก่กันหนึ่งได้ปลูกซุ้มข้าวแต่ซังไม่ทันเสร็จ เมื่อข้าวเก็บเกิดความสงสารจึงได้มากินในทุ่งนา magma สามารถเก็บเกี่ยวได้จนซุ้มไม่มีที่จะเก็บ แต่เนื่องจากข้าวสนับลงก่อนมีขนาโภคมาเกลากะบกศักดิ์ศรีของหุ่นกินภาษาหลังจากนั้นได้มีหมูยิงหม้ายอิกกันหนึ่งได้ใช้มีทุบตีเม็ดข้านั้น จึงทำให้พบข้าวโภคพักหนีไปอยู่ตามป่า ถ้าหัวหนอนคล่อง มีง่าย ๆ หนอด ไม่มีข้าวเหลืออยู่อีกเลยพวกปลาจึงได้เรียกชื่อข้าวว่า “นางสก” ส่วนข้าวได้เรียกชื่อปลาว่า “นางคอก” ข้าวที่หนีไปนี้ยังมีความเกลือดซังแม่หม้ายผู้นี้อยู่ตลอดเวลา จึงทำให้ผู้คนเกิดคหัวตามมาเป็นเวลานานถึง ๑ แสนปี

ต่อมามีลูกพระธัญญ์หนึ่งเป็นคนดีมีความรู้ ได้ออกไปหาปลาในหัวข้อ “ปลาเข็งคำ” (ปลาหม่อที่ตัวเป็นทองคำ) ได้นำติดสวิงไม่สามารถจับห้องไม่ได้จึงได้แต่ร้องให้หน้าเพื่อนฝูงอยู่ตลอดเวลา บังเอิญ “ปลาเข็ง” (เป็นปลาชนิดหนึ่งที่รูปร่างคล้ายปลาช่อน แต่มีขนาดเล็กกว่า สำหรับมีดาย ปลาชนิดนี้เวลาโตเต็มที่มีขนาดกว่าก้นน้ำข้าวแม่หม้ายเป็นปลาที่ชอบอาศัยอยู่ตามหัวคล่อง การแอบกุจราดแต่จะไม่พบปลาชนิดนี้คุณห้องทุ่มหัวใจ) เกิดความสงสาร จึงได้ไปหาข้าว ๑ โภคแลกเอาตัวปลาเข็งคำไป คันนี้ลูกพระธัญญ์จึงได้นำเอาเมล็ดข้าวแก้วที่ได้มานั้นไปปลูกตามห้องไว้ห้องนา ทำให้คนในหมู่ข้าวกลันอีกรังหนึ่งตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา และนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นไปในแต่ละปีหวานเจี๊ยบได้มีการทำพืชเรียกว่าซุ้มข้าวเกิดขึ้น เพื่อให้ข้าวในงานอุบัติสุมนูรย์ และเพื่อไม่ให้ข้าวหนีไป จากหุ่งนาอีกด่อไป ในสมัยพระภ็คธรรมเจ้าในองค์ได้มีมีคหัวขนาดเล็กเท่าก้นขนาด ของข้าวที่มนุษย์กินอยู่ในปัจจุบันที่มีลักษณะคล้ายมากกับเกิดขึ้น ๕ เม็ดด้วยกัน ข้าวทั้ง ๕ เม็ดนี้จึงมีชื่อเรียกว่า แม่โพครี แม่โพสพ แม่นพลาเร แม่จันทร์เทวี และแม่ศรีสุค คำว่าเหตุนี้เวลาชาวนาเรียกข้าวญี่ปุ่นว่า “เข้าใจว่า “เทพธิดาประจำข้าว” หรือ “เจ้าแม่แห่งข้าว” คือพระแม่โพสพองค์เดียวเท่านั้น ซึ่งถ้าเป็นไปตามที่กล่าวมาแล้ว เทพธิดาประจำข้าวนางจะมีหงอนหนด ๕ องค์ ดังที่ได้อ่านมาไว้แล้วข้างต้น”

ชาวนาทุกท้องถิ่นในประเทศไทย มีประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาเกี่ยวกับข้าว คือการทำบวญข้าว หรือสุ่ขบวญข้าว ทำบวญนา ทำบวญความ ให้มีพิธีกรรม และดูเฆี่ยนหมายที่คล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยต้องการเก็บข้อมูลจากชาวบ้านซึ่งนับวันจะสูญหายไปตามกาลเวลา ข้อมูลเหล่านี้อาจจะเป็นประโยชน์ต่อคนรุ่นหลังต่อไป (การรวบรวมข้อมูลนี้จะเรียงลำดับตามตัวอักษรของแต่ละชื่อเกื้อในจังหวัดพิษณุโลก)

ในที่นี้จะนำเสนอข้อมูลการทำวัญช้าว ขวัญนและขวัญตราษไว้ในบทเดียวกัน โดยแยกเป็นประเภท เพื่อจะได้ภาพประเพณีทำขวัญช้าวซึ่งเจนี้ นางอ่าเภอผู้ให้ข้อมูลบอกเล่ารายละเอียดในการทำขวัญช้าวกับเครื่องใช้ประกอบพิธี ขั้นตอนการทำพิธี และเนื้อหาในบททำวัญ เป็นอย่างดี แต่นางอ่าเภอรายละเอียดบางส่วนขาดหายไป ดังปรากฏในคำบอกเล่าดังนี้

การทำวัญช้าว

การทำวัญช้าว ตามภูมิภาคทุ่ม

การทำวัญช้าวบ้านจาน

ผู้ให้ข้อมูล นายสาดี ศิริวงศ์ อายุ ๘๒ ปี

บ้านเลขที่ ๔๐ หมู่ ๕ ต.วัดดายน อ.บางกระเจ้า จ.พัทลุง

เครื่องประกอบพิธี

ไม้กานหวาน คอกไน้ชูปเทียน ด้วยสายสีญี่ปุ่น พื้นที่ด้านล่างมีวัสดุค่าว่า ๆ

การทำพิธี

พึ่งโน๓ ฉบับ คือจากนั้นก่อรากตัวสักเกเพ็งคามแล้วก่อรากตัวคำสูงวัญ หลังจากนั้นนำเข้าลงมาที่ลานนาวดลงมีอนวะ

เนื้อหาในบททำวัญ

เมื่อเอาเข้ามานั่นลานแล้วเสร็จ เวลาปลงจะฟ้าดหรือศินาตโรบราณนิยมสูงวัญเสียงก่อนหรือจะสูงวัญเราฟ้าด นาดเสร็จแล้วก็ได้แล้วแต่สะคลัว “เรียกกันว่าอาบุญญาตาน” คำสูงวัญมีดังนี้

โอกาสฯ จึงถูกอุดมคือบ้าก้าวไม่มีเดือนหนึ่งเดือนตกล้อห้องช้ำ ทุกค่าเช้าฝูงหมู่ชوانา จึงพากันแสร้งหาขวานเห็นใหม่คุมกล้า พร้าบ่นใหม่คงคนแบกเข้าคงฟันไม้เลยគดได้ใบหนีง ตัด กอกขาดสินน้ำลาย ตากเปรี้ยวอกซอแก่น ปูนเม่นแล้วจึงแบกมาถ้มไว้คหาได้ล่าง ฝูงช้างจึงมาดูมาปูนสู หัวง้อนหากไม่ใหญ่ไปเผนียงหนา แล้วจึงแบกไปนาไส้แซกมีทั้งนองก้อนง袍คาดคอควายค้างไว้ มีทั้งเพื่อออกไม้เลยลัวได้หลายวันแล้วจึงขึ้นถังเป็นถังหัวไช่หัวไช่หัวไส่นาคน พระบรมดกแต่ง เม็ดเข้า หมุนเป็นไปผู้เข้าห้องหลายจังหวันกันมาหลอกออก เออนดอกม้าก้าวล็อว์ป้าดในเสีย อานามาชุมนุนกันเป็นหยุ่นคุณลีนเหลือหลายแล้ว จึงหาบไปป้ายคำใส่คุณใส่พงให้เกิดเป็นหลายด้านหนันออกตามเวลา ตามภาษาไทยนอก เดือนสินออกเพียงเดือน เดือนสินอีดสินสองเดือนต่อเดือนแล้ว ช้าวในนาแลยกอกจะ ใหญ่ ลมพัดใบอยู่ซึ่งช่วงซึ่งๆ เค็กน้อยค่านกจิบและนกออก เก็บให้นกินของและกลาง หมู่กว้าง-

พานบ่อให้มา กินไก่ลีดหลวงได้หลายวัน ข้าวแก่พินในเหี้ยว ผุ้งข้าทึ้งหลวงจึงมาเกี่ยวคาเดิร์ดายปูน เอียงหอยเพื่องไปปูไว้เลี้ยวหลวงได้สามวัน คนหลวงมาสอนหานไปปูดชินล้าน พร้อมวันคึจึงเอาลงมา ฟ้าดใส่กุ้นถั่นถั่นท่อภูษา จึงเอาความมาหี้ยนย่า พอดีจึงมาฟ้าด ทวนหนานกวางคาหนานนีเสี๊ะ วันนีแม่น วันดี ผุ้งข้าทึ้งหลวงจึงมีใจบนขวางหาเครื่องปูนพูดและเมืองมาก ข้าว้นนามากบุสหลวง นิทั้งมาก อนันต์หลวงห่ออยอคลัวซ่อในเขียว คุณขอเชิญว้ออกรอกด นิทั้งไข่ห่ายปอดขัน-สลา นิทั้งปลา และข้าวต้มใส่ก้าวมีทั้งน้ำอ้อยข้อข้าวคุติดา อาจารย์หาเข็นตั้งของขันเป้าแหล่ วันนีเป็นวันดี พร้อมพรร่า วันค่ำวันคุณก่อร่วมแม่นมื่นวันนี พระยาวิธุรชั้นแทนพ่อคือร่วมแม่นมื่นวันนี ขวัญข้าวเจ้า นาโอมก่อร่วมแม่นมื่นวันนี ว่านาเยอขวัญข้าวอย ให้เจ้านามาไก่ผู้กุ้นและผู้กุ้น กุ้นข้าวแต่งไปโซ่กระวิ วาร มิทั้งอาสาลาย ปูอ่าดไว้ ผ้ากั้งอาสาลายไป ฝ้ายไซยังคง และน้ำเต้าคั้งเปา วัวรือซิงกัน ขัดเป็น ดันข่ายรัง ตาเหลวปื่องหน้าข้าว บ่เมามัวปักไว้ ปักให้ได้ ๕ แจลานบ่ให้หมายในวันนี

มื่นวันนีแม่นวันดี จึงไปเชิญเมธี และนักประดิษฐ์ ที่นั่นเจ้าสานคุณขวัญ นาเยอขวัญเอช ศัลชันนั้นข้าวจ้าว แก่พื้วนั้นข้าวคอกหอบสมพอจ้าวอ่อน อ่อนห้อชัย ๆ ข้าวอนนาน เม็คบุนตีน คีเคาะเบาะและข้างแข็ง ใบปูนนั้นเดินออกค่านั้นข้าวปี๊ ถัดเขื่นนั้นข้าวขาว ชวยานนั้นข้าว เสือคแซด แซคๆ ข้าวหมายอื่น ปูนก็ข้าวหมายถูก เม็คหมายข้าวหมายกอกอก ชือกอกบัวลอดคากเวียน งานเสืบวนเรือนข้าวหมายอ่อนเม็คแบบข้าวทึ้ก เม็คหมายข้าวหมายอ้อย เม็คน้อยข้าวเก็ตโพธิ์ เม็คโต ข้าว่างช้าง เม็คช้างข้างปี๊ เม็คแดงข้าวเข้าช่วงไหหยู่ล่าวข้าวหมายกือ เม็คเงือข้าวค้าน พร้าแก้ช้าข้าวทึ้น ไขส้มพนมข้าวหมายหน่วยชวงช่วยอ่ตช้าวหมายผ้าก้า ข้าวทึ้งหลวงผุ้งนี อย่าหลีกหลี หนนวินให้พากันนาสามมื่นวันนี นาเยอขวัญเอช ก็ยานเกราะขาดกระเด็นตกกือให้นา คันหลวงตกคานบ่า กันหันนกน้อยคานบินหนนีกือให้นา นกจินคานน้อยคานกอคานหนนี นกเปี๊ดและนกคันแค คานไปคิน เกิงปลายแกะปลายเป้ากือให้นาสามมื่นวันนี

ชวัญข้าวครออยู่ตุ่งปี๊ ชวัญข้าวจ้าวอยู่ทำน้ำและวังหลวง ชวัญข้าวอยู่ปักกลางแล ปี๊ จีให้มาสามมื่นวันนี ค่อยตีเชิญชวัญข้าวนาให้และเจนา ชวัญข้าวอยู่ปักด้านและสูญ ชวัญข้าว อยู่ปักด้านและออกจ้อนกือให้มาสามมื่นวันนี นาเยอขวัญเอชย่อมาด้อนสันเข้าสีตีเจ็บเหมือน ห้อนชี ไฟฟ้าดเจ้าแหล่พัดด้านแก้วช้อบสีว ป้ายเมืองช้าไปให้เจ็บไปหัวปี๊ไปหัวลงหา วีบีองขาวให้กุ้น ข้าวท่อภูษา บัคนีข้อบสีเชิญเอาชัยเต้าเม้า อยู่ขอนปี๊กหัววัน ข้อบสีเชิญเอาหัวนาคสู่อยู่เคนน้า ให้มาช่วยอสามมื่นวันนี นาเยอขวัญเอช ข้อบสีเชิญเอาขวัญข้าวนาโอมล้าน วัวควายวัดกินยอด ช้าง น้าดอคกินใบกือให้มาสามมื่นวันนี ให้มาเกี่ยกันอยู่ตั้งนาคเกี่ยกันให้มาพันกันอยู่ตั้งเกล้าสาวหม่อน

ໄให้มาต้อมกันอญี่ปุ่นวัฒนธรรมເອີ້ນເຈົ້ານ່ອນຄວາຍສືລັງຍ່ອງຍື່ພົງ ນັກເກົກສືລັງສີຍົດອົບ ໄກສ້າປັບອະດັກນາມາ ນາ
ເຍອຂວ້າງຢູ່ອຍໃຫ້ເຈົ້ານັກນາມຄືອໜາຍຕຸ່ນ ຈຸ່ນທຸນດັ່ງກອງທຣາຍ ໄຫລນອນມາຄືອທຣາຍໄຫລແສ້ງ ເປັນຄັ້ງ
ແກ້ງເມືອງຫລວງ ໄຫລດນາມເປັນດັ່ງລົນອູ້ຖິ່ງອາກາຫຍອໄທເປັນຄັ້ງ ນໍ້າຝັນນາມຄໍາແຜ່ນຫຮຣີ ກິນສົບປີກີ່
ອ່າຍໃຫ້ນົກ ຈົກສົບປີກີ່ອ່າຍໃຫ້ລົງ ບັນນີ້ບ້ອຍສີເຊື້ອງເອານວູ້ຫ້າວໃຫ້ເມື່ອອູ້ລັດ້າພື້ນແປ້ນຫຍູ້ແກ່ກຸນຸ່າ
ເມື່ອອູ້ລັດ້າພື້ນແປ້ນຫຍູ້ຄານຸ່າງກີ່ ເມື່ອອູ້ທີ່ອັນສະບາຍໃຫ້ເຈົ້າເຊື້ອງເຊື່ອງຫອດ ເຄືອນສານວັນນີ້ປອດ ເຫາສີ
ເອານວູ້ສອດຕັກຄົງຕໍ່າ ສັກກະສັນຄຽມອອງ ເຈົ້າອ່າຍໃຫ້ໄດ້ພົງ ເກໃສ່ຄັ້ງເຈົ້າກີ່ອ່າຍໄດ້ປຶລືວໜີເບາດຕ່ອຍສາກເຈົ້າ
ອ່າຍໃຫ້ຕົກໃຈ ເຫາໄດ້ໄກເຈົ້າອ່າຍໃຫ້ສະຫຼຸງຫ້າລົນກີ່ໃຫ້ເປັນຫ້າວມາກ ຫ້າວກາກກີ່ໃຫ້ເປັນຫ້າວສາຮ່າ ຝົງຫ້າກີ່
ໜ່າຍກິນທານເລື່ອງພະເຈົ້າ ໄກໄດ້ມີອາຫຼຸດຫ້າພັນພະວັດສາກີ່ຫ້າເທອງໝູ ໄຂະຫຼຸກກະວັງ ໄຂະມັນຄະລະ ໄຂ
ະບະນານາງຄຸດ ອຸປະນະມະນຸລາມາສວາຫະ

ຜູ້ເກັນຫ້ອນນູ້ລຸ ນ.ສ. ດາວູຈານາ ແກ້ວສາ ແລະ ກະຍະ ນັກສຶກຍາໂປຣແກຣມວິชาການໄກ້ ຖ.ບ./៤០

ມາກາວົງຫຍາຕະຍົກຮາກກັບພິມປະຕາງໄຈ

Pibulsongkram Rajabhat University

การทำข้อความขึ้นแล้ว

ผู้ให้ข้อมูล

นายสาลี ศิลารักษ์ อายุ ๔๒ ปี

บ้านเลขที่ ๔๐ หมู่ ๕ ต.วัดคายณ อ.บางกระฐุ่ม จ.พิษณุโลก

เครื่องประภูมิพิธี

กล่องข้าว ดอกไม้ชูปเทียน ข้าวต้ม ไข่ต้ม นายศรี

การทำพิธี

ขอมาแม่กະໄด ตั้งนะโน ๑ ชน ต่อจากนั้นกล่าวสักเกตเหวตา แล้วทำพิธีสุขวัญ เสร็จ
แล้วนำข้าวขึ้นแล้ว เป็นอันเสร็จพิธี

เนื้อหาในบททำข้อความ

เดือน ๓ ขึ้น ๑ ค่ำ ถูกยศ

เมื่อข้าวขึ้นแล้วเสร็จแล้วทำอีกหนึ่ง ประเพณีโบราณ ถือเอาเดือน ๓ ขึ้น ๑ ค่ำ เป็น
วันปลดอกกับและเป็นสิรินคง ศุภฤกษ์ยังตีด้ามหินท้าวจันทินก้าได้แล้วแต่ความสะดวก คำสูตรนี้ก็จะ

ครี ๗ มื้อนี้แม่นนือค ครี ๗ ปีนี้เย็นนีเป็นเจ้า บุพพระเจ้าให้ข้ออุณากรากว่าเดือนนี้วันนี้ หนอ
สร้างไส้ได้ข้าวสองหนา ก็ว่าเดือนนี้วันนี้ หนอสร้างนาได้ข้าวสองก้อนก็ว่าเดือนนี้วันนี้ เอาบัวข้าว
เชียงสา ก็ว่าเดือนนี้วันนี้ พินดาวให้แพร่ ก็ว่าเดือนนี้วันนี้ เอาเช่อนข้าวเข้ามาใส่ ก็ว่าเดือนนี้วันนี้ หัว
บุญเชื่องเป็นป่าสูห ก็ว่าเดือนนี้วันนี้ ผุ้นลาคาดจะเป็นฟังธรรม ก็ว่าเดือนนี้วันนี้ พระอริยเจ้าได้เงินคำ^๔
แผ่น ก็ว่าเดือนนี้วันนี้ หัวปุกไช่น้ำแผล ก็ว่าเดือนนี้วันนี้ ถูกไฟร เช้ามาเลิกนาขศรี ก็ว่าเดือนนี้วัน
นี้ เศรษฐีจะเข้ามาเบิกเงินคำถือขามลงตี ก็หักแผ่นมื้อนี้วันนี้ ครี ๗ มื้อนี้วันนี้แม่นนือค ครี ๗ มื้อนี้
แม่นนือค ครี ๗ มื้อนี้แม่นนือคุตระไชค โถกใบบันนี้แม่น โถกจันทร์ ขันใบนี้แม่นขันไม้แก้ว บุนนา^๕
นาแต่งแล้วจึงยอนมา ใชะคุกวง ใชะมังคลัง

โอกาส ๗ เถิงกาลสุกุดีอน ๕ ฟ้าส่อง เดือน ๖ ฝนตกส่องรำ ผุ่งหนู่ทาสาทสาสี ผุ่งขาว
นาจึงหายร้าและขาวน ตามคนบางเข่นใหม่ แบกไปใส่ป่าไม้ไฟรหนา พันแผนนิยงไกคัดกอกขาดสิน
ปลาย สายเปลือกเสียเอ้ดแต่แก่น บุนแม่นแล้วจึงแบกเอามา เถิงเคลาไว้ใต้หลัง ผุ่งหนู่ช่างเหาจึงมา
คุนนสินสูเข้าหากมีทั้งในจ้อนໄດใหญ่ในแผนนิยงหนา แบกไปป่าไช่มีทั้งแยกอันงอ พาดคอความเหา
ล่องเชือก ไถค่องเพื่อความแรง เถือกคินแข็งเพื่อหากไม้ ไถลวด ไว้หลายวันคาดยายไปทั่วไชห่วัน
ข้าวใส่คنم พระบรมดกแต่งชากรอกแบ่งเป็นใน พร้อมกันหลอกออก หาดอภินาก็มีคป้าคลึง ในเสีย

ເລີດມື່ອເດືອນ ອົບ ເຈົ້າຈຶ່ງທີ່ລືອງກົກເຫັນ ເພີ່ມຍຸເຈົ້າຄາກໄວ້ສູ່ໃສ່ຄັນ ເລີງ ແລ້ວ ວັນ ຕ ວັນເທົ່າຈຶ່ງ
ຖື່ ຈ ແລ້ວຄານຫລາວແກ້ວ ເຈົ້າຈຶ່ງທີ່ມາເຈົ້າໄປໄສໄວ້ໃນລານ ເພີ່ກົກຂົງບິນເມືອນດັ່ງກອງຮາດຸ ຂອດນີ້ອາງ
ແລະວັນຕີເຈົ້າຈຶ່ງນັ້ງເຈົ້າລົງມາດັ່ນສັ້ນເຫັນຈົກຕື່ມ ຄົອນສີເບົາຈັກໄຟເຄຫຼາຈຶ່ງເອົາເຈົ້າດັ່ງໄວ້ໃນລານ ຊຸສກາດ
ເຄີຍຮາຍແລ້ວຫລາຍ ເຫັນເອົາຄວາມນາເຫີຍນີ້ຢ່າ ພົມທຸລິກໍວ່າໄວ້ ເວີຍນເບື້ອງຫ້າຍຄືກໍວ່າ ເວີຍນເບື້ອງຫວາ
ຄືກໍວ່າ ມີອເບື້ອງຫ້າຍຄືອໍເຊື້ອກຄວາມ ມີອເບື້ອງຫວາດືອນຄືດີເຕະແລດີຕ່ອຍ ຕີກ່ອຍເຖິງເສັງ ຕີບັກ ຈ ແລະຕີ
ແນກ ຈ ຕີແທລກແລ້ວຈຶ່ງເອົາເຫືອງວັນຍຸ້າວອຍ ໃຫ້ເຈົ້າຈາກປ່າກນັ້ນຕົວກອບແຕ່ໃຫ້ເຈົ້າຈາກປ່າກແມດລົງແຕ່
ທົວປົກອ້າ ຂວັນຍຸ້າອ່າດກໃຈອັນຈອາອີຕອງຖຸງເຫຼັດຕີແວ່ງ ດັ່ນອ້ອຍຕໍ່າຫຼັກໄກ້ໄດ້ມາເລົ່າ ອ້ອຍປ່າລົ່າ
ທ່ອເຂົ້າກີໄດ້ມານີ້ແລ້ວ ມີທັງຫຼຸດອັນແລະຫນາກອ່ອນນີ້ກ່ຽວຂ້ອງນຸ້ມ້ອມຈານ ຕາມກາຍາບອອງໄສຖຸ ມີທັງໄກສີ
ໂອຕົວທ່ອນກູງ ມີທັງໄກສີຕົວທ່ອຫ່ານບິນຍ່ານພົກງານແຫລນນັ້ນ ມີທັງເຊື້ອກຫວັງນັ້ນນັ້ນຫວັງຈົ່ງ ພິ້ນອັງ
ແວນຫລານຕາຍາຍແວນນາກ ວ່ານາເຍອນວັນຍຸ້າໃຫ້ນາອຸ່ນແລ້ນທີ່ນີ້ແມ່ນຈະນອນເກືອງເກີ່ມຕົກເລັກໄປຕ່າຍ່າ
ໃຫ້ກັກເທັກຂອງຮະສັນ ເຈົ້າຍ່າໄກ້ພັງກາໄສ່ດັ່ງເຈົ້າຍ່າໄກ້ພັງບິນຫາໃຫ້ເຈົ້າຕົງກັນນາມເມືອນດັ່ງພັນຍາດ ໃຫ້ເຈົ້າ
ກວາດກັນນາເມືອນນັ້ນດັ່ງດ້ອນເຈີນເຮັງເມີດທີ່ນີ້ຕັກໄປໄກ້ຖຸກຄໍ່າເຫຼັກທອາຍ ເມີດທີ່ນີ້ຕັກໄປປັ້ງໆ ກວາ
ຕົວເຫັງຈົ່ງ ເມີດທີ່ນີ້ຕັກໄປ ນ້ອງເກົ່າກໍາ ເມີດທີ່ນີ້ຕັກໄປປັ້ງໆຄໍາໄກ້ໄກ້ຕັກເກົ່າກໍາມີ້ນ ເມີດທີ່ນີ້ຕັກໄປປັ້ງໆຄໍາ
ໃຫ້ໄກ້ເຫັງມີ້ນມາເຫັນມີ້ນມາເຫັນມີ້ນມາເຫັນມີ້ນມາເຫັນມີ້ນມາເຫັນມີ້ນມາເຫັນມີ້ນມາເຫັນມີ້ນມາເຫັນ
ເກົ່າກໍາໄກ້ບິນຫນີ້ ໃຫ້ເຈົ້າມາເລື່ອງຈິວດົນກຣີຍທີ່ໂລກ ບຣິໄກຄເລື່ອງພະຫຼາກສາຫຼຸກຄໍ່າເຫຼົາ ຕຽບຕ່ອ
ເກົ່າກໍາທີ່ພົກເກົ່າກໍາໄກ້ບິນຫນີ້ ໃຫ້ເຈົ້າມາເລື່ອງຈິວດົນກຣີຍທີ່ໂລກ ພິ້ນຕັກໄສ່ດັ່ງຍອກ
ເຈົ້າຍ່າໄກ້ບິນຫນີ້ ໃຫ້ເຈົ້າມາເລື່ອງຈິວດົນກຣີຍທີ່ໂລກ ພິ້ນຕັກໄສ່ດັ່ງຍອກ ໃຫ້ເຈົ້າມາເລື່ອງຈິວດົນກຣີຍທີ່ໂລກ
ອະນະນະນະລຸນາ ສ່ວນະ

การทำวัณ្យข้าวอําเภอบางระกำ

ผู้เก็บข้อมูล

นางเปรี้ยง ขอนสุข อายุ ๔๐ ปี

บ้านเลขที่ ๑๕ หมู่ ๔ ต.ชุมแสงสงเคราะห์ อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก

เครื่องประดับพิธี

กล้วยสุก ซื้อ ล้วน มากพลู ยาสูบ น้ำมนต์ ถูปเทียน ลง ชะลอน

การทำพิธี

นำเครื่องประดับพิธีใส่ชะลอนแล้วนำไปปักไว้ในคันนาแล้วก็ห่องบททำวัณ្យ
เน่าหนานทำวัณ្យ

แม่โพสพ โพศรี เมืองทร์เทวี พ่อศรีศักดา มาเดือนมา พ่อมา แม่มา อยากกินส้มกิน
อ้อย มากพลู ยาสูบ น้ำมนต์ ก้าวชนมอะไรต่าง ๆ เชิญมาสังเวยเดิดแม่คุณ

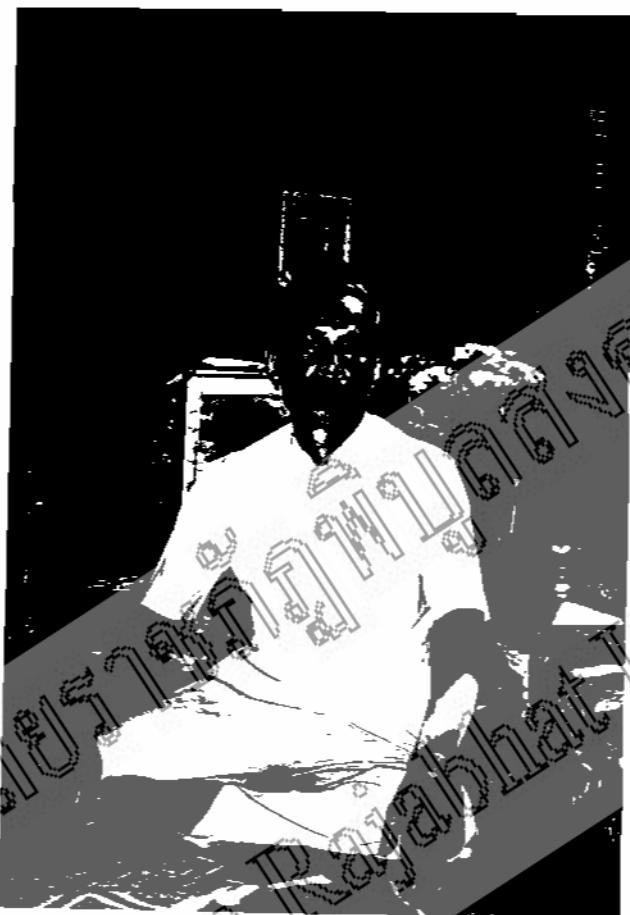
ผู้เก็บข้อมูล

น.ส. อารีย์ จิมพิกพ นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ค.บ./๔๐

การทำขวัญเข้าว่า อ่ำເກອພຣມພິຣາມ

ຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນ

นายເຈດິນ ນັ້ນນີ້ ອາຍຸ ۶۳ ປີ ອູ້ນ້າມເລກທີ ۵۶/១ ດ.ທ່ານ
ຊ.ພຣມພິຣາມ ຈ.ພິມບູລືໂລກ

ເນື້ອທານທຳກຳທຳວຽງ

ຕົ້ນ ၅ ວັນນີ້ເປັນວັນຄືອັນເດືອນ ຂ້າຈະຍກຄຸມແມ່ພຣະໂພສພອຍກົກພັນ ຈະໄດ້ກຳລ່າວອ້າງເປັນ
ທາງທຳວຽງຄຸມໂນຣາຢ໌ ທີ່ນີ້ບໍ່ຈະອໍາຍຸເຮືອຍເຫັນວ່າ ຖຸກສດານມາສົດິ ທັງເຂົ້າຖ່ວທ່າວຽກຖືນີ້
ສຳຄັນອີກທີ່ນີ້ຈ້າໄນເຫວັນພາກູເບາເບີນຮັ້ງສົດອູ້ໃນໂຕຮົກຕ່ອງກ່ອກເນີນຄີຣົດ້າຮາຣ ອັນນີ້ບໍ່ຈະອໍາຍຸເຮືອຍ
ທະຮອນນັ້ມວານທັງໝົດພຣມ ອີກທັງນາງອັປສົງສາວສັນນີ້ໃນໜີ້ໜ້າ ນາງພຣະຮຣົມພຣະຄົງກາທ້າວນາຄືນ
ບໍ່ຈະອໍາເຮືອຍເສີຍເສົ່ງສົ່ນຕາມປະສົງສົງ ອັນນີ້ບໍ່ຈະອໍາຍຸເຮືອຍອົງກໍພຣະສຸລີ ທັງເຫັນວ່າໃນຮາສີທຸກຄົວໜ້ານ້າ
ບໍ່ຈະອໍາຍຸເຮືອຍເສົ່ງສົ່ນຕາມປະສົງສົງ ຮັນເກົ່າອົງຕັ້ງສັງເວຍນີ້ທີ່ບວງສຽງ ແລ້ວເຫັນວ່າຈ້າທັງປົງຈະໄດ້ຊ່ວຍ
ກັນວຍຊັ້ນ ວັນນີ້ກີ່ເປັນວັນຈະນີ້ລາກໃຫ້ຢູ່ເປັນລັ້ນພັນ ຂ້າຈະອົກລ່າວອນນຸ່ມສົນໃຈໂດຍປຣາກ ຄື່ງກຳຫຼາຍຄື່ງ

จะเกิดแม่พระโพสพแต่เดิมมา นี้ก็เป็นคำปรัณปราแต่ก่อน ตอนแรกแต่ครั้งดังปฐมเหตุนา แต่เดิมที่นี่ ถูกนิหารกระไถโยกอยู่ในอรัญสถาน โคมถือเอกสาร แต่ครั้งว่าพระพุทธศาสนาในครั้งนั้น เกิดเหตุผล ของกลครรัตน์โลกพิธีก เสียงดินฟ้าอึกทึกเป็นโกลา ลมเพชรหึงก์คั่งลั่นสนั่นนาควยทันที เกิดวิบัติพัด เมล็ดข้าวสาลีกระชาจาร ตกอยู่หน้าต้นธကูณีที่สิงหาริมฝั่งสระ หน่อขอบไม้บันไดพระบูนีนาด ข้านั้นก็ขึ้นอยู่ริมหาดและล้าง เป็นศัณกอช่องในระหว่างริมธကูณี องค์พระบูนีนั้นก็เป็นที่พิศวง จึง ได้แต่สรสรงรินวารี แต่พอเข้าฤคุหนานาข้าวสาลีก็แก่จั๊ด พระไชคีก็มีความโสมนัสทุกเวลา ว่าผลไม้ นี้มีรสโกรหอนคลน ตัวเราอยู่ก์ที่เงยหน้าในครั้งนี้ แต่พระคุณมนีนิกในจิต ครั้งจะเสพย์หรือก์ กลัวว่าเป็นยาพิษอันร้ายแรง จ้าจะนั่งอยู่คูแยก催化ของปักษา สกุณีและสกุณาลงพานหุ่นบินตรงลง สู่ผลาหาร ถ้าแม้นนักกินได้ไม่ยวประเพณีกระนั้น ชาวเราก็คงเสพย์กันได้ง่ายๆ มนุษย์ในโลก หญิงชายจะได้เป็นสุข ในครั้งนี้มีแต่ทุกข์อดอาหาร นับจำเดินการแต่นั้นมา อังมีปักษาหุ่นกระจาด พากันโผลพินบินตามเมล็ดข้าว กินแล้วก็กินเล่าจนอื้นหน้า พระคนถือก์ก็บอกทำแต่นั้นมา จึงเป็น ข้อความตามคำรามา ว่าพระถูกนี้เรอประสิทธิ์ ธัญญาหารลังกล่าวไว้ พอดีมห้าใจซ้ายทุก จ้วนหน้า ให้ให้ตามกันขึ้นสามลาลั่นฟ้อง渺เชีย

ศรี ๑ วันนี้วันคือเป็นล้มลุย ข้าจะขอเชิญขวัญแม่โพสพอย่าหมาลงมนุน เชิญเดิมมาอุ่นชู ฉางในวันนี้ ขวัญแม่เอ่ยอย่าเอยหนันตื้นตกใจเมื่อยานอนพัคจะบัดในอัมรณะ ขวัญแม่อยอย่าลະเอย เพี้ยงสัญชา ขวัญแม่เอ่ยอย่าไปหลงอยู่ในหมู่กินนารสุราลั่นน้ำตา ขวัญแม่เอ่ยอย่าไปเพี้ยงขึ้นยังสั่ง อนดาคริมนาราพ ขวัญแม่เอ่ยอย่าไปเพลินเพี้ยงเลี้ยวลดให้ไกลสุด ขวัญแม่เอ่ยอย่าไปเพลินเพี้ยง ชุมชนนฟังนก ขวัญแม่เอ่ยอย่าหือกไปให้ภกต์หนอกใจ ขวัญแม่เอ่ยอย่าเกี่ยวเครื่องเทราเทศสัญชา ไม่ ขวัญแม่เอ่ยอย่างลงเข้าทางไทรชนสิ่งสักว์ เสือสิหสารพัคณอุค เสียงจะนีพีปาร้องโถงดัง ขวัญแม่ เอ่ยอย่านวไปหลงฟังไม่ต้องควร ขอเชิญขวัญแม่มาอุ่นสุ่มสถานประจ่าที่ ถ้าเมืองจะซื้อหรือก์ให้ได้ง่าย ถ้าแม้นจะขายหรือก์ได้ก็มีรากา ข้าเห็นจะขอใส่สังคต้าไว้ในพระศาสนาเพื่อแผ่หลายจะได้เป็นอาษา ประโภชั่นนีไม่ภาคหน้า แล้วจะได้กรุคน้ำตามคำรามา ขวัญเอ่ยอย่าอยาหนีไปห่างไกล ขวัญ แม่เอ่ยอกกันให้หุ่นเจี่ยว เมื่อเวลาเข้าทางลงศีริยะเกี่ยวกะหัวด แล้วดักควบรวมรักผูกเป็นคำ ขวัญ แม่เอ่ยอย่าเฉยกใจช้าอย่ากระเทือน เมื่อเวลาอาความเทียนแล้วจากเข้านา ขวัญแม่เอ่ยอย่าอยาห่าง ห่างสถาน ขวัญแม่เอ่ย่าคงใจเมื่อในด้านกระบือย่า อุตสาห์เก็บความร่องทำให้สะอาด อุตสาห์ ทิ้กกน์สู้ตักขึ้นสำคัพกระพือแต่ขันไฟหังสักนีคก์มีตัวคุมมีปะปัน ถืออุตสาห์เอานำจันทน์สรรษคน นำอบปูรุ่ง กระจะพร้อมหมอนหุ่งไปด้วยกลั่นจันทน์ ขอเชิญขวัญแม่กลับจังรัลมาสู่ที่ ขวัญแม่เอ่ย

อย่างลงตัวลง จงนาชนนายศรีแก้วสุวรรณ แต่ล้วนใส่ภาคทั้งห้าขึ้นวิไลนัก ขึ้นที่หนึ่งน่าพึงรัก พิศคุล้วนแล้วแต่กินริน บินเป็นหมู่และลับแวงวัว ขาวเหลืองเครื่องประดับงามสุคนธ์ กินนรนาง ค่างคนล้วนรำฟ้อน ล้วนแต่ภาษาส่างอนควรพิศว์ ขึ้นที่สองทองเบญจรงค์ลายกระหนก มีหมู่ ปักษาภานกเพ็ชราโภสิน แฟบีกทางกลางบินลงชาขหาด มยุราหงส์นหาราชคะแนนของร่อง ลงเล่นน้ำ ในลำท้องอโนดาดแล้วล้วนสกุณปักษาชาติอัญมณี ขึ้นที่สามงามศิรุเชียสด ประดับแล้วไป ด้วยแก้วนรกคดงามจินดา และวิตรูปวิทยารฤทธิ์เจ้าเย่งพกานารีผลอดหน่าน ขึ้นที่สี่มีชาร ทะลลึก และดุลลี่นหรือก็ออกครีนครีกเป็นละลอก น้ำปีบมีสั่งดังกระฉอกขึ้นกลางหาด มีรูปสุวรรณ ชาบานนาคราชแล้วบินไป ขึ้นที่ห้าเป็นมาลัยกรองด้วยแก้ว สีเหลืองขาววาวแวดระยับ ที่เบี้ยว กีเรียวปีกแมลงทับไม่เบรียบได้ บวัญแม่เอี่ยงนำเนาในสถานนี้ ทั้งท่านเจ้าของในท้องที่ก็ให้สูง สวัสดิ์ มีทรัพย์สินสิ้นโสมนัสแสนสุขารมย์ ทั้งแก้วแหวนเงินทองให้กองมาอุดมจนมากมล ความ เจ็บใจให้หายคุณย์ทั้งอันตราย มีบุตรหลุนก์ให้ savvy มีบุตรชาห์ก์ให้สีนพระกาสนา ให้มีข้าศุก ร้างม้าโคกระนื้อ ชានาขาวไว้ก์ให้นับถืออย่าจีดงาน จะนีกสิ่งไร่ให้ทุกอย่างดังประสงค์ หนึ่ง ทรายก์อ่ายรู้สิ้น ทั้งสินก์ให้คงทุกเวลาถ้าท่านทำนา ก็ให้ได้ ร้อยเกวียนด้วน ถ้าท่านจะทำสวนก็ให้ ได้ผลไม่มากนี ถ้าท่านจะทำราชการ ก็ให้เดือนเป็นบุนนาค ให้ปาราภยศอย่างคนลือชา ให้สีบุตร นัดค้างแต่วันนี้ท่านจะเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี ให้ดันแข็งขึ้นสามที่ให้ร่องอาชัย

ข้อสังกต สำนวนทำข่าวบุนนี้ให้ภาษาสละลาย ผู้ให้ข้อมูลน่าจะใช้ร่องประกอบการ
ทำข่าวบุญคุย

ผู้กันข้อมูล

นายสุวน พิพวน นักศึกษาไปรษณีย์มีวิชาภาษาไทย ค.บ./๗๕

การทำบัญชีว่างานเมือง

ผู้ให้ข้อมูล

นางสาว จินดา อายุ ๖๐ ปี บ้านเลขที่ ๑๘/๑๙ ต.ในเมือง อ.เมือง
จ.พิษณุโลก

เครื่องประโภตพิธี

คืนกล้าวย หันอ้อย ใบ หนากพุด น้ำมันหอม รูปเทียน ดอกไม้ ผ้าแสลง ธงแดง ธงขาว
(อย่างละ ๒ อัน) ตัคค์วัชกรราษฎร์ มะพร้าวอก ๑ ผล นำเครื่องสังเวยทั้งหมดนี้ไปประกอบใน
ใหญ่ที่เข็นแล้ว

การทำพิธี

ให้ทำบัญชีว่างานตามวันสมควร เว้นวันอาทิตย์

เนื้อหาในบททำบัญชี

ครับ ครับ วันนี้วันดี ข้าพเจ้าจะขออัญเชิญ องค์แม่โพสพอย่างราบรื่น ให้มาประทับบนที่สูงสุด บน
เพลาวันนี้ อัญเชิญบัญญแม่ย่าหนานไปไหน ยามเมื่อฉันพัดสะบัดไป ขอเชิญบัญญแม่ย่ามาเยี่ยม
สัญจร อย่างบุกป่าฝ่าดงดอนเพื่อเดินทาง บัญญแม่ย่าเดียวกันให้กอดคุ้งวันหัว ขอเชิญบัญญแม่สู่
สถานศรัทธาจากนี้ไปตลอดกาลให้ได้ด้วย ฯ หากจะนี่คือข้อให้ได้เมริศา ข้าจะประกาศไว้ใน
ศาลฯ เพื่อเผยแพร่ให้เป็นอาณาประไชยนี้ในภายหน้า และคงใจขอครองน้ำดามโนราพศี ขอ
บัญญแม่ย่าพัฒนาไปห่างไกล บัญญแม่ย่าคงใจถึงเมืองนี้ แม้เวลาที่ทรงสังเคราะห์เกี่ยวตระหัวด แม้
มีลูกนรบัตรคำเป็นกำ บัญญแม่ย่าคงใจเมื่อไรก็ตามโดยประนีย่า และเก็บความมาร่อนทำความ
สะอาด ศุ่ดคลาห์ศักข์สำาดและไม่สกปรกพิษ ขอเชิญบัญญแม่นางเรเข้าสู่ที่ทำบัญชี พระคุณของแม่เกย
ไปโปรดสัตว์ โลกด้านทุกหน้าให้อุดมไปด้วยภัยนาหายาหาร ขอเชิญบัญญแม่มารับเครื่องสังเวย ขอเชิญ
บัญญแม่ย่าแกล้วฤกษา ในวันนี้

ยกันดูยัง

ยาคังชาพิมานิ นา

ผู้กันข้อมูล น.ส. พรวรรณ เจริญสุข นักศึกษาโปรแกรมภาษาไทย ศ.บ./๔๐

การทำข่าวัญชีฯ สำหรับวัดโนนสัก สำนวนที่๑

ผู้ให้ข้อมูล นายสะอาด ไนคริจิต อายุบ้านเลขที่ ๑๗/๑ ตำบลท้อแท้ อำเภอวัชโภสต์ จังหวัดพิษณุโลก

ເນື້ອທານະທຳກຳນົດວັນຍຸ

ขวัญเจ้าอย่างเช่นมาแม่นๆ ทั่วทุกไร่นา เชิญมาพร้อมกัน นาเขยมาชุม ถนน去做ทำวัญ อิง
ของสารพัน บรรจงบุชา ให้งานทุกต้น เมล็ดพอให้นักหนา น้ำฝนน้ำท่า มีมาพร้อมแล้ว แต่งคั่วแต่ง
รวง ร่วงกับพวงพุ่มแก้ว ต้นไปให้พรัตนพิศพิริษฐ์พระตา ออกรวงพวงผล เหลือล้านหนักหนา ท่า
ไร่ทุกนา อ่ายเมืองตรัย อาภัยรอนกรุง เจ้าทุ่งทึ่งหลาช พระที่นั่งเจ้านายเชิญช่ำดินกบาล ให้เข้าดัง
ด้าน ออกผลคระการ เมล็ดครวงเปี่ยมปาน ข้าวทิพยาลให้ได้โดยมาก เด็นภาคภูมิทันห่วงให้ดี นาปัก
ให้งาน ให้เก็บยวเร็วรวด ให้ได้นวลดี่อนสาม ให้ได้มลีคามากาม ข้อขออย่ารู้ขาด คงสนนราคາ
เกวียนละห้ากบาล ข้าวสารท้องคลາด คาดถังละเทื้อง ให้ถูกเดิมประดา ทั้งนาสวนนาเมือง ยุ่งบ่า
ฝ่าเพื่อง รังรัคคระเตรียม ข้าวหลวงให้เหลือฉ่ำ ชี้ฐานนา ให้เต็มฟี่ย่น ยุ่งไห่ตามธรรมเนียมนี้กิน
ทั่วกัน พระสงฆ์สามเณร เช้าเพล ให้พอดันน เครื่องคิ่งเครื่องกัษัท จังหันนนิตยภัต ช้าวนเลือกเลือกอุก
ลูกไม้แออัด เนื้อปลาสารพัด ทุกสิ่งสารพัน

พระพิรุณเจ้าอย รายเปรยฟันสรรค์ ขาดเชยทุกวัน ตกดวงเหมกาล พระคงคานา宦ลั่น
ถัวห้มหุกสถาน เต็อปประนาม อษ่าให้เหลือลืน ให้ไว้เรื่องสามที่ไกรเสียงดีช่วยยาซัย

ผู้เก็บข้อมูล น.ส. กัลยานี แตงอ่อน นักศึกษาปริญญาโท ค.บ./๔๐

การทำข้อความ 作文 เกี่ยวกับโภชนาศี สำนวนที่ ๒

ผู้ให้ข้อมูล นางละเอียด ทองคำ อายุ ๖๕ ปี บ้านเลขที่ ๑๘ ต.พินคลาด อ.วัดโภสี จ.พิษณุโลก

เครื่องใช้ประกอบพิธี

นายครี ข้าวกลูกน้ำอ้อย เพื่อกัน ๑๐๖ แป้ง น้ำมัน หรือ กระเจก

ขั้นตอนในการทำพิธี

พอจัดเครื่องครับแล้วนำไปนา ทำพิธีเรียกขวัญ มีมากหนึ่งคำแล้วนำผ้าขาวม้ามาปู เอา นายครีวางแล้วถอดเศษขวัญและก็กล่าวว่า “แม่นางธรรมคงเจ้าที่น้ำเจ้าคงกา วันนี้ถูกใจจะมารักมิจงขวัญแม่นาง พะโพสพแม่นางพระโพศรีไปบ้านให้ไปอยู่กับลูกเลี้ยงลูก น้ำนมน้ำนมมาเสวยเครื่องอาหาร หวานหวานที่ลูกนำมาให้ นี้เป็นการเรียกขวัญ ถุ่ขวัญอย่างขวัญหนามะระ โพสพแม่นางพระโพศรีแม่ สร้อยขาปีแม่ครีเข้าป่าจะนารับเข้าแม่พระ โพสพไปบ้าน มานิดคุมฟามีมา ถุ่ขวัญอยู่”

วันนี้วันศีวันศรีพญาวัน สุกากำทำมิจขวัญให้ท่องไว้ท่องนา แม่เอียนน้ำนมมาเสวยอาหารในวันเดือนายนี้แต่งตัว นาฬิกาแป้งหัวน้ำมันหัวหมูในวันนี้ แม่นางพระโพศรีแม่นางพระโพศรี แม่สร้อยขาปี แม่ครีเข้าป่า แม่สร้อยขาปีแม่เดิดแม่ม่า ถุ่ขวัญอยแม่นางพระ โพสพแม่นางพระ โพศรีรำนวนน้ำนมมาเสวยอาหารที่ลูกจัดมาให้ในวันนี้ ให้ออกจากซอกคาย ขอให้ทำมาหากําขึ้น ขอให้ได้ถูกชะตาบันตุกะเกวียนนะแม่อย ถุ่ขวัญอยก่ำขวัญแม่นางพระ โพสพแม่นางพระ โพศรีแม่ สร้อยขาปีแม่ครีเข้าป่า แม่สร้อยขาปีแม่ครีเข้าป่า แม่เดิดน้ำนมเสยอาหารนี้แต่งตัวในวันนี้นะแม่นะ

ความเชื่อ

ความเชื่อ ที่มาจากบุญชาตยาบນอกเดามาตั้งแต่สมัยก่อนพ่อถึงปู่ก้าให้ไปทำขวัญที่กลางนา ข้างๆ ให้ลูกที่อาศัยแม่นางพระ โพสพ คนราษฎรแม่นางพระ โพสพแล้วก็เหมือนกับตายไปแล้ว แม่นางพระ โพสพเลี้ยงเราไว้เราต้องนับถือ แต่วันอาทิตย์ห้ามตักข้าวกิน วันศุกร์และวันพระก็ห้าม

ผู้เก็บข้อมูล น.ส. เกศรินทร์ ศิรี นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ก.บ./๑๕

การทำขวัญข้าว อําเภอโบทโนส๊ต สำนวนที่ ๑

ผู้ให้ข้อมูล

นางณอน กางสือ อายุ ๕๘ ปี บ้านเลขที่ ๗๕๐ หมู่ ๒ ต.วัดโบทโนส๊ต
อ.วัดโบทโนส๊ต จ.พิษณุโลก

เครื่องประดับพิธี ประดับด้วย

แป้งน้ำหอม ผ้าม่านหอม เสื้อ ๑ ตัว ผ้าขาวม้า ๑ ผืน ผ้าถุง ๑ ตัว ขนนกข้าวแดง ข้าวขาว
มากพู ๑ คำ อ้อย ส้ม น้ำ ๑ แก้ว

การทำพิธี

นำเครื่องประดับพิธีวางไว้บนกองข้าวเปลือกในยุงข้าวทางทิศตะวันออก

เนื้อหาในบททำขาวลัญ

ศรี ศรี วันนี้เป็นวันคืออันเลิศตอน ข้าพเจ้าจะขอยกເອາຄຸມແມ່ພະໂພສຫົ່ນມາຮ້າພັນ ຈະຮ້າຮ້ອງເປັນທໍານອງທ່ານວັນຕຸນໂນຣາພ ข้าพเจ้าจะขอອື່ນເຊີ່ນເຫວານໃນສາກົນທີ່ທຸກທີ່ສັນເຈົ້າຖຸງຂ້າວທ່າງໄວ້ດຸກທີ່ມີສັກຄາ ອີກທີ່ປູ້ເຂົາໃນແຫວມາກູງເຫົາເບີນ ຈຶ່ງສົດຍູ້ໃນໂທຣກຕຽກຂອກເນີນ ແລ້ວໆນ້າງ ອັນຈະຂອອື່ນເຊີ່ນພະຈອນມັນວາພອິກທີ່ຫັນພຣາມແລະນາງອັປສົດສາວສັນໃນຫຼັນໜ້າ ນາງພະຮຣະມີພະຄົງກາ ທ້າວນາຄືນ ຊ້າຈະຂອອື່ນເຊີ່ນໄທ້ມັດສິ້ນຕາມປະສົງກ ອັນຈະຂອອື່ນພະຫຼີຍ໌ທີ່ເຫັນຢາດໃນຮາສີທຸກທ່ານ້າ ຂອອື່ນເຊີ່ນເສດື້ຈົງນາສູ່ປົມຜາລ ວັນເຄື່ອງຕັ້ງສັງເວຍບັນທຶນວາງສຽງ ແລ້ວໆເຫັນຢາດທີ່ປົງຈະໄດ້ຂ່າຍກັນວອຍຊີ້

วันนี้เป็นวันคิมลากาใหอยู่เป็นอเนกันท์ ข้าพเจ้าจะขอกล่าวอนุสันธิโดยประภากลั่งกำเนิด
ที่จะเกิดเมืองพระโพธาร แต่เดิมมาโดยเป็นคำปรัมปราสืบนาช้านานเรื่ມเรือนยุนกรเป็นมูลเหตุถูกษัตรีผู้
วิเศษนามหนาป่าสัก ก็ได้ อยู่ในอรัญญสันโภดแต่ผู้เดียวความบ้าเพ็ญตนะชรร่วมด้วยนุงหมายสวัրรค์ ดัง
แต่คำสอนพระจอมธรรมซึ่งว่างอยู่ ปราสาทจากผู้รักให้ริมฝาย มีเด็กศาสตราจารย์อยู่หลายหลากระดับ บ้างก็เดิม
กล่องหมุ่ศิษย์ไว้มากเพื่อประกาศตน ครั้งหนึ่งเกิดเหตุของกลแบลกพิลึก ด้วยคืนที่อีคท์เป็น
โภค ลมเพชรหึงพัคคงลั่นสนั่นนานโดยทันที เกิดวิบัติพัด渺渺ลึคข้าวสาลีกระซวยชัช ศักยูนน้ำ
อาหรมนบรรณอันบวรมีสาระศรีเหมือนห้องน้ำ

ขอเชิญข่าวัญญามงรีราชร้อนมาสูที่ ขอข่าวัญญามงรีราชร้อนเป็นกามอัน ขอเชิญข่าวัญญามงรีราชร้อนเพื่อการประดับหลากราชและวิถีไกรธรรม จัดเป็นห้าชั้นงานเฉิดฉาย ชั้นที่หนึ่งมีครุฑากษัตริย์ ล้วนแต่กินรินบินเป็นหนมผู้บรรยาย มีวรรณราวนเหลืองเครื่องประดับสกนธิกาภกิจกันเรียงรายต่างร่าฟื้อน ล้วนแต่แสดงถูกอันบวนร่าน้ำพิศวง ชั้นที่สองทองเมณฑูลังก์ลายกระหนก มีหมู่ปักยาคพานก เที่ยวโน๊ต แห่ปักหางกางบินลงชาหยหาด นยุรหงส์เหنمราช堪องรึงซึ่งมีลึงเล่นน้ำ ในสาระครือโน๊ต ล้วนด้วยสกุณยาชาติอยู่มากมี ชั้นที่สามงาม เนียวสดล้วนแล้วไปหัวขแก้ว นรกดดวงจิตมดา แล้ววิจิตรรูปทิพยาฤทธิ์ดวงวารี เข้าແย่งผกานาเรือลมบ้าน ชั้นที่สี่มีธารทะเลือก แล คุณสั่นก็ครั้นกรีกเป็นระดอกน้ำเปรี้ยมคงกระดองกันขึ้นกลางหาด รูปสุนธรรมคานนาคราชแล้วบินไป ชั้นที่ห้าเป็นมาลัยกรองแก้วเหลืองขาววาวแคลงระชัน ที่เขียวแม้ปักแมลงทับไม่เบรี่ยนได้

ขอแสดงความน่าในสถานี ท่านเจ้าของในห้องที่ก็ให้สุขสวัสดิ์ทั้งพยศินสืบไปสนับสนุน กิริมย์ อิกเก็วเหวนเงินทองให้กองอุดมจนมากพูน ความเจ็บไข้ไถให้หายสูญทั้งอันตราย มีบุตรราษฎร์ ก็ให้สืบสาย มีบุตรชายก็ให้สืบพระคชาดนาให้มีขัคนชั่งม้าโภกระเบื้องหวานชาขาวไว้ก็มันถืออยู่

จึงช่าง จะนีกซึ่งได้ให้ได้ทุกอย่าง ประสงค์ขอให้กราที่สินคงอยู่ทุกเวลา ถ้าทำอะไรท่านใดให้ได้ร้อย
เกวียนด้วย ถ้าทำอะไรการใดเป็นไปอยู่อีกน้ำกรัสมานคร ขอให้ทำมีบุตรนัดค่าแพ้ดีๆ เทื่อ
สืบสกุล ขอให้ทำมากด้วยกุศลผลบุญทุกทิพาราตรี ให้ลั่นฟ้องขึ้นสามทีให้ร้องเอี้ย ฯ

ผู้ก็บันช้อมูล นายทรงชัย อิ่นกระเจ้าย นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ก.บ./๔๐

ข้อสังเกต เนื้อหาในบททำขาวดูข้าวของชำเรื่อง ใบสัตต์ถ้วยคดีงกับของชำเรื่องพิราม
จะแตกต่างกันบ้างในส่วนแรก คือของวัดใบสัตต์ไม่มีประวัติที่มาของด้านข้าว

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล侈คราม
Pibulsongkram Rajabhat University

การทำข้อญาน

ก่อนถึงฤคุ์ทำงาน ชาวนาจะไถคราด เศรีษัณห์ที่เพื่อจะห่วนข้าวกล้าลงในนา เมื่อข้าวเริ่มตั้งห้อง ออกรวง ชาวนา ก็จะรับข่าวญ่าข้าว ซึ่งมีแม่โพสพคงคุ้นเคยอย่างมากด้านข้าวอยู่

การทำข้อญาน อำเภอนครไทย

ผู้ให้ข้อมูล นางจัน สุขคำภา อายุ ๗๙ ปี บ้านเลขที่ ๓๐ หมู่ ๑ บ้านนาฟองแวง
ต.นครชุม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก

เครื่องประดับชนพืช

นายศรี ๑ ยอด ผ้าใหม่ ผ้าถุงใหม่ ผ้าสีใบ มีก้าใบสร้อยแหวน เพื่อกะลือและนันเพาไฟ
กลวยอ้อย น้ำหอม แมง หรือ กระจาก ต้นแก้ค้า หมันคุณ ยอดกล้วยและยอดอ้อย เอาเครื่องต่างๆ ที่
เศรษฐีไว้แล้วใส่ในกระบุงหานไปเรียกข่าวญ่าที่กลางนาพอเสร็จแล้ว และก็เอาหานกระบุงกลับมา
ห้ามเหลียวหลังกลับไปนมองที่เก่า เวลาจอกน ไม่พูดตอนเขางอนกว่าจะถึงยุ่งข้าว เอากระบุงมาบูชา
ตลอดไป ๓ คืน และก็เอาไปทิ้งเป็นเสรีจพิธี

เนื้อหาในบทกวีวัฒนา

สี่ สี่ มื่นี แม่นวันดี วันศุกร์ อะมุตตะ ใจ ศิคทิโข พร้อมรักจะนา ฉันสาสูงข้าวกล้า
คำเหล่านี้แม่นข้าว คันขวนนั้นแม่นข้าวมาก กอก คำ บอกนั้น แม่นข้าวมากเป็นเม็ดเงินนั้น แม่
บ้านป้องแม้ว ช่วงแผ่นนั้นแม่นข้าวประหลาดเม็ด ชนนั้นแม่นข้าว หมากโพว เม็ดใบนั้นแม่นเขี้ยว
เข้าช่วยและกาแสงเม็ด แอนนั้น แม่นข้าวเจ้าแก่ที่วานนั้น แม่นเข้า หอบคอสุกพ่อนั้นแม่นเข้าแม่
สายห่อมอ้อยห่ออย ขอบนางค่าถางนั้นแม่น ข้าวกำเม็ด ๆ อ่าท่านั้น แม่นข้าวเข็ค ทานยัง ชนหาเป็น^{ลักษณ์}
ข้าวปูกุกเพ่พร้อมนั้นแม่นข้าว แกรกนี ฝันตกหิน ซังยง แก่ก่อเพ่พร้อมนั้น แม่นข้าวเขาหลวงเป็นวง
นั้น แม่นข้าว ทั่วลำดับนั้น แม่น ขาว การเชิน เดินกันมาให้เหมิด ทรงบ่าเข้าให้เดินหน้ากันมาให้ล้วน
ให้มาอยู่ในกลุ่มในกองในใจหลวงคงกันมาเหมือนดังชาบีหลังเด้งในใจ หกนองกับนาเหมือน ลัง
แก้วเมืองหลวง ถ้าซ้ายก็ให้ลามาปานปา ถ้าขวาก็ในใจให้ลามาปานน้า ถ้าหน้าและถ้าหลังก็ให้ให้ลามา^{ลักษณ์}
เหมือนดังคงความหาสุนทร ขวัญเจ้าอยู่เมือง ช้อและเมืองยวนก็ให้มาเมื่อนี้ วันนี้ขวัญข้าวอยู่เมืองแห่ง^{ลักษณ์}
สาภูมิประเทศ ลงเกิด แก้วป่าคงก็ให้มาเมื่อนี้วันนี้ ให้อิ่นเข้มมาดังหอยตุนจุน บุ่น ตังชาญูลให้ ใจ
หลงนาอห่างอันขาด เป็นดังน้ำไฟฟ้าคลื่นมาอ่อนแ่นร้าว คืนสิบปีข้าวปราการสินปี อย่าได้ลัง ข้าว
พินก์ให้เป็นข้าวมาก ข้าวรา ก็ให้เป็นข้าวสาร ข้าวตักนี้เร่งก็ให้เต็มแล้วข้าวตักนี้เร็ว ก็ให้เป็น
เยือข้าวตักไป ดึงข่าให้หักเข้าสักกา ลันชย์ปีห้พะรัง ໄล่ໄด อย่าได้ขากเข้าค่ายสาบและดีนของ
อย่าได้สะท้านย้าน ใจกว่าให้เจ้านากี่วัวกันอยู่เหมือนดังแก้วกล้า ให้เจ้านากี่วัวกันอยู่เหมือนดังกล้า
ข้าวหอมให้เจ้านาตอเมียนอยู่ เหมือนดังคลื่นเงิน เหลืองมงคล่ำบุกคลุ่มกินข้าวนี้ ขอให้อาชุยินร้อย
เอ็คพระราช ขอให้มีพระยาปัญญา ปัญญา เหมือนดังเจ้านาโหดจดให้มีไวอุคใจเพียรเดือนดังพระ
เกิด

คำถ้า ขวัญข้าว

เหมือนกับนาตี อาหังปีดัง นะ ขานาปี เมฆะ ฯ มนต์

หัดทะยัง เอกะปีชาสະ นุกคะ ใจ เมฆะยานะ

เรียกขวัญข้าวมาให้ยัง

ตับมะลังหัดภาษาลี เอ็กะปีชาสະนุก อะ โถเมะยานะ

รวมขวัญข้าว

เปลกับสารสະ หัดสา ชาลิเอ้ กะพีชาสະนุกจะใจ เมฆะยานะ

การทำข้อความ สำเนา

ผู้ให้ข้อมูล

นางเพรียง ขอนสุข อายุ ๘๐ ปี บ้านเลขที่ ๓๔ หมู่ ๔

หมู่บ้านหนองพะยอม ต.ชุมแสงสงค์ บ.บางระกำ จ.พิษณุโลก

เครื่องประดับพิธี

ไข่ต้ม ข้าวปากหม้อ ขนม ๑ อย่าง น้ำ กระเบุง ไม้คาน ผ้าม้วง ผ้าไหน ถูป ๑ ครอก เก็บน ๑ เล่ม

การทำพิธี

นำเครื่องประดับพิธีใส่กระเบุง นำไม้คานมาหาน พ่อถึงนา กีท่องบททำพิธี เตรียมแล้วกี หานกระเบุงกลับนาถึงทุ่งข้าว แล้วนำผ้าม้วง ผ้าไหนไปเวลาขึ้นถูป รอสักพัก เป็นอันว่าเสร็จพิธี

เนื้อหาในบททำข้อความ

แม่โพสพ โพศรี แม่จันทร์เทวี พ่อศรีศรีคาน นาเจอะนานแม่มา ไปกับลูกเด็ก เชิญไปเยือน เข้ากลางให้ข้าวไหลนมาเท่านา

ผู้เก็บข้อมูล น.ส. ศุภวรรณ ชาลาปาน นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ศบ.๔๖

การทำข้อความ อำเภอเมือง

ผู้เก็บข้อมูล

นางสาว จินดา อายุ ๖๐ ปี บ้านเลขที่ ๑๙๗๗๔ ต.ในเมือง อ.เมือง
จ.พิษณุโลก

เครื่องประดับพิธี

รูปพระแม่โพสพ น้ำอบ น้ำปูรุง อ่ายองค์

การทำพิธี

ในวันจันทร์ มีมังคลาภัคส้าในนาจะอุดมสมบูรณ์

เนื้อหาในบททำข้อความ

ครับ ศรี วันนี้ วันดี เป็นมงคลถูกยิ่ง จะขออัญเชิญแม่โพสพเจ้าเข้าไปสถิตอยู่ในห้องนา เพื่อบริหารรักษาข้าวกล้าในนาให้อุดมสมบูรณ์ นาผลิด เมื่อกล่าวคำอัญเชิญเสร็จให้กล่าวค่าด้วยว่า

คำไว คำสด ประชารัตน์ เบตเต วุฒิ วิรุฬห์ คงคานัง พะละนัสสาติ ไบ มีดานัง นะ ทุพภาคิ

ผู้เก็บข้อมูล น.ส. ชนากัญ แก้วหา นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ก.บ./๔๐

การทำขวัญความ

สมัยโบราณใช้ความโถน่า ความจึงเป็นสัตว์ที่ทำอุณหะใจให้แก่ชาวนาอย่างมาก เพื่อเป็นการตอบแทนแก่ความจึงมีการทำขวัญความในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง อาจจะเป็นเวลา ก่อนลงมือได้ระหว่างท่านา หรือเมื่อเสร็จการทำนาแล้วก็ได้

การทำขวัญความ อำเภอบางกระทุม

ผู้ให้ข้อมูล นายสาลี ศิลาวงศ์ อายุ ๕๒ ปี บ้านเลขที่ ๔๐ หมู่ ๙ ต.วัดคายม อ.บางกระทุม จ.พิษณุโลก

เครื่องประดับพิธี

ด้าษายสิรุจัน คงไนซูปเทียน หมู่ที่ ๘ บ้านฯ

การทำพิธี

ตั้งนั่ง ๓ ชน ต่อจากนั้นกล่าวสักก่อนทรงแล้วกล่าวคำสู่ขวัญ กล่าวบนน้ำด้าษายสิรุจันผูกขาดความ มีน้ำเสียงพิธี

เนื้อหาในบททำขวัญ

วัฒนธรรมเป็นตัวที่มีคุณ ควรที่มนุษย์จะยกย่อง สรงน้ำรดท้าว ซึ่งมีประเพณีบางถิ่นนิยม สู่ขวัญวัฒนากันประจำปี เพื่อเป็นสิริมงคลแก่สัตว์ การสู่ขวัญของคนกับเวลาจะลงนาครั้งแรก คือ ก้าวลงเวลาแรกนา บางคนทำเวลาที่เลิกจากการทำนาแล้ว สองอย่างนี้เป็นการคิทั้งนั้น แล้วเด็กท่านจะเห็นเหมือนเวลาไหน ก็ทำตามใจชอบเด็ด ส่วนพากขวัญก็ทำเรื่องเดียวกับการสู่ขวัญธรรมชาติ แต่ให้มีข้าวเปลือก หม้ออ่อน เซือกเครื่องสำอางท่านา และนำ้อน น้ำหอมสำหรับครัวความ เสร็จแล้วเจ้าด้วยผูกขาดหั้งสองข้างอวยข้าให้พร และขอมาให้บันด้วยแล้วปล่อยไปได้

เนื้อหาในบททำขวัญความ

ตั้งนั่ง ๓ ชน แล้วว่าอิติปีโส ฯลฯ ไปจนจบ ปุญญะเบศัง โลกัสสาดิ ฯ โอกาสฯ ถึงการถูกปีใหม่ เจ้าผู้ใหญ่ด้วยราชศรี ถึงกำหนดถูกดีอนหกฝนตกฟ้าห้องชั่ว คนทำนาเข้าจึงนำเอานายั่งหิงสา พ่อไกและแม่ไก ความแก้วมาชุดแล้วแยกไข่ โถน่าเข้าจึงเอาไม้ลักษกามาใช้คอก เอาเชือกปอเข้าผูกบ่า เซือกฟัดผ่ากกลางหลัง หัวได้กีเกะ ไว้แล้วความแก้วแก่คึ่งไปเจ้าไปเหล่าเข้าผัดปีอีกเจ้าหลายค่า เจ้าไปป่านาเข้าผัดคี เจ้ากีอุดขันตีไว้หลายวันเลขหลวงแล้ว เขายังปล่อยความแก้วเจ้าอยู่

เปล่าชาแสง เดิมท่านพอมีแสงเทาเข้า眼中มาเป็นค่าดผลอุดตี ชี้ให้เสียแลกแล้ว ผู้หนุ่บ่าวและนารีสาว เขางึงฟ้าวพากันถอนกล้าืออกมาคำ หลาชวันคำแลยกลัวแล้ว ถึงเคื่อนสินมาชวคแล้ว เขางึงปล่อยความเก็บไว้เข้าอยู่เช้านี้แสง มีสีแสงน่เครื่องยงยาเจ้าหมู่ชาวนาเขางึงจัดเอามา ที่ศาสดาบานบุปผา หัวตอกและดอกไม้บุปผา ทั้งสูราและไก่ตื้นทั้งหวานทั้งสัมหัวต้มและเพือกนัน สรรพสารพ์มีทุกสิ่งกล้วย้อยซึ่งนานานมีสู่อันสภาพ เขางึงไปอาราธนาอาช่างอาจารย์ นานั่งสวดคุณขวัญ ว่าศรี ๆ สักพิพาระพรนหาไกรสรหอมห่วงเข้า ข้าจักเชิญอาขวัญพ่อโค แม่โค และมหาพญ่าเจ้าให้เข้ามาโชนนายขอขวัญโดย ขวัญเจ้าไปบกินหยาดอยู่ห่อหัวกีให้มาสามมื่นนี้ ขวัญเจ้าไปปออยู่ดูกางนาเกี่ยว กินหญ้าแหก กีให้มาสามมื่นนี้ ขวัญเจ้าไปปออยู่ดักตอนงุ กีให้มาสามมื่นนี้ ขวัญเจ้าไปปออยู่คอมเงือก กีให้มาสามมื่นนี้ ขวัญเจ้าไปปออยู่เกลือกปลากรายและพูกคอม กีให้มาสามมื่นนี้ ให้เจ้ามาดูสื่อนพื้นเป็นหยาดคามุงดี ให้ออยู่แท่นstanongเพียง มาเยอขอขวัญโดย ครันว่าขวัญเจ้ามาดูแล้วงดู สรวสตีมีรศน์รังสีใส่บ่เครว ให้เจ้าเข้ามาอยู่เอยที่หลาบบี นีรศน์เรืองสูง ผู้สูงชื่อบยูผ่านไป ความจังไถ อย่าได้บังเกิด ให้ประเสริฐเป็นคั่งแก้วไฟพูรย์ ให้เจ้าค้าคุณเดินเป็นคั่งแก้วธรรมราช ออยู่ได้ให้เจ้าของเข้าจักเทือจักยาม ตามนาพาระค่าดสักพญัญ ๑๖๘๗ ยะดา วารีวา ปุโรสัพพะกาลัง นະ บະตີ คั่งนີเข้าเทอยໝ ฯ

ผู้เก็บข้อมูล น.ส. สุจันทร์ สำนพน นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ค.๒/๔๐

การทำขวัญคaway อำเภอระกำ

ผู้ให้ข้อมูล นางเบรื่อง ขอมสุข อายุ ๘๐ ปี หมู่บ้านหนองพะยอม ต.ชุมแสงสังคրาม
อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก

เครื่องประภอนพีธี

ด้วยแดง ด้วยขาว

การทำพีธี

นำความมานแล้วผู้ที่ทำขวัญนำด้วยแดงด้วยขาวมาผูกที่เท้าของชายพร้อมกับท่องบททำขวัญ
เสร็จแล้วนำเทียนขึ้นเพิ่งจุดแล้วติดไว้บนเขากลายข้างใดข้างหนึ่ง

เนื้อหาในบททำขวัญ

ขวัญยอดขวัญมา มาอยู่กับเนื้อกับตัวเจ้าทุยเน้อ ให้ทำมาลัยบัน อาญันขวัญยืน อย่าเข็นไห
ได้ป่วยขวัญมาอยู่กับเนื้อกับตัวเน้อ

ผู้เก็บข้อมูล น.ส. ปราณี พุ่มโนน นักศึกษาปรัชญาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ปิบูลสงคราม ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๐

การทำข่าวญควาย อันกอพรหมพิราม

ผู้ให้ข้อมูล

นายเฉลิม มั่งมี อายุ ๖๗ ปี บ้านเลขที่ ๘๕/๑ ต.ท่าช้าง อ.พรหมพิราม
จ.พิษณุโลก

เนื้อหาในบทที่หัว

ครว.ฯ สวัสดิ์สถาพรเป็นบวรนงค์ วันนี้เข้ามาเจ้าจะเพื่อผลทั่วของเบต ค้ายกระนืออันวิเศษ
ของข้าพเจ้ากิตมा ขอเทาด้วยความเสียใจมาก็ต้องเจ้าทุ่มแล้วเจ้าท่า ที่อยู่ป่าแลอซึ่งอยู่ห้วยเขาล้านนา
พงทุกท่อสาร วันนี้เป็นวันสุขสำราญด้วยกระนือปลดอด ของข้าคลอคลอคอกมาตรฐานครรน ทึ้งท่วงที่
สิ้นกีดขอนกกล ดังเด่ไคกระนือตัวนี้ก็มีผลเหลือประมาณ พันชั่วปลาอาหารทวี ทึ้งเงินทองหรือกี
มากมีออกให้คนๆ ละนึกสิ่งไรก็ได้สมประถนาทุกสิ่งอัน วันนี้ข้าพเจ้าจะขอทำข่าวญกระนือผู้ ให้คำ
เด็ดขาดในใจว่า ขวัญเจ้าหมาย องมาสู่อยู่บ้านอย่าไปไกล ขวัญเจ้าอย่าหลงตามเพื่อนเข้าใน
เมืองไฟทางคงดอน ขวัญเจ้าอย่าไปปลงบึงทึ้งบอนเป็นชาหาร ขวัญเจ้าอย่าไปเก็บริบบารป่าละเมาะ
หนานกางเปลี่ยวอย่าเลี้ยงละเที่ยวสัญจร Mao อยู่เดิดแต่ในนา กินหญ้าอ่อนให้สนับย พอเขางอนอย่า
ซ่อนกากเที่ยวหนีเร็น อย่าเที่ยวเดินเพลินเล่นไกลุ่งนา ด้านมื้นว่าเจ้าเดิน โอดขึ้นมา มีเปลี่ยวละเมาะ
เก็บครรน แต่พอเดือนหกฝนตกทั่วบ้านลงมาเย็นใจ พ่อนีก็จะได้ผูกแยกໄภเครื่องครน ออกทุ่งนา

อย่าประก侈ความเห็นอื่นใด ถึงจะจะต้องสักเท่าไร ก็อย่าขามเข้าคงทันเอา ด้วยท่อนี้จะตั้งชื่อเจ้าว่า ชัยเปลี่ยว ถ้าเมียนงานมีทำเรียกคำเดียวจะวิ่งมา อย่าทำเป็นหัวดือเหมือนกระเบื้องป่าที่ยวืนนึ่ง คนวิ่งໄสไปส์กระจิงเที่ยวสัญจรงานดาวเครื่องเดือนคัน ไม่กลับมานอนที่ในคอก เที่ยวซูกชอนนอน ซอกป่าละเมะ ทำให้เจ้าของที่ชวนมองเสาะทุกตัวบัน ขวัญพ่อเอ่ย อย่าได้คะแนนของลองเชิงชนเป็น ความเปลี่ยว หนทางกลางไฟริ่งข่าว่ายาได้ไปห่าง เร่าระวงตัวกลัวเสือรังจะชาธิ หนึ่งศัตรูหมู่ผีเที่ยว สัญจร มันจะพาเข้าข้าชูกช่อนอนอนหัญฟาง เห็นทางไหนไหญุ่กรวังพ่องกลับ อย่าเดินเฉยให้เหลบ ลับจนหลงบ้าน ขวัญเจ้าของอยู่ท่างานการอย่างเชื่อน เที่ยมแก้วินลาภเลื่อนตะพายแรก ทั้งคุณวงศ์ แปรกรณ์ครับครัน ด้วยนี้จะได้กระสันเจ้าไว้กับหลัก แล้วร้อยชนกมูกชักจุงวงเวียน พร้อมผู้คนหนุ่น สาวจนเข้าเตียนไปทั้งล้าน แล้วให้โน่นสะท้านขันสามลา

ตรี ๆ เจริญสิริสวัสดิ มีสุขทุกช้อยยาพาลับบันจงเจริญด้วยการอันไหญุ่ชิ่ง อุดมทั้งทรัพย์ สิ่งสื้นทึ่งเงินและทอง จะนึกแก้วก็ให้แก้วกอง จะนึกทองก็ไห้ทองไหลงมา ทึ่งข้าวเปลือกก็เต็มนา ปลาก็เต็มทุ่ง ข้าวสารก็เต็มถุง เงินเต็มถุงทองเต็มไถ่ คั้งแต่นี้ไม่มีทุกบ' จะมีแต่สุขสนายทุกคืนวัน ที่นี้ข้าจะรำพันถึงกำเนิดกระเบื้อง ชั่งมีนามตามชื่อใบราษฎรฯ ล้มเล่าเป็นสีดำ ธรรมศาหน้าหากาด ด่างไหญุ่เป็นใบโพธิ์ของมีจามเกินเจริญสิริสวัสดิ ไกรเป็นเจ้าของด้องพิพัฒน์บริบูรณ์ทั้ง สมบัติก็มากมุลเมืองนองนา กบันนั้นถือเชือขาย้อมปราภูมิ มีทั้งลากและยกอันไหญุ่ชิ่ง กระเบื้องย้อมดี จริงด้องค่ารา ซึ้งตอกด้านนั้นเป็นคับปรัมปราว่าท่านกล่าวไว้ ว่าสีเหมือนทองแคงแสงสดใสขนาดเป็นมัน หน้ากอร์อคดีคัวเป็นมุกคล อีกทั้งสกนธิกด่างพร้อย เกิดมาดั้งแตenh้อชไบจุนไหญุ่ ท่านเจ้าของนี้มี ข้าไหญุ่บริบูรณ์ ทั้งสินทรัพย์ก็นับนานมุลเป็นก้างกอ ชั่นแต่จะก้าวขัยก็ได้คล่องไม่ยากจน อย่างที่ กระเบื้องคั่งปลอดคลอดตนงานนักหนา ท่านเรียกว่าไนกสាតิกาปีคลอดคล งานจริงยังออกกระเบื้องดี ไกร เลี้ยงไว้ก็ได้มีสุขสนาย ปราสาจากอันตราขผล โรคภัย ขวัญพ่อเอ่ยพ่อเขาคุ้งอยู่ฝ้านาอย่าไปไกล พ่อ นี้จะทำขวัญให้ในวันนี้ กระเบี้ยนงานเงินเฉลิมศรีค้ายผูกคอ บรรดาหารคพวากวนาก็ถ้วนหน้า พอกได้ฤกษ์ให้ให้เป็นสามลา ให้เป็นสวัสดิมุกคล ๑

ผู้เขียนข้อมูล น.ส. ทศนิธิ ช้านาญเสือ นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ก.บ./๑๕

การทำข้อความ จ้าวโคดีโนบส์

ผู้ให้ข้อมูล

นายประเสริฐ เทียรหล้า อายุ ๕๕ ปี บ้านเลขที่ ๑๖/๑ หมู่ ๑๒
ต.ท่าจันทร์ อ.วัดโบสถ์ จ.พิษณุโลก

เครื่องประกอบพิธี

1. ด้วยแดง-ขาว

2. งามศรีนนມเมว

กวางฟ้าพิธี

ใช้ด้วยแดง-ขาว นั้นเป็นความหมาย

เนื้อหาในบททำข้อความ

ขวัญเชย ใจเข้มมา นาสู่ร่าง พากันหากินให้รุ่นให้ร่วงย่อข่าให้เจ็บใจ มาก็มาคุยให้มั่งให้มี
ขวัญเชย ใจเข้มมา มาอยู่กับร่าง

ผู้เก็บข้อมูล น.ส. แสงจันทร์ ภูบงกุช นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ก.บ./๔๐

การทําวัณ്ണเสา

บ้านเป็นที่อยู่อาศัยที่จำเป็นสำหรับทุกคน เมื่อมีการสร้างบ้านใหม่แต่ละครั้งเจ้าของบ้านจะต้องพิถีพิถันในการก่อสร้างเป็นพิเศษ และเพื่อเป็นกำลังใจให้กับคนเอง จึงมีพิธีทำบวชเสาด้วยถือว่าจะเกิดเสริมมงคลแก่เจ้าของบ้านนั่น ๆ

การทําวัณ്ണเสา อันเกอบางกระทุ่ม

ผู้ให้บ้าน
นายสาลี ศิลาวงศ์ อายุ ๔๒ ปี บ้านเลขที่ ๔๐ หมู่ ๘ ตำบลยม
บ.บางกระทุ่ม จ.พิษณุโลก

เครื่องประกอบพิธี

ของมาแม่กะໄໄ ตั้งโน๑ ๓ จบ กล่าวสักคุณเวหา แล้วห้ามซื้อวัณ นำเครื่องทำพิธีไปบัด
ไว้วัฒนา ๓ วัน เสาร์พิธี

เนื้อหาในบทสูตรวัณ

ประเพณีโบราณเมื่อจะปลูกบ้านใหม่จะต้องทำพิธีสูตรวัณเสาร์เรือนเสียก่อนเพื่อเป็นสิริ
มงคล เสร็จแล้วจึงยกเสาวัณขึ้นได้

ศรี ๗ ลักษณะพระ บรรพพิเศษ วันนี้เป็นวันดี วันดีดีดีมุกดะไก ฉุดตะมะไบค ข้าง
อัญเชิญหนวดเทราครี อันเสศีจอยู่ในกีริและปักลังกอกห้อมหัวใจและงานขา ทั้งแควเดาแลเดื่อนถ้า
หากห่านนำแต่เหวหิน ทุกพุตินแลทางอุ่น ทุกหมุนเมี้ยนเดือนผล ข้าจักเชิญอาบั้งหัวใจดุโภบาลทั้ง ๔
ทั้งพระอาทิตย์และพระจันทร์ พระอิทธิการ พระพุทธ พระพุทธาส พระศุกร์ และพระเสาร์ ทั้ง ๙
เหลี่ยมเข้าพระสุเมรุราช กับทั้งเทพบุตรเจ้าตนของอาชอยู่เมืองสวารค ข้าจักอัญเชิญอาบั้งพระวิ
สุกรรมผู้ศักดิ์สิทธิ์ให้ทรงนาหัวยี่หุ้นกระทำการมงคลในมื้อนี้วันนี้

ผู้เข้าอารามนาพรหมุนผู้ทรงไตรเวท ห่านคุณมือทิพิเศษจะให้อวยโอยพรผู้ฝูงเจ้าทั้งหลาช
เจ้าอันมา สอนสอนนั่งเส้า เพื่อจักเชียกอาชวัณเสานี้อ่อนเจ้าให้เข้าสู่เชียกให้มาร์มหมู่เสา พอ
สมควรปลูกขึ้นเป็นบ้าน ผุ้งข้าบ่อได้ร้านเคือกไม้ลำดี กลางวัณนี้แม่นไม้ปอดขาวอุดย่มดี จึงได้
นำมานเป็นเศวัณและเสาแยก เสาที่ห่านว่าเปลกเป็นมงคล เสาที่สนดันดีทุกเมื่อตั้งไว้เพื่อเป็นเสา
ที่ ๑ เสาที่งามดีอุดหลอดอินทร์พรหมดอลงก์ให้ปูนแปลง เสาที่แข็งมงคลแต่เค้า เสาที่สีพระเจ้า
บอกให้นี้แม่นไม้วิเศษมงคล เสาที่ห้ามนบูรพ์ศัตtruพังท่าย เสาที่หอกก์ใหญ่่องอาจงามตา อินทร์พรหม

มหาชนอบให้ เสาที่เจ็คก์ໄດ້ອາພອດາ ໄດ້ມາຈາກຄົງທີ່ນີ້ແລ້ວມີວິເຄຍນຫາ
ນັກຄູລ ເສາທິ່ປະເປດໄລ້ອຸນຸງນຳມື່ອງຕ່ອງ ປຸລູກເປັນເຊື່ອນກີ່ຄົລ່ອງເສາກົ່າແສາງ
ເສາຫາໄລ້ທີ່ອຸນຸງດີ່ນົມຄວບຄອດ
ພຣັນທຶນໃໝ່ໄນ້ກະທອດໃນໜີ້ຂໍ້ມູນ ເປັນຂອງຕີຖຸກທາງກວ້າເຊື່ອນເຫຼາກ ໃນນີ້ທີ່ຮ້າມພຽງ
ສາຍຫນນາຍາຍວັນດີແປ່ລົງປຸລູກ ງີ່ໄດ້ມາຂໍ້ອງດຸກເບີກເອົາຂວັງ ວ່ານາເຍອຂວັງເອຍ
ເຈັ້ອມ ເຈັ້ອຍ່າດ່ວນຄອຫນີ້ທີ່ເຈັ້ກລັນມາສູ່ທີ່ຮົມຫາປະສາກນຍາລ
ຂວັງເສານາງເຂຍອຍ່າຫອງເຊຍໄປໜັງ
ເຂີຍຮ່າຍແລ້ວແລ້ວສ້າງ ໄປຕົດຂໍ້ອງອູນິນພົງໄກຫ
ວ່ານາເຍອຂວັງເອຍ ເສາແກໄຫ້ສັນວະງຂວັງເສາ
ນາງໄຫ້ສັນແລ່ນນາເຍອຂວັງເອຍ ຂວັງນາງອົງມາສູ່ທີ່ອູ່ອັນສໍາຮາຍຸກຳຈັດກັຍໃຫ້ເປັນສູນສວັນຕິ ຈຳນວຍຕີ່
ຖຸກຄໍາເຫັນນາເຍອຂວັງເອຍ ຂວັງເສາແກໄປໜັງອູ່ກຳລັງທາງ ຂວັງເສາກລາງໄປໜັງອູ່ປ່າໄນ້ກີ້ໃຫ້ມາ ມາ
ເຍອຂວັງເອຍ ຂວັງ ຂວັງເສາໄດ້ໄປກີ້ຂ່າວ່າຢູ່ນ້າເຄຣື່ອ ຂວັງເສາເໜືອໄປໜັງອູ່ປ່າເປັນ ຄົ້ນຂວັງອູ່ສັວໄຫ້
ສັບດ່ວນພລັນມາວ່ານາເຍອຂວັງເອຍ ຂວັງຂໍ້ອົງວັງຫາງຂວັງແບນນາງແລະຂວັງກະທອດໃຫ້ຈ້າເລັນອອດ
ຮລດຄມາສູ່ເຄຫາ ວ່ານາເຍອຂວັງເອຍນາພລັນອຍ່າຮ້າ ເຈັ້ໃຫ້ມາພຣັນມານ້ານສູ່ພາບເຈັ້ງ ສິ່ງອັນໄຄສົນກວຣ
ບຸນກີ່ແຕ່ງໄວ້ທ່າ ຂວັງເສາມາອອດແລ້ວຈີ່ໃຫ້ອູ່ສວັນຕິຈຳນວຍຕີແກ່ຜູ້ທ້າ ບອໄຫ້ຕົ້ນຫຼາຍ່າຊື່ສອວວ ສູ່
ກັ້ນນັ່ງສູ່ນອນ ສູ່ກັ້ນຍານໂຄຮອຍ່າໃຫ້ຄວາດແລ້ວ ຄົ້ນປຸລູນເຊື່ອນຫົນແລ້ວໄທ້ການແພ້ເຂົ້າສີກັດຮູ້ ໄປະ
ຄຸກະວັງ ໄປະນັ້ນຄະລະ ໄປະນັ້ນຫຸ່ນຄຸນ ພອກວານເງິນໄວ້ໄປຍະ ໄປະຄົງນີ້ແກ່ຜູ້ທ້າທັງຫລາຍທຸກທຸກຄົນ
ເກອພູ

ຜູ້ເກັນຂໍ້ມູນ ນ.ສ. ກິຍະຕາ ຊົງຍິສາ ນັກສຶກຂາໄປແກຣມວິຊາການໄທທະກິດ/ຕະຫຼາດ

การทำบัญชา อั่มกอพรมพิราน

ศูนย์ให้ข้อมูล

หมู่ที่ ๑๖๗ ต.หาดใหญ่ อ.พระมหาพิราน จ.พิษณุโลก

เนื้อหาในบททำบัญชา

น โน ๒ ข้าพเจ้าขออนบันดูนักการคุณพระคริรัตนศรีวิญญาณอันไหอยู่ชั่ง เป็นพระมหาวินล เมฆมင်์ไม้ลีโภ องนึงจะขอญาณอันไหอยู่ชั่ง เป็นพระมหาวินลเมฆมင်์ องนึงจะขอกราบทุก เทวราช บรรดาภิไนห์มีน โภกราชทุกสักดิ์ ลั่นแต่ทรงเมหเวรศักดิ์ค่าญาณหินทรายดุที ดังแต่ พระมหาโภกราชตุสติถึงพุทธา อิกเจ้าพิมานเมืองที่น้ำหาไกรลาสเลิศ อิกคุณพระบรมราชนกัณฑ์ริยอัน ประเสริฐทรงแผ่นดิน อิกคุณพระเหลือง พระธรรมะ และมน้ำ คุณครูอุปัชฌาย์ของรัชฎาภรณ์บ้านนา ผล อิกคุณบิความารคานาเป็นศัล กรณีเหตุครั้นได้ตั้งต่อ ก่อเกิดเกศประกอบกลาง

ขอเชชสารพกุณทั้งหลายทุกแหล่ง โภ จงนำเข้ามือองกันสรรพโศกศรีภัยทั้งอุปทวะ เสนียดจัญไรให้สืบสูญ ขอจงมีสิริสถาพรบำรุงยูงช้างศรี เต็มใจโดยนักดิบุคลธร แซงขอเมี้ยนเหลาอุณ แม่รุ่าชสิงห์เป็นธรรมค่าพอยเป็นเวลาปีงชุมนัช ประกอบไปด้วยเริงโชคโนรีบริชรัชนาให้อยู่ด้วยประคาก แหหอยเจ้า ชั่งสูสังกิศานต์ มีระหว่างนั้นเมืองบ้านนาเปิกด้วห่านผู้บุกคุกคามพิชัยฤกษ์ของ เทเวศร์ ต่างองค์ก์ประสาทพระอันวิเศษทุกสิ่งสรรพ ปลูกแล้วสำเร็จแล้วหลังทันฤกษ์งาม ห่าน ผู้อยู่ดังจิตปะนัมหะ เหงวพรับสุพจน์แห่งเทวราชเป็นคำสุภาษี ประสาทสถาพร ประกอบไปด้วย ศุภมงคล สรีสวัสดิ์

ขออานาจพระพุทธคุณจงมีเป็นเพาเวอร์คัตตรัตน์มหากาล การกันสรรพภัยในเมืองศัลตันอยู่นาน แล้ว ขออานาจพระธรรมคุณ ลงมาเป็นประการแก้วแวงสื้มอยู่โดยรอบเป็นเพื่อนขัยที่กันขอบเบด เกหะ บ้าบัดเดียบชั่งความทุกข์โศกโกรกปีชาอ่าห์ชี ขออานาจพระสังฆคุณจงมาเป็นเครื่องช่วย พิทักษ์รักษา ขอให้พิมพ์ทางของเกยมสุข ลงนิราศปราชาจากทุกข์ภัยนรรคราย ทั้งอุปทวะทั้งหลาย และไส้ใจแหง ภัยใจหายแลอัคนีวุธ ว่าด้วยอันเร็ววุคทั้งอุทกภัยสรรพพาหารกภัยทั้งหลายและ อุรุกหุกข จงเปลี่ยงปลดหมดคุกข์อ่าได้มีแก่ห่านผู้เป็นเจ้าของเกหะแห่งทุกประการ ขอให้ห่าน บริบูรณ์ ไปด้วยทรัพย์ศฤงคารแต่โภกรพย์ เป็นศัลว่าวิญญาณจะและอวิญญาณจะทุกสิ่งสรรพนั้น ลงประสิทธิ์ ขออานาจเหพเจ้าอันเรืองฤทธิ์ จงอำนวยการให้ห่าน ตั้งอยู่ในความเกยน สำราญใน ชุดราชนาถทั้งสิ่งศรีษะชุดพิพรของสมเด็จพระชินศรีศาสดาจารย์ ชั่งโปรดประทานไว้ว่า อาชุ วรรณะ สุขะ พลະ นั้น

อนึ่ง ข้าพเจ้าขอคตอเทพเทวินอันเรืองฤทธิ์เมียนท่านจะสถิตที่ไค ๆ นั้นไหร เป็นมงคลทั่ว
ปริณฑลปักปักด้วยอำนาจเทพเจ้าช่วยพิทักษ์คงทุกประการ แม้ถึงคราวสมัยจะจากสถานอันมีอภูมิ
ทิศเป็นศั้น ขอเจ้าทุกคำบลลงของชัยให้ประสบบรรพไชยชัยหริภูรัตน์อิกโภคสมบัติอุดมกพร้อม
ความรุ่งศักดิ์ประจำป่าเรอจิตร ดุจด้วยคำข้าประศิริคั่งวิจิ

สิทธิกิจ สิทธิลาโภ ชาโย นิจุ ศพุพเทวนุ ภารวน สถา ไสคธิ ภานุตุ เด ขพะพรทั้ง
หลาชื่นพรรชนามานี้ งบังเกิดมีแก่ท่านเจ้าของเคลาสถาน คังถือยกค่าหระอาจารย์ประนวลดมาให้
ไหร่องขึ้น ๑ ล้านชื่องอยชัย ๆ

ผู้เก็บข้อมูล น.ส. รัจนา สนองคุณ นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ก.บ./๑๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล侈ograrn
Pibulsongkram Rajabhat University

การกำ่าวัญเสา อันก่อเมือง สำนวนที่ ๑

ผู้ให้ข้อมูล นายอิน อินแสง อายุ ๖๗ ปี บรรพบุรุษชาววัฒนธรรมบุรฉัตร ต.ในเมือง อ.เมือง จ.พิษณุโลก

เครื่องประภอบพิธี

ใบทอง ๕ ใบ ใบราชพฤกษ์ ๕ ใบ ดินก้าวย ๑ ตัน และเอาแต่ใบ ๑ ตัน ดินอ้อด ๑ ตัน เอาผูกกับเสาให้แน่น แล้วเอาเข้าว ๔ กระถง เทียน ๔ เล่ม นาฬิก ๑ สำรับสำหรับบูชาเสา การทำพิธี

เมื่อถึงวันฤกษ์ที่จะยกเสาออก เจ้าของบ้านเตรียมเครื่องบูชาให้พร้อมหรือจะมีเครื่องซึ่งกว่า นั้นก็ได้ คือเครื่องบัตรพลี เช่น ไหว้พระภูมิเจ้าที่ แม่นางชรพี เอาของเงินพวงทองคำด้วยปลาดุก ประดับประดาเป็นพิเศษ บุ่งห่นผ้าดี จุดเทียนรับ ตั้งหน้อน้านนั่น น้ำมันหอม แล้วยกบายศรีออกมา กำ่าวัญเสาต่อไป

เนื้อหาในบททำวัญ

นิมนต์พระมานะริญพุทธมนต์เข้า - เม่น ข้าสื้นความรู้มาสวดทำวัญเสานี้ด้วย กล่าวอัญเชิญ เทพยดาให้นำสิงสถิต เพื่อบังเกิดเสริมมงคลดังที่ขอไว้ปั้น

ขอเชิญ พระมหาทักษิณาสุข นารายณ์เรืองภาค จบพระนคร สุวรรณขวัญเมือง เรืองราหุล เจ้าคุณพระคติ บังให้ด้วยชัยมงคล ซึ่งเป็นเทพประจำเสาให้มีสิริให้เตาประกำตัน

ผู้ให้ข้อมูล น.ส.รักชนก เพชรวิจิตร นักศึกษาในrogramวิชาภาษาไทย ก.บ./๔๐

การทำขวัญเส้า อันกอเมือง สำนวนที่ ๒

ผู้ให้ข้อมูล

นายโภน ชัยนันนิม ชาย ๑๕ ปี ต.บ้านคลอง อ.เมือง จ.พิษณุโลก

เกี่ยวกับประวัติศาสตร์

อุบัตร์ที่ใช้ในการทำขวัญเส้า จะมีการเตรียมเครื่องบูชาเส้า ประกอบด้วย ใบตอง & ในไมราชพฤกษ์ & ในหน่อออกลี้วัย ๑ ต้น เอาไปปะ๑ ในต้นอ้อ๑ ต้น ผูกไว้กับปลายเส้าให้แน่นแล้ว เอาเข้าวัด กระทรง เทียน & เทม นายก็รี๑ สำรับ บูชาเสาก่อนที่จะยกเส้าออกมีการประดับเส้า ประพรมด้วยน้ำมนต์กับอุณหิจเมฆเส้า แล้วใช้สร้อยเงินทองเครื่องสุวรรณภูเขาฯต่างๆ ประดับ ประดาเป็นพิเศษ คาดหัวอนชัยไว้ที่เสาทุกต้น จัดคั่งหน้มน้ำมนต์ แป้งน้ำหอม แล้วยกนายก็รือกมาต้ม ทึ่นตอนในการทำพิธีมีดังต่อไปนี้ ซึ่งเป็นตอนหนึ่งในการทำขวัญเส้า

สาทุ นะ โนมตัสสะ กะกะยะโต อะระยะโต สัมมาสัมพุทธชัสดะ

นะ โนมตัสสะ กะกะยะโต อะระยะโต สัมมาสัมพุทธชัสดะ

นะ โนมตัสสะ กะกะยะโต อะระยะโต สัมมาสัมพุทธชัสดะ

สาข สักເກຫຍດເຈົ້າ ຜົ່ງສິນສອດຍູ້ໃນການພະຍະສວັບກີ ກາມ ຂັ້ນຍູ້ໃນການກັບ
ພຣະອັນຕື່ຈັງຫວັດວົງ ຂະຫຼາມ ຈະອູ້ໃນຮູບປອງຮູບພົກພົກຄື ໄສເສມາພຣນມຄືກີ ກະຮະຕະເຕ ຜົ່ງສິນ
ສອດຍູ້ໃນກຸພາວະເຫວແລະຖຸາຍອດຄືກີ ຈັນຄະເຮີເວີນານແນ ຍູ້ໃນອາການ ວິນານແນນເມືອງທອງ ທີ່
ປະເສຈະຄາມ ຜົ່ງສິນສອດຍູ້ໃນເກາະແກ້ວເມືອງທອງໄໝ່ຢູ່ໃນອາການ ວິນານແນນເມືອງທອງ ທີ່
ຍູ້ໃນໜຸ້ມໄມ້ ພຸ່ມພຸດຄາ ສາຣເຄນະວັດອຸງນີເບຕ ຜົ່ງສິນສອດຍູ້ໃນເວີນແລະໄໝ່ນາ ກຸມນາ ເຫັນຄາອູ້
ໃນພື້ນຖານ ພາຈັດຈາຍັນຄຸຫວາ ຜົ່ງສິນສອດຍູ້ໃນໄໝ່ສວນ ພະຄຸມີເຈົ້າຍື ໃນເວລາອັນນີ້ຈົນບອກໄຫ້ພຣອນ
ກັນ ຂະລາດຮະວິຕະເມ ອີກທັງເກຫຍດເຈົ້າ ຍູ້ໃນທ້າຍ ມານອ ຄລອງ ປິ່ງ ບາງ ແມ່ນ້າໃໝ່ໄພຣພຸດຄາ
ໜ່ອມຂ່າຍ້າລັດຄວາລີ່ທີ່ເສມອກັນກີ ຂະຂະກັນທັນພະນະອາຄາ ອີກທັງຂັກ້າ ຄນຮຣ່າ ຄນຮຣ່ານ
ນາຄຣາຊ ຂັ້ນເປັນໃໝ່ ຕີຄສັນຕາສັນຕິເກັ້ງ ເກຫຍດເຈົ້າຖຸກເກາະແກ່ງ ແ່າງຕ່ານລ ມູນງວະຮະຈະຫັ້ງ ຊ້າຍ
ເຊີ່ມພຣະຖາຍີ ຖຸກແ່ງໜັນອັນສັກຄືສີທີ່ຮົມຕ້ວຍເດ້າ ສາວະໄວ ອຸກກາຮະເກອຫຼາດເຈົ້າທັງປັງ ແມ່ ເກຍນ
ສານຕົມຄາມດໍາດັນ ຖຸນັນຕຸ ທ່ານຊເມຍບໂສດສັນ ອັດຮຣນາສວນຈະກາງ ຜົ່ງຮຽນຂອງພຣະຫຼຸດເຈົ້າອັນ
ປະເສລີຖີ່ ໄປຮູ້ ອະຍັນພຣະຫັນຄາ ທຣນາສວນຈະກາງ ອະຍັນພຣະຫັນຄາ ທ່ານທີ່ປະເສລີຖີ່ອັນຈຶ່ງກວ່າ
ນຸ່ມຍົດ ເຫວົາ ຂອຊ້າຍເຊີ່ມນົ້ວ່າຖຸນປະຫຼຸນພຣອນກັນ ພ້າເຈົ້າຈະຂອງທ່າງວິຊາໃນເວລາວັນນີ້ ຂອຊ້າຍ
ໄຫ້ສວັສີ ຈົນແກ່ເຂົາພັນເລະທ່ານທີ່ນ້າຍໃນວັນນີ້ຕ້ອງເກອຫຼຸ...ສາຫຼຸ

ນ ໂນນັນພັກ ອຸພພຣະກົງຮັນຕຽບຍຸາມອັນໃໝ່ຢື່ງ ຂັ້ນເປັນນາວິນຄົມມິນິ່ງໃນລົກພහນິ່ງ
ເຂົາພັນຂອງກາ ເກຣະຫຼຸກຫຼວງຮາງໃນນິ່ນໂລກຫາດຸ ທ້າວທຸກສົດມຸນ ສ້ານເທົ່າກຽມາອິທີສັກຄາຫາຍູ້ ນາ
ທີ່ຕື່ໂລ ຕັ້ງແຕ່ວັດນົນວິນາພຣນມສົດົນຢູ່ອຸຫາດຸ ທັ້ງເຂົາວິນາມີອັນໄກຮລາສເລີກ ອຸພພຣຈອນຈົກພຣຣີ
ກຽມເຫັນດີນ ຖຸພພຣະພົນທີ່ແລະຄຸ່ມນຳ ອຸພພຣອັກ່າຍ້າຈາຍເຈົ້າ ຜູ້ແນະນາຄ່ານວຍພລ ມັນຄຸພ
ນີ້ມານັກຄາມ ເປັນຕົ້ນເອກ ທ່ານໄດ້ຕັ້ງທ່ອກ່ານເກີດປະກາງ ອຸພປຣນິນິບຕິຕາມປະເພພີ ນັດນີ້ຂະບອກລ່າວ
ຄາມພິສັບ ປະຕິມີເແຮກທີ່ຈັດຕັ້ງສົດຕະເຫດສານ ປຽນກຸມພື້ນພສຖາຮາ ຜົ່ງປະເທດກັ່ງມາສັດານທີ່
ສະວະເທ ຂັ້ນແບ່ງເຂົາມເປົ້າຄຸນ ຂັ້ນນັ້ນພຣນມຫວັນກັນລົງນາ ເພື່ອຂະດູພື້ນພສຖາຄາມຕໍ່ຮັນ ກີ່ມີ
ແລ້ງແ່ງຫຼຸກກົດປີ ເມື່ອແກ່ນສາຮປະກອນໄປເລີຍປົງຈຳປຸ່ມນາລີຍັງເກີດນີ້ ດ້ວຍກິ່ນອົມເຕີຍສະເກົ້າ
ເກີດປົງສະຫຼຸງກວງ ສ້ານຮສດີນມີອັນດົກທີ່ບັນດາລອອກງູ້ຈ້ອ ແນ່ນພຣນມຫວັນກັນສໍາຮາຜູ້ວິນວຽກສ ຈົງ
ເກີດປົງຫຼັກຫຼຸກທີ່ໄຫວ່າວິດ ປະນາກຫນມຄອດຍູ້ມີໄດ້ ສ້ານກັນບັນດົກຈັນດີຈຶ່ງເກີດການຮາຄີນ
ທີ່ເຮັບຮັນ ກັນວັນດີນສິນແດ້ກີ່ສັນພວນບັນດົກຈັນດີຈຶ່ງເກີດການຮາຄີນ ຂະນັ້ນຮັສນີ້ແ່ງ
ທັງຫລາຍ ກີ່ນ້າມອອງດ້ວຍບັນດົກທີ່ຂອງບັນດາລາກ ຈົງເກີດການຮາຄີນແລ້ວວິດກາມດໍາດັນ ແນ່ນພຣນມ
ທີ່ອັນດຽບກັນເປັນຫາຍ່າງຢູ່ງ ຈົງເກີດກຳຫັນສັນພັດສິ່ງຂຶ່ງຂ່ອງເສັກ ຈົງຮັນເຖິງອົງກີ່ອົກເຫັນຫຼັກສົ່ງກຽມຫາ
ສີທີ່ສັກຄືທຽບແ່ງປະຈົບຈົບໄຈເຮືດໂລກຈົງປະສິທີສໍາຫັນໄລກທຸກສິ່ງສິ່ນ ທັ້ງໄຟ ນ້ຳ ລົມ ດິນແລະຍາກສ

ทั้งเข้าพระสุเมรุมาศและฤาษีบรรพตพุกามาและให้ภู่น้อย อุปถทกษา โภคะเครื่องใช้สอง และการงานทั้งเดือนปีคืนวันอันบรรจบครบทิว ทั้งทุ่นโน้ม นาพิกาไทย ประเคราะห์น้อยประเคราะห์ใหญ่ ยมขันธ์ทักษิน ทั้งราหูอุรินทร์ราหูช ทั้งห่วงเสียงห่วงรุ่มและห่วงอนันนับคม วันคืนขึ้นแรงเล่า ทั้งเลิศหล้า ผู้ทรงเหลือก็ประสิทธิ์ใหราชากล่าวท่านเจิงใหไว้เป็นคำราชาประเพณี เท่าน้อันน่าเชื่อ ชาดิชาดทั้งหลายชาดิชาดทั้งชาดใหญ่ทั้งหลายนี้ จะยกเรื่องท่านให้คุณสามกอตถกย์ ปี เดือน ตามตัวรับให้ถูกต้องตามตัวรับให้ราษฎร์ จึงจะเป็นสุขเกยมสันต์สถาพร จึงจะบังเกิดความสุขมั่งคง อกภูมิใจยาวนานท่ามกระทำตามเรื่องราวดานไป

ผู้ที่จะสร้างเคหอาอยู่อาศัยย่อมจะไปตัดไม้ ป่าเห็นและป่าได้ นางไม้ทั้งหลุมล่องถิ่นสูง ล้านชั่งอยู่กลางคง ผู้ที่ประสังก์เดินตรงเข้าตัด ปุ่มเปาสาหสัญญาสารพัดจัจสรร วัดวนเดือกนาแคด ถูก ลากจากน้ำตัดลงถึงท่าตัดไม้ไฟป่าทำเป็นสุกนวน (สมัยบูนนะครับ) เข้าหาชั้วครัวบนมัคกระสันสอง ตันขึ้นบันมุคกระสันให้แน่น ท้าห่วงบ่วงแขวนห่วงน้อยห้อยเสา หมอนสูงล้วนอยแต่นางพญาไม้ม้า ร้องสั่งอยู่เจ็บแข้วว่าเจ้าประคุณทุกกระหม่อมแก้วของตนนั้นเอ่ย น้องนี้ขอลาไปก่อนแล้วว่าเจ้า ประคุณทุกกระหม่อมแก้ว คงอยู่เดิมให้จด ฝ่ายหน้าไฟราก้าป้าพากย์ศรีได้สดับสาร นางพญาไม้ม้า ร้องสั่งว่าโอ้อ่อนนิชา พระนองจำต้องหากไปอยู่อวนน้ำพญาไม้เจ้าคืนนา พอประจวนใจนึงที่ทำ พากันมุคกระชาอกข้าอุหุดจัจสรรวัดวนเดือกนาแคด ปราสาทกนุศรีเปิดไชร์ໄก์ตอนเมืองขัตติย์ ลอกกิงกอกไม้เจ้า เดือกกระกลันดุล่าอาณาต่อสาธาร แบบรอดเรืองหมอนนาชนอนเหลือเพียงช่อง ชั้วคีียง ชวนนวงเข็งห้อง เทียนนึงเศษสองเงินทองมากนี้ เศษสามเศษเป็นเกรย์ชีวนาน เศยหก เทียนห้าโตกาสูญหายไปหาพื้นทุกสาย ที่จำเพาะเจาะหัว ดาวเรืองต่างฟ้าต้องค่ารา เอกโภ คุ้วหินใหญ่โต ห่วงจัชให้เรียกเป็นเสาร์แรก เสาวัญวันเรียงคีียงกันเช่น กรุงพาลีไหวพระภูมิเจ้าที่พระธรรมสูงศักดิ์ บอกพวกปัญจเทวร์กอิศราผู้รุ่ม ให้หันนัมนั้น ตั้งให้ภู่ ใหผลประสิทธิ์พื้นคินบุคคลอุณหส์ร่องสันยอก เสาขึ้นวางด้วยบานขานย่างตามระเบียบเรียบร้อย หน่ออกล้วง หน่ออ้อย ผูกคล้องปลายเสาทำเดิมเพริศ เพรา หมู่สาต้นแรก มีเป็นประหนenkแตกตีสำอางช่างดีนาษร์กุมหุ่นว่าง แก่นแท้แสนสว่างท่าน ใหจุดเทียนขึ้นเช้าไว้ทุกด้น ดึงขันน้ำมนต์ เป็นมงคลสวัสดิ์

ชุมขวัญบุนทีที่จะขอชนมิ่งสื้นขวัญ ท่านใหยกนาษร์สามชั้นมาทำขวัญพญาไม้ ท่านผู้เพ่า ผ้าไว้จึงนำมาลีขสอดแ殉 เบญจมาศนา แย้มบานในรั้วไวย อิกระทั้งดาวเรืองแวงวาวาหัวเหลืองต้า เลิศ เดิมชาดแหนวนทองส่องพระพรมราษร์เรืองศรี ขวัญอันนี้ จะประคับประคบมะลิช้อน มะลิตา หานมาตามได้ ติดเต็มแ殉ໄส ปอกไช่ทำขวัญ ขันนั้นถือด้านลูกไม้ไฟรบนนทั้งนั้น ท่านให้ใส่ทั้งการ

ของความต่าง ๆ ท่านให้วางขั้นดัน งานประเสริฐเลิศรสเป็นมงคลสวัสดิ์ ขณะขวัญถึงวันถี่จะขึ้นซึ่งมีง
เชิญ . . . ขวัญ . . . เชิญขวัญ นางพญาไม้ทึ่งหลายมาในวันนี้ เดิม พระขวัญเจ้าอยามาแม้เดิม นาม
ขวัญนาม้า แม่นายอ่ามวานมอง เชิญนามนายศรีกอง กองด้วยแก้ว อันงามประเสริฐเลิศแล้วล้วน
ชัดก็เด้อ ด้วยแก้วเก้าจานสุกรารนค์ สร้อยสังวาณเทวนพรัตน์ ผ้าโขนมพัสดุร์ เอิฟแล้วด้วยถาย
ทองของขวัญเจ้าอยามาเดิม นามา อ่าไปเที่ยวท่องในห้องทุ่ง ที่กำแพง ชุมหัวยยะหานในทุบเหว
เป็นป่าป่าป่า ป่าบานบานใบ เห็นนะมาอ้ายระเริงหลงชนบุษบงรังละห้อย เมื่อเจ้าขังน้อบน้อยไม่ได้
ตัดจนเจ้าเตบใหญ่ได้ขันคาดตัดเข้ามาก่อๆ ไปหลงตามลงพุกยานเหมราช ส่วนแต่หนู่สกุญาชาติเห็น
ภาคกินปลาพระขวัญเจ้าอยามาเดิม นามาอยู่ในหอห้อง ให้ขวัญเจ้าทั้งสองครอบมั่งภัยพันทุกข์ คงอูบ
โดยกัยอย่าได้มีชาตุ

ผู้เก็บข้อมูล น.ส. อภิญญา สาทร Jin นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ก.บ./๔๐

ข้อสรุป

เนื้อหาในบททำขวัญเส้าของนางโพธิ์ อญมนิม หมอดำขวัญเส้าอีนาอันมีอยู่ จังหวัดพิษณุ
โลก มีความให้เราภาคลักษณะนวนิมน้ำหนาเวสันดรชาดก สอนแทรกความรู้เรื่องการคุ้ลักษณะไม้
ขณาที่โคนต้นไม้ลงมาและสิ่งลับลับดังเอี้ยด เห้อว่าเป็นเสียงนางไม้ร้องไห้ที่จะห้องจากถิ่นที่เกหงสู
แต่นางไม้ร้องไห้สามารถทำอันตรายคนตัวไม่ได้ พราะกเมหตานี้มีเครื่องรางของลังไว้ป้องกันด้วย
หนามไม้แข็งดีดตามไม้ไปด้วย เหตุนี้จึงมีการรับขวัญเส้าเรื่องเหลือขอให้นางไม้มองกันยันตราบ
และเพื่อให้เกิดสิริมงคลแก่เจ้าของบ้านด้วย

การทำข้อสอบ สำหรับวุฒิ สำนวนที่ ๑

ผู้ให้ข้อมูล นายศรีธิคร อายุ ๖๗ ปี บ้านเลขที่ ๑๗/๑ ต.ท้อแท้
อ.วัดโบสถ์ จ.พิษณุโลก

การทำข้อสอบนี้ ได้สืบทอดมาจากหนึ่งในน้อง อินนวล ปีชุดนั้นห้ามได้เสียชีวิตไปแล้ว
อุปกรณ์ในการทำข้อสอบ ได้แก่ ในทอง หน่อ กล้วย ในราชพฤกษ์ ต้นอ้อย ข้าว เทียน
บานสารี ผ้า ๓ ตี และดอกไม้

การทำพิธี

๑. ก่อนจะนำเส้าเอกสารนี้ประดับประดาด้วยผ้าห้ามตายสี
๒. ประพรบน้ำมนต์ให้กับเส้า
๓. จุดเทียนชัยให้กับเส้าทุกด้าน แล้วยกนาขศรีออกมาตั้งแล้วริน้ำพิธี

เนื้อหาในบททำข้อสอบ

พระเจ้าพงษ์ทรงสอดคล้องปดายเส้า ผ้าคลิฟเพรชพรา ห้ามผู้เส่าจั้ดแจง เสาขวัญเส้าแรก
เป็นแผนกเปลกสี ผ้าล้าอาจอย่างดี กลีคสูมหุ้นหนน หันอย่างงามสม แย่มแข็งแรงไว้ให้ดูเดือนชัย
ติดไม้ทุกด้าน ตั้งขันน้ำมนต์ มงคลพิธี นำม่านเปลเปล่ดี มีจังครบครัน จึงยอกนาขศรีสามชั้น มาทำ
ขวัญเจ้าพระยาไม้ เกามาลับเสื่อมแซมเบญจมาศงามเย็น นานมีริ้วอี ตามเรือง แล้วราขาวเหลือง ล้ำ
เลิศเฉิดฉาย เห็นทองผ่องพระย พรมรายรังสี ข้าวขวัญปืนดี ประดับประดา มะลิช้อนมะลิหวานมา
ตามไฟ เสียงเรียนรับไป ยอดไน่สักควร ขันบนอีตัว ลั่นลูกไม้ลาย บนหั้งหลาไปไว้ขันกลาง
ของค้าค่าง ๆ วางไว้ชั้นต้น ประสรุลิเกล้าน มงคลสวัสดิ สามดวยชาติ ประเพณี ทำมิ่งสิงขวัญ ให้
ให้เจ็บเป็นสำคัญ ลั่นห้องอยาชัย ให้ร้อง ๑ ครั้ง

ผู้เก็บข้อมูล นายวิเชียร ชะประسنก์ นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ค.บ./๓๕

การทำขวัญสา อําเภอวัดโบนสต์ สำนวนที่ ๒

ผู้ให้ข้อมูล

นายประเสริฐ เทียรหล้า อายุ ๕๖ ปี บ้านเลขที่ ๕๕/๑ หมู่ ๑๒ ต.ท่าจัน
อ.วัดโบนสต์ จ.พิษณุโลก

เครื่องประดับพิธี

๑. นาฬิกา ๑ ตัวรับ	๕. พวงเงิน พวงทอง
๒. ขี้นวดง หัวขาว	๖. ค้ายแดง ค้าขาว
๓. ค้าแดง ค้าขาว	๗. ถูปเทียน
๔. หน่อกล้วย หน่ออ้อย	๘. แป้งหอม น้ำมันหอม

การทำพิธี

เอาด้วยไม้ดเศาก เสาขวัญ ใช้แป้งหอม น้ำมันหอมดบเสา

เนื้อหาในบททำข่าวญ

ศรี ศรี วันนี้เป็นวันลาภวันดี ข้าพเจ้าจะขออัญเชิญ ขวัญแม่ไม้ทั้งหลาชงนามเครื่องสังเวยในที่นี้ข้าพเจ้าได้จัดไว้เพื่อบูชา

ศรี ศรี ศุภฤกษ์เบิกฟ้า แสงสุรีย์จำบันเทือน เทพเจ้าเบื้องบนก็เบิกบาน เท้าของบ้านได้ทำงานเสร็จสำเร็จสมทันตามฤกษ์ยาม ข้าพเจ้าจะขอประทานนามมงคล ให้ประสะพลด มงคลสวัสดิ์ ศักยอิ่มงามของพระรัตนตรัย งปโลกซึ่งไทยภักทั้งผอง ฉุดค้วยเงินทองคำนับ สรรพด้วย ช้าง นา วัว ควาย ให้รำให้ราย เป็นเศรษฐีข้าหากาสนบริวารมารับใช้ ไร้ซึ่งโกรಮาย่า ให้อัญเชิญศรีเป็นสุข มีทุกสิ่งสมประสงค์ ศักยอิ่มงามผู้ทรงฤทธิ์ไกດ อีกทั้งท้าวไทยเทพทิศสามดิ่งพระศากุลศรี ประทานพรสิ่งดี สถาพรดุษทรทั้ง ๔ ศักย อายุ วรรณะ สุขะ พละ เทอญ.

ผู้เก็บข้อมูล น.ส. เรณุ ทองสะอาด นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ก.บ/๔๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล侈ครา
Pibulsongkram Rajabhat University

การทำข้อสอบ

ข้อมูลจากสำนักงานกรุงเทพฯ ชี้ว่าเป็นจุดที่ต้องระวังมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ จังหวัดนี้ส่วนใหญ่ของชนบทแท้ ๆ หลงเหลืออยู่ จึงปรากฏว่า หน่วยทำข้อสอบทำข้อสอบได้หลายประเภท เช่น ทำข้อสอบคณิตศาสตร์ ทำข้อสอบภาษาไทย ทำข้อสอบภาษาอังกฤษ ทำข้อสอบภาษาจีน เป็นต้น คั่งรายละเอียดค่อนไปน้ำ

การทำข้อสอบคณิตศาสตร์

ผู้ให้ข้อมูล

นายวิเชียร สุขคำภา บ้านเลขที่ ๘๗ หมู่ ๓ บ้านหนองแวง
ต. นครชุม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก

เครื่องประดับพืช

นายศรี ๓ ยศด. ๙ ลักษณะ อัน รวมเป็น ๑ ยอด, กรวย ๔ อัน, เมียง ๔ คำ, หนาก ๔๐ คำ,
ข้าวต้มมัค ๔ อัน, กล้วย ๑ ลูก, อ้อด ๑ ใบ ไก่ต้ม ๑ ลูก, ดอกข้าวเปลือกข้าวสารอย่างละ ๑

หัวนophon, เทียนเวียนหัว (คือใช้ชี้ฟังแท้เอกสารฉบับศิริมงคลของเจ้าของขวัญ), ฝ่ายผูกแนว, มีด้วย
สำหรับอาจารย์สุขวัญ มีค ๕ เล่ม, คงไม่ ๕ คง, ใบ ๑ ลูกใส่ในงาน, เงิน ๑๒ บาท, เสื้อผ้า, หัว,
กระโจก, แป้ง, น้ำหอม, เอกสารไส้ถุงไว้

การทำพิธี

จัดเตรียมข้าวของเสร็จเรียบร้อยแล้วพาอาจารย์มาสุขวัญ โดยนำนั่งอยู่ใกล้อาจารย์และเริ่ม
สูหืออยู่ยืนเป็นสุข พอด้วยเสร็จอาจารย์ก็เรียกคำวัน แล้วผูกข้อมือคนอื่น ๆ ก็ทยอยมาผูกจนครบทุก
คน ต่อจากนั้นนำบายศรีไปไว้บนที่นอนจนครบ ๑ คืน แล้วนำไปทิ้ง เป็นอันเสร็จพิธี

เนื้อหาในบททำขวัญ

ศรีศรี พระพรบวรวิเศษ อติเกรตโฉ ไชยมนังคลาดิเรกอนเณกสวัสดิ ไม่ตรึงมีแก่ท้าวพระ
ยา เสนาอามาดย สีหราชกุมาร ให้อยุสุขสำราญคราบเท่าบรรยา หั้งมุดดและอุกเด้า ขอให้เป็นเจ้า
เป็นใหญ่กว่าคนทั้งหลาย สามาภิบาลล้ำเลิศ ข้าแก้วเกิดคล่องไว หั้งรักให้อยู่สุง อาชุกอ่ยชากรชื่อวัง
ขอให้มีอายุยืนยาวบ่น้อย ขอให้ชื่อครัวยักษ์เขากวนเนนาน ฝูงหมูสัตถุการอย่ามีบังเมียดได้ ขอให้
พระแก่นไหครัสรส่องสรรพญาณ ลงนาโงมน้ำวัญหาลวนเข้าให้ใหญ่สูง ลงนาธุงเขายั้งหลามเข้าให้
กว้าง ศรีศรีมีนี้เป็นวันศศิ ศรีศรีมีนี้เป็นมึนซึ่งกว่าศรีเชาหลวงไกรคลาส ให้เข้ามั่นกว่าอาทิตย์สูรย์
ดาว ให้เข้ามั่นชิงควาพระจันทร์ไส้ส่องแจ้ง ให้เข้ามั่นกว่าเขากวางตามเคลื่อนลี ให้เข้ามั่นกว่าเสากี
อุกสาวพระยาแฉน พะษาหุนฟานฟ้ามีนี้มีส่ง พอเพื่อว่าวมีมีเหลียง

จันนีวันคืออุคุมะโฉค สีหธิไยกพร้อมอุคุมะมังคลา เพื่อจึงเอาาราธนาอาจารย์ สุขวัญ
คุณช่วยขอบวัญหลามเจ้าเมือง หมกอันนี้แห่นหนอกจะชา คาดอันนี้แม่นกาดาแต่เค้าหมอเพ่าแก่นูร้าย
เจ็คใบขอยเพื่อสีเอามาหบุนเจ้าแล้ว เจ็คใบคุณเพื่อสีเอามาค้าเจ้าแล้ว น้ำเต้าแก้วออกบกินเข็นกีหาก
เป็นคีหลี เพื่อันระดือย่างก้าวไว ข้อขอยขอบวัญหลามหลาย วัว ควาจะคันคอหซังม้า ออกเมืองมัน คำ
ดันแก้ววิเศษ หมกแก้วเกิดคล่องเมื่องคำเหลืองไม้ไฟชัย ศรีศรีแก่นหน้าคนแก่กล้ากุมาร คนหาญ
นั้นเฒนห้างลังคีน ถินบัวเกื้อยวนเข้าคุณขวัญ มาษอชวัญเชย ขวัญเจ้าไปปลูกหมายเป็นใบให้มาเสีย
ตนนี้จังนี้ ขวัญเจ้าไปปลูกหัวสีไกเจียวอ่อนก์ให้มาสามีอันนี้ นานาทางคนท่องป่องคนเที่ยวมากิน
เข้าต้มและของหวานมากินน้ำตาลและน้ำอ้อย พ่อเพื่อเอ็นจื๊อๆ ขวัญเจ้าให้ตัวมา มน้อย ขวัญเชย
ขวัญในและขวัญนอก ขวัญออกและขวัญกลางขวัญเอวนางกลมกลึงขวัญก่องน้อยและขวัญนน ขวัญ

ผู้เก็บข้อมูล น.ส. พฤทิพย์ วงศ์ศรี นักศึกษาไปร่วมการอบรมวิชาภาษาไทย ก.บ./๔๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏปิบูลสงคราม

Pibulsongkram Rajabhat University

การทำวัญคุณเจ็บป่วย สำนวนที่ ๑

ผู้ให้ข้อมูล นายวิเชียร ฤทธิ์คำภา อายุ ๕๓ ปี บ้านเลขที่ ๘๙ หมู่ ๑ ต.นครชุม จ.นครไทย จ.พิษณุโลก

เครื่องประดับพิธี

นายศรี ๖ ของ เมือง ๔ คำ นามา ๔ คำ ข้าวคัมมัค ๔ มัค กล้วย ๔ ถุง อ้อย ๑ ก้อน ไข่ ๑ ฟอง จากข้าวเปลือก ข้าวสารอย่างละ ๒ หัวน้ำหอม เทียนเวียนหัว (อาจเป็นเพิงแท้ม้าวัดรองศีรษะคนป่วย) ฝ้าย ๑ ไข่ ๑ บัดกอล่องข้าว ฝ้ายสูกแขวน (อาจไว้สูกแขวน) เสื้อผ้า หรือ น้ำหอม เป็นกระดาษ ใส่ถุง และมีด้ายสำหรับอาจารย์ สุขวัญ มีเทียน ๔ เล่น ตลอดไป ๔ ดอก ไข่ ๑ พองใส่จัน และเงิน ๑๒ บาท

การทำพิธี

หากุปรการ์ดรอบแล้วอาจารย์จะทำพิธีเรียกขวัญให้กันเข้ม โดยพากอนเจ็บป่วยนา่นั่งใกล้ ๆ อาจารย์จะทำพิธีเรียกขวัญ พอกวัญมา มีคนทรงนั่งอยู่ข้างอาจารย์ เมื่ออาจารย์สุ่งขวัญแล้วกล้องข้าว ก็จะสั่นแรง ๆ แล้วจะมีคนถามว่าขวัญมาหมดหรืออังกฤษมาหมดก็ให้สั่นสูง ๆ แล้วხ้าวที่เชื่อให้ลงมา ชมนเครื่องที่ขัดเจ้าไว้ให้ แล้วก็เข้าร่วมเข้าของ ก็จะรันคล่องข้าว คนทรงจะเอากล่องข้าวเดินไปรอบ ๆ คนที่มาnanดูกุและก็จะนกกว่า รู้แล้วและเขามาให้เจ้าของขวัญรันกล่องข้าวไว้และอาจารย์กินมากขึ้น มีอีกหนึ่งข้อหนึ่งนี้ให้กันป่วยและคนดู ๆ ในกินมัดพอกเสริฐพิธีก็อาจารย์ศรีไปไว้บนหัวร้อนแล้วให้กรานให้วนูชา พอกอบน ๓ กินกันไปทิ้ง

การทำพิธีทำวันวาย

ครัวสวัสดิ์ เมื่อนี้เป็นมืดค่ำ วันศรีนี้อุ่นๆ จักสูดขวัญเจ้อันป่วยไข้บ่สบาย ทึ้งหญิงชายและใหญ่น้อย อันเจ็บท้องและปวดหัว หัวคนตัวหนาไว้สัน โรคปั่นเวทนา ทึ้งเจ็บตาและปวดท้อง จึ่งวัดและปี๊ด จึ่งข้าวและข้าววงกให้หายเสียมือนี้ มาเยลขวัญเชย ไขขะตุ กะวัง ไขขะมหา มงคล ดึงแซกแต่มืดอีกหน้าให้เจ้าอยู่ในมั่นปานดอยสุกธรรมบูชาด ให้เจ้ายินยาวปานดอยจักร วาลวิเศษ ให้เจ้ายืนยาวมั่นปานดอยสัตตนาคราชพันธ์ ให้เจ้ายินยาวมั่นเขาสูเมรุราช ให้เจ้ายืนยาวมั่นปานดอยบรรบุคุหา ถูกแก้วอันแล้ววิจิตรกรรมการ ให้เจ้ายืนยาวมั่นปานดอยดุจยอด ชาชอดเท่า นรีพา ให้เจ้ายืนยาวต้นลื้น ให้เจ้ายืนยิ่งมั่นพันปี เท่าเทียบสิ่งสรรพ เสียง darm พะม้วน ขวัญ เจ้าอย่าด่วนไปไก่ แก้นอนขวัญเชย เจ้าอย่าได้นอนพง ไฟรกลงป่าแพ้เนื่องขวัญเชย แม่นว่าเด็กดื่น

เจ้าอย่าได้คั่งลงเรื่องแท้เนอขวัญเชย แม่นว่าเคือนคงแสลงให้ส่อง ฟ้าช่างดองช่วนฝน สน ๆ แสง
หิ่งห้อย จิตเจ้าอย่าได้คิดถูกถือขอรชรแท้เนอขวัญเชย แม่นว่าขวัญใจค้ำขวัญน้ำหวานน่วงหนานหวาน
ให้เจ้าพึงคำสั่งสอนดังต่อ เจ้าอย่าได้จิตหม่อใจเบาให้เจ้าบรรเทาเสียอคโถญ เจ้าอย่าได้กรีว์โกรธ
โกรราให้รักษาตัวตนจนชาดอยเฉ่า ตรานด้อมเท่านเที่ยรฆา นายโรคคลุกอย่าง เศรษฐ์คลาดช้า
ขหายเสียทุกคน ทุกคนก็เข้า เทอย ๆ

ผู้เก็บข้อมูล น.ส. ดวงกมล หนึ่นเพ็ม นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ก.บ./๔๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลศิริกาญจน์
Pibulsongkram Rajabhat University

การทํางานวัฒนธรรม (คนเจ็บป่วย) สำนวนที่ ๒

นายวิเชียร สุขคำกา อายุ ๕๗ ปี

บ้านเลขที่ ๘๔ หมู่ ๑ ต.นครชุม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก

เครื่องประดับพิธี

นายคริส ยอด เมือง ๔ คำ หมาย ๔ คำ ผ้าเสื่อ กระโจก หวี น้ำ แม่น น้ำมัน ตับไก่ ๑ ตัว
อาหาร เหล้า ๑ ขวด ไข่ ๑ ถุง เสื้อผ้าคนป่วย รองกางเกงข้าว ชอยในกล่องข้าว ๕ อัน กระสอบข้าว
เปลือกข้าวสาร

การทําพิธี

หัวขุนเป้าขหรือหัวญี่สัน เอาเครื่องหัวญี่ใส่กระดิบข้าวเอางานเล็กใส่ในกล่องหัวญี่และเอาให้คนอื่นจับ กระดิบข้าวจะสัน และพอสูญเสียกล่าวทำหัวญี่ไป คนทรงจับกระดิบข้าวเก็บสัน และเขาก็สามารถทำนายอย่างกินอะไรที่หัวญี่ต้องการคิน คนทรงก็จะสันให้อาจารย์เป็นคนผูกเบนเป็นคนแรกและคนต่อ ๆ ไปก็ผูกตามและเอาบายศรีไปไว้บนที่นอนพ่อครู ๓ วัน ถ้าร่วงเลิกกิจทิ้งได้

เนื้อหาในบททำข่าว

ໃຊຍະນັກຄັ້ງ ກວຕຸ ຈີ່ມາຫຼົກ ໂອດ ອິນເກສວັດຕື່ປັບປຸງເນື່ອພະນຸນີ້ພ່າຍແທ້ແກ່ຝ່າມຮ່າພະກູມາລ
ຄົນວິໄຄຍ ຮູ່ເຫດຂອ້ນຄຳກັງວົກໃນເມືອງຄົນແດວຂັ້ນທີ່ມີໜັນເຄຣ້າໂສກເໜືອຫລາຍ ສັດວົງເຈີນຄາຍນຸລານາກ ເຈົ້າ
ກົມືກາຄົມສົງສາຮສັດວົງເຈີນໄວ້ ພະຈິງໄທ້ທຣ ທີ່ພົບເພື່ອໃຫ້ໜ້າກັງວົດແຕ່ເຄືອສົ່ວນ ເປັນຕົ້ນວ່າ ສຽງ
ຖຸກນີ້ ສຽງໂສກ ສຽງໂຣກ ສຽງກັບ ສຽງພັບໃຈ ແລະເຈັ້ນໄຟກາຍໃນແຕ່ກາຍນອກ ໄທ້ໜ້າຍຕາແວນ
ໄຫວ ດັກນີ້ໄປ ພ່າກທ້າ ປະສາກໃຫ້ບຸນບັງເຮັກເຂົາງວັນຍຸກໍ່ນົວຄືໃຫ້ມາສູ່ອູ້ໃນຄຸນ ຄົນເຈັ້ນໄຟຮຸນຫວັນຍຸ
ໄດ້ສຳເນົາເປັນຮອງ ຕານທ່ານອອນແກ່ເກີດຂວັນຍຸກໍ່ນີ້ເນີນຂຸມສົບຮອງ ໄທ້ມາອູ້ໃນຄອງໃນເນື້ອນື້ນີ້ວັນນີ້ ນາຍອ
ຂວັນຍຸຍ ຂວັນຍຸກ້າໃຫ້ມາອູ້ຫັນປົກປົ່ງແກ້ມ້າ ນໍາພັນເຫົາກາຫອນ ຂວັນຍຸຂົນແລະຂວັນຍຸຄົ້ວ ຂວັນຍຸນິ້ວໜ້າຍແລະ
ຝ່າຍຂວາ ຂວັນຍຸນາກາທັງໆດີເກີນແລ້ວຜູ້ຮົບຮອງຈ້າມາຍຸກ່າຍຖຸກແທ່ງ ຂວັນຍຸເທິງແລະຂວັນຍຸຫາກໃກ້ໃຫ້ສາມື່ອນີ້
ວັນນີ້ ນາຍອຂວັນຍຸຍ ຂວັນຍຸນາກໃກ້ໃຫ້ມາອູ້ປາກ ອ່ານເຫຼືອຈົ່ນທົດໃຫລ ຂວັນຍຸຫົວໃຈພາເຖິ່ງ ເຈົ້າຍ່າໄດ້ນ້ອນ
ເහັນຢ່າໄປໄກດ ໄທ້ຂ້ານເສາມື່ອນີ້ວັນນີ້ ຂີ່ວັນຍຸຂ້າມາຍຸກໍ່ໃນລື່ມເອືອນ ຂວັນຍຸປີເຄືອນໃກ້ມາເຫຼົາ ຂວັນຍຸກົດ
ເກດ້າແລະກົກາ ຂວັນຍຸນາສີກແລະອຸນຸກ ຂວັນຍຸນື້ອຜູກທັງໝອງ ຜິປອງເອນັດໄວ້ກີໃກ້ໃຫ້ສາມື່ອນີ້ວັນນີ້ ຂວັນຍຸໃກ້
ມາອູ້ຍຸງຮອງກໍາ ຂວັນຍຸເຈົ້າໄປເຖິ່ງວົດ້າກູ່ຫາ ນໍານາຄານແລະຄຽງຫາ-ນາຄ ບັນຍັດເຈື້ອຍອາຍວັນຍຸກົມືກາຂ່າຍເຮັນເອາ
ຂວັນຍຸ ຂວັນຍຸເຂົ້ວກີໃກ້ມາອູ້ແຂວ່າເປັນແລວ ຂວັນຍຸເອານແລະທ້ອງນັ້ຍ ຂວັນຍຸນິ້ວໜ້າຍໃກ້ມາຊຸມແວນ ຂວັນຍຸຄອ
ກາງແລະໄຫລ່າຫັນກີໃກ້ມາໂຮມເຫຼົາປະຈຳ

ເອົ້າ ມະ ອາຄີຈົກທີ ນຈຮັນຕີ ມະ ອິທານີ ຂວັງເຈົ້າງມາສານີ່ອນີ່ວັນນີ້ ຂວັງເອມາຊອດແລ້ວ
ອ່ານໄດ້ເຖິງໄປຄາມຮຽນແລະເຫວັນຂຶ້ນ ຂວັງເຈົ້າໄປພົກນໍາປະເທດເມືອງພີ ຂວັງເຈົ້າໄປທີ່ອົງກີບປ່ານີ້ ຜິ
ຈັນໄວ້ໃກ້ໃໝ່ມາສານີ່ອນີ່ວັນນີ້ ຂວັງເຈົ້າໄປລື້ອຍໆເມືອງຜິມເຫັນ ບ້າຈັກເຊີ່ງພະແກ່ນໄກໄລກນາລ ທັ້ງທ້າວ
ນັ້ນວານຜູ້ວິເຄຍ ມາຫຼຸຍປອງເຮັດເອາຂວັງ ມາເຍອຂວັງເຊຍຂວັງເຈົ້ານີ້ໄປໄສ່ກີໃໝ່ມາຂວັງເຈົ້າ ໄປນາຕາ
ແສກກີໃໝ່ມາ ຂວັງເຈົ້າຕິດຄາກຮັງເສັກ ກີໃໝ່ມາສານີ່ອນີ່ວັນນີ້ ຂວັງເຈົ້າໄປປ່າຫຼັມີ່ພີ ຍັກມີມີຈັກຜູກໄວ້ກີ
ໃໝ່ມາ ມາເຍອຂວັງເຊຍ ຂວັງເຈົ້າໄປກິນແລ້ມ້ວນເມາດີນໍາກຳໄໝໃໝ່ມາສານີ່ອນີ່ວັນນີ້ ມາຍຸ່ລື້ນເຮືອນດົນຄໍາ
ກັງວຸດນ່ອມວັນ ຂວັງທ້າວເຈົ້າຍ່າໄດ້ທ່ອງຄລາງຄືນ ເດືອນນີ້ເຈົ້າຍ່າໄດ້ໄປເບີຍຄໍາ ເດືອນດຳເຫັນຍ່າໄດ້ທ່າ
ຫລືນ ພລາງວຸນຍ່າທີ່ວ່າທ່ອງ ມາຍຸ່ຫ້ອງຫອງແກ້ວໜຸ່ມເຢັນ ມາເຍອຂວັງເອຍ ໄກເຈົ້າມາຍຸ່ເຮືອນພື້ນແປ່ນ
ຫຼັກແຜກນຸ່ງຫນາ ໄກເຈົ້າມາຍຸ່ເຮືອນພື້ນແປ່ນຫຼັກຄາມນຸ່ມ ມາສອດແລ້ວຂວັງເຈົ້າຍ່າໄດ້ທ່າໂຄງ ເດືອນ
ຍ່ອນຫຮວັງເຈົ້າຍ່າໄດ້ທ່ານັ້ນບັນຫຼັກຮັນ ໄກເຈົ້ານອນຍຸ່ເຮືອນນໍາພ່ອນໍາແມ່ ນໍາຊູກນໍາເທົ່າໄກເຈົ້າກິນ
ຂ້າວຸນແຕ່ງໄສ່ພາ ຂອງມວລມາພຣີນທຸກສິ່ງ ບຸນຈັກຫາຝຸງເຫົາຄາແຕ່ງໄວ້ໄກ ມາເຍອຂວັງເຊຍ ເຊີ່ງເຈົ້າໃຈ່
ເຈົ້າໜ້າໜ້າໃນກາຍາຄນປ່ວຍໄຟ ເຈົ້າຍ່າໄດ້ຮຽນຈອງພອັນມາ ເຊັ່ນນໍາເຫົາຄາສີຄາມເອົາເຈົ້າແລ້ວ ເຈົ້າຄ່າວ
ນີ້ນີ້ນໍາງານທີ່ນໍອຍຮຽນ ຈັກໄປຜູກເຈົ້າໄລ່ເອາຂວັງ ຜົງກວາດຖາກຸ່ທຸນ່າຫຼາກຮ່ອນຄອຍທາງ

ມາເຍອຂວັງເຊຍ ນາກິນຂ້າວຸພາເຈັນຄົກເຄີ່ງໄວ້ແລ້ວ ພາຄຳແປງແຕ່ງແລ້ວ ພາແກ້ວພະພາກອງ ເຊີ່ງ
ຂວັງເຈົ້າມາຍຸ່ຫ້ອງເທວະນຸ ອໍາຍົດຄາດເຫັນວ່າມີຫຼັກຮັງ ເຊີ່ງຂວັງແກ້ວມາຍຸ່ປ່າງແກ້ວດອນ
ໜຸ່ງໜຸ່ງສາ ທັ້ງຕາຍພົວເມີນທັງໝົດແກ່ແລ້ມ້ວນ ທັ້ງວັນຄວຍແລະຮ້າງນໍາ ຂ້ອຍຂ້າພຽນໜຸ່ງກາສາ
ມາເຍອຂວັງເຊຍ ມານລົວໄກເຫັນຍືນສນາຍໜາຍ ໂພຍກັບທຸກໆໃສກ ວິປໂຍກທັນກັນຫາ ພອໄຫ້ຫາຍ
ໄຮກພາຍເຕີ້ວັນ ເຈັບແຈ້ງໄກເສັ້ນຕາແລະປຸວດຫ້ອງ ຖຸກທີ່ຫ້ອງເຈັນໃນຕົວທັ້ງປຸວດຫັວແລະປຸວດໄຫລ໌ ເຊີ່ງ
ຂວັງເຈົ້າຕ່າຍເຕົ້າເຈົ້າມາສິ່ງ ໄກຫາຍໜາຍແລະພົບຍົກທີ່ຫັ້ງອຸນາຫວັນກໍາຍີໃນແກ່ງານອກ ຂວັງເຈົ້າອົກກີ
ໃໝ່ມາ ມາເຍອຂວັງເຊຍ ມາຍອດແລ້ວເຈົ້າ ອໍາຕ່າງໆໃດໆທີ່ໄດ້ພັນປີຢາວີ່ຈີ່ ຂວັງແກ້ວກິ່ງຈົນມາ ພ່າກນໍ້າໃໝ່ໃໝ່ມາ
ພາກີໃໝ່ມາຂ້ານ ມາສອດໜ້ອມກ່າວ ຖ ອະນຸ ມະ ມູນມາໄໃຫຍ່ຕຸກວັງໄໃຫຍ່ນັກຄັ້ງ ໂສດຄົຕ ໄຫດ ສັພພະກາ
ແຕ່ນີ້ໄປໜ້າ ຂວັງເຈົ້າໄຫຍ່ມັນຢືນຍາວ ຕດອດກາລອາຍຸ້ບັນ ໄກຂວັງເຈົ້າມັນເໝືອນເຫັນກວາລໄໃໝ່ມັນ
ເໝືອນດັ່ງນີ້ພຽງນັ້ນ ຄລາດແກ້ວມ້ວຍໜັນແລ້ວສົວສົດີ ໆ

การทำขวัญ พระพุทธรูป

ผู้ให้ข้อมูล พระคัมพันธ์ กนกสีໄຕ อายุ ๔๙ ปี วัดบ้านนาฟองแคง หมู่ที่ ๗
ต.นครชุม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก

เครื่องประดับพิธี

นายศรี ๓ ชั้น ชั้นละ ๓ ยอด เมือง หนอง กล้วย อ้ออย่างละ ๔ คำ ดอกไม้ ฐานปีก่อน นี้
นำอนน้ำหอม ด้วยผูกแนน มีคาดใส่ ข้าว และแกง ขัน ๕ ใน ผิน ๕ บาท ข้าวต้มมัด บนหวาน
ต่าง ๆ พระสงฆ์ เป็นผู้สู่ขวัญเอง

การทำพิธี

พอเตรียมของเสร็จแล้ว พอดึงเวลา พระสงฆ์ เป็นผู้สู่ขวัญพร้อมเสร็จแล้วก็ เอาด้วยมือแนนมา
วางไว้ที่เบนพระพุทธรูป และเอานายศรีไปบูชาให้ครบ ๓ วัน ๓ คืนและก็เอาไปบูชาที่อื่น

เนื้อหาในบททำขวัญ

ศรี ศรี ปีเดือนแบบสังขป พระสุริเยศข้ามราดี ฉันชุมบูนเป็นปีอธิกมาส ผุ้งข้าวอ้อยอนาคตหั้ง
หลาวยกมือถวายไส้เกล้า องค์พระแก้วเกล้าตนมีรักมีรังสีเดิงสังข์ปีเดือนมาท่านเดียว องค์พระแก้วจ
เกล้าจงเดศจลิตา ทรงคนงามกีภาค ผุ้งข้าวทึ่งหลาอย จังทร์อ่อนกันมากرابานไห้ และบูชาอาตันนาบุคสี
และลูบไส้ เพื่อองค์พระแก้วเจ้าตนอีช่า คำป่าวรษามผุ้งข้าวทึ่งหลา ขออย่าให้คลาดเคลื่อน ขอให้แล้ว
ดังคำนักคำปราถอนา อันผุ้งข้าวทึ่งหลาอยนี้ใบบานปหนาสาโหด บ่มีใจกริวโกรธโกรธชา ผุ้งข้าวทึ่งหลา
จึงได้พร้อมกันมาราชาบานยกร่องค์พระแก้วเจ้า ผุ้งผู้เพ่าและปานกคง ทึ่งนางสาวและหนุ่มน้อย ใจ
ชื่นชื่นใจดี อันหนึ่งผุ้งข้าวทึ่งหลาอยก็ยัง ได้ขัดสีทรงเคลือบกามอยู่ปะทุกคนนี้

วันหนึ่งผุ้งข้าวทึ่งหลาอยก็ยัง ได้กรีฑาเพียบสร้างกุศลมหาชาติ จึงได้ฤกษ์พระแก้วคุณทรง
ธรรม มีความพยายาม มีความเมตตาแก่ตัวเอง ให้พ้นจากโอมสงสาร เดินนิรพานอันยิ่ง ผุ้งข้าวทึ่ง
หลาอยพร้อมกันมาแห่งแล้ว จังชดตัวขององค์พระแก้วเจ้าตนเป็นเค้าเป็นเงาแก่ตนและเทวคุหั้งหลาอย
และทรงสูบโภนงามยั่งยืน เป็นน้ำคั่งใส่คราบและทรงครัวชา ขอให้สมเด็จพระสังฆราช ได้บัน
ดื่มยกหักเรียกว่าครุณาลังหน้าผ่ายสถาน ขอให้เจ้าบันคนวิเศษอุดเชื่อนอยู่เป็นแกร ขอให้เจ้า
สามเณรคุณของอาโคดเขียนยากรอยู่เป็นชี คำสวัสดิ์เจริญแพร่ เจ้าบันและสมเด็จมหาราชนเจ้า และมหา
อัครวราห์ครูเจ้า ให้มีอิทธิฤทธิ์ พฤษภาคมเจ้าดังเจ้าโนหสอด ให้เจ้าอุดเพียรดังเจ้าเหมี่ย ให้มีปัญญา
ดังพระยามนิอินท์ ให้เจ้าแก้ไขดังพระยานาค戴上 ให้มีสุขน่า อาราธนานามอันwareดังพระยานาคสันคร

ให้เจ้ามีอัปสรจนะดั่งชาเรนบุตร อันได้บทแห่งสำนักพระพุทธเจ้า อ่ามีคำโสกเครว้าโศกา เป็นพระยาแก้วพระมหาปั่นนำช้างแก้วมกราบถวายพรรดา ไชยเดช ภะวงศ์ ไชยบัมคงจะ ดังนี้เป็นคำตรากล่อมที่ เท่าพระแก้วแปคประการ อันมีนาบูริชาตหากได้ให้แมสัว ขังลูกแก้วมีษักเป็นทาน ผุ่งบันดาลให้ หวาด ทุกชาติพร้อมพรรดาเพื่อนๆ ด้านกานบารมีให้สัตว์เจ้า แล้วขึ้นสู่คอกช้างแก้วเข้าสู่บุรี มีทาน วัตตบลู๊ขາค อินทราริราชจึงให้ห่าฝันแก้ว ให้ลอดลงมาเต็มมรรคายาวใจชน์ บลู๊ช้อยโภคภิแสนสิ่ง เงินค่า ให้เจ้าเป็นพระยาธรรมอ่าให้สู้เข่า ทราบด้วยเท่าห้าพันวัสดา

อันผุ่งข้าทั้งหลาภกมีคำมักคำปรารถนาด่าง ๆ กัน บางพ่องปรารถนาเป็นพระยาจักรพรรดิ ราช อันเป็นอาภากว่าคนทั้งหลาภ มีมากหลาภเหลือล้าน สิกธิเทียรญาจะดุปานา กรุณาลั่นมนอบเข้า พรองราษ บางพ่องปรารถนาเป็นพระยาอินทราริราช ตนเป็นอาภกว่าเหวค้าทั้งหลาภ บางพ่อง ปรารถนาเป็นมหาพรหมคนประเสริฐอันบังเกิดภาน บางพ่องปรารถนาเป็นทวยค้าและเศรษฐีนี้ข้า ของแปคศินแปคโภคภิ บางพ่องปรารถนาโสดา บางพ่องปรารถนาเป็นอุบาสกอุบากิฟแห่งพระเจ้า เมตไตรยตนองอาจ เป็นดั่งนงนาอิให้ริษา บางพ่องปรารถนาเป็นพระปัจจกโภช อันล้ำชั่งขั้วมลิต สงสาร บางพ่องปรารถนาເອາໂຫຼພູມຕຽວລໍາເລີມປະເສດຖຽກວ່າคนและเหວค้าทั้งหลาภ บางพ่อง ปรารถนาອรหันค่าผ่านแพ้ว งคบบูมเป็นเสื้อข้าสู่พรະນິພຫານ ทราบใจสู้ข้าทั้งหลาภชั่งหัวระไไวไปนาใน วັງສົງສາຮແດລ່ງអັດ ขอให้พັນຈຳນາມເວຣແວນໄກລກາຍໄທ ຄໍາຂ້າຍໂຄອນໍາໃໝ່ ເຊີຍຄືສູບຍິ່ງ ອີອ ເຫັນໄກສິ່ງອັດຕາ ຂອນເນື້ອມາຢືນຍາວຍ່າງນ້ອຍ ໃຫ້ໄລ້ຮ້ອຍອົດພັນວັດສະເໜີຂ່າຍພັນໄທນ ອ່ານໄດ້ໃຫ້ ຊື່ໂນໂທ ຊົ່ວໂລກເດືອນພວ່ອນພະເຈົາຄົນປະເສດຖຽກ ຂໍອຈ່າຍຂະເມີຕໍ່ໄຕຍ ແມ່ນວ່າມີອັນດີຂອໃຫ້ ປະກອນຂອນເນື້ອແພີ່ງໃຈ ແມ່ນວ່າສົມຄົງໄວ່ມີເຫັນ ດັກແກ້ວກິງກັບດົນວົງຄາສາຍ ເຊື້ອາດີຂອໃຫ້ຄາສູ້ ໄກເຕີຂວ ແມ່ນວ່າຜູ້ງข้าทั้งหลาภ ขັງໄດ້ຫົວຮະເທິຍໄປນາໃນວັງສົງສາຮແດລ່ງອາຫາດີ ຂອບ່າໄດ້ພັນພ້ອປຸ- ນາຫາດັ່ງໜູ່ວ່າ ແມ່ນວ່າຜູ້ງข้าทั้งหลาภ ຂັ້ນຮມານົ້ານັ້ນຮັກທັງໝໍາ ຂອບ່ານີ້ຄວາມຖຸກໆຮ້ອນສ້າຍເວທະນາ ຂອໃຫ້ຮັດຕາຍໄປໂຄອນຂອນປະກອນ ຮະນັງຈະວິຄວາ ຜູ້ງข้าທั้งหลາຍຈາກເມືອງຄນ ຂອໃຫ້ໄດ້ເອາຄນ ເມືອງທ້າວຸສົດ ຍະສາ ກວາວຫາໄທ ຜູ້ງข้าທั้งหลາຍ ສວຄສູ່ຮຽວໜູ້ແລະ ໂສກຕ່າງ ๆ ເດີມາໃນກວະທີໄຄກີ ນີ້ຫຼາກ໌ໃຫ້ເງິ່ນໄຕ ເມີ້ຄົງໄວ້ຮ້ອຍໄຍ້ນີ້ເລີ່ມທຶນ ເປັນວິທີຕາງແຈ້ງໂສດຮຽນຫາຕີໂສກາ ພົມຄອກຫາດໍາ ເສັນແນ່ນເຫັນແຈ້ງແນນອເກາະເສາມຕ້າ ຂອບ່າໄດ້ດອຍເຫັ່ງຮາກາລ ເນື້ອຄົງນາກອກລົມນື້ອງ ບໍລິຫານ ຢ່ອງຫາກອຸງານ ຄນໄດ້ເຫັນສາມແລງນາຍຫາຍອຍາກ ຜູ້ຜູ້ເຫັນຫາຍພາບີໂຮຄາ ຫ້າວພະຍາເຫັນໜີ່ນີ້ ສິ່ນໜີ່ນໍາເຫັນພູ ກຽມພາພາຍແຜກວ້າງໃໝ່ຂ້າງນ້ຳທັງໝູ່ເຈັນຄ໏າ ໃຫ້ຈ່ານຳຫຼາກ໌ ອ່ານໄດ້ຫຼາດທັງກຳມັກກໍາ ປະກອນາ ຖຸກຄົນທຸກຄົນກົ່ນຂ້າທອງໝູ່ ।

การทำบุญ พระภิกขุสงฆ์

ผู้ให้บุญ

พระคันพันธ์ กนกสีโล วัดบ้านนาฟองแคง หมู่ที่ ๑ ต.นครชุม^๑
อ.นครไทย จ.พิษณุโลก

เครื่องปะรุงตนพิธี

เมือง ๔ คำ มาก ๔ คำ ข้าวต้มมีค ๔ ถ้วย อ้อย ๔ ช้อน กล้วย ๔ ช้อน เทียนเวียนหัว ขันหัว
ไส่เงิน ๑๒ นาท นาขศรี ๑๒ ปชต ข้าวหนึ่งช้า ๑ กระดิบ น้ำ ๑ ขัน อาหาร ๑ สำรับ ค้ายูกແນນ มีดอก
ไม้ประดับนาขศรี

การทำพิธี

พระยาหารยรื้มนรรษาบุญมีขันน้ำห้อมสำหรับพระนบายศรี และทำการสูชบุญเสริจแล้วก็มูกจื๊อ
นิยม (มูกจื๊อก็มูกได้แค่ไม่ให้อุคพระสงฆ์) นำบายศรีไปบุชาไว้สามวันสามคืนเป็นอันเสริจพิธี

เนื้อหาในบททำวัญ

ครูศรีสิทธิพะพะ พระราชนิเวศน์ อะเนกกะเตโชา มะโพหกุลละฤกษ์ อathamaturakulapha พะทุละเตโชา ไชยมังคะละดิเรก อะเนกศรีสวัสดิ์ สิทธิไชยมังคะละ อัตถะวรดิถี ประกอบด้วย อุตคະลักษณะ อุตคະฤกษ์ อุตคະไชค อุตคະโยคบานดี อุตคະไชยศรี วิสุทธิเทพบุตรคนองอาจ ยุรยาตรไปสู่รำตี หนึ่งจากมินเมืองเวศ วันนี้เป็นวันดี วันแพรหมู่เป็นปีใหม่ เจ้าผู้ใหญ่ขึ้นด้วยพร ปีเดือนสองเดือนอุ่ง รักมีพุ่งพร้อมเอียงชาว วันนี้เจริญหายเสียโศก ไนยโขคพร้อมลักษณ วันนี้ควร จะเบิกราชาบำบัด พิเศษทุกเพศพร้อมด้วยพร ฝูงเข้าทั้งหลายซึ่งพร้อมกันมาประยุมกรกรบไปไว้ พระแก่นไหสู้ทรงศึก

โอกาส โอกาส ฝูงเข้าทั้งหลายมีเช้าเต็มนานวพร้อมพระหนวนมีหลาชหลา ก พลุมาก พร้อมกิจชาทั้งเข้าสาลีเข้าวซ่อนนึงสูกอ่อนขาวดี มะธุสารามีหัวเข้าววนดีออยหอย กลัวอ้อช พร้อมหมู่ผลา อันจะกามีทั้งไบและนัยพร้อมนัฐ ใบพุดงามสะตาด หมายพร้อมบัดແກມเทียน บุษ ผาเลียนແກມกิง ฝูงเข้าทั้งหลายมีกากอก อนางอกอุบลติกา นาหรังพร้อม น้อมอัญชลีกรามไว้ ตาม พรเจ้าตนอยู่หัว ตนทรงคุณบุญเหลือหาดใหญ่ยั่นต่อเนก ควรรับเครื่องพิเศษแห่งฝูงเข้าทั้งหลาย ผู้เป็น เจ้าแผ่นเมืองค่า ธรรมสังคิษีอรรถาสูรานิติกา ขัตติยวัต รัตน์มา อันว่าธรรมทั้งหลาดลีประการนี้ คือว่า อายุ วรรณะ สุขะ พละ ยะโรกา ด้วยห้า ปฏิภាពถ้วนหาก อธิปไตยสั่วันเจ็คบุคคลทุกคนก็เข้าเทอนุ นิพพานะ ปัจฉะ ไอ ให้ดู

การทำข้อความบันทึกสำเนา

ผู้ให้ข้อมูล

นายสาสี ศิลารักษ์ อายุ ๔๒ ปี บ้านเลขที่ ๔๐ หมู่ ๘ ต.วัดคายม
อ.บางกระฐุ่น จ.พิษณุโลก

เครื่องประดับพิธี

นายศรี คำยสัยสิริชูณ์ มะพร้าวอ่อน อาหารคาวหวาน สุรา ต้นอ้อย ต้นกล้วย หนากพลู
ตลอดไม้ถูกปีกชน ผ้าแคนผ้าขาว

การทำพิธี

ขอมาแม่กะได แม่บ้านแม่เรือน ทำพิธีสุ่งวัฒน์ แล้วเก็บของสุ่งวัฒน์ไว้ ๓ วัน เป็นออมเสร็จ
พิธี

เนื้อหาในบททำข้อความ

โน ๑ จบแล้วว่า ทุกเชิง สาระผังพื้นที่ ฯลฯ คงต้องปรับเปลี่ยน สาระผัง พื้นที่ ฯลฯ
แล้วว่า อิศรีไส ภาคตะวันออก ทุกโจร ภาคตะวันตก ชาวนา ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ฯลฯ วิถีชีวิตริม
สุบกุปต์ใน ฯลฯ บุญญูกเบตตัง โลกสสานิช

ศรีฯ สาสี ให้ฉะทุกวัน ให้บะมังคละ ไจยะสุพัดดิ วันนี้เป็นวันคือ วันคือศุภฤกษ์ ถือ
หน่วยชื่อว่า หามงคล ยังมีเจ้าพระยาผู้มีบุญของค่านี่ เศรีฯ นำเสียงหัวเรือ นำเสียงหางของ
ผลอนหัวต้นน้ำ เพื่อปลูกสร้างให้อยู่ชั่วโมงยุ่งเหยิง กลางบ้านเป็นที่นี่ เศรีฯ ใจร้อนมีพื้อ จึงตั้งก่อป้อม
แข็งแรงไว้ พระเมตไตรย โพธิเจ้าว่าคืนนี้ แต่ก่อนก่อพระเจ้าสร้างไห้สมการ พระเจ้าผามแพ้พาก
หมุ่พระยาการผู้สาวาให้ บ่อนน้ำบ่อนพระเจ้าไห้ศรีศวนิกร บ่อนนางธรัมมีอาค่าบุญไว้ พระแก้วแก่น
ไห้ไว้ยุ่งสวัสดิ์ หมื่นพันปีก็มีไฟยักษ์มาต้อง บคนนี้เจ้าสินั่งอยู่ห้องแก้วส่องเงินคำ เขาสินแก้วเหวน
นาให้ กับทั้งข้อข้อช่วงไห้หล่อจังให้ลงมา ตีได้มหัคติทึ่งชา กับทั้งพากหมุ่ญชาติได้แต่งของมา
ฝ่ากหมาย กับทั้งบรรดาอันงามหมุ่นน้อบ หน้าชื่นช้อดิสก์

บคนนี้จักไได้พรรรณนาแต่เดิมแต่ค้า จัดแสงเจ้าหาป้อมเชื่อน มีใจเพียรทั้งเมืองทั้งชา กแต่งถุง
หมากเข้าหาทั้งบ้านเทิง ตัวเคิข้าหวานคอมและนีคพร้า แล้วจึงแบกเข้าไปคั่งคงตอน เดือนโกร

ນີ້ແລ້ວເຫັນຈຳກັດ ວິໄລທີ່ມີຄົນສູງທີ່ແລ້ວດ້ານນາມ ນາງພ່ອງກິນສູຮາທັງແດນຂ້າວ ຕື່ນນີ້ເຫັນຍຸດເລີ່ວໜ່າໄປ ຈະ ໃຫ້ເຂົາດົງເລາຫາຊອກໄປພັບພ້ອມລຳດົ້ວປົດຕື່ ໄນມີສື່ເອາຫັນເສາແກ່ ແລ້ວຈຶ່ງແບກຂວານໃສ່ລົງໄປ ຕັດປາລາຍ
ຕຽບຕະສະອາດ ນີ້ແມ່ນທຣນ່າຕີໄນ້ຄໍ້າໄນ້ຄູນ ສໍາພິນລຸນເສາງວັນຍຸປິ່ນຄູ່ຝ່າຍຂ້າງຕິດຄອນ ເຫັນຍົວເຖິງຈານ
ສັນລອນອິນທຣແປໂລງປຸງກູກໄວ້ ຕັດເອາໄດ້ນາດາກເປັນເຕົາ ໄປຫາເອົນທ່ານຍຸດປັນຍ່ອນ ເດີນເຂົ້ອນເຫັນປ່າຍຄົງ
ໜາກຫາລາຍເວລາ ປີເດືອນຕີຕື່ອກລາຍພຣວມນີ້ດ້ວຍເຈົ້າອ່ອຍແສງ ຍານແລ້ງເຫັນນາມບ່າຍປະເປົາ ນີ້ສິນນີ້ໄປ
ສິນໄປ ປີ ເດືອນ ໄດ້ວັນຍານເຫັນປ່າຍແດດແຜ່ງສິ້ນລົນໃໝ່ນີ້ຕ່ອຍເພີຍ ປີ ເດືອນ ເທົ່າ ລາ ນາຫັນລ່ວງ ຜົນຫລັ່ງ
ຫຼີຍ່າມີຄ້າຫຼຸ່ມເຫັນບານແລ້ວພັນເຫຼືອນຫລັ່ງໃໝ່ ບັນນີ້ຂ້າຈັກແຕ່ງບັນນີ້ ຄອກໄມ້ ເຮັດໃຈ້ເຫັນສູ່ເຮືອນ ເພີນ
ຕົກຕອນເຈົ້າຍ່າໄດ້ຫັກນີ້ເມືອງເຫັນອ່ານຸມຕົກເກົ່າງເຈົ້າຍ່າໄດ້ຫັກ ເມືອງນາຄເພີນຕົກຄ່າກເຈົ້າຍ່າ
ໄດ້ເສົາເສີບສູນຍໍ ໃຫ້ເຈົ້າມາຄໍ້າມາຄູນສູ່ເຮືອນອາສັນ ໃຫ້ເຈົ້າມາສພາສອຍ່ານຍຸ່ນຍື່ນ ຄວາມເໝັ້ນບ່າງວ່າໄຫ້
ໄດ້ ຄວາມເຈັນໄຟກີ້ອ່ານຸມ

ວ່າມາເພື່ອຂວັງເສາກອນອູ້ປ່ານຄູ້ແກກກີ້ໃໝ່ນີ້ວັນນີ້ ຂວັງເສາແກ່ອູ້ປ່າກອນແກກກີ້ໃໝ່ນາ
ສາມີ້ນີ້ວັນນີ້ ຂວັງແຂອງູ້ຄອບຂອງູ້ດັ່ງ ກີ້ໃໝ່ນາສາມີ້ນີ້ວັນນີ້ ຂວັງປັນເກມອູ້ກົງຂັງນ້າວັກກີ້ໃໝ່ນາສາມີ້ນີ້ວັນນີ້
ຂວັງເຊື້ອຂ່າວກີ້ເຂັ້ນເສີກກັນນາວ່າ ນາຍຂອງ ຂວັງຂອຍ ນາກເລັນອ່າງູ້ໃໝ່ ໃຫ້ເກົ່າໄດ້ຕັ້ງໜ້າຂ້າມແຫ່ວດອນຫຼຸມນາ
ເຂອ ໃຫ້ເຈົ້າມາຈຳເຮັດໃຈ່ສູ່ເຮືອງກ້າງ ອັຍ່າໄດ້ຕົກໄດ້ຫ່ວງອູ້ສົວສົດ ຍອເຂືອນກວວໄກໄດ້ເນີນເຂືອນຮາຊ ຍອ
ປຣາສາທໄໝເປັນຍອດາຖອນສູາ ເຊີ້ງໂສງຄຳເປັນຮອດແກ້ວ ຍກບັນແລ້ວອູ້ສົວສົດ ຍກເສາກນີ້ໄກໄດ້ວັນແມ່
ລາຍ ຍກເສາສອງໃໝ່ໄກ້ຄວາມເຫຼົ່າຍ້ອງ ຍກເສາສານໄກໄດ້ສ່ອງ ດ ກໍາ ຍກເສາສົ່ງໃໝ່ໄກໄດ້ຄໍາ ດ ມົນ ຍກເສາຫ້າ
ໄກໄດ້ຂ້າວລ້ານນີ້ກີ່ນາເຊື້ອ ຍກເສາກໄກໄດ້ມີຜູ້ງານນານອນເກີຍນ້າວ ຍກເສາເຈັດບັນໄກໄດ້ຄູກຂ້ານາ
ແຕ່ງໜາແອງພາງາມ ຍກເສາເປັດບັນໄກໄດ້ຮັບຕື່ຜູ້ງານນີ້ກັບເກົ່າແລ້ວແຂງຂອງຂວັງ ຂອໄກໄດ້ນານວນ
ວ່າງຄວາມເລັ້ນຄອກ ຂ້າງນ້ຳອອກນອງເຈີນຄໍາກອງພອມບັດກົວດ້າກົກຍ່າໄດ້ແດດ ເສາແກ່ກົດຍ່າໄດ້ເຊົວນ
ຂວັງເກົ່າກີ້ໃໝ່ນ້ຳແກ່ນໄກໄຈ້າໜ້ນແກ່ນໄກໄຈ້າໜ້ນປານແຫັກແລກໃຫ້ເຈົ້າເພີ່ມປານແກ່ນຫົນຄາດ ໃຫ້ເຈົ້າໜ້ນປານ
ເຫັນອາສັນເສາສນຣ ຈຳວິລີເປັນອ່ານຸມກົດລ້າວ ທ້ອງໜຶ່ງແອ້ນອາສັນໄວ້ເຕັ້ງບ້ານວາ ເກີຍນທາງກລາງໄກມີ
ສະບ່ອນແກ້ວໜາງຍານແຈ້ງ້ອງສົວສົດ ເສາຄໍ້າໄກໄປ່ນແກ່ນພຸດທົນຂ້າວພັນວາ ເສາວັນຍຸໄກໄປ່ນແນ່ຈັກທີ່
ທອນຂ້າວແສນນີ້ເພີ່ມນາຈີ້ໄກໄຈ້າໄດ້ຈ້ານ່າຍ ຍານມີອ່າຍໄກໄຈ້າໄດ້ຂອງຕື່ ໃຫ້ເຈົ້າສູ່ເຮືອງສົງປົນປັນຫວັງ
ທ້ອງຫອມໄວ້ມູກຂ້າງສາກໃຫ້ຢ່າງຍາວທ້ອງໜຶ່ງໄວ້ໄກໄຫ້ຄູກເບຍຄູກສາວທີ່ນາສູ່ຂ່າວໃຈ້ ທ້ອງໜຶ່ງໄວ້ທ່າຄູກ
ຍາຍແລະຄູກສະໄກແສນສ້າມາແຍງ ຄູກຍາຍຄູກສາວແພງເກົ່າງຄໍາພັນຫຼອຍ ນັດ່ອນວ່າໄດ້ຄູກເບຍຄູກສະໄກ
ນັດ່ອຍ ຈ ນາສູ່ສົມໃຈປຸເຕີ ທ້ອງໜຶ່ງໄວ້ທ່າສັງນະເຂົ້າທ່ານນາເທົນສອນ ທ້ອງໜຶ່ງໄວ້ທ່າບຸນກາງໄຫລ່າຍ
ເມືອງເົ້າ ທ້ອງໜຶ່ງໄວ້ທ່າຄູກເຕົາແລະຫລານເຫດນ ທ້ອງໜຶ່ງໄວ້ເກີນຄໍາຫຼອຍ ທ້ອງໜຶ່ງໄວ້ຍື່ນສ້ວນນອຍໄຫ້
ຄູກສາວຫລັ່ງເຂົ້າອູ່ນອນ

บัคเนี้ข้ออ้างเชิญเอาขวัญเจ้าครัวเชื่อนให้มาอยู่ เชิญเอาขวัญลูกเด็กให้มาเข้าสุกโง ว่ามา
เยอชวัญเมยขวัญเจ้าไปพื้นไม้สาธารณชาอยู่ปักเฝก ขวัญเจ้าไปพื้นไม้สาธารณชาอยู่ป่าหนานหัน
กีให้มาสามีอนี้วันนี้ ขวัญเจ้าไปพื้นให้สาธารณชาอยู่อาบน้ำ ขวัญเจ้าไปพื้นไม้สาธารณชาเป็นแผลเจชวน
กีให้มาสามีอนี้วันนี้ ขวัญเจ้าไปตัดคงตัดก้อนเหลาอยู่โคลกต้อย ๆ กีให้มาสามีอนี้วันนี้ ขวัญเจ้าขึ้นไป
โคลกสูงขวัญเจ้าลงโคลกต่ำค้อวยาขามให้ต่อวามา ว่ามาเยอชวัญเมย มาพลันอย่าช้าเชิญทั้งขวัญอ่อน
หล้ากุนาราเข้านาสู่ เชิญเอาขวัญหมู่เจ้าให้มาเข้าสู่โง ให้เข้ามาทรงเชื่อนชานบ้านใหม่ ครรังเจ้านา
สอดแล้ว ความทุกษ์ก็อย่าให้ใกล้ ความไข้ก็อย่าให้นี ทุกคนทุกคนก็เข้าเทอนญ

จะถาวริยะให้ บุโร สัพพะกาลัง นะรียติ อุอะ มุนะ มูละ มาປะສิทธิ งานบะเวฯ ປະສิทธิ
มังคลังปะวะญูร เมกงสาคัง สะทา ໂສດดี กะวันตุ โน

ผู้เก็บข้อมูล น.ส. วนิช จารุภาก นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ก.น.๔๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลก
Pibulsongkram Rajabhat University

การทำวัณกฐิน อุ่นใจวัดโนนสัต

จากการเก็บข้อมูลปรากฏว่าอ่าเภอวัดโนนสัต้มีการทำวัณกฐินเพียงอามาติยา
ผู้ที่ห้ามดู **นายรุ่งโรจน์ พฤหน์ยช** บ้านเลขที่ ๑๖/๑ หมู่ ๑ ต.ห้อแท้ อ.วัดโนนสัต
จ.พิษณุโลก

เครื่องประโภคพิธี

การทำวัณกฐิน นายศรีปักษานรขัยขาว หรือนายศรีสามชั้นเหมือนขวัญนาค ใบพล ๙
ใน เที่ยน ๑๑ เล่ม แบ่งออกเป็น ผ้าไตร นาคร และตาลปีตร

เมืองไทยทำวัณ

จะขอเริ่มเรื่องนี้เป็นเบื้องหลัง ท่านคงยังпомнบรรยายว่าการทอดกฐินมาจากไหน ครั้ง
แรกเริ่มเรื่องป่า จะพารณานี้เป็นเรื่องเดิมดังให้ท่านทึ้งหลายดังในพิพ มาพร้อมสะพร่องจะ
บรรยาย พระสามสิบธูปจากเมืองป่า ดึงจิตไว้ว่าคิดอยู่ไม่วาย จะไปฝ่าองค์พระจันทร์ ก็อยู่ห่าง
ไกลถึงเชควน พระสามสิบองค์นี้ได้รอดช้า ก็รับมุ่งหน้าไปฝ่าองค์ท่าน เครื่องอัญชิรัศมีรพร้อมกัน

ไปฝ่าทรงธรรมดังเดนๆ ทุกคงค์มาไกล ค่า ให้นอนนั่น นุ่งหน้าบากบั่นมาในสิงห์ ตามเย็นสนธยา ก็พากันนอน เข้าขึ้นก์ธรุคงค์ต่อไป เดือนหาดเดือนเจดย่างเข้าหน้าฝน กิกมุคันดั่นมาด้วยความ หมาย ถึงจะเห็นเด่นอย่างล้ำกออย่างไร เพราะท่านตั้งใจจะฝ่าทรงธรรม จิวรกีขาดอนาคตหนักหนา ผู้ร้อยหราอุกหนาม พอเข้าเดือนแปดฝันตกกระหน้าเขียวงามค่างคำสั่นดี สีดำหนองคล้ำหมาท่า ย่างเข้าพรมยากระถางเดือน พอดีถึงเมืองสาเกคุพักเข้าพรมนาฬะลงที่นั่นน่าสงสารกลางเดือนสิบ เอ็คด้วนออกพรมยาแสตนทราน ศุคประนามาพคิด ๆ ชั่นมาเก็บน่าสงสารกฐินไทยทานโครงการทองคำให้

มนจะอกล่าวถึงท้าวองค์อินทร์ มองเห็นพระสมร์เลี้ยว่าใจหาย จิวรกีขาดไม่มีพันกาย จะทำไอนั่งครองไปนาน จำตัวเราจะทองกรูนพระสมร์ทั้งสิ้นเหมือนเงอนนาทั้งไตรจิวรจุดบนหัวมา ให้ไว้สาขานั่นนำเสนอไป พระสมร์กีสวัสดิ์ทั้งหมดพร้อมกันกีเกิดบันดาลเข้ามายังน้ำสังข์ นั่นนีผ้าไตร พระสมร์ตีใจนี่ไกรเจาะง พระสามสิบธูปจึงรับเอาไว้ ก็ถนดังใจของท้าวอินทร์องค์ จะทองกรูนได้อานิสงส์ บุญจะเสริมส่งตรงไปวิมาน แต่พอรับค้าอยอกพรมนาฬีจากเมืองสาเกคุกี นุ่งหมายมั่นรองแรมทุเรศถึงเชดุวันฝ่าพระองค์ท่านตั้งทางระทุกธงค์ท่านทรงเทคโนโลยีไปประ แสงทั้งหมดสมปรารถนา การทองกรูนรองพรมนา ทุกสิ่งบุญจะได้ไปเป็นพพาน (ไม่ร่องชั่น สามที ท่านเสียงดี ๆ ให้อาชัย)

ผู้เก็บข้อมูล น.ส. ภานุญา แท้รสา , น.ส. น้ำผึ้ง โพภา มัธยศึกษาปีรวมครุณวิชาภาษาไทย

ค.บ./๔๙

บทที่ ๖

คุณค่าของประเพณีทำขวัญ

จากการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูล บททำขวัญประเภทค่าง ๆ แบ่งออกได้ ๑๓ ประเภท ได้แก่ ทำขวัญเด็ก ทำขวัญนาค ทำขวัญบ่าว-สาว ทำขวัญข้าว ทำขวัญนา ทำขวัญควาย ทำขวัญเส้า ทำขวัญคนเจ็บป่วย ทำขวัญคนธรรมชาติ ทำขวัญชื่นบ้านใหม่ ทำขวัญกรุง ทำขวัญพระทุutherland และทำขวัญพระภิกขุสงฆ์ รวมทั้งหมด ๕๕ สำนวน ข้อความในบททำขวัญเป็นวรรณกรรมมุขปาร్యส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งเป็นวรรณกรรมลายลักษณ์ ซึ่งผู้เป็นหนอทำขวัญสืบทอดต่อ ๆ กันมา ข้อมูลเหล่านี้ได้มามาจากอ้างເກອຕ่าง ๆ ในจังหวัดพิษณุโลก รวม ๙ อ้างເກອ คือ อ้างຄอนครไกบ ยำกอกนางกระทุ่น อ้างຄอบนางระក้า อ้างເກອพรหมพิรน อ้างເກອเมือง อ้างວัดโนนสี และอាenkoวังทอง (เรียงตามลำดับตัวอักษร) ข้อมูลดังกล่าวเปรียบเสมือนเป็นกระจาดสะท้อนภาพความเป็นไปในสังคมชนบท ซึ่งนับวันจะถูกเลิศ เนื่องจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป การศึกษาประเพณีทำขวัญทำให้เข้าใจวิถีชีวิตของคนไทยในอดีตซึ่งพอจำแนกคุณค่าได้ดังนี้

๑. คุณค่าด้านจิตใจ และความเชื่อ
๒. คุณค่าด้านศิลปกรรม
๓. คุณค่าด้านสำนวนภาษา
๔. คุณค่าด้านสังคม

คุณค่าด้านจิตใจ และความเชื่อ

สังกัดคนไทยในอดีตยึดถือคือศาสนาพุทธ นอกจากศาสนาแล้วคนไทยยังมีความเชื่อ

๘๗๗ ดังนี้

๑. ความเชื่อเรื่องบวญ
๒. ความเชื่อเรื่องหัก
๓. ความเชื่อเรื่องแม่ไพร
๔. ความเชื่อในหลักธรรมคำสอน

๑. ความเชื่อเรื่องของวััญ

คนไทยสมัยก่อนจัดพิธีกรรมต่าง ๆ ขึ้น ด้วยจุดมุ่งหมายที่จะทำให้เกิดความสุขและเป็นสิริมงคลแก่คนของและครอบครัว พิธีกรรมต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นจากการสังเกต และขอคำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตไม่ว่าจะศีหรือร้าย ก็นำมาตัดแปลงแก้ไข แล้วปฏิบัติสืบท่องกันมาจนเป็นประเพณี โดยเฉพาะประเพณีที่เกี่ยวกับชีวิต เช่น ประเพณีโภนจุก ประเพณีการบวชและประเพณีแต่งงาน ซึ่งเป็นช่วงสำคัญในแต่ละวัยของชีวิต ประเพณีดังกล่าวข้างต้นจะมีการทำวััญแทรกอยู่ด้วยเสมอ

เชรูีย์ โกเศค (๒๕๐๑ : ๒๒๗) กล่าวถึงลักษณะของวััญไว้ว่า “ถ้าอ่านดูข้อความในบทเชิญของวััญ ก็ชวนให้เข้าใจว่าวััญมีตัวตน ชอบดี ชอบค่า อ่อนหวาน รักษาหารที่เขาบอกว่าเป็นอย่างดี ซึ่งนำเอามาตั้งไว้ให้กินในงานทำวััญก็กินได้ หนี้ไปที่ไหนก็เดือนเดียวกันในปีในคงก็ได้ แต่ทว่าไม่มีกล่าวไว้ว่าวััญนั้นมีรูปร่างอย่างไร” เมื่อวิเคราะห์จากทำวััญจำนวน ๕๕ สำนวน พอสรุปลักษณะความเชื่อเกี่ยวกับวััญได้ดังนี้

๑. วััญเป็นสิ่งมีตัวตน สิงสถิตอยู่ด้านล่างชั้นดิน ๆ ในร่างกายของคนซึ่งจะรู้ได้เมื่อผู้นั้นเป็นปอดใหญ่ ถ้าหากวััญหนีออกไปจากตัว ผู้นั้นจะมีรากเหตุการณ์ไม่ปกติ อาจเจ็บป่วยได้ ซึ่งต้องมีการเรียกหัววััญกลับมา ที่อยู่ของวััญมีลักษณะ

หัววััญ หัววััญตัว หัววััญตื้น หัววััญบน หัววััญกิ่ว หัววััญนิ้วชี้ข่าย
หัววััญนิ้วขวา หัววััญตัว หัววััญแข็ง หัววััญขา หัววััญใจ หัววััญนิ้วสี หัววััญมูก หัววััญมือ^๑
หัววััญทุ หัววััญแข็ง หัววััญอา หัววััญห้องน้ำ หัววััญนิ้วก้อย หัววััญคอ หัววััญคาง
หัววััญไหหันนี้ หัววััญนิ้วกลาง หัววััญนิ้วหัวแม่มีน้อ ฯลฯ
ปีรากฐานในบททำวััญเด็ก, ทำวััญนาค และชรัชเทียนเปรีย ดังต่อไปนี้

- หัววััญหัวนาหัว หัววััญด้านหลัง หัววััญตื้นมากดี

(นางเปร่อง ยอดสุข อายุ ๔๐ ปี ต.ชุมแสงสังคրាយ
อ.บางระกำ : ทำวััญเด็ก)

หัววััญหัวก์ให้มาอยู่หัวปักเกล้า น้ำมันเข้าทางอน หัววััญนและหัววััญคิ้ว หัววััญนิ้วชี้ข่าย
และนิ้วขวา ปากหักกุ . . . หัววััญตาให้มาอยู่สองก้า เข้าอย่างลงหล้าหลินคุคลาย เชิญหลานเข้ามา
อยู่กางทุกแห่ง หัววััญแข็งและหัววััญขา ก็ให้มานมื่นนิ้วนี้ มาเชอนหัววััญเชย หัววััญปากให้มาอยู่ปาก อ่า
เพื่อชั่มเหลวไนล"

(นายวิเชียร ศุขคำภา ต.นราธูร อ.นครไทย : ทำวััญเด็ก)

- คำเชิญชัวร์น่าคิดกับบ้านสู่ร่างกายของพ่อนาค ดังนี้

เชิญพระชัวร์ของพ่อนาคเยย เชิญชัวร์หัวมาสู่อยู่ที่หัว ชัวร์ด้านมาสู่อยู่ด้วย ชัวร์ใจ
นายอยู่ที่ใจ ชัวร์ภายนماสู่อยู่ที่กายของพ่อนาคหนา

(นายชลอ ทองลัน อ.วัดโนนส์ : ทำชัวร์น่าค)

- ชัวร์คนเจ็บป่วย ในบททำชัวร์คนเจ็บป่วย ก่อร่างอิงชัวร์ มี ๑๒ ชัวร์

“คนเจ็บไข้ร้อนชัวร์ได้สามสิบสอง ตามท่านองแก่เกิดชัวร์กำเนิดสามสิบสอง ให้มาอยู่
ในกองในเสื่อมื่อนี้วันนี้ . . . ชัวร์เกศเกล้าและเกศา ชัวร์นาสิกและจนูก ชัวร์มือผูกทั้งสอง ศีรปอง^จ
เอามัดไว้ก์ให้มาสามมื่อนี้วันนี้ ชัวร์หูให้มาอยู่หูสองก้า . . . ชัวร์เข้า ก์ให้มาอยู่เข้าเป็นหมาดงวัฒน์
เอว และท้องน้อย ชัวร์นิ้วก้อยให้มาสุนแหวน ชัวร์คอดางและไหล่หน้าก์ให้มาไสมห์ประจា”

(นายวิเชียร สุขค่าภา อ.นครไทย : ชัวร์คนเจ็บป่วย)

“ชัวร์เอี่ย . . . มาทั้ง ๑๒ ชัวร์ ชัวร์เข้า ชัวร์เข้า ชัวร์เข้า ชัวร์นิ้ว ชัวร์นิ้วมือ ชัวร์นิ้วนิ้ว นิ้วนาง
นิ้วกาง นิ้ว ก้อย ชัวร์เล็ก-เล็ก ชัวร์น้อย - น้อช ชัวร์นิ้วหัวแม่ม่อนาง จงอ่าไปเที่ยวหนา”

(นายบัญชรรน พื้นชนมุตร อ.เมือง : ทำชัวร์น่าค)

การเชิญชัวร์คนธรรมชาติ ก็มีการแยกแจงชัวร์ตามอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย

“นาเชชัวร์ชัย ชัวร์ในและชัวร์นอก ชัวร์อกและชัวร์คาย ชัวร์เอวบางกลมกลึง
ชัวร์ห้องน้อยและน้ำยูนน ชัวร์ผดค่าคุอาจ ชัวร์ปากต้านแขรน ชัวร์คและชัวร์คิว ชัวร์นิ้วและ
ชัวร์แม่น ชัวร์นากางกลางใหญ่ ชัวร์หูก์ให้มาสามมื่อนี้วันนี้ นาเยอชัวร์เชย กินเข้าก์ให้เจ้าหาก
เกี้ยวหากมาดก์ให้เจ้าหาก ให้เจ้าคืนมาตายห้องเปล่า ให้เจ้ามาถีบสร้างคอม (ด้วย) แม่นราค ทั้งบิดา
และเชื้อ โกรด อย่ากริว โกรด โกรด ให้หนร กัน เทคน ตัวเจ้าครานด่อเท่าเทียรนา ก์เข้าเทอญ”

(นายวิเชียร สุขค่าภา อ.นครไทย : เชิญชัวร์คนธรรมชาติ)

๔. ธรรมชาติของชัวร์ จ้ามีเหตุการณ์ทำให้ชัวร์ตกใจ ชัวร์ก็จะออกอาการร่างไป ก่อ
เที่ยวความสุขานที่ฟ้า . . . ผังนั้นจึงต้องมีคำเชิญชัวร์ด้วยถ้อยคำอ่อนหวาน เพื่อให้ชัวร์กลับมา ค่าที่
ให้เด็กหัวลูมีต้นนี้

พระชัวร์เจ้าอย่าง ชัวร์เอย ชัวร์เข้า พระชัวร์ชัวร์ ชัวร์เจ้าอย่าง ชัวร์เอย ชัวร์แม่
ไฟสaph ชัวร์แม่อย่าง เป็นต้น

สอนที่ที่ชัวร์ไปท่องเที่ยวได้แล้ว ในป่า ในเข้า ในน้ำ ในท้องทุ่ง ในป่าทิมพานต์ สระ
มุงดินทร์ อโนดาต เมืองพิ ดังตัวอย่างคำเรียกชัวร์ดังนี้

“พระวัญเข้าเยี่ยมอย่างลึกหนึ้งในน้ำแกล้วถือถ่านฟืนฟูชา ชนพุกยาแล้วชักดู ชมสิง สัตว์ชุมบากหมู่ทิราชาติ งามอยู่ในนิวัสดาน ชนศุกสารทรัพย์สิ่งของ พวงเงินพวงทองพวงมี ทางสถาปัตย์และทำสา งามอยู่ในแคหาห้องอันบรรจง วัญเข้าเยี่ยมมาค่าแรงอยู่ในกาษ ให้แสงประเสริฐ สุขสบายทุกอิริยาบถ”

(นายเฉลิม มั่งมี อายุ ๖๓ ปี อ.พระมหาพิราน : ทำข่าวญูก)

“. . . ว่ามายของวัญเชย วัญเข้าอย่างเดินป้ากริ้ง วัญเข้าอย่างได้ท่องเที่ยวเมืองพี นาเยย วัญเชย วัญเข้าไปเล่นน้ำแม่นที ก็ให้มาอย่าซ้ำ วัญเข้าไปเที่ยวค้าเมืองพีก็ให้มาสามีอนี วันนี้ นาเยยวัญเชย วัญเข้าไปปลูกถนนบ้างร่องบ้างวัญเข้าไปเที่ยวท่องเมืองพี วัญเข้าไปเล่นน้ำแม่นที ก็ให้มาสามีอนี . . .”

(นายวิเชียร สุขคำภา อายุ ๕๙ ปี ทำข่าวญุดีก)

ในบททำข่าวญุสระท่อนให้เห็นความพยายามที่จะเรียดชัวญให้กลับมาทุกวิธีทาง แต่คราวที่ เก็บไว้ วัญนิความสำคัญต่อชีวิตอย่างยิ่ง ลังข้อครานในบททำข่าวญ ที่ว่า

“ชัวญคงน้ำใจลงไปป่าน บจชุยกคุณจะถุงไปครัว ชัวญอยู่หบอนหลู่เหลว ชัวญนาเรือน . . . ถ้าขวัญไปเมืองบันจะรับด้วยช่างชัวญ ไปเมืองถ่างจะรับด้วยสำราญเงิน ถ้าหากอุ่ง ชัวญมาเข้า ครานอย่าหลง ชัวญเก็บไว้ โกรงอย่าหนีชัวญแม่พันปีมาอยู่กับเนื้อกับดั้งเมี้ย”

(นางเปรื่อง ยอดสุน อายุ ๔๐ ปี ต.ชุมแสงสังคม
อ.บางระค่า ทำข่าวญุดีก)

“ชัวญอย่างวัญคงน้ำใจตามไปป่าน ชัวญคุณจะตามไปครัว ชัวญคงหบอนหลู่จะ ตามไปครัวหานอา ชัวญเชย ชัวญเข้าไปเล่นที่ก่อไฟ ชัวญเข้าไปแหวกที่ก่อหลู่ ชัวญเข้าลงกลับคืน นานะ . . . ให้จึงรีบกลับหินมาเดินนะเดิคงชัวญเชย นาเดินนะพ่อชัวญนานะ”

(นางเพียง ศินมา อายุ ๖๘ ปี อ.บางกระทุ่ม : ทำข่าวญุดีก)

จะซังเกตได้ว่า ชัวญของเด็กจะชอบไปเที่ยวในป่านเพื่อชมอิงสารารัตน์ เช่นเดียวกับ อุปนิสัยของเด็ก บางครั้งก็ไปเล่นน้ำ เล่นที่ก่อไฟก่อหลู่ เป็นต้น

ถ้าเป็นชัวญของพ่อนาค จะท่องเที่ยวในป่านเป็นที่นิพานต์ สารอโนดาตและสถานที่อื่นๆ หลากหลายน่าค้นเดินมากกว่าชัวญเด็ก ตั้งตัวอย่าง

“พระบวญเจ้าอย นาเดิคหนานา เที่ยวห่องในห้องทุ่งพินพานศ์ มาชุมหัวยลະหารในหุบเหว เป็นปล่องเบลูปลาบปลีนใจ เห็นมาลัยละเลิงหลงละห้อยเมื่อเข้ายังน้อย ๆ หังนอนเบะ ผีปีศาจห้องอาบมีขวัญหาบรังไห้อ่อนเพื่อน เล่นซ่อน แล้วหลอกทักษายให้ขวัญเจ้าหาย ขวัญเอ่ยอ่า ไปปงกลับมา”

(นายเปลี่ยน คำภา อ.นครไทย : ทำขวัญนาค)

ผู้ที่จะบรรยายเป็นพระเมื่อเข้าพิธีทำขวัญนาค หมອกทำขวัญก็จะเริ่มขวัญจากสถานที่ต่าง ๆ ที่คาดว่าขวัญของนาคจะห่องเที่ยวไป ซึ่งจะมีถ้อยคำเชิงห้ามปราบไม่ให้ไปสถานที่นั้นๆ

“ว่านามาเยอขวัญเจ้านาคเอย ขวัญหัวเจ้าหากได้ไปอยู่วันนี้ เลิกน้ำปลาด้วยหัวน้ำที่ให้น้ำนี้นั้นนี่ หลอนว่าขวัญเจ้าไปอยู่ในนาต่างค้าวักให้น้ำนี้นั้นนี่ นาเบชขวัญเจ้านาคเอย เจ้าอย่าได้ไปชนชั้นนี้ ไก่เก้าหันเจ้า ๆ อยู่กุษา อย่าได้ไปชนผุงหมุ่ทวยค้าและเมื่อเดือน อย่าได้ไปอยู่บ้านเพื่อนผุงพี ขวัญเจ้าอย่าได้ไปเดินศรีแลนออกเขต ขวัญเจ้าอย่าได้ไปเกินประเทศ เที่ยวกรุงไก่ลงอย่าได้หลงในล ไปเชย ขมพงไพรแลบป่าไม้ อย่าได้เล่นอยู่น้ำลิงลุน ขวัญเจ้าอย่าได้ไปชนหมูสิงค้างเพ่า หมูนกเก้าและเสือ สิงห์ ควายกระทิงแลดช้าง อย่าได้หลงเข้าเดือนต้ากวนหุ่กุห่า หังรังป่าและสัตว์ใหญ่...”

(นายสุสี ศิริวงศ์ อ.บางกระทุ่ม : ทำขวัญนาค)

“ขวัญเจ้าขอรำลึกในแนวหนอนคลองตะหาร คำนห้องทรงที่โกรกโกรนชุดใส่ ไลลริน ๆ อิกมุกตินทร์ อโนนคุว แสนสระอุดคั่วถ้ำรารเป็นที่สรงสنانในนิเวศ...”

(นายอนันต์ มีไชย อย อ.บางกระก้า : ทำขวัญนาค)

ข้อความบางตอนใช้ขวัญนาคหมายครรัตน์方言 แสดงคงห้ามปราบตามธรรมเนียม เช่น เห็น

“พระบวญ เผิญเจ้าเข้ามาในวันนี้ ชมนากศรีพรอย่างดีมาหุ่นห่อ พ่อเอื้อยอย่าได้ไปชนผุง สัตว์คุบาก เกือบตีไฟร ผีไปปง ช้างไขลงเดินไฟร หักกิ่งไม้จากนี้ พระบวญเจ้าอื้ย อย่าได้ไป ทรงหนึ้น ภูษะด้วย กระแต ติงโตกเตนเล่นไฟรนะพระบวญเจ้าอื้ย อย่าไปชนผุงช้างนางเดี้ยค่อน เดินค้ำตื้อช ลูกช้างน้อย ๆ เดินตามแม่น้ำไป นะพระบวญนาคเจ้าอื้ย อย่าไปชนผุงปักษาภานก วิหคเหินในพงไฟร นะพระบวญนาคเจ้าอื้ย อย่าไปชนผุงมังฉาป่าทั้งหลาที่ล้อมแนวกว่าในพระพงค์ พระบวญเอื้อยอย่าไปอยู่ในน้ำ เป็นเพื่อนของปลา อย่าไปอยู่ในนาเป็นเพื่อนของข้าว พระบวญนาคเจ้าอื้ย อย่าไปสูกพันธะ เร ไรและพีช...”

(นายณัค สุขครรภ์เกิด อ.นครไทย : ทำขวัญนาค)

๓. ความสำคัญของขวัญ

ความเชื่อที่ว่าขวัญอยู่ในตัวตนของทุกคน เป็นส่วนหนึ่งของร่างกายที่มีความสำคัญจะขาดเสียไม่ได้ สิ่งที่มีความสำคัญ เช่นนี้น่าจะหมายถึง ใจ หรือวิญญาณ ที่มองไม่เห็น ไม่สามารถสัมผัสได้ แต่ท่องเที่ยวไปในสถานที่ต่าง ๆ เมื่อพิจารณาเบริยนเพียงลักษณะของขวัญกับใจ น่าจะเป็นสิ่งเดียวกัน เหตุที่เรียกชื่อต่างกัน เพราะคำว่า ขวัญ น่าจะเป็นคำศั่งคิมของคนไทยทั้งในประเทศไทยและนอกประเทศ เช่น ไทยใหญ่ในรัฐชานของพม่า ไทย ลาว ในประเทศลาว ไทยคำในญี่ปุ่น เหนือไทยลือในญี่ปุ่น รวมทั้งไทยอาหม ในการเดิน เป็นต้น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน : ๒๕๒๕) ได้ให้ความหมายของคำว่า ขวัญ , ใจ และวิญญาณดังนี้

“ขวัญ” หมายถึง สิ่งที่ไม่มีตัวตน นิยมกันว่ามีอยู่ประจำซึ่วบองการดังนี้แต่คิดมา ซึ่งเชื่อกันว่าถ้าขวัญอยู่กับตัวก็เป็นสิริมงคล เป็นสุขสบาย จิตใจนั้นคง ถ้าเกิดใจหายเสียขวัญ ขวัญก็จะออกจากร่างไปเสีย ซึ่งเรียกว่า ขวัญหาย ขวัญหนี ขวัญบิน เป็นต้น

“ใจ” หมายถึง สิ่งที่ทำหน้าที่รู้สึก นึกและคิด หัวใจ เช่น ใจเดิน

“วิญญาณ” หมายถึง สิ่งที่ต้องกันไว้สิงอยู่ในคนหัวใจเป็นบุคคลชื่น เมื่อร่างกายเมื่อยตายแล้วก็ซึ้งอยู่ต่อไป ความรู้แจ้ง ความรู้สึกดัง ใจ, la

เมื่อเทียบเคียงความหมายของคำว่า ขวัญ, ใจ และวิญญาณแล้ว ทั้ง ๓ คำมีความสัมพันธ์กัน พอดีรูปได้ใจ ขวัญ ก็คือ ใจ หรือวิญญาณซึ่งอยู่ในตัวบุคคล บุคคลจะเป็นเข่นใจขึ้นอยู่กับ la ซึ่งทำหน้าที่นึกและคิด ตามหลักพุทธศาสนา กล่าวว่า ใจเป็นใหญ่ ใจเป็นประธาน ทุกสิ่งทุกอย่างสำคัญ ใจคือใจ

การที่ต้องใช้คำพูดเพรช ๆ มาเรียกขวัญ แสดงว่า ขวัญ หรือใจ มีลักษณะอ่อนนุ่ม ละเอียดละเอียด ดังที่อยู่ประกอบประคองไว้ตลอดเวลา ถ้ามีเหตุกระทบเทือน ใจก็จะไม่อยู่กับตัว ซึ่งจะทำให้ร่างกายอ่อนแ้อยไปด้วยพระไม่มีใจอยู่กับตัว ด้วยเหตุนี้บรรพบุรุษจึงต้องจัดพิธีทำขาวัช เพื่อเรียกใจกลับมา และปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเป็นประเพณี ซึ่งแทรกอยู่ในประเพณี เที่ยวกันชิวะ ไล่แก่ ประเพณีโภกนุก บวชนาคและแต่งงาน เป็นต้น

นอกจากนี้ สิ่งที่เรียกว่าขวัญ ยังมีอยู่ในต้นข้าว วัวควาย ไร่นา และบ้านเรือน ชาวบ้านนี้ ความเชื่อว่า สิ่งเหล่านี้มีคุณแก่ตนเพราะช่วยหล่อเลี้ยงชีวิตให้ดำรงอยู่ได้อย่างสุขสบายจึงให้ความสำคัญเทียบเท่ากับคน จึงมีขวัญสิงสถิตอยู่เช่นกัน

เมื่อข่าวดี (๑) ออกไปท่องเที่ยวในที่ต่าง ๆ หนอกำขวัญจะเรียกขวัญคู่ใจอย่างไร
 เพราะมีความเชื่อว่าขวัญเป็นสิ่งที่มีอัญญานบุคคล มีความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจได้ จึงต้องสรรหา
 ด้วยคำให้เป็นที่พอใจ เช่น

“บัคนีผู้เข้าแข่งเรียกว่ามือเจ้ามานื้อ . . . นานេอធម្មូលី ធម្មូលីយាយការណ៍នៅឯណាន់ឡើ
ក្រុមទៅ . . . ធម្មូលីយាយការណ៍នៅឯណាន់ឡើក្រុមទៅក្នុងរបៀបដែលបានរាយការណ៍ឡើ

(นายบุญธรรม น้อยเนตร อ.เมือง : ท้าววัญนาค)

“เจ้าอย่าได้หลงให้หลงไปอยู่ป่าคงเลื่อน เจ้าอย่าได้ไปเป็นเพื่อนฝูงศือ่อน ๆ เสียงจะนิ่งๆ และไก่แก้วขันแจ้ว ๆ เจ้าอย่าได้หลงพิง เจ้าอย่าได้ไปเชชชนผุ่งลงลง.... หมูหมาจอกเสียสิ่งหนึ่งไป กระพิงและแรดซ้าง เจ้าอย่าได้ไปเที่ยว”

(นายประเทือง ศรีบุตรรา อ.วังทอง : ที่นาขวัญนาคร)

สำหรับอ้อยคำที่ใช้เรียกวัญญาณจะเป็นอ้อยคำที่สอนวิธีให้หัวญญาณกลับมาอยู่ในบ้าน
ซึ่งมีทรัพย์สมบัตินานมาย มีข้าวสารริware ของให้หัวญญาณอย่างสุขสบาย ดังนกทำไว้ ท่าว่า

“ຈຶ່ງຈະອັນເຫຼືອຂວ້າງກຸມາຮາກນຸ່າ ພຣະບ່າງຍູ້ເອົ້າຢ່າທີ່ກິດໜີອູ້ໃນນີ້ ແລະເຫັນດຳເຫັນພຸດ້າ ຂົນພຸດ້ານາແລະປໍ່າຊູ້ ຂົນສິ່ງທີ່ຈົງຕົນກາທໍານຸ່ງທີ່ຈ່າຍໄດ້ ຈົນມາອູ້ໃນນິວາສົດຈານ ຂົນຄຸງຄາຮ້ອມພົມສິ່ງຂອງ ພວຍເນີນພວງກອງພວງມື້ ທາສາທາສີແລທາສາ ຈົນມາອູ້ໃນເໝາຫ້ອງຂົນປຽບຮອງ ຂວຸ່ມເຈົ້າ ເຊິ່ງຈົນມາດໍາຮັງອູ້ໃນກາຍ ໄກສະປະປະເສົາສູ່ສນາຍຖຸກອົງລາຍໂດ.”

(นายเฉลิม มั่งมี อ.พัฒนพิราน : ทำวัณโภนจก)

จะเห็นได้ว่า ความเข้าใจของคนไทยในรายที่ว่า ข้อถืออกจากกร่างไปจะทำให้เจ็บป่วย หรือถึงแก่ชีวิตได้ ดังนั้น การกำชับญี่ปุ่นโดยกาสต่าง ๆ ของชีวิต เช่นในวัยเด็กก็คือ วัยผู้ใหญ่ก็คือ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุญกับชีวิต แยกจากกันไม่ได้ ถ้าบุญหมายถึงใน เมื่อมีชีวิตอยู่ก็ต้องมีไว้ที่ศรีษะอยู่ด้วยเช่นกัน

ความเข้าใจเรื่องการทําข่าวอย่างดี

ความเป็นสัตว์ที่ชวนาໄດ้อาศัยแรงของความโถนนา นวดหัว จึงได้ข้าวมากินและขายบ้าง ชวนานำสำนักในบัญคุณของความเจ็บปวดที่ทำให้รู้สึกดี การใช้ถือขามาเรียบง่ายก็ยัง เช่น ขวัญพ่อโโค แม่โโค ขวัญเจ้า ขวัญออย ขวัญอื้ห แสดงให้เห็นว่า ความเป็นสัตว์ที่ควรแก่การยกย่อง เพราะเป็นกำลังสำคัญของชวนาในสมัยโบราณ

“ข้าจักเชิญมาอชวัญพ่อโภคแม่ค แและหิงสาหมู่เข้าให้เข้ามาโism นายขอชวัญอย ชวัญเข้าไปกินหมูอุต เหล่าหัวนาก็ให้มาสามเมื่อวันนี ชวัญเข้าไปอุตคุกกลางนาที่บวกกินหมูเนื้อก็ให้มาสามเมื่อวันนี ชวัญเข้าไปอุตด้อดอนง ก็ให้มาสามเมื่อวันนี ชวัญเข้าไปอุตดอนเงือก็ให้มาสามเมื่อวันนี ชวัญเข้าไปอุตเกลือกปลวกและทุกคนก็ให้มาสามเมื่อวันนี ให้เจ้านาอยู่เชื่องพื้นเป็น หมูคานบุงตีให้อุตแท่นสนองเพียงนายขอชวัญอย”

(นายสาดี ศิลปวงศ์ อ.นางกระทุม : ทำขวัญคราย)

นอกรากเชิญชวัญครายให้มาอยู่กับตัวแล้ว ยังขอให้ช่วยคลบันดาลสิ่งดี ๆ ให้ลัวย เช่น

“ชวัญอยชวัญนา นาอยู่กับเนื้อกับตัวเข้าทุยเน้อ ให้ทำมาค้าขึ้น อาบั้นชวัญยิน ออยเจ็บใช้ได้ปวย ชวัญนาอยู่กับเนื้อกับตัวเน้อ”

(นางเบรื่อง ยอดสุข อ.นางกระทุม : ทำขวัญคราย)

การเรียกชวัญครายให้ขอรับคำเชิญชวนไปทำวัฒนธรรมเชิญชวัญอยในนาดังบทที่ว่า

“วันนีข้าพเจ้าจะขอทำขวัญกระเบื้อง ให้ลัวเลือกเชิญชุดตามโบราณว่า จัดอย่างอย่างมาสุ อุตบ้านอย่าไปไกล ชวัญเข้าอย่างสุ่มตามพื้นเต้าไม่เดือนไพรทางคงคอน ชวัญจ้าอุต ไปลงบึงทึ่ง บ่อนเป็นอาหาร ชวัญเข้าอย่าไปเที่ยวธันธร้าป่าละเมะ เห็นทางเปลี่ยวเลี้ยวเดี๋ยวสัญจาร นาอยู่ เดิมเดียนากินหมูล่อนให้ดูนา

(นายเนลิม มั่งมี อ.พระหมาพิรน : ทำขวัญคราย)

บางครั้งใช้คำว่าบวัญอย เชื่อมเป็นชวัญของคน และยังขอให้ร่วมรายตั้งเช่น

“ชวัญเอ็ย ชวัญนา นาสุร่าง ภากันหาภินให้รุ่นให้รายอย่าให้เจ็บไี้ มาค้าคูกูณให้มั่งให้มี ชวัญเอ็ย ชวัญนา นาอยู่กับร่าง”

(นายประเสริฐ เที่ยรอดำ อ.วัดโภสต์ : ทำขวัญคราย)

ครายเป็นสัตว์ใหญ่ที่มีกำลังช่วยพลิกพื้นศืนนาให้แก่ชาวนาในอดีต การที่ชาวนาทำชวัญครายก่อนที่จะทำนาทุกครั้ง แสดงว่า คนกับความมีความผูกพันกัน ชาวนาจะขาดครายไม่ได้ ในการโถนเด็นได ชวัญของความเชื่อการท้าชวัญไม่ได้เด็นนี วิธีเชิญชุดของชาวนาเช่นนี้ นับวัน จะเลื่อนหายไปจากความทรงจำ เพราะปัจจุบันการทำนาไม่ต้องอาศัยแรงกายอีกต่อไป ชาวนาเริ่มใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เรียกว่า ครายเหล็ก แทนให้ทุก ประกอบกับหนุ่มสาวสมัยใหม่ไม่สนใจ ประกอบอาชีพทำนาสืบต่อจากพ่อแม่ เพราะกลัวความลำบากที่ตนเคยเห็นมา

ความเชื่อเรื่องการทำวัญเสา

๑. บ้านแต่ละหลังกว่าจะสร้างเสร็จ ต้องใช้เงินมากน้อย และการนำอาบน้ำจากดินไม่ในป่า ดันไม้เป็นสิ่งมีชีวิต จึงมีความเกี่ยวข้องกับคน จนต้องอาศัยดินให้น้ำมาทำเป็นเสาสำหรับสร้างที่อยู่อาศัย จึงต้องทำขวัญเสาเพื่อเรียกขวัญ ดังนี้

“ขวัญเสานางเอยอดย่านหลงเหลยไปฟังเสียงเรไรและแมลงล้วง ไปติดข้องอยู่ในพงไพร ว่า นาเยอขวัญเอย เสาแรกให้รับว่างขวัญเสานางให้ขึ้นแล่นมาเยอขวัญเอย ขวัญนางงามสูงที่อยู่อันสำราญ กำจัดภัยให้เป็นสุขสวัสดิ์ จำเริญศรีทุกค่าเข้า นาเยอขวัญเอย ขวัญเสาแรกไปหลงอยู่กลางทาง ขวัญเสากลางไปหลงอยู่ป่าไม้มีกี้ให้มา นาเยอขวัญเอย”

(นายสาลี ศิลาวงศ์ อ.บางกระทุน : ทำขวัญเสา)

๒. ผู้ปลูกบ้านใหม่มีความเชื่อว่า บ้านจะเป็นสถานที่ที่ปลดภัยจากอันตรายทั้งปวง ดังข้อความว่า

“ปลูกเลี้ยวสำเร็จเสร็จพลันทันฤกษ์ยาม ท่านผู้อยู่งดงามจิตประณัติ การพรับสุขบันแห่งเทวราชเป็นคำสุภาษิต . . . ขอให้ท่านเจ้าเดഹงเกนมหานา คงนิรภัยปราศจากทุกภัยยันตราย ทั้งอุปภะทั้งหลายและโรคพาธ กษัยโจรพาลแก้อันนุช วาตภัยอันเรื่องดีทั้งอุทกภัย สรรพาธิรักษาทั้งหลายและสรรพทุกษ์ จะปลื้องปลดหมดคุทากษ์ อย่าไปคุณเก่าท่านผู้เป็นเจ้าของเคหะงทุกประการ”

(หนอให้ อ.พระหมพิราน : ทำขวัญเสา)

๓. เสาบ้านต้องหล่อลงบ้าน เพื่อว่ามีเทพประจาราสิ่งสถิตอยู่ จึงห้องเชิญมาด้วย

“ขอเชิญ พระหมพิทักษ์ดุสัย นารายณ์เรืองกุญแจ ชนพะนังคร ถุวรรณขวัญเมือง เรืองราคล น้ำคุณพระคลัง บังโพธกษัย ขัมมงคล ซึ่งเป็นเทพประจาราสิ่งให้มาสถิตที่เสาประจำด้าน”

(นายอิน อินแสง อ.เมือง : ทำขวัญเสา)

๔. เพื่อเป็นสิริมงคล โดยใช้เศษศรีสางขัน ประดับด้วยดอกไม้สีต่าง ๆ สำคัญ และข้าวขวัญเป็นสิ่งที่แสดงสักการะแก่น้ำพญา ไม่รังจะทำให้ขวัญดีตกใจที่คุณไปตัด กลับมาอยู่เหมือนเดิม

“ท่านให้ยกษาศรีสารเข้ามานำทำขวัญพญาไม้ ท่านสู้ผ่าเข้าใจจึงอาจมาลักษณะนั้น . . . เชิญ . . . หวั่น เซี่ยงขวัญ นางพญาไม้ทั้งหลายนาในวันนี้ . . . เกิด . . . พระขวัญเจ้าอยอนนาน้าถิคนะ นาขวัญนา . . . น้า แม่นาอย่ามัวหมอง . . . เชิญนามนายนายศรีทอง กองด้วยแก้วอันงามประเสริฐเลิศ แล้วส่วนสลักเสลา ด้วยแก้วแก้ก้างนสารกานต์ สร้อยสังวาล หวานนพรัตน์ ผ้าโขมพัสดรเลิศแล้วด้วยลายทอง ของขวัญเจ้าอีกนาถิคนะนา”

(นายโฉน อยู่นิม อ.เมือง : ทำขวัญเสา)

“จึงยกน้ำยศสามชั้น มาทำข่าวญี่เข้าพระยาไม้ เอามาถ่ายเสียงแชนเมญจนามานาจังแห่น บ้านมีรูโรย ดาวเรือง และวัวขาวเหลือง ถ้าเลือกเฉดชาด้วยเห็นทองผ่องพระย พหรพระยรังสี ข้าวขวัญปั่นดี ประคับประคาก...”

(นายสะยาด ไมตรีจิตร อ.วัดโภสต์ : ทำข่าวญี่เสา)

ความเชื่อเรื่องผี

คนไทยนับถือพื้นตั้งแต่บรรพบุรุษ ด้วยความเชื่อว่า ถ้าเช่นสรวงศักดิ์จะให้คุณ ถ้าไหว้ไม่ดีพลีบถูก ผีก็จะให้ไทยได้ ส่วนพิธีจะมีรูปปรางหน้าดعاอย่างไร ก็เป็นเพียงการคาดเดาจากคำบอกเล่าของผู้ที่เคยประสบมาด้วยตนเอง แต่ก็ยังเป็นสิ่งลึกซึ้น น่ากลัวสำหรับความรู้สึกของคนทั่วไป

เศรษฐีโภเศษ กล่าวว่า “ผีคือสิ่งลึกซึ้น ซึ่งมีอำนาจอยู่เหนือนอก อาจทำคนให้ได้ หรือให้ได้ร้ายก็ได้” (๒๕๐๕ : ๒๐๔) เมื่อจะประกอบพิธีกรรมซึ่งเป็นสิริมงคลในบ้านจึงต้องบอกกล่าวผีบรรพบุรุษให้รับทราบ และให้มารับเครื่องเช่นสังเวย ด้วยความเชื่อว่า การกระทำเช่นนี้จะเกิดคุณแก่ลูกหลานทุก ๆ คน

ในบททำข่าวญี่บ่าว-สาภกช่าวอิงการ เช่นพ่อต่อ ฯ ญี่ ผีภูต ผีพรา แม่ชื่อ ผีญ่า ผียา ผีตา ผีแม่ ผีพ่อ ผีประตู ผีหน้าค้าง ผีเส้าห้อง ผีเสากลา ผีสามนางไม้ เป็นต้น ตัวอย่าง

“...ห่อนอก หอดมัน สารพันที่จะนี้ อกไก่อกสอยครี แห่นพิทักษ์ลาย ผีภูตผีพรา แม่ชื่อรักษา ที่ไส้เดี่ยงไศรุ หั้งศีกีดี ผียาผีตา ตามประสาทีนั้น ผีกีดีผีคง หั้งสองหัวรอมกัน อย่าเชื่อ เกรวี่ดีเดียดันก์ ขบหันเบนเขี้ยวจะมาเป็นพี่เป็นน้อง ชุมนุมเป็นกองแห่นเดียว อย่าพิโรธโกรธเกรี้ยว ช่วงขุปถัมภ์ค้าชุ ค้าเมียตั้งคุ้นให้เจ้ออยู่นานา.”

(นายบุญช่วย พกสนิท อ.บางระกำ : ทำข่าวญี่แต่งงาน)

นอกจากเชื่อเรื่องผีแล้วก็ยังเชื่อว่าเทวคากะสามารถบันดาลสิ่งที่คือให้เกิดขึ้นได้ ดังคำทำข่าวญี่ที่มี

“เริญเทวคาก จุติลงมาจากสวรรค์ เพื่อจะเป็นลูกเดา เมื่อฝ่าจะมีครรภ์ข้าจะขอรำพัน หั้งจั่วหั้งฟ้า หั้งขอหั้งหลังคา รอคแบอกไก่ ผีประตูหน้าด่าน เสาห้อง เสากลาง ผีสามนางไม้ ที่ได้ปะอุกเรือนอยู่ สองเจ้าหั้งคุ่งอิห้ออยู่นานา”

(นายบุญช่วย พกสนิท อ.บางระกำ : ทำข่าวญี่แต่งงาน)

ในการทำข้อญญแต่งงาน เมื่อจะให้พรก็ต้องขออ่านขอเป็นราชนิรุณมาอยพรให้เข่น
“ขออ่านวายพระพร ยกกรขึ้นไหว ผีแม่ ผีพ่อ ผีปู่ ผีย่า ผีตา ผียาย ความบรรดาที่
น้อง ผีเกี้ยวคองหั้งสองป่องกัน”

(นายชุม โภกทอง อ.นางกระทุ่น : ทำข้อญญแต่งงาน)

ในคำเชิญเป็นราชนิรุณ มีมากน้อยหลายประเพทดังปรากฏในบททำข้อญญที่ว่า
“ขออ่านวายพระ ยกกรขึ้นไหว คุณพ่อคุณแม่ คุณแก่คู่ให้ยู่ ญาติค่ายูงศ์ ไม่ว่าสูตรเดือนใด
ผีเรือนแม่พ่อ ผีหนองลูกใหม่ ขอเชิญจงมาให้ได้ พร้อมกันในวันนี้”

(นายบุญช่วย พิกสนใจ อ.นางระกำ : ทำข้อญญแต่งงาน)

“อกิเมกสองศรี เข่นผีหั้งหลาช ผีภูต ผีพระ แม่ชื่อรักษา เทยไคเติงสู ผีปู่ผีย่า ผีตาผี
ยาย ตามบรรดาพี่น้อง ผีเกี้ยวผีคอง หั้งสองพร้อมกัน”

(นายฤทธิานุ นาคราษฎร์ อ.พรหมพิราม : ทำข้อญญแต่งงาน)

มีข้อนำสังเกตว่า ผีที่เข่นสรวงน้ำสาวนอกเป็นผีราชนิรุณ อาจจะแสดงให้เห็นว่า ถูก
หลานที่มีชีวิตอยู่ยังคงระลึกถึงผู้มีพระคุณที่ส่วนลับ ไปแล้ว จึงเชือเชิญวิญญาณให้มารับรู้และได้รับ
เกรื่องเพื่อนบ่วงสรวง ซึ่งประกอบด้วยอาหารประเพทต่าง ๆ มีหั้งของคุณ ของหวาน และผลไม้ได้
แก่ ข้าว ห่อหมก ห่อคัมภี หมูหัน เหล้า ขนมผิง ฟอยทอง ขันอัน อินทร์ลัน ขันมีดัน ขนมศรี ขนมปลา
ขนมปีง ขนมปีช กล้วย อ้อย มะพร้าวอ่อน เป็นต้น

ความเชื่อเรื่องแม่โพสพ

แม่โพสพเป็นเทพธิดาที่ประจაอธิคุณที่ดันข้าว ชาวบ้านมีความเชื่อว่า แม่โพสพเป็นผู้คุ้ม^{บันดาล}ให้ข้าวในนาออกรวงและเพริญงอกงาม เมื่อเป็นแม่คือข้าวให้เราเรียบประทาน ก็จะระนัครัวง
ไม่ให้ข้าวหักดักหักดั่นเป็นการไม่เกราหมายแม่โพสพ ดังที่ น.ล. เดิบ ชุมสาย (๒๕๑๗ : ๔) กล่าวว่า

“แม่โพสพเป็นวิญญาณของข้าว เมื่อเชื่อดีออย่างนี้ก็เกิดความเคราะห์มากขึ้น
ต้องการตรวจสอบความกดดันคือรักษา และกดเวลาที่ คือสอนองคุณ จึงมีการบวงสรวงเข่นไหว ตามเวลาที่
เหมาะสมที่ควร” ชาวนาเมื่อได้หัวนหรือค้านาสร้างแล้ว ก็จะรอเวลาที่ควรของกรุงซึ่งเป็นฤกษ์หน้าห้า
หลา กดดันข้าวจะเงอนอุ่นพับไปทางเดียวกัน แสดงว่าดันข้าวเริ่มตั้งท้องอกรวง ก็จะมีพิธีรับขวัญข้าว

เมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้วก็จะทำขวัญข้าวเพื่อเชิญขวัญข้าวเข้าบ้านด้วย ในแต่ละช่วงเวลาที่ชาวนาขออยู่ให้ศัพด์ข้าวเจริญงอกงามไม่เป็นอันตรายจากน้ำท่วม หรือฝนแล้ง เมื่อได้ผลผลิตเมื่อร่วงจากวงเป็นกำ เป็นมัด เป็นฟ่อน ทุกขันคงชาวนาต้องให้กำลังใจตอนสองด้านการประกอบพิธีทำขวัญข้าว จนกว่าจะเสร็จสิ้นจากการเก็บเกี่ยว การนวด และบนข้าวเข้าบ้านด้วย ชาวนาจะมีความรู้สึกผูกพันกับดิน ข้าวในท้องนา และความที่ช่วยแรงคนจนได้ข้าวนาบริโภค สังคมชนบทและชีวิตของชาวนากำลังจะเป็นอดีตที่รุ่นกู๊กหานาอาจจะไม่เข้าใจว่า ทำในสิ่งที่ต้องทำขวัญข้าว หรือแม้โพสพศิลป์ ข้อมูลในการทำขวัญข้าวของอ่าเภอต่าง ๆ ในจังหวัดพิษณุโลก จะช่วยให้ความรู้แก่คนรุ่นหลัง ต่อไป

ตัวอย่างหากเชิญขวัญข้าวค่อไปนี้ จะท่อนความเชื่อเรื่อง แม่โพสพ ซึ่งสามารถจะให้คุณแก่ชาวนาได้ อันมีการเช่นสรวงบุชาที่เรียกว่า ทำขวัญข้าวในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

อ่านบทกราบไหว้ มีการเชิญขวัญข้าวเข้าบ้าน บ่งบอกให้รู้ว่า ขั้นต้นข้าวเปรียบเหมือนสิ่งมีชีวิต ที่จะช่วยให้ชาวนาได้ผลผลิตดังที่ตั้งใจ

“ขวัญข้าวครองอยู่คงปานเปา ขวัญข้าวเข้าบ้านนำโชคและวังหลวง ขวัญข้าวอยู่ป่ากลางเมือง ปานนั่ง ก็ให้มาสามีอนีวันนี้ ท่องสิ่เชิญขวัญข้าวนาให้และแทนนา ขวัญข้าวอยู่ป่าถ้าและดู ขวัญข้าวอยู่ป่าถูก และสอนจ้อนก็ให้มาสามีอนีวันนั่นนาเชยขวัญเชย...ขอยสิ่เชิญเอาขวัญข้าวเข้าบ้านไถ่ด้าน”

(นายสาลี ศิลวาวงศ์ อ.บางกระฐุ่น : ทำขวัญข้าว)

คำเชิญขวัญข้าวเข้าบ้านมีข้อความขอให้ขวัญข้าวมาถันมากมายให้เหลือกินเหลือใช้ ดังข้อความนี้

“ว่ามาเชยขวัญเชยให้มาอยู่ล้านพันแห่งเมืองอนันต์เทื่อง เพื่อตักเต้าไปค่าอย่าให้หัก เทสต์กระสัน เจ้อย่าให้พัง เทใส่คั่งด้าอย่าให้ฝังบันหาให้เจ้าคงกันมาเหมือนดั่งพันสาร ให้เจ้าก้าวถัน นาหนึ่นดั่งก็อ้มเงินเริ่ดเม็ดหนึ่งตักไปทานทุกค่าเข้าเหลือหลาช”

(นายสาลี ศิลวาวงศ์ อ.บางกระฐุ่น : ทำขวัญข้าว)

อ่านบทกราบทิราม ใบบทเชิญแม่โพสพโดยใช้คำว่า ขวัญแม่อย เป็นคำเรียกขวัญข้าว และปลอบขวัญไมให้แม่โพสพตกใจเมื่อเวลาเกี่ยว หรือนวดข้าวโดยใช้แรงของวัวควาย ดังตัวอย่าง

“ข้าจะขอเชิญขวัญแม่โพสพอย่างหน่องหนาง เชิญเดิมมาอยู่บ้านด้วยในวันนี้ ขวัญแม่อย อ่อนเล็กหนนีตั่นตกใจ เมื่อขามลงพัสดุบัคในลืมระยะ ขวัญแม่อยขออ่อนแยลลະเที่ยวสัญจร ขวัญแม่อย อย่าไปหลงอยู่ในหมู่กินนรสุรังค์นาฎ ขวัญแม่อยอย่าไปเพี้ยวเข็นยังผึ้งอโนดาดวินบูรพา

ขวัญแม่เอื่อยขาไปเพลินเที่ยวเลี้ยวคลิ้กให้ไกลอก

ขวัญแม่เอื่อยย่าหลีกไปให้ไกลหันนองเดช

ขวัญแม่อ่อนย่าหลีกสิงห์ตัว เสือสีห์สารพัดมุกตา

เสียงจะนีผีปาร์อิงโคงดัง ขวัญแม่เอื่อยบ่ามัวไปหลงฟัง

ไม่ต้องการ . . . ขวัญเอื่อยย่าลอนหนีไปห่างไกล

ขวัญแม่อ่อนย่าหลีกใจให้ฉุนเฉียว เมื่อเวลาเข้าทรง

ลงเดิ๋วเก็บไว้กระหวัด แล้วมัคความร่วบครุภูมีเป็นกำ

ขวัญแม่เอื่อยย่าเหล็กใจเข้าย่างกระเทือน เมื่อ

เวลาเอาความเที่ยมเลื่อนลากเข้ามา ขวัญแม่เอื่อย อย่าเหล็กห่างสถาน

ขวัญแม่อ่อนย่าหลีกใจเมื่อในคาน

กระปือขา”

(นายเฉลิม มั่งมี อ.พระหมพิราน : ทำขวัญข้าว)

คำเชิญขวัญข้าวของอ้านกอเมือง นอกจากจะเรียกให้ขวัญข้าวกลับมานั่งรับ ยังขอให้ขาย

ข้าวได้ราคากี่ ๆ ดังบททำขวัญที่ว่า

“อัญเชิญขวัญแม่อ่อนยานีไปไหหน ชามเมื่อลุนสะบัดไม่ ขอเชิญขวัญแม่อ่อนย่าละเลยเที่ยว

สัญจร อ่อนยุกป้าฝ่าคงคอนเที่ยวศัลเดิน ขวัญแม่อ่อนยานีใจให้ไกลตามะว้าเหว่ ขอเชิญขวัญแม่สู่

สถานศรีการค้า หากมีผู้ซื้อหา ก็ให้ได้ง่าย ๆ หากจะมีผู้ซื้อขายให้ได้มีราคากลับ ...”

(นางไส้ จันดาว อ.เมือง : ทำขวัญข้าว)

ข้าวนาอ่อนกอขวัญถ่องรุ่งขวัญข้าวเพื่อให้ข้าวอกรวงดี มีน้ำท่อนริบูรณ์ไม่เป็นอันตราย

ใจๆ

“ขวัญเจ้าเอี้ย เซิญนามเฒ่านา ทั่วทุ่งไร่นา เซิญนามพร้อมกัน นาเขษมานชน สน กอชทำขวัญ

เมืองของสารพัน บรรจงบุชา ให้จามทุกต้น เม็ดคพลให้หักหนา น้ำฝนน้ำท่า มีนาพร้อมแล้ว แต่งตัว

แต่งรอง รำกับพวงพุ่มแก้ว ดันใบให้แห้งเพริ่งเพริ่งเพริ่ง เพอกรองพวงผล เหลือลื้นนกหนา ทุก

ไร่ทุกนา อ่อนยานีอันตราย”

(นางสะอาด ไนตรีจิต อ.วัดโนนส์ : ทำขวัญข้าว)

นอกจากนี้ยังขอให้แม่ไฟสาพมา กินอาหารที่ขัดเครื่องไว้ให้ และขอให้ได้ข้าวมากมาย เช่น

“... ถุ่งขวัญออย แม่นางพระไฟสาพ แม่นางพระไฟศรี นางชนมาเชย นางสาวอาหารที่ลูก

ขัดหมายให้ในวันนี้ ให้ออกจ่ายออกด้วย ขอให้ท่านมาค้าขึ้น ขอให้ได้จุกตะหม้อ กอจะเกวียนนะแม่

เอย . . . ”

(นางลือ ทองคำ อ.วัดโนนส์ : ทำขวัญข้าว)

มีการขอให้แม่โพสพนามนายศรีอันสาวยาง ดังตัวอย่าง
“ขอเชิญขวัญแม่จรจัดมาสู่ที่ ขวัญแม่อ่ายลงรีไปตามลม ขอเชิญขวัญแม่นาชมนากศรี
อันแพรวพราย”

(นางวนิดา วงศ์โนนท์ : หัวข้อวิจัยช้าๆ)

การเชิญข้อมูลข่าวของสำนักงานครุไทยแตกต่างจากสำนักอื่นตรงที่ว่า ข้อมูลข่าวท่องเที่ยวในประเทศไทย

“ขวัญข้าวอยู่เมืองช้อและเมืองยวนก์ให้มาນีอนนี้ วันนี้ขวัญข้าวอยู่เมืองหนองสา ภูมิประเทศ
ลงกิจ แก้วป่าคงก์ให้มาນีอนนี้วันนี้

(นางจัน ศุขคำภา อ.นนทบุรี : ทำข่าวเดือนพฤษภาคม)

อำเภอทางระกำ ใช้คำเรียกขวัญว่า แม่โพสพ ไหศรี แม่จันทร์เกว พ่อศรีทักดา และเรียก
ตนเองเป็นลูกของแม่โพสพด้วย

“แม่ไพรี โภครี แม่จันทร์กิว พอกกิริศากา มหะอะนาแม่นما ไปกับอุกเต้า ชื่อไวยา
ยุงเข้าฉาง ให้ข้าวไอลุมาเทม”

(นางสาวปรีอง ขอนสุข อ.บางระกำ : ก้าวขึ้นมา)

จะเห็นได้ว่า ความเชื่อของชาวนาจังหวัดที่มีโลกด้วยบันรากรูนของความเป็นศรีรุ่งเรืองของช้าง และเชื่อว่าเทพธิคายประจำต้นช้างจะสามารถขอสัมภัคให้ต้นช้างเจริญงอกงามอกรวงเต็มต้นด้วยกัน ขายไตราคาดี สิ่งเหล่านี้เป็นความเชื่อของชาวนาในสมัยก่อนซึ่งต้องพึ่งพาธรรมชาติ ตามถูกากลศักดิ์

ความเชื่อในหลักธรรมค้าส่วน

การคุ้มครองเรือนให้มีความสุขต้องอาศัยหลักธรรมค่าสอน เช่น การเลี้ยงดูลูกเป็นสิ่งที่พ่อแม่ควรอบรมให้มีความสำคัญของเด็ก ทั้งกายและจิตใจ นอกรากสั่งสอนในชีวิตประจำวันแล้วซึ่งสอดคล้องกับในพิธีกรรมตั้งแต่เด็ก เช่น การไม่ควบคุมพาล ซึ่งเป็นคุณธรรมข้อแรกของมงคลชีวิต ที่จะทำให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต ดังข้อความในบททำชาญโภนฯดังนี้

“งอยู่ในโวหาร ท่านบิคิลและนารดา อย่างส่องເສພເສວນາດ້ວຍພວກພາວ”

(นายเฉลิม นั่งนี อําเภอพรหมพิราม : ท่าขวัญ โภนจก)

สภากองบครวของไทยเป็นกรอบครัวที่ต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ เค็กค้องเคารพผู้มีอายุ โสด แต่ต้องรู้จักมีความกตัญญูกตเวที ดังข้อความที่ว่า

“จะตั้งกตัญญูกตเวทีให้หนีอเกศ อันว่าดุษของปีตุเรศเลมารดา อิ่งกว่าเดินฟ้า และสาร อันลึกล้น”

(นายสะอาท ไนคริจิ อ.วัดโภสสร : ทำขวัญโภนจุก)

เมื่อถูกเด็บโดยเป็นผู้ใหญ่ แต่งงานและแยกกรอบครัวไป ก็ต้องมีคุณธรรมของความเป็นกรายาและสามี โดยเฉพาะผู้หญิงสมัยโบราณจะต้องทำหน้าที่ภรรยาที่ดีโดยคุณและปรนนิบัติสามี ภรรยาต้องมีศีลห้า และกราบเท้าสามีก่อนนอน เช่น

“จะปรนนิบัติผัวคน เมื่อเจ้าจะนอนให้วพะสาวมนค์ ถือศีลห้า เป็นคืน สวัสดีนีชัย เมื่อค่าราตรีเข้ากึ่กราบเท้าศัว เป็นการคีแก่คัวไม่มีชั่วสักเวลา ฝ่ายข้างผัวก็อย่าช้า ใจเร่งมาให้พรเมีย ทั้งทรัพย์สินเพิ่มให้ลงมาพูนมา”

(นายเปลี่ยน คำพิ อ.นครไทย : ทำขวัญบ่าวสาว)

ข้อปฏิบัติของภรรยาแจกแจงไว้ชี้แจงละเอียด นอกจากนี้ทั้งสามีภรรยาจะต้องให้กุํพุด ถนนนำ้ใจกัน ดังข้อความที่ว่า

“เมื่อเจ้าจะออกจากบ้านไปเจ้าได้กรองกัน ก่อຍผ่อนผัน เป็นมิตรปรนนิบัติผัวคน จะเกิด มงคลทุกวัน อิกทั้งเปรงลีพิน ขันน้ำบัวบานปาก ศุภลูกูหมาฤษ ทั้งคลิบเข็ปั่ง อย่าตั้งปีงอาผัว อย่าทำชั่ว ฉีงผู้ใหญ่ หรือคนเจ้าไว้จะเร่งขอจำ เวลาค่าอ่ายให้บวชร์ ผัวก็หยุดแต่หวาน ๆ เมียงานแค่เหราฯ อย่าไม่ให้ปากประะ อย่าทำน้ำใจเสาะ มันไม่เหมาะสมชอกกล ก่อนจะนอนลงให้วพะสาวมนค์ถือ กีด เป็นคืน สวัสดีนีชัย เมื่อค่าราตรีก็กราบท้าผัวเป็นการคีแก่คัว ไม่มีชั่วสักเวลา ฝ่ายข้างผัวก็อย่า ข้างมาเร่งให้พรเมีย ทั้งทรัพย์สินเงินทองก็จะให้ในลงพูนมา”

(นายชุม โคงทอง อ.บังกระทุน : ทำขวัญบ่าว-สาว)

คุณค่าความศรัทธา

คำว่าศรัทธาเป็นภาระ หมายถึง ถึงที่ผลิตสร้างขึ้นด้วยฝีมือทางช่าง ในที่นี้หมายเฉพาะ การทำ นา ฯ ฯ เพราะการประกอบพิธีทำขวัญในโอกาสต่าง ๆ ทำขวัญโภนจุก ทำขวัญนาค ทำขวัญบ่าว-สาว และการทำขวัญข้าว จะมีการตกแต่งนาครีลักษณะต่าง ๆ กัน สะท้อนให้เห็นฝีมือและความ สามารถของคนไทยที่สร้างสรรค์ศรัทธาขึ้นด้วยความประณีตไม่ใช่เรียกว่า นาครี

พนักงานบุคคลนับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน : ๒๕๖๕:๔๗๖) ให้ความหมายว่า

“นายศรี น. เกเร่องเชิญขวัญ หรือรับขวัญทำศิวิไลต์ในทอง รูปคล้ากระหง เป็นชั้น ๆ มีขนาดใหญ่เล็กสองชั้นไปตามลำดับเป็น ๑ ชั้น ๕ ชั้น ๗ ชั้น หรือ ๙ ชั้น มีสถาปัตยกรรมกลางเป็นแกนมีเครื่องสังเวยอยู่ในนายศรีและมีไข่ขวัญเตียงอยู่บนยอดนายศรี มีหลาอย่าง เช่น นายศรีทอง นายศรีปากชาน นายศรีใหญ่ (นาย = ข้าว + ศรี = ศิริ หมายความว่า ข้าว อันเป็นสิริหรือข้าวขวัญ”

จำนวนชั้นของนายศรีจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับงานพิธีนั้น เช่น นายศรีทำขาววุญบ่าว-สาว มีตั้งแต่ ๑ ชั้นถึง ๕ ชั้น ในบททำขาววุญของอ่านกรอง สำเภาด็อกโน๊ส์ กล่าวถึง นายศรี ๕ ชั้น ซึ่งนิยมทำกันมากที่สุด ดังคำประพันธ์ในบททำขาววุญ บรรยายความถูกต้องไม่แตกต่างชั้นเป็นรูปสัตว์ในวรรณคดี เช่น กินนร นกยง หงส์ ครุฑและนาค คั้งนี้

“ขอเชิญขวัญแม่น้ำชนนายศรีอันเพรวาราย มติล้วนวิธีเครื่องประดับหลากรายละเอียด
ไว้กิจกรรม ขัดเป็นห้าชั้นงานเฉิดฉาย ชั้นที่หนึ่งมีลวดคดด้วยน้ำพิเศษ ล้วนแต่กินrininบินเป็นหมู่แวงแหวน
มีการผนวกขาวเหลืองเครื่องประดับสักเชือก กินนรเรียงรายหางร้าฟ้อน ล้วนแต่แห่งกาลเขียนบูรณะ
พิศวง ชั้นที่สอง เบญจรงค์ถ่ายกรรณหนาน มีหยุ่นปักยาคพนาแก่ขาโภคิน ฝังนิเกหางางบินลงชาย
หาด មยุรแหงส์เหมาราชคุมของร่องอัมม ลงเด่นน้ำในสารเครื่องโนกๆ ลั่นเสียงสกุณชาติอยู่มากมี
ชั้นที่สามงาน เที่ยวตอกล้วนແล้าไปด้วยแก้วมรกตดวงจันดา แล้ววิชตรุษทิพยาฤทธิ์คงวารี เข้าเย่ง
ภากา Narอุดมงาม ชั้นที่สี่ นิธาระทะเล็ก แล้วคุณนีกี้ครึ่นกรึกเป็นระลอก น้ำปีบยังคงกระฉอกชื่น
กลางหาด รูปศูนย์ราษฎร์คานนาการะเดลวินไน ชั้นที่ห้า เป็นนาลักษรคงแก้วเหลืองขาววาวแสงระยับ
ที่นีชราแม่ปักແลงลงทับไม่เปรีบได้

(เจรจาต่อรอง การสืบทอด อ.วัช โนนส์ : ทำงวัฒนา)

หน้า ๑๖

บทที่๑๖ฯ จ้าวอุบลราชธานี กล่าวถึง การเชิญวัญญาให้มาชุมนายศรี ๔ ชั้น
แต่ละชั้นบรรยายความงดงาม ของนายศรีไว้ ข้อความคล้ายคลึงกัน บททำขวัญข้าวอุบลฯ ใบสัตต์
ข้อความก้าง ๒ สำนวนนี้คงจะนาๆ ก่อตัวราลีมเดียวกัน ดังต่อไปนี้

จงมาชุมนายศรีแก้วสุวรรณ แต่ล้วน思想政治ทั้งห้าชั้นวิไลนัก ขั้นที่หนึ่งนำพึงรักพิศคุ
ล้วนแล้วเดคกินริน มินเป็นหมู่และลับแวงวัว ขาวเหลืองเครื่องประดับงานสุกน์ กินนรน่างดำ
ตนล้วนร้าฟ้อน ส้วนແಡ่กายาส่งงานควรพิศวง ขั้นที่สอง ทองเบญจรงค์ลายกระหนก มีหมู่ปีกยา-

คณานกเที่ยวโภคิน แพ็คหาง กองบินลงชายหาด มุราหงส์มหาราชตะนองร้อง ลงเล่นน้ำในลำท้อง อในคาด แลแฝล้ส่วนสกุณาปักษาตือซุ่มกมี ขันที่สาม งามดีดูเจี้ยวสด ประดับแล้วไปศิวะแก้ว นราศกดวงจันตาและวิจิตร รูปวิทยาธารฤทธิ์ เข้าเย่งพกานรีหล่อลมม่าน ขันที่สี่มีราชະเสก แลดุกลื้นหรือกืออกครึ่นครึกเป็นละออง น้ำเปี่ยมฟังคงกระดองกั้นกลางหาด มีรูปสุวรรณราษฎรานาคราชแล้วบินไป ขันที่ห้า เป็นมาลัยกรองศิวะแก้ว สีเหลืองขาวหวานแวงระยับ ที่เจี้ยวกีเจี้ยว ปักแมลงทับไม่เบริบบได้ ขวัญแม่เอ่ยงามadenaในสถานที่นี้

(นายเฉลิม มั่งมี อ.พรหมพิราน : ทำขวัญข้าว)

บททำขวัญนาค ของสำเภาวัดโภสต์ ชนความงามของนายศรี ๕ ขัน ทำกรวดลายเป็นพระรถ-เมรี นางนโนราห์ พระราม และราหูอมจันทร์ ดังในบททำขวัญตอนหนึ่ง คล่าวว่า

“เกิดเป็นนายศรีกีดูเดิม เป็นสันเด่นหนักหนา ช่างแกะช่างแกะบัวหงษ์ บัวกว่า ลูบานดา จะแกะเป็นร่างคล้ายอย่างกันหงส์ ช่างศูสมบูรณ์ดังรอนา . . . พอยานด้วย ๙ ชื่นชั้น ๒ ล้วนแต่ของวิเศษ ประดับด้วยเพชรพลอยลูกวัว amen ! ช่างพราวนผิวขาวแกะเป็นน้ำพระรถ...พอยานด้วย ๒ นาลงคุรุชั้น ๑ นี้ก็งามระยับถายทองประดับด้วยเครื่องล้อ บิ้งแก้วหวานและเงินทองก็ล้วนแต่ของสำคัญ จะแกะเป็นชั้นนั้น ในราห์ร่อนทรงปีกหงส์แล้วอ่อนนุกกลางเวหา . . . พอยึงชั้น ๔ เมี้ยรุ่งคี จะแกะเป็นแมลงภู่บิน ชนดอกไม้ต้าโคสิงเกตัว เก้าหยอดเย้าแต่ดอกใหญ่ๆ จะมาก ไปกว่าพระรามที่แกะศรีเดินตามเมืองบ้านเมือง . . . พอยึงชั้น ๕ พอยานจะมีสีเขียวเพาะเหมือนเมืองสารรค์ จะแกะเป็นราหูอมจันทร์ . . . ทั้ง ๕ ขันคุณงามโสภา ประดับประดอยไปด้วยดอกไม้ กล้วย อ้อย มะพร้าว บนช่องใบนายศรี”

(นายชลอ ทองดัน ต.ท้อแท้ อ.วัดโภสต์ : ทำขวัญนาค)

การทำนายศรีที่มีชื่อศิวะลักษณ์ พระสุน欢 นางนโนราห์และพระรถ-เมรี ปรากฏในบททำขวัญนาคของ สำเภาโภสต์ ดีกว่ากัน ดังคำประพันธ์ที่ว่า

“ . . . นางนันกันนามนให้แกะเป็นท้าวสุน欢ไพร แม่หนูใบกันแม่หนูบางให้แกะเป็นนางโนราห์แล่นน้ำสารศรี ให้แม่ปือกสีมือเกรดีที่สุดให้แกะเป็นพระรถ เข้าไปประดับเตานางเมรี ช่วยให้หอยาจงชักม้าเหงาหนี ให้หนูไทยดีแกะเป็นนางเมรีตามมาสิงฟังคงค่า นางร้องให้โศกฯ รำพี”

(นายณัต สุขเกรือเกิด อ.นครไทย : ทำขวัญนาค)

จะเห็นได้ว่าศิลปะการท่านายศรี มีความสัมพันธ์กับเรื่องราวในวรรณคดี แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาชาวบ้านที่ได้ถ่ายทอดในงานศิลปะการท่านายศรี ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนไทยในอดีต คงจะหาดูได้ยากในยุคปัจจุบันนี้ นอกจากนี้ยังมีการพறรษนา การแกะนายศรี แต่ละชิ้น ๆ ซึ่งใช้ศิลปะแกะต่างกันดังนี้

ครั้นถึงชิ้น ๒ จึงอาบานางทองกับนางจัน เข้ามาแกะเป็นนกเครื่อวัลย์ สารพันแต่ละส่วน งามงาม จึงให้นางแดงกับนางขาวแกะเป็นชายเส่า บ่อนากเร้า นมยานโคงเด้งแกะเป็นตาเส่า หัวส้านักลง เดินชาญเข้ามาชุม แกะเป็นเทพพนมอยู่ในคลอกบัว จึงให้นางเขียวกับนางไว้แกะเป็นฤกษ์ไก่ไปนั่งไว้หน้าแม่ศรี คุณิกลมสมดัว แม่ศรีจึงขอให้ แกะเป็นแขกเดาเข้าสาริกา ให้กองมีกับทองนาแกะเป็นพราวนป่าอีปีนศิลา ก็ใส่เนื้อในคง

ครั้นถึงชิ้นที่ ๓ จึงอาบานุรักษ์กับแม่สิน นาแกะเป็นพลอยเพชรนิลลุจารามยาววาว แกะเป็นบัวขาว แกนกับบัวเขียว แกะเป็นนาคเขียวการสารพัน แต่ละส่วนงาม ฯ แม่พวงจังบอคแม่พุ่นว่า พี่ชายแกะเป็นเทพยาดีอุดอกมณฑาในเมืองสรรศ . . . ให้นางปีบก้มมุ่นหนุ่น แกะเป็นรังน้ำคาน มังกร แกะเป็นนายพราวน โศกอุตรชั้งช้างกีสันทัด

ครั้นพอถึงชิ้นที่ ๔ จึงให้มาผสานกับนางลีแมกแกะเป็นกินรีเทพยาดีนคืออยู่ที่หน้าบันผู้ชรา จึงอาบานางขันสะกอนมาแกะเป็นกินรีรัตน์ที่นอนไปนิ่ง นางไข้กับนางก่องแกะเป็นพุ่มพวงคอกมาลา

ถึงชิ้นที่ ๕ จึงอาบานุรักษ์กับนั่นบัน แกะเป็นรูปพญาแหงส์ทรงปีก พระน่างอนหมื่นอย่างจะเป็น ถุงน้ำเต้า เม็ดหิน

(นายฉนัช สุษิริอุตสาห จ.นนท. ท้าววัฒนา)

คุณค่าค้านสำนวนภาษา

๑. การใช้ภาษาอัน

บททำขาวผู้ของอ้าเมอต่าง ๆ ในจังหวัดพิษณุโลก บางส่วนนหนอทำขาววุ้ยใช้ภาษาอันดีน คึ้นคิมของคนเชียง จึงพบในท้องถิ่นอ้าเมอนครไทย อ้าเมอบางกระทุน และอ้าเมอเมือง (อยู่ชานเมือง) เช่น

ความเป็นเจ้ยเป็ขาดาวงจังไถบ่อไม้ห้อ

หมายถึง ความขาจนจั้ยไรอ่าได้พน

- ขาววุ้ยเจ้าไปศัตดองตักกลอนเชาอยุโคงก็อข ฯ ก็ให้มาส่ามือ นีวันนี

ເຈົ້າຍູ້ໂຄກ ມນາຍົງ ພູມອອຍ່ຕາມໂຄກ
ນາສໍາ ມນາຍົງ ນາເສີຍ

- ພວັນຕະຮ່າມວນມື້ຂລາຍຫລາກ
ຕະຮ່າມວນ ມນາຍົງ ທິ່ນວລ
- ທິ່ນຂ້າວຫວານຕື່ອ່ຍຫ່ອຍ
ຫ່ອຍຫ່ອຍ ມນາຍົງ ສີມາກ
- ເຈັນໄຟກາຍໃນກາຍນອກ ໄທ້າຍອອກແວນໄຟລ
ແວນໄຟລ ມນາຍົງ ໄທລົກນ
- ເຂົ້າອ່າຫລັງຫລໍາຫົ່ນຄຸ້ມຄາຍ ເຊື້ອຸດານເຈົ້າມາອູ່ກາຍທຸກແໜ່ງ
ຫລໍາຫົ່ນ ມນາຍົງ ອຳລຳເລີ່ມ
- ເຄືອນຄໍາເຈົ້າຍ່າໄດ້ເຖິ່ງວລິ້ນ ອອາງເວນຍ່າເຖິ່ງວທ່ອງ
ເຖິ່ງວລິ້ນ ມນາຍົງ ເຖິ່ງວເລີ່ມ
ຫລາງເວນ ມນາຍົງ ລະເວັນ

๒. ຄໍາເຫັນຕົ້ນໄປນທກໍາຂວັງ

ນທກໍາຂວັງທຸກປະເທດ ຈະເຫັນຕົ້ນດ້ວຍນທໄຫວ້ກຽກ່ອນເສນອ ມົບກູ້ຫຼາພະຮັດຄົນຕັ້ງ ແລະ
ນທໄຫວ້ເທັກເຈົ້າ ຂາວັນນທກໍາຂວັງທຸກ່ອນຈານຈາກປູ່ຢ່າຄາຍາຍ ຈະໄຟມືນກໍໄຫວ້ກຽ ສ່ວນທີ່ເປັນຄາຍລັກພົບ
ອັກຍົກ ຈະມືນກໍໄຫວ້ກຽ ຄົງຄວວຍ່າງ

“ບ້າທເຈົ້າຂອນນົມເຄີຍເກົ່າລົງຖາວອຍ ດັວຍກາເງົ່ານີ້ ໃນນະເກາຮພຸດພະກິຣີຮັດຄົນຕັ້ງທັງ
ສາມອັນປະເສົາ ອັນນີ້ຂ້າຂອນບໍລິຫານຄູ່ປະກອບເກີດກີຍ ບິຈາແລະມາຮາດ ອັນນີ້ຂ້າຂອນພະບຸນ
ການສັ່ງສອນກີ່ອພະອຸປະນາຍີແລ້ວເຈົ້າຮັດ ມັນນີ້ບ້າທເຈົ້າຂອງຄາຍມັນສັກ ເຫັນຫຼັມນີ້ ອິນສວຣແລ
ນາຮັບພົບ ແລະເຫັນຫຼັມນີ້ ຖ້າທີ່ກໍໄຫວ້ກຽ ບ້າທເຈົ້າຂອແສຄົມຄລົມທີ່ກໍາຂວັງຈຸກ...”

(ນາຍເຈັນ ນັ້ນນີ້ ອ.ພຣະນິຣາມ : ກໍາຂວັງໂຄນຈຸກ)

ກອງກໍາຂວັງປ່າວ-ສາວ ເປັນກາຮເຊັ່ນໄຫວ້ກີບຮູບຮູມໄປດ້ວຍ ມື້ເຮັ້ນຕົ້ນກໍາຂວັງ ມີກວ່າ
ຂວັງຈຸກດ້າວຄໍານູ້ພະຮັດຄົນຕັ້ງສ້າງການຕັ້ງນີ້ ໂດຍ ແລ້ວຈຶ່ງໄຫວ້ຜູ່ຢ່າຄາຍາຍ

“ນີ້ໄດ້ສະໜັບສະໜັດ ດ້ວຍກໍາຕົວ ສັນນາສັນພຸກຮັສສະ”

ส่วนการเริ่มต้นทำข่าวญควายกีตั้งโน ๓ ฉบ แล้วว่าบทอิติปีโภ กค瓦 จนจน แต่บททำ
ข่าวญควายในบางอำเภอถูกกล่าวคำเรียกข่าวญโดยไม่ต้องบุชาพระรัตนตรัย
ในบททำข่าวญเสานี้ดันบทให้รักดังนี้

“นโน ข้าพเจ้านอนบนน้อนนมสการคุณพระศรีรัตนตรัยญาณ อันใหญ่ยิ่ง
เป็นพระมหาวินดเมศมิ่งโนลีพ”

(หมอดใหญ่ อ.พรหมพิราน : ทำข่าวญเสา)

บททำข่าวญคนเง็บป่าว เริ่มดันบทให้รักกว่า

“ใชะมังกลัง ภาคร ที่ขาขุโภ ໂຫຼຸ ອນກສວ້ສគិ”

๓. การใช้สำนวนเปรียบเทียบ

ข้อความเปรียบเทียบส่วนใหญ่ ปรากฏในบททำข่าวญนาค เมื่อจากเกี่ยวข้องกับพระคุณ
ของแม่ และความสำคัญของผู้บุพเพ ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของพ่อแม่ ที่ได้อุ้มชูเลี้ยงคุมาด้วยความ
เหนื่อยยากห่วงเหียงให้ถูกบรรเทิน ให้ถึงเข้นเพือนที่กล่าวถึงความยากลำบากในการเลี้ยงดูลูกสาว
เปรียบเหมือนลงเรืออยู่กลางทะเล ตากแดด ไม่มีชีวิตรอดคงได้

“... ชะกลอยคลากอุกหูยงชาบ ถ้าคลอคลง่ายแม่ก็ไห้จูนเข้า หนมื่อนดังลงเรือน้อยอ่องօຍ
ກະເລອຍໆໃນດາຕາກະຄອງ ອູກເໜີມອນບ້ານກະເລັງໃນເກມຈາວ ճ້າພະຕະຫຼັງຂວາງອະແນ່ຕ້ອງຈາຍຂົວ”

(นายชุด พงษ์สิน อ.วัดโนนส์ : ทำข่าวญนาค)

การเดี้ยงคุลูกกีเน้นดูหนึ่งอย่างแสนสำหรับ พิจารณาเปรียบเทียบที่ว่า

...พ่อเอี่ย คຸມນອງພຣມາຮາເລື່ອງຫັນໜີ້ຫົວອົກໍ່ຢາກເຫຼືອ ເປີຍນປະໜິງກະຊຸກແລະເນື້ອ
ຈະອອກຈາກຮ່າງ

(นายเฉลิม มั่งมี อ.พรหมพิราน : ทำข่าวญนาค)

หมอดทำข่าวญจะสอนให้นาคมีความกตัญญูรักคุณ เพราพระคุณของมารดาหนึ่น เมื่อเทียน
กับกันท่องฟ้า และมหาสมุทรก็ไม่อาจจะนำมายืนรีบได้ ดังข้อความที่ว่า

“... จึงสอนว่า พระลูกເอย ເຈົ້າຂະເອພະຄຸມອັນໄຄມາທດແກນຄຸມພຣະມາຮາໄດ້ ແຕ່ຄຸມພຣະມາຮາອັນທົ່ວ່າ ປະໂຄງເລີ່ມຮັກໝາ ກິນນໍາເຮືອນອນຫັ້ງໄຟ ໄກສັນຖຸກໍ່ທ່ຽນຍາກແກ້ນແສນຮະກໍາ ຄຸມພຣະມາຮານີ້ເປັນອັນປະເສຣີຫຼຳລຶກນັກ ອຸຈແຜ່ນດິນຂອບໜ້ານັ້ນ ນາທສຸມຫຼວມອາພາແນ່ນ ບັນໄຟເກົ່າຄຸມພຣະມາຮາ ...”

(นายณัค สุขเครือเกิด อ.นครไทย : ทำข่าวญานาค)

ເມື່ອນາຄຕັດສິນໃຈບວກເພື່ອທດແກນຄຸມ ກີ່ຕ້ອງປະຫຼດຕີປົງປົນຕິດນ ໄກເໜືອນເປັນພັນຖຸຂ້າວຍ່ອນຄວາມເປັນຂ້າວ ໄນກລາຍພັນຖຸເປັນຫຼູ້ປໍລັອງໄປ ຄັງດ້ວຍຢ່າງ

“ພ່ອຈະສະຫຼັກສີເສີຍເຄີດຫ່ວຍທີ່ທາງໄກຍອັນຊັ່ງໝາຍແລະປະໄໂຍ້ນແຕ່ຍ່ອມຍາວ່າ ເນື່ອນທີ່ກໍ່າວ້າໄວ້ສ່ານາຫອງຈະກລາຍເປັນຫຼູ້ປໍລັອງໃຫ້ເສີຍພັນຖຸ”

(นายเปลี่ยน คำพา อ.นครไทย : ทำข่าวญานาค)

ອີກຄອນນີ້ແປຣຍນເຫັນວ່ານາຄທີ່ເມື່ອນສໍາເການອອງທີ່ຂະພາບູາຕີທີ່ນີ້ອ່ອງໄປຢັ້ງສິ່ງພຣະນິພພານໄດ້ ຄັງຂໍຂວາມທີ່ວ່າ

“ເຈົ້າຈະນາເປັນສໍາເກາຫອງ ໄກພ່ອແມີຫຼູ້ຕ່າຍາຍຂອງເຈົ້າໄດ້ຂຶ້ນຂຶ້ນໄປຢັ້ງກ່າວ່າພຣະນິພພານນະພ່ອນາຄເອຍ”

(นายณัค สุขเครือเกิด อ.นครไทย : ทำข่าวญานาค)

๔. ກາຣເລ່ນຄໍາ

ກາຣເລ່ນຄໍາໃນບທກໍາທີ່ກໍ່າວ້າ ມີກາຣໃຊ້ສັນພັກຍ່ອງຮ່ອງສັນພັກຍ່ອງຮ່ອງ ຊົ່ງໝາຍກັ່ງ ຄໍາທີ່ມີພັບຍຸ້ນະຕິ່ນຕົ້ນຕົ້ນເພື່ອກັ້ນ ພ່ອມື່ນເສີ່ງໄກລີ່ດີເກີ່ງກັນ ແຕ່ມີສະຕ່າງກັນ ເຊັ່ນ

ໃນບທກໍາທີ່ກໍ່າວ້າ ພຣະນາລົງນາງໄນ້ກໍາຮ່ວມສັ່ງລາປ່າວ່າ

“ແພນ່ອງກາຣເຂົ້າແຕ່ນາງພູ້ໄນ້ ນາຮ້ອງສັ່ງອູ້ແຈ້ວເຈົ້ວວ່າ ເຈົ້າປະຄຸມຫຼວກຮ່າມ່ອນແກ້ວຂອງພົ້ອມເຊີ້ນ ນັ້ນຈົ້ນຂອລາໄປກ່ອນແສ້ວ ວ່າເຈົ້າປະຄຸມຫຼວກຮ່າມ່ອນແກ້ວ ຈົງອູ້ເດີດໄກ້ດີ”

(นายໂຄນ ອູ້ນິ້ນ อ.ມື່ອງ : ทำข่าวญາສາ)

ຕອນສອນນາຄ ກລ່າວຄົງ ບຸນຍຸກຄອບອັນນາຄທີ່ໄດ້ບວກນີ້ກາຣເລ່ນສັນພັກຍ່ອງຮ່ອງຢ່າງໄພເຮົາເຊັ່ນ ກລ່າກຮ່າຍ-ກະສັບກະສ່າຍ ສີລເສື່ອນ ອົງຈາຈ ແອນເຊື້ອນ ງວດຍ້າງ ສືບສັງເປັນຕົ້ນ

“หอยชัยทั้งหลายอย่าได้เข้ามากล้ากราย ให้สูงนี้กระดับกระถ่ายให้ศีลเสื่อม อ่า ลงอางแอบอ้อมมาหาครัวอ้าง ผู้ที่จะทรงสืบสร้างศีลให้บริสุทธิ์ จะหน่องมั่นเมตตาเป็นอุตุนิ ฉัน ถูกอกของพ่อนางนี้ก็เมษานุคประเสริฐสืบอุ้มเพียงนี้”

(นายเฉลิม มั่งนี อ.พรหมพิรนาม : ทำข่าวญานาค)

นอกจากนี้ยังมีการซ้ำคำ เพื่อเน้นความหมายให้ชัดเจน

“อาญันนี้ให้อาญามากยิ่งกว่าขี้ วรรณนั้นให้สีใสบริสุทธิ์ มีผิวแพ้คร์ พ่อแม่คังเก็บ ขันทร์ อนึ่งสุขนั้นขอให้มีความสุข นิราภัย ไกลทุกข์ทุกอิริยาบถ”

ถ้อยคำของในบททำข่าวญานี้ เส้นสัมผัสอักษร เช่น พระพิรุณ ภาษาประ ไหลลัน ฉันท์ ล้วนทันทุกสถาน เหลือล้น ดังข้อความว่า

“พระพิรุณเจ้าอย ปราayers ฝันสวาร์ก ชาลแขยุกวน ตกตามแทบทาด พระคงค้าไหลลัน ฉัน ฉันท์ ล้วนทันทุกสถาน แต่พอประมาณ อย่าให้เหลืออัน”

(นายตะขอด ไนคริช อ.วัดโนบส์ : ทำข่าวญานี้)

คุณค่าทางสังคม

ประเพณีทำข่าวญานเป็นประเพณีที่สืบทอดมาเป็นเวลาเวนานานย้อน溯 ท่อนวีชีวิตและ ความนึกคิดของคนในสังคม โดยเฉพาะในบททำข่าวญานนี้มักเนื่องจากที่จะท่อนภาพของชาว บ้านให้เป็นแบบที่สวยงาม ดังนี้

๑. ค่านิยมของคนในสังคม

คำว่า ค่านิยม หมายความ คือที่คนในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งดีงาม ควรกระทำและน่ายก ย่อง คนในสังคมสมัยก่อนนี้ค่านิยมที่จะท่อนในบททำข่าวญานประมากต่าง ๆ แบ่งได้ดังนี้

๑.๑ ยกย่องคนร่าเริง คนไทยส่วนใหญ่ของประเทศไทยชอบอาชีพทำนาชีวิชชานา ไม่เกมนิโถร์ หมายถึงในอดีตและปัจจุบัน ดังนั้นถ้ามีคนร่าเริง ก็จะได้รับยกย่อง เพราะนิยมให้มี ท่วงท่าสมบูรณ์มาก ๆ หรือนั่งมีลูกหลวงบริหารอยู่บนนิบติรับใช้ดังข้อความว่า

“สมบัติของเจ้าอย่าได้รู้ขาดสายให้ไปลงมาเท่านา เนมีอนน้ำคงคานชีมนบัตรายอย่ารู้สืบันรู้ สุค ฉันจะมีบุตรกับบริสุทธิ์สืบสาย จะมีลูกหลูบก็เลี้ยงง่าย จะมีลูกชายก็เลี้ยงคง ขอให้อาญืนชงหั้ง สองครองกัน ระวังโศกโกรกษัย ของอย่าได้รู้ไว้ให้เป็นเครญสูนหนาศรษฐี ให้มีเรือนที่เลิ่มทอง ข้าหลูบหลือหลาข้าชาญเนื่องนอง สรุปการบ้านช่อง วัวควายซ้างน้ำ เรือแพน้ำวา จอดอยู่เต็มท่า

สินค้ามากครั้น ให้เข้ามีเงินนับแสน มีhavenนับพัน ไดกิดาดเชี่ยนขั้น สารพันเครื่องใช้สอย
ครามครั้น ให้คืนกัลปพฤกษ์อกขึ้นหัวอน ตรงหน้าบัญชร ผ้าผ่อนแพรพรรณ จะนีกสิงอันไคล์ให้
ไคลสิงอันนั้น ให้สมความประdonา ให้มีโรงห้างโรงม้า มีทั้งจ้างข้าวจางเกลือ คลังเตือคถังผ้า ให้มี
คลังเงินตรา เครื่องส่วนอากร เดชะพระพรให้ไคลกับเข้าทั้งสอง”

(นายเปลี่ยน คำพา อ.นครไทย : ทำข่าวญบ่าว-สาว)

ข้อสังเกต คำอวยพรให้เป็นเศรษฐีนั้นจะพัฒนาไปตามสภาพของสังคม เช่น ครั้งหนึ่ง
ขอให้มีเรือจี่เลี่ยมทอง ค่อนมาเปลี่ยมเป็น ขอให้รถจี่เที่ยวหาเงินทอง ดังด้วอย่าง

“ สมบัติของเข้าก็อย่าได้รู้ขาดวาย ให้ไหลน่าเหมือนน้ำคงคบ่อทราย อย่าได้รู้สืบ
รู้สูด ให้เจ้าเป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี ให้รถจี่เที่ยวหาเงินทอง ”

(ฤกุโจน อัญนิษ อ.เมือง : ทำข่าวญบ่าว-สาว)

๑.๒ ไม่นิยมการหย่าร้าง เมื่อแต่งงานแล้วสูงให้อยู่จะอธิบายกันจนตายจากกันไป
ซึ่งแตกต่างจากยุคปัจจุบันมาก ดังข้อความที่ว่า

“ ขอให้ผัวเมียอยู่นานนาน คุณโพธิ์กุ้นกั้ย คุ้มเสนียศจัญไร สิ่งร้ายอย่าได้มี คุณให้สารพัน
อย่าให้หมุกคัดหลังคา คุณผ้าบุ่งบุ่งฟ้า ข้าวทั่วบ้านจาน ครอบครัวสองร้า โรมมานาน คุณกูกุ้นเด้า
ครอบครองสองร้า สิ่งร้ายอย่าได้มี ”

(นายทองดี พุ่นไส อ.เมือง : ทำข่าวญบ่าว-สาว)

๑.๓ ยกย่องคนทำงานราชการ หวานน้ำเสียงไว้ว่า ข้าราชการนั้นเป็นเจ้าคนนายคน
เวลาไปที่ใดก็มีคนคงดื่นรับบั้งสู่ ดังข้อความที่ว่า

“ ครึ่นเข้าสึกออกน้ำให้ได้เป็นนายคน ให้มีคนอือถากหมายและขันโภ บุญเชียงโถ เมื่อ
หน้าเวลาราบทะบาท (ย่ามะนาว) สายไปมาให้มีคนมาเห่แห่น อย่าได้ขาด ”

(นายประเทือง ศรีบุตร อ.วังทอง : ทำข่าวญบัว)

๑.๔ รักความสุขสบาย ถ้ามีเงินทองมาก ๆ ก็จะทำให้มีความสุขมาก เพราะการมี
ทรัพย์ นำมารั่งความสุข

“คริ ฯ เจริญสิริสวัสดิ์ มีสุขทุกช้อยาหารันบันวันจะเจริญคัวย การอันให้ยูยิ่งอุดมทั้ง ทรัพย์สิ่งสื้นทั้งเงินและทอง จะนิ่กแก้วก็ให้แก้วกอง จะนิ่กทองก็ให้ทองในหลนา ทั้งข้าวเปลือกก็เต็มนา ปลาก็เต็มทุ่ง ข้าวสารก็เต็มถุง เงินเดือนถุงเต็มໄດ ตึ้งแต่นี้ไม่มีทุกชั่วโมงแต่สุขสบายทุกคืนวัน”

(นายเฉลิม มั่งมี อ.พรหมพิราม : ทำข่าวญควาย)

๑.๔ มีความคาดหวังในอนาคต การทำข่าวญเด็กแต่ละครั้งเมื่อกล่าวคำทำข่าวญใกล้จะจบ จะมีข้อความ ให้ศิลปให้พรแก่เด็กเสมอ เป็นการแสดงความคาดหมายในอนาคตของเด็กให้พบแต่สิ่งดี ๆ

ตัวอย่าง

“ให้เจ้าจันทร์ยุติสวัสดิ์ นอนหลับให้เจ้าไಡเงินหมื่น นอนดื่นให้เจ้าไಡเงินแสน แบบมีมาให้เจ้าไಡแก้วน้ำใจดี โทยร้ายขออย่ามาพาล นารร้ายก่ออย่าให้นางเมี้ยน ให้เจ้าหายเคราะห์หายภัย เคราะห์เจ้าอย่าไಡเห็น เข็ญอย่าไಡพ้อ ให้เจ้าหายพยาธิโรค ให้เจ้ามีสัก堪านุภาพ ผ่านแพ้ข้าศึกศัตรู”

(นายวิเชียร ฤทธิ์กุล ต.นครชุม อ.นครไทย : ทำข่าวญเด็ก)

พ่อแม่มีความหวังให้ลูกเป็นสุสีบสุก ส้ม มีความร่าเริง มียศฐานบรรดาลัศก์ และมีคุณรองดี มีข้าทาสนบริวารมากมาย

“ทั้งพ่อเมืองงานปลูกสันภัยทุกชั่ว ให้ผิวงานมีกิจวัตรดีบุรุษวงศ์ ส่วนข้าวส่องนาแต่เหนือ ส่วนเกลือส่องนาแต่ใต้ ความทุกช้อยาห์รู้ใจลึกล้ำ ความไข้ขออย่ารู้ว่า ให้เป็นมหาเศรษฐี มีมหันตวิญญาณกริหันน์กับกั้ง อวิญญาณทรัพย์นั้นเนื่องลื้น ลงมารักกิให้กันจนเป็นสังฆราช สักอ่อนกามให้เป็นพระยาขอดมนตรี จะมีคุณให้มีแต่ศรีแท้ จะตอนเผยแพร่หฤทัยให้ปรากฏชัยซึ่งกว่าผ่าพงศ์ ได้สามีก็ให้ทรงดอยกรรยา ให้มีการพำนั่นเจตราข้าหนูงราช มีข้าวหลីเกลือหลาหยเดิบบุกคล จะก้าวข้าอย่างนา ไร้กีให้ไಡผลทุกคราวครั้ง”

(นายสะยาด ไนตรีจิต ต.ห้อแท้ อ.วัดโนนส์ : ทำข่าวญโภนจุก)

นอกจากนี้ ขังขอให้เทวคุณกรองรักษาลูกให้ปลอดภัยตลอดไปจนแก่เข้าวัย ดังข้อความ

“ขอเทพค้างปีกรองขวัญของลูกไว้จนเดินให้ยุ่งแก่เผ่าชาติ ถือไม้เท้ายอคงง กระบวนการของยอคงเพชร ให้ทำมาค้าชื้น ให้เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี อาชุ วรรณะ สุขะ พละ เทอญ”

(ยายสาวรค บุญคง ต.ท่าจาน อ.วัดโนนส์ : ทำข่าวญเด็ก)

คำอวยพรในบททำวัญเด็กสะท้อนให้เห็นความหวังในชีวิตภัยภาคหน้าที่จะเกิดขึ้นแก่เด็กที่จะเติบโตขึ้นท่านกลางทรัพย์สมบัติ กองเงิน กองทอง “นอนหลับให้เจ้าได้เงินหมื่น นอนตื่นให้เจ้าได้เงินแสน แบมือนมาให้เจ้าได้แก้วมีโชค” (แก้วมีโชค มีคุณสมบัติที่จะลึงคุคทรัพย์สมบัติมาได้) แสดงให้เห็นว่า พ่อแม่พายามปลูกฝังให้เด็กรักความสุข ความสนาຍ มีข้าทาสนิวรารคายรับใช้ซึ่งเป็นความหวังในชีวิตของทุก ๆ คนที่อยากมีความสุขสนนาຍ มีชื่อเสียง มีผิวพรรณดี สุขภาพดี สิ่งเหล่านี้เป็นค่านิยมที่ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และยังเป็นความหวังที่ต่างก็หวานใจวายให้ได้มาทุกอย่าง ดังปรากฏในยุคปัจจุบันนี้

๑.๖ มีความกตัญญูคุณเวที

สังคมไทยนิยมสอนถูกหลานให้มีความกตัญญูคุณเวทีต่อพ่อแม่ครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณ สะท้อนอยู่ในบททำวัญ หลายลักษณะดังนี้

“อันว่าบุตรานุเครหิมอยู่สามชนิด อุชาตบุตรนั้นสุจริตย่อมเต้นฉบับด้า อุชาควบคุณนั้นคำช้ำกว่าปีคุรศ พ่อແಡແเม่งถือเอาประเกทพงศ์อภิชาติ จึงเป็นที่นักปรวางบุญท่านสรเรศริย เป็นบุรุษกษัตริย์นี้จะเจริญด้วยกตัญญู ด้วยอุปถัมภ์ค้ำชูพระบังเกิดเคลื่อน หนันวนพื้นที่น้ำเท้าเพาพยาบาล อุปถัมภ์ด้วยอาหารสรรพโภชนา ”

(นายเฉลิม มั่นคง อุปการะ พิริยาน : ทำวัญโภนชุด)

“จงตั้งกตัญญูกุลบุรีไว้หน่อนเกศ อันว่าคุณของปีคุรศแคลมนารค ขี้งกว่าคืนฟ้าแลสครอันลีกลัน”

(นายสะอาด ไมครีชิต อุปการะ พิริยาน : ทำวัญโภนชุด)

การแสดงความกตัญญูคุณเวทีเป็นสิ่งดีงามเชิงสังคมไทยในอดีต ได้ยึดถือ และปฏิบัติตามกันมา ทำให้ผู้บุญบุรีได้รับสิ่งดี ๆ นิความเจริญรุ่งเรือง สังคมยกย่องว่า “ความกตัญญูคุณเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี” และคนดีไม่เกิด แม้จะได้รับอันตรายอย่างไรก็ “ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้” สมดังภาษาอีกด้วยไว้ไม่ติดเพียงแต่

๒. สภาพความเป็นอยู่ในสังคม

๒.๑ สังคมไทยเป็นสังคมเกษตร ประชาชนมีอาชีพทำนา ชาวนาได้ชื่อว่าเป็นกระดูกสันหลังของชาติ แต่ข้าวที่ผลิตได้ราคาถูกมากจนชาวนาขายข้าวได้ไม่คุ้มค่ากับความยากลำบาก ข้าวจึงเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีราคาต่ำกว่าสินค้าอื่นคลอตอนแม่ในปัจจุบัน ชาวนาจึงนักจะขอรับ

“... ชื่อขายอย่ารู้ขาด คงสนนราดา เกวียนและห้าหกนาท ข้าวสารท้อง
คลาด คาดถังละเพียง ให้ถูกศัมประดา”

(นายสะอาด ไนคริจิ อ.วัดโภสสร : ทำขวัญข้าว)

๒.๒ อาหารอุดมสมบูรณ์ เมื่อประกอบพิธีกรรมใดพิธีกรรมหนึ่งขึ้นมา จะมีการเลี้ยง
อุปเสียกันอย่างอิ่มหนำสำราญ แสดงให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของประเทศไทยซึ่งมีของกิน
หลากหลายชนิด คั่งเช่น

“ข้าวขวัญสารพันแต่งไว้ ไข่ต้ม ไข่ปอก ไส้หมู ไข่เค้า ไข่เจียว กล้วยน้ำว้า ลำไย กล้วย
ไข่ กล้วยกัน หมากพูสารพัน เครื่องคาว เครื่องหวาน . . . ม่วงกล้วย ม่วงไข่ สุกไข่เหลืองสุก ม่วง
ชา ตีตอกหล่นตอกรินทาง พิมเสนหัวช้าง สุกไข่ สุกชາว มะปริง มะปราง ลันชา ลำไย ไส้ยอดนาย
ศรี ทึ้งข้าวอะไร ข้าวส้มปืนนี ข้าวเหนียวแดง ข้าวເຕືອນນີ້ດັບ ข้าวหนนິກ ข้าวหนนมกรอบ ข้าวหนนมควัน ไข่ตืัว ไข่เต่า ไข่เขียว สุกยาวย . . . ”

(นายณัด ถุงทรัพย์อุดิ จ.นครไทย : ทำขวัญนาค)

“ที่ได้ขับแต่งไว้ มีทั้งส้มสุกสุกไข่มุกนมหลายกองของเกวียน บนมผิง พอตหอย ล้วนแต่ของ
จำเนียร ขันอัน งาเจียน สุกอินทผลัม บนมต้มสุกไข่ สุกไข่ กล้วยไข่ กล้วยน้ำ มะพร้าวอ่อน อ้อข้า
เหล้า ข้าวหมูหัน ห่อหมก ทอดมัน สารพันที่จะนี่”

(นายเปลี่ยน คำชา อ.นครไทย : ทำขวัญบ่าว-สาว)

“ของขันหมากมีเหล้า ๒ ขวด หมูต้ม ไข่ ๒ ตัว ตันข้อ ๒ ศั้น มะพร้าวอ่อน ๑ ถุง
ตันกล้วย ๒ ศั้น สำลี ๒ ดาด กล้วย ๒ ถุง ขนมต้ม ๒ งาน ข้าวเหนียวแดง ๒ งาน ห่อหมก ๔ ห่อ
ขนมจีน ๔ หัว หมาก ๒ ตัว . . . ขนมปลา ขนมปัง ขนมเปี๊ยะ”

(นายชุม โภคทอง อ.บางกระฐุ่น : ทำขวัญบ่าว - สาว)

๒.๓ ให้ยาสมุนไพรพื้นบ้าน รักษาครรภ์ คั่งข้อความที่ว่า

“จิง ขา ใบไม้ป่า หญ้าระยอง ไม้ พริกไทย ศีปเลี้ย กระเทียม ตีสิ่งลงสัน
สมเตร็จ ผักเบี้ยดแจ้ง ตะนอยแห้งเจาละลายกับธูราเพื่อให้เป็นกษัช หญิงได้มีครรภ์ก็จ้าเจาไว้ใช้ ยานี้
แหลกเจารักษาภัยนาคนาภัยคล้ายท้อง”

(นายชลอ ทองถัน อ.วัดโภสสร : ทำขวัญนาค)

๒.๔ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ปัญหาร่องรอยแม่ผัวกับลูกสะใภ้ หรือพ่อค้ากับลูกเชย
นักจะไม่ร่านรื่นนักเพราะอยู่ในบ้านหลังเดียวกัน เหร่น

“ค่าโนราษท่านว่า ลูกสาวศัย แม่ผัวกับลูกสะใภ้ อายุรึ่งเดียดเดียดฉันท์”

(นายบุญช่วย พิกชนิพ อ.นางระกำ : ทำข่าวญบ่าว-สาว)

“ถ้าพิเศษลั้งเขยใหม่ สะไภ้ใหม่ ค่าโนราษท่านว่าลูกเชยกับพ่อค้า ก็ต้องพึง
พาอาศัย แม่ผัวกับลูกสะใภ้ก็อ่าย่าไปปึงเครียด...”

(นายอุหาน นนศรีเทว่า อ.พรหมพิราน : ข่าวญบ่าว-สาว)

แสดงว่าสมัยก่อนครอบครัวคนไทย เป็นครอบครัวใหญ่ที่ประกอบไปด้วย พ่อ แม่ พี่
น้อง ลูก หลาน เหล่านี้ทั้งลูกเชย ลูกสะใภ้อยู่ในบ้านเดียวกัน และต้องเป็นบ้านที่มีฐานะค่อนข้าง
เสียงในสังคมของท้องถิ่นนั้น ๆ เมื่อเทียบกับปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๒) สำหรับไทยในชนบทนิยมแยก
ครอบครัวจากพ่อแม่ไปพึ่งครอบครัวใหม่ก่อลายเป็นครอบครัวเล็ก ๆ ตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป

พัฒนาการของประเพณีทำข่าวญ

ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องของข่าวญมีมาแต่โบราณ ดังที่ วิໄລวรรณ ขนัญกันนท์ กล่าวว่า “การ
ที่คนไทยกลุ่มต่าง ๆ ทั้งในประเทศไทย อินเดีย จีน เมียนม่า ซึ่งก่อนหน้านี้ไม่ได้คิดต่อ กันมาเป็น
เวลานานนับร้อย ๆ ปี ก็ยังมีคำว่า “ข่าวญ” ใช้อยู่ในภาษาเหล่านักกัน รวมทั้งมีขนบธรรมเนียมต่าง ๆ
เกี่ยวกับการทำข่าวญ ในท่านองเดียวกันอีกด้วย” (๒๕๖๗ : ๗๙)

ในช่วงสามัญของชีวิตในวัยเด็ก มีการทำข่าวญเด็กด้วยตัวเอง ๑ วัน ๑ เดือน และโภนจูก
เมื่ออายุ ๑๐ ปี หญิงอายุ ๑๑ ปี ให้กรรมชุมทางหรือเชื้อชื่อญกับฐานะของพ่อแม่ผู้ปกครอง
พิธี ปัจจุบันผู้รู้เรื่องการทำข่าวญเด็กมีน้อยลงเท่าที่ นางครั้งกี้ใช้เพียงคำขวัญผูกข้อมือให้ศีลให้พรก่อน
การทำข่าวญ

พิธีกรรมในการบวชนาค เมื่ออายุครบ ๒๐ ปี มีขั้นตอนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในการ
ทำข่าวญมาก หนอทำข่าวญจะร้องทำนองแหล่ กล่าวชุมนุมเทวดา กล่าวสรรเสริญพระรัตนตรัย กล่าว
ถึงการปฏิสันธิ ที่มาของค่าว่าวนาค เป็นนายศรี เรียงขวัญนาค เวียนเทียน ขอญาญ่าฯ ฯ และผูก
ข้อมือนาค (ครุยละเอียดในบทที่ ๑) นอกจากนี้มีการแห่แห่นนาคไปที่วัด เอานาคเข็นคอแห่เวียน
ประทักษิณรอบโน้นส์ รอบ แล้วจึงเข้าโน้นส์ ทำพิธีขอบวช เป็นอันเสร็จพิธี

การบวชในยุคปัจจุบันนิยมบวชอย่างประเพณี บางครั้งคัดพิธีทำขัวญูนาคออก ยันย่อพิธีให้น้อยลง จะมีอยู่บ้างในชนบทที่ยังคงนิยมบวชอย่างอิอกเกริก ถ้าเจ้าภาพมีฐานะคิดก้มหรือสะฉลอง เช่น สีเก โภน หรือวงศ์คนตระ เป็นต้น แนวโน้มปัจจุบันนิยมบวชเป็นหมู่ ที่เรียกว่า อุปสมบทหมู่ในภาคอุดรธานี บวชครั้งหนึ่งนับเป็นร่อง ๆ รูป เหลือแต่พิธีเวียนประทักษิณารอนใบสต๊ แล้วพิธีขอบวชในใบสต๊ ซึ่งเป็นหัวใจของการบวชจริง ๆ

ประเพณีแต่งงานในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เช่น ไม่มีการยกขบวนขันหมากไปบ้านเจ้าสาว ไม่มีการทำขวัญบ่า-สาว แต่ยังคงพิธีรดน้ำสังข์ และมีงานเลี้ยงฉลองสมรส ซึ่งบางครู่ก็อาจจะไปจดทะเบียนสมรสอย่างเดียวโดยไม่มีพิธีแต่งงาน หรือนิยมการแต่งงานหมู่ เป็นต้น

สำหรับการทำวัสดุข้าว ทำขัวญูนา ทำขัวญูกวย และทำขัวญูเส้า คงจะเหลือไว้แต่เชื่อ
เนื่องจากปัจจุบันคนส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญและมีความผูกพันกับธรรมชาติน้อยลง ประกอบ
กับอาชีพทำนาได้พัฒนาไปใช้เครื่องจักรกลสมัยใหม่ ไม่ต้องใช้แรงคนและแรงควายในการทำนา
การท่าพิธีสู่ขัวญูซึ่งมีความเชื่อเป็นน้อดลง เนื่องจากหัวข้าว การปลูกสร้างบ้านเรือนก็หันไปใช้อิฐ หิน
ปูน กระเบนตันไม้ จึงไม่มีความเชื่อต้องทำขัวญูเส้าที่เดิมจากต้นไม้ ทั้งนี้เพราะสภาพสังคม
เปลี่ยนไป ต้นไม้มีน้อดลง เพิร์บกจนตัดไปขาย เพื่อทำเครื่องใช้ อ่อนหนึ่งจากสร้างบ้าน
สภาพสังคมมีอย่าง่ายยุคปัจจุบันจึงขาดป่าไม้ ขาดต้นไม้ล้ำราก อาจถูกแห้งแล้ง ขาดแคลนน้ำดื่มน้ำ
ใช้ เมื่อใดที่ป่าไม้มดไป ก็คงสภาพไม่ต่างอะไรกับทะเลทราย

ประเทศเป็นสิ่งที่คุณไม่สนใจอย่างรับข้อต่อไปนี้เป็นเครื่องเตือนภัยดีมาก แต่เมื่อเวลาผ่านไปจะมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสถานะ และความต้องการของคุณในสังคม

บทที่ ๗

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาประเพณีทำข่าวญของจังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของประเพณีทำข่าวญประเพณีทำข่าวญ ตลอดจนวิเคราะห์คุณค่าและวัฒนธรรมบางลักษณะในประเพณีทำข่าวญของจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ อำเภอในจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ อ้ำเมือง อำเภอทางกรุงทุ่ม อ้ำเมืองบางระกำ อ้ำเมืองพรหมพิราม อ้ำเมืองเมือง อ้ำเมืองวังทอง และอำเภอวัดโบสถ์

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

ประเพณีทำข่าวญ หมายถึง การประกอบพิธีกรรมรับข่าวญที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของคนในวัยเด็ก และวัยกลางคน และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคน ได้แก่ นา ข้าว ควาย เสา บ้านเรือน เป็นต้น เป็นการเชิญข่าวญที่ไปห่อหงายที่บ้านสถานที่ต่าง ๆ ให้กลับมาสิงสถิตในรั้วน้ำพนมอยเดิน ตลอดจน การเชิญข่าวญของสิ่งที่มีพระคุณต่อคนด้วย

เครื่องประกอบพิธีทำข่าวญจะใช้อุปกรณ์เดกคลึงกันไปในเดียวกันเดียวกัน กันก็คือการจัดเตรียมนายศรีอาจจะเป็นนายศรี๑ ชั้น ๒ ชั้น ๓ ชั้น ยกเว้นทำข่าวญแต่งงานจะไม่มีนายศรี แต่จะเป็นเครื่อง เช่น ผ้าขาว ตาข่าย ผ้าเหลา ผ้าเรือน การประกอบพิธีทำข่าวญที่ซึ่งลงให้อุ่นดึงปัจจุบัน คือ การทำข่าวญนาค ที่มีการทำพิธี ประกอบด้วยชั้งจะมีแต่ในชนบทเท่านั้น แนวโน้มการบวชนาคและแต่งงานนี้ยังคงมีในหมู่คนและจะไม่มีการทำข่าวญหนึ่งแห่งในอีกด้วย

สาระสำคัญในบททำข่าวญ

ทำข่าวญเด็ก กล่าวถึง การเชิญข่าวญให้กลับมาสู่ร่างกาย ตลอดจนสอนให้รู้จักพระคุณของพ่อแม่ ให้มีกตัญญูกตเวที สุดท้ายก็ให้คิดให้ฟรีแก่เด็ก

ทำข่าวญนาค นักประวัติที่มีมากองคำว่า นาค มาจากพญานาคหากจะบัวชินพระพุทธศาสนา แต่ไม่สามารถบัวได้ จึงมีคำเรียกผู้จะบัวชว่า นาค แทน เมื่อหาในการทำข่าวญนาคจะบรรยายถึงความชาติบำบัดในการอุ้มน้องของแม่ การเลี้ยงดูลูกให้ดีบ้างญี่ปุ่นมา เมื่ออายุ ๒๐ ปี ก็ให้เข้าเรียนในพุทธศาสนา มีการเชิญข่าวญให้กลับมาสู่ร่างกาย แล้วจึงสอนการปฏิบัติดน เมื่อบัวชีวันพระให้ทำกิจของสงฆ์ เช่น ตื้นเข้าสวามนต์ มีญาติโยม ควรปฏิบัติพระอาจารย์เรียนพระบาลี พระไครปฎก รักษาศีลให้บริสุทธิ์ ตอนท้ายให้พรให้ได้ไปสร้างคันพพาน

ทำขวัญบ่าว-สาว กล่าวถึง การจัดเครื่องเช่นบุษบกบรรพบุรุษ และของเชิญศิริปีติฯ ผีดิ ผีขาย ผีเหล้า ผีเรือน นารีนเครื่องเช่น และสอนให้บ่าว-สาวทำหน้าที่ของสามีภรรยาที่ดี ตอนท้ายให้พรคุณบ่าว-สาว

ทำขวัญข้าว กล่าวถึงฤกุกาลเก็บเกี่ยวข้าวในนา กล่าวคำสู่ขวัญข้าว เช่น “บวัญข้าวครองอยู่ดงป่าเป้า ขวัญข้าวเจ้าอยู่ท่านี้และวังหลวง ขวัญข้าวอยู่ป่ากลางและป่ามัง ที่ให้นาสามีอ่อนนี้วันนี้” หลังจากนั้นนำข้าวมาวนคอกที่ลาน เมื่อนำข้าวไปเก็บในชั้งฉาง (เข็นเล้า) ที่ทำขวัญข้าวอีกครั้งหนึ่ง

เนื้อหาในบททำขวัญข้าวของข้าวเมืองอโยธยา พระมหาพิรุณ และอามกอวัสดิ์ โนสต์ มีเพิ่มเติมประวัติที่นานของแม่โพสพว่ามีล้มเพชรหึงพัฒนาอาเมล็คข้าวนาคอกหน้ากุฎិของถ้ำ งอกงามเป็นด้านข้าวอกรวงหนองคลาน ฝูงนกกาพาภันมากิน พระถ้ำยังคงไว้เป็นศูนย์กันพับข้าว (แม่โพสพ)

หลังจากเชิญขวัญข้าวแล้ว ที่ขอให้ข้าวอกรวงนานทุกคัน “อกรวงห่วงผล เหลือสันนักหนา ทุกไร่ทุกนา อข่านอันตราย”

ทำขวัญควาย กล่าวถึง วัวควายเป็นสัตว์ที่มีคุณสมควร ยกย่องสรรเสริญ ควรนิการสู่ขวัญเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตัว ใช้อาราชาด้วยแดงด้ายขาวมาผูกที่ขา แล้วเรียกขวัญให้นาอยู่กับตัวเจ้าทุย แล้วส่างสะน้ำด้วยรำ อย่าเกียจคร้าน หัวดื้อ ให้ทำงานอย่าเทขายขอนแซ ตอนท้ายกีบชพรให้มีทรัพย์สินเงินทองให้ลงมาแทนา ให้มีแต่ความสุขทุกคืนวัน

บททำขวัญควายของข้าวเมืองอโยธยา พิรุณ กล่าวถึง ลักษณะของควายที่เป็นมงคลตามความเชื่อเดิ่งราษฎร์มีดังนี้

๑. กระเบือสีดำหน้าผากโดด มีต่างเป็นรูปใบโพธิ์ ไกรเป็นเจ้าของจะมีสมบัติมากนาย มีชื่อเสียงและลาภยศ

๒. กระเบือมีสีเหลืองทองแคง ขนเป็นมัน หน้าก็ร่อ คอครัน มีรอยค่างทั้งตัว ไกรเป็นเจ้าของจะมีข้าวสารริ่วรวมมากนาย ค้าขายคล่อง ทรัพย์สมบัติมากนาย

๓. กระเบือสีดำปลอกคอทั้งตัว เจ้าของจะมีความสุขสนาย ปราสาหากันอันตราย และโรคภัยพื้นบ้าน

การทำขวัญเส้า กล่าวถึง การอัญเชิญเทวตา หัวงูโถกนาส พระวิสสุกรรมนายพรให้ เพื่อจะเรียกขวัญเส้าขวัญเรือนทุกคันให้นามอยู่ประจำเส้า นามพานาขวัญแล้วขอพรให้อยู่เป็นสุข ข้าศึกศัตรุพ่ายแพ้ไป มีความเจริญรุ่งเรืองและมีโชคดี

ในบททำขวัญเส้าของสำเนาเมืองกล่าวถึงการเข้าไปตัดไม้ในป่าแล้วกลากลงท่าน้ำส่อง
ไฟไม่ได้ทำเป็นอุกบวนมา นางพญาไม่จะร้องสั่งลาป่า พระไพรเจ้าปักษ์จะคร่ากราภูมอนางไม่
กลับมา เมื่อนำไม้มาถึงก็จะให้พระภูมิเข้าที่ แล้วเอาเสาลงหดูน้ำพืชเชิญขวัญเตา โคลงใช้บายครี
๓ ชั้น ประดับด้วยดอกเบญจมาศ บานไม่รู้โรย คำเริง มะลิซ่อน มะลิตา และไข่ขวัญปักยอดบาย
ครี มีขันน ผลไม้ ของคาว ของหวาน กล่าวคำเชิญขวัญมา ขอให้มั่นและมีความสุข

ทำขวัญคนเงินป่าชือทำขวัญสันของ คำบลนดรชุม สำเนอนครไทย เวลาประกอบพิธี
จะมีคนทรงจับกระดิบข้าวก็จะสั่นแรง ๆ จะมีผู้ดามว่าขวัญนามคนหรือยัง อย่างกินอะไรที่น้ำขวัญ
ต้องการกิน คนทรงจะเออกล่องข้าวเดินไปยืนให้เจ้าของขวัญ ต่อจากนั้นหมอมทำขวัญก็จะยกข้อมือ
ให้คนป่วย คนป่วยต้องนำชาครี (๕ ข้อด) ไปกราบไหว้บนหัวนอนให้ครบ ๓ คืน จึงถือได้

ทำขวัญพระพุทธรูป ของสำเนอนครไทย ผู้ทำขวัญก็จะประสงค์จะกล่าวถึงการเคารพ
กราบไหว้บูชาพระพุทธรูป โดยทำความสะอาดด้วยกระเชิดจีและอูบ ไล่ให้สวยงาม สุดท้ายก็
ประดูนาให้มีฤทธิ์ เชช มีปัญญาดังพระมหาไหสต ให้ได้ทำทานดังพระเวสสันดร เป็นต้น

ทำขวัญพระภิกษุสงฆ์ กล่าวถึงการสู่ขวัญพระภิกษุสงฆ์โดยพระภิกษุเป็นผู้กล่าวคำสู่
ขวัญ อุนาสกอุนาสิกกิเมฆากาโม ไห้วัดวายพรหะ ด้วยการถวายข้าวปีกุจอาหารเพื่อความทั้งหวาน และ
ผลไม้

ทำขวัญคนธรรมชาติ กล่าวถึง การขอพรให้สุขุมารีมีความสุข มีข้าทาสนบริวารให้มี
อุณหภูมิยุ่งๆ นิ้วว กวาย ช้าง น้านากนาย ขอให้ขวัญกลับมารักษาตัวทราบจนวันตาย

ทำขวัญบ้านใหม่ กล่าวถึง การสร้างบ้านเพื่อให้ความร่มเย็น ความชั่วภัยจั้ยไรอย่า
ได้พบพาน ให้อุบัติเป็นสุขสวัสดิ์นับถ้วนพันปีหมื่นปี เชิญขวัญเรือนเข้าสู่เรือนและขวัญทุกส่วนของ
เรือน เช่น ชั้นบ้าน ชั้นข้อ ก้าว ขวัญเสาแรก เป็นต้น ให้ม้าอุบัติบ้านใหม่ ความทุกข์ ความไข้ก็
อย่างได้เม็ดละ

ทำขวัญฐาน เล่าถึงสาเหตุที่มีการทดลองฐาน มีพระภิกษุจากเมืองป่าฯจำนวน ๑๐ รูป
ตั้งใจจะเดินทางไปฝ่าพระสัมมาสมมุทธรเจ้าที่เชลวัน ค้ำที่ไหนก็นอนที่นั่น พอยเข้าหน้าฝนก็ถูกฝน
ฉีกจีวรห่มของค้ำ พอเคลื่อนสีนีเบี้ยคุคงค์มีเสียงสาเกดุ พระอินทร์นำผ้ากฐินมาหอด พระทั้ง
สามสิบรูปก็ได้รับผ้ากฐินแล้วเดินทางออกจากเมืองสาเกดุไปฝ่าพระพุทธองค์ได้สมดังปรารถนา

คุณค่าของประเพณีทำขวัญ แบ่งเป็น ๓ ประเภท

๑. คุณค่าด้านจิตใจ และความเชื่อ
๒. คุณค่าด้านศิลปกรรม
๓. คุณค่าด้านสำนวนภาษาและวรรณคดี
๔. คุณค่าด้านสังคม

๑. คุณค่าด้านจิตใจ และความเชื่อ

๑. การทำขวัญเป็นการสร้างกำลังใจ

ความเชื่อของคนโบราณที่ยึดมั่นว่า ขวัญเป็นสิ่งที่มีอยู่ประจำตัวของคนทุกคนหรือแม้แต่ใน บ้านเรือน ไว้на วัชવาช ก็มีขวัญเช่นเดียวกัน เมื่อวิเคราะห์ความเชื่อของขวัญปรากฏว่า ขวัญมีจะหมายถึงใจ นั่นเอง เพราะส่วนของใจเป็นสิ่งที่ไม่ลืมดัน ขอบคุณไปถึงเรื่องต่าง ๆ ตลอดเวลา ใจไม่เคยอหันนิ่ง และเมื่อใดที่ใจฟังช้านอยอนยอมให้เห็น ก็จะทำให้ร่างกายเจ็บป่วยได้ซึ่งมีลักษณะไม่แตกต่างจากลักษณะของขวัญที่หักหักไป จะทำให้เจ็บของเข้าไปขึ้นหรือถูกใจไป

การที่คนโบราณให้ความเชื่อขวัญเกี่ยวกับในสิ่งต่างๆ ชีวิต เช่นวัยเด็ก วัยหนุ่มสาว ต้องจัดพิธีที่สอดคล้องกับการทำขวัญ รับขวัญไว้สมอ แสดงให้เห็นว่าพิธีกรรมรับขวัญให้ขวัญ หรือทำขวัญคน เป็นการเตือนสติให้กับพยาบาลรักษาใจ หรือขวัญของคนอ่อน โดยการคั่งใจมาไว้กับตัวแทน เพราะถ้าเมื่อไก่จะออกตัวก็จะไปนิ่งลงสิ่งของวัสดุ อุก แมช มะระอัน ๆ ที่ใจไปเกาะเกี่ยว กับสิ่งนั้น ๆ ใจก็จะบันเดคความทุกข์ตลอดเวลา กรณีขวัญนี้เป็นอุบัติของคนโบราณที่จะคั่งใจ ตลอดไปไม่เฉพาะแต่คนที่เข้าสู่พิธีการทำขวัญ ไม่ว่าจะโภนจุด บวชนากหรือแต่งงาน ซึ่งเป็นการเตือนคนที่มีภาระงานให้ระวังใจ หรือขวัญไม่ให้พังเท่าไหร่ ก็จะเป็นการรักษาใจให้มีกำลังมากยิ่งขึ้นไปอีก

๒. การทำขวัญเป็นการปลูกฝังเรื่องความกตัญญูต่อพ่อแม่

การสั่งสอนให้มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ สองบรรพบุรุษ สอดแทรกอยู่ในพิธีทำขวัญ โดยเริ่มสอนตั้งแต่วัยเด็ก ให้มีกตัญญูต่อพ่อแม่ พอยังวัยหนุ่มสาว พอจะแสดงกตัญญูต่อพ่อแม่ ก็ให้แสดงออกโดยการจัดพิธีบวงไฟแก่ถูกชายที่มีอายุ ๒๐ ปี การบวงชนองถูกชายเป็นการตอบแทนค่าน้ำนมที่พ่อ-แม่ได้เลี้ยงดูมา เมื่อถึงคราวแต่งงานก็ยังสอดแทรกพิธีกรรมให้แสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่ โดยจัดเครื่องเซ่นสังเวช ในโอกาสสำคัญของชีวิตที่จะสร้างครอบครัวใหม่ การกระทำเช่นนี้ถูกหลานที่จะทำตามแบบอย่าง เป็นการปลูกฝังจิตสำนึกเรื่องความกตัญญูต่อพ่อแม่ลงในพิธีทำขวัญประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวมาข้างต้น

กน นโยบายสอนให้ลูกหลานมีความคิดอยู่ด้วยตัวเองที่ทำคุณประโยชน์ให้แก่ชีวิต เช่น วัว ควาย เพราะคนได้อาศัยแรงงานในนา นาคหัว ลาภเกี้ยวน จึงได้ข้ามมาเดิ่งชีวิต การทำวัฒนธรรม จึงเป็นการแสดงถึงความคิดที่มีพระคุณแก่คน

๓. ความเชื่อเรื่องพิแม่โพสพ เป็นการหาที่พึ่งทางจิตใจ

การพึ่งศีบธรรมบูรุษ นอกจากจะแสดงว่ามีกตัญญูแลวยังเป็นการเชื่อเชิญให้พึ่งหาด้วย นาช่วยคุ้มครองรักษาลูกหลาน ให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข ด้วยความเชื่อว่าพึ่งหาดจะช่วยคลบันดาลสิ่ง 7 ๆ ให้เกิดขึ้นแก่คนและครอบครัวได้

ที่พึ่งทางด้านเศรษฐกิจของคนโบราณก็คือ ข้าวในนา การที่มีแม่โพสพเป็นสื่อกลางประจำอยู่ในดินข้าวและไร่นา เมื่อได้ทำพิธีบูชาและทำวัฒนข้าวแล้วจะขอพรให้ข้าวอกรวงหากกิจ ก้าน คลบันดาลให้ข้ายข้าวได้ราดี มีทรัพย์สินเพียงมากน้อย มีชีวิตเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ผู้ใดความหวังของชาวนาไทย สะท้อนในบททำวัฒนข้าว เมื่อใดที่คนไทยเลิกทำนา หันไปประกอบอาชีพ อุดสาหกรรมก็คงต้องหันไปพึ่งวัสดุ และเทคโนโลยี การมีที่พึ่งทางใจจะเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะอาชีพนั้น ๆ

๔. สภาครอบครัวที่มั่นคงเริ่มต้นกับผู้นำครอบครัว

ในบททำวัฒนบ้ำ-สา สถาบันครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการรองรับ ตามหลักพุทธศาสนา ก็คือ การเป็นสามีและภรรยาที่ดี การเลี้ยงดูบุตร ฯ ให้เดินทางอยู่เป็นคนดีในสังคมหรือไม่ ซึ่งอยู่กับการกระทำเป็นแบบอย่างที่ดีของพ่อแม่ และการสั่งสอนอบรมลูกให้คุณดี ครอบครัวคือสิ่งที่มีลูกเป็นคนดี เป็นสิ่งที่พึ่งประยุตนาของทุกคน

๒. คุณค่าด้านศิลปะธรรม

การประกอบพิธีทำวัฒนาคและทำวัฒนข้าวจะมี “นายศรี” เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ของพิธีเสมอ นอกจากจะใช้เป็นเครื่องถังการบูชาด้วยพระรัตนตรัย เทวตา และเทพเจ้าต่าง ๆ แล้ว ยังเป็นการแสดงถึงมือและความสามารถของชาวบ้านที่สืบทอดและถ่ายทอดศิลปะการทำนายศรีไว้ให้ผู้ที่สนใจเรื่องนายศรีได้ศึกษาต่อไป

๓. คุณค่าด้านสำนวนภาษา

บททำวัฒนที่รวมรวมได้ทั้งหมด ๕๕ สำนวน แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ ส่วนที่เป็นมุขปารุส และวรรณกรรมลายลักษณ์ ขึ้นอยู่กับหนทางทำวัฒนจะถ่ายทอดคำวิเชียร บางคนก็มีคำราประจាតัวสำหรับใช้ประกอบอาชีพหมอยาทำวัฒน บางคนก็จะถ่ายทอดความจากผู้รู้ในอดีต อย่างไรก็คือ คุณค่าทางด้านสำนวนภาษาปราภัยอยุ่นมากราม เช่น

๓.๑ การเรียนด้านศัพท์ไทยวัดชู ซึ่งมีรูปแบบเขียนเดิมกับวรรณกรรมแบบฉบับ

๓.๒ การใช้สำนวนภาษาท้องถิ่น เช่น อ่าเมืองคราไทย อ่าเมืองบางกระฐุ่น และอ่าเมือง เมือง (หมู่ทำข่าวัญญาจากที่อื่น)

๓.๓ การใช้สำนวนเปรียบเทียบ เล่นคำ เล่นสัมผัส แพร่พราไว้ยกลิงกับสำนวนใน เวสสันดรชาดก (ตอนนางน้ำทิศา�หาภัณฑ์ ชาลี)

๔. คุณค่าทางด้านสังคม

สภาพสังคมของจังหวัดพิษณุโลกที่สะท้อนอยู่ในบททำข่าวัญญาอ่าเมือง ถูกแบ่งออก ได้ดังนี้

๑. ค่านิยมในสังคม

๑.๑ นิยมความรั่วเร洼

๑.๒ ไม่นิยมการห่าร้าว

๑.๓ ยกย่องคนทำราชการ

๑.๔ รักความสุขสงบ

๑.๕ มีความคาดหวังในอนาคต

๑.๖ มีความกตัญญูต่อแม่

๒. สภาพการณ์ปัจจุบันในสังคม

๒.๑ เป็นสังคมเกษตร ที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ

๒.๒ มีอาหารอุดมสมบูรณ์

๒.๓ พึงคนเองด้วยการใช้สมุนไพรพื้นบ้าน

๒.๔ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว พ่อค้ากับลูกเชษย แม่ยายกับลูกสาว ใกล้ชิด

จากการศึกษาเรื่องประเพณีทำข่าวัญญาจังหวัดพิษณุโลก กล่าวได้ว่า แม้ประเพณีทำ ข่าวัญญาจะยังคงดำเนินหายไปตามสภาพของสังคมและเศรษฐกิจบุคปัจจุบันแต่สิ่งที่ยังเหลืออยู่ ก็คือ ผู้ได้รับกราฟ้าพิธีจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีกำลังใจที่จะทำสิ่งดีๆ เพราะได้ความเป็นสิริมงคล ที่เกิดขึ้นจากการประกอบพิธีทำข่าวัญญา นอกจากนี้ยังเป็นอุบายที่ช่วยคนที่กำลังหมาดหวังด้วยโรคภัย ไข้เจ็บ ได้มีข่าวดี นิยมลังใจที่จะต่อสู้กับโรคภัยต่างๆ ได้ ซึ่งบางครั้งคนเจ็บป่วยก็อาจหายได้จาก พลังความเชื่อที่มีอยู่ ดังนั้นการรับข่าวดีจึงมีคุณค่าต่อจิตใจ นอกเหนือไปจากรูปแบบของประเพณี ไทยแต่ดึงเดิน

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรมีการศึกษาเบรียนเทียนประเพณีทำขวัญในภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคอีสานให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

๒. ควรนำความรู้และข้อคิดที่เผยแพร่ในบททำขวัญแต่ละประเภทมาประยุกต์ใช้ใน การป้องกันภัยสำคัญของชาวชนไทยให้มีความเข้มแข็งในกฎหมายเรื่องความกตัญญูคุณธรรมที่

๓. ภาษาถิ่นที่ปรากฏในบททำขวัญควรจะนำมาใช้เป็นข้อมูลในการทำพจนานุกรม ภาษาถิ่นต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล侈คราม
Pibulsongkram Rajabhat University

บรรณานุกรม

“การจัดงานประเพณีแนวประยืด การบวงช” ใน วัฒนธรรมไทย ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๑ มกราคม ๒๕๒๗, หน้า ๑๙-๓๐.

เกมน บุญศรี. ประเพณีทำบุญในพุทธศาสนา. โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๐๔.

ศักดิ์พิริยะ ผันธ์วิໄລ. บทสู่บัญชาจากอ่านเอกสารและจังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยครินทร์โทรไวโตรประสานมิตร, ๒๕๒๗.

๑. เปรียญ (นามแฝง). ประเพณีพิชิมคลองไทย. สำนักพิมพ์อำนวยสารสันต์, ๒๕๒๗.

เฉื่อย สะเดวทิน. อุณหภูมิ ศุภชีสารการพิมพ์, ๒๕๑๖.

เดิน ชุมสาย ม.ล. แม้โพสพ. โรงพิมพ์คุรุสภาภาคพื้นทวี, ๒๕๑๗.

พิพัฒนา นัยพรพย. ภาษาถ้นวัฒนธรรม. โรงพิมพ์การศึกษา กรมการค้าภายใน, ๒๕๑๗.

ธวัช ปุณโณทก. “ขวัญและการทำบุญ” ใน ปฏิบัติวัฒนธรรมพื้นบ้าน เล่ม ๑ ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านแห่งชาติ ๒๕๒๗.

พระทอง นิมนานาเหมินท. “ประเพณีเริ่กขวัญในล้านนาไทย” ใน นักวัฒนธรรมพื้นบ้านเล่ม ๑.

ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ๒๕๑๘.

“ประเพณีข้าวห่อกะหรี่ยง การรับขวัญของชาวไทยเชียง” ใน ฐานสังค่าหัวใจ ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑๒๖ วันที่ ๒๕ - ๒๖ กันยายน ๒๕๑๕

ประภาศรี สีหมาไฟ. วัฒนธรรมของภาษา. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์พิมพ์แห่งจุฬาฯ, ๒๕๑๘.

ปราณี ขวัญแก้ว. “ประเพณีการทำบุญเด็กของชาวปักษ์ใต้” ใน ชีวิตไทยปักษ์ใต้ ศูนย์วัฒนธรรม ภาคใต้ วิทยาลัยครุศาสตร์ธรรมราษฎร์, ๒๕๒๗.

บริจา อนุวงศ์ “จริยธรรมในวรรณคดีท้องถิ่นพินิจ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘.

แบลก สนธิรักษ์. พิธีกรรมและประเพณี พิมพ์ครั้งที่ ๔ ไทยวัฒนาพาณิช, ๒๕๑๘.

พงษ์จิตต์ อธิกมนันทะ. การป้อยกแปลงสังคมและวัฒนธรรม. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๐.

พระธรรมปีศาจ (ป.อ. ปยุตุโศ). วัฒนธรรมไทยสู่ยุคเป็นผู้นำและผู้ให้ พิมพ์ครั้งที่ ๔ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โรงพิมพ์การศึกษา, ๒๕๑๘.

พิธีทำขวัญและแหล่งต่าง ๆ ห.จ.ก. รุ่งเรืองสารสนการพิมพ์, น.ป.ป.

พุนพิศนัย ศิศกุล, ม.จ. ประเพณีไทย สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๒๒.

นบี พยอมยงค์. ประเพณีสินสองเดือนฉันนาไทย. เล่ม ๑ - ๒. ส. ทรัพย์การพิมพ์ : เชียงใหม่ .
๒๕๒๕.

วรรณ. รัตนประเสริฐและวิชัย เทียนน้อย. “การทำวัฒนา” ใน ชีวิตไทย ชุดบรรพบุรุษของเรา.
โรงพิมพ์ครุสภากาดพร้าว, ๒๕๓๘.

วิจารณ. ชนิษฐานันท์. “ขวัญ” ใน คำ : ร่องรอยความคิด ความเชื่อไทย. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗.

ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ปักหมุดวัฒนธรรม
พื้นบ้าน. เล่ม ๑ น.ป.ท., ๒๕๒๗.

สมเกียรติ ตันสกุล. ประเพณีท่องถินภาคใต้ : กรณีศึกษาประเพณีการทำวัฒน. ศูนย์ศิลป์ปั้นตนธรรม
วิทยาลัยครุสราษฎร์ธานี, ๒๕๓๗.

สมบูรณ์ แก่นะเคียน. การประมิณคุณค่าสิ่งพิมพ์เพื่อการวิจัยบนชั้นเรียนประเพณีไทย.
โรงพิมพ์ครุสภากาดพร้าว, ๒๕๑๕.

สังเวียน ลือนา. ตำราทำขวัญ เล่มที่ ๒. อังรีการพิมพ์, ๒๕๒๖.

สุกัญญา ภัตราชัย (บรรณาธิการ). วรรณคดีห้องอินพันธ์. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๒๕๓๘.

สุพัตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒ ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๐.

สุนามาลย์ เรืองเหล. “ประเพณีการทำวัฒนา” ในปักหมุดเมืองพื้นบ้านเล่ม ๑.

ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ๒๕๒๗.
ทวี พัฒนวงศ์. รายงานการวิจัย การศึกษาป่าเบญจรงค์ฯ ครึ่งหนึ่งพิมพ์โดย.
ห้องเอกสารการพิมพ์, สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๓๕.

เสธีร์ โภเศษ (นามแฝง). การศึกษาคดีฉบับประเพณี. สำนักพิมพ์บรรณาการ, ๒๕๑๙.

สารเดช. พิมพ์ครั้งที่ ๒ สำนักพิมพ์แม่คำผาง, ๒๕๓๒.

ปฐกเรือน. พิมพ์ครั้งที่ ๒ สำนักพิมพ์แม่คำผาง, ๒๕๓๒.

ปฐกเรือน - แพ่งงาน. พิมพ์ครั้งที่ ๒ สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์
แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๔.

. ชีวิตชาวไทยสมัยก่อนและการศึกษาเรื่องประเพณีไทย. สำนักพิมพ์คลังวิทยา,
วิทยา, ๒๕๑๕.

. วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของไทย. สำนักพิมพ์คลังวิทยา, ๒๕๑๖.

หาญชัย สงวนไห. สังข์ท่องฉบับวัดไพรสุวรรณ. พิมพ์โลก : ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก
วิทยาลัยครุพินิจสังกրามพิษณุโลก, ๒๕๒๘.

เอนก นาวิกนุล. อัญเชิญชาวด้วย. สำนักพิมพ์แสงแฉด. ๒๕๑๗.

เอี๊ยน ทองดี. วัฒนธรรมข้าว. พิมพ์ครั้งที่ ๒ บริษัทสหธรรมนิการถัก, ๒๕๑๗.

ธีต - คงอีสาณ และภิญโภคคี พ่ออาจารย์บัวศรี ศรีสูง อนรินทร์พรีนดิจกรุ๊ฟ จำกัด, ๒๕๑๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

วิทยากร

๑. นายกุหลาน นันครีเทว่า อายุ ๕๑ ปี บ้านเลขที่ ๒๘๒ หมู่ ๑ ต.วงศ์สอง อ.พรหมพิราน
จ.พิษณุโลก
๒. นางจัน สุขคำภา อายุ ๓๗ ปี บ้านเลขที่ ๑๐ หมู่ ๑ บ้านนาฟองแคง ต.นครชุม อ.นครไทย
จ.พิษณุโลก
๓. นางจันทร์แคง เสนานุช อายุ ๔๖ ปี อ.วังทอง จ.พิษณุโลก
๔. นายเฉลิม มั่งมี อายุ ๖๗ ปี บ้านเลขที่ ๙๕/๑ ต.ท่าช้าง อ.พรหมพิราน จ.พิษณุโลก
๕. นายไชม อยู่นิม อายุ ๗๔ ปี ต.บ้านคล่อง อ.เมือง จ.พิษณุโลก
๖. นายชลธ ทองถัน อายุ ๕๒ ปี บ้านท้อแท้ ต.ท้อแท้ อ.วัดไสส์ จ.พิษณุโลก
๗. นายชูบ โภกทอง อายุ ๔๔ ปี บ้านเลขที่ ๑ หมู่ ๑ ต.ไผ่ล้อม อ.บางกระทุน จ.พิษณุโลก
๘. นางถอนอน กางเสือ อายุ ๕๗ ปี บ้านเลขที่ ๑๕๐ หมู่ ๑ ต.วัดโนนส์ อ.วัดไสส์ จ.พิษณุโลก
๙. นายณัด ศุภครีรักษ์เกิด อายุ ๕๔ ปี บ้านเลขที่ ๕๕/๑ หมู่ ๖ ต.นาบัว อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
๑๐. นายทองดี พุ่มไสว อายุ ๖๔ ปี บ้านเลขที่ ๑๑ หมู่ ๕ ต.วัดพริก อ.เมือง จ.พิษณุโลก
๑๑. นายเพ็ญ ลินมา อายุ ๖๘ ปี บ้านเลขที่ ๔๕ หมู่ ๖ ต.วัดคายน อ.บางกระทุน จ.พิษณุโลก
๑๒. นายบุญช่วย พົກສນິຫາ อายุ ๖๐ ปี บ้านเลขที่ ๑๔๙ หมู่ ๒ บ้านกระทุ่มยอดคน้า ต.วังอี้พ
อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก
๑๓. นายบุญธรรม น้อญคร ยศต ๖๗ ปี บ้านเลขที่ ๑๒๓ บ้านประโคน หมู่ ๓ ต.สมอแข อ.เมือง
จ.พิษณุโลก
๑๔. นายประเพิ่ง ศรีบุตร อายุ ๕๙ ปี บ้านเลขที่ ๑๕ หมู่ ๗ ต.ท่าหมื่นราม อ.วังทอง
จ.พิษณุโลก
๑๕. นายประเสริฐ เทียรน้ำลำ อายุ ๕๕ ปี บ้านเลขที่ ๑๕/๑ หมู่ ๑๒ ต.ท่าจาม อ.วัดโนนส์
จ.พิษณุโลก
๑๖. นางเปร่อง ยอมสุข อายุ ๕๐ ปี บ้านเลขที่ ๓๕ หมู่ ๔ ต.ชุมแสงสงเคราะห์ อ.บางระกำ
จ.พิษณุโลก
๑๗. นายแก้วลิน คำพา อายุ ๕๑ ปี บ้านเลขที่ ๑ หมู่ ๒ บ้านนาล้านข้าว ต.นครชุม อ.นครไทย
จ.พิษณุโลก
๑๘. พระคัมพันธ์ กนกสีโล อายุ ๕๑ ปี วัดบ้านนาฟองแคง หมู่ที่ ๑ ต.นครชุม อ.นครไทย
จ.พิษณุโลก
๑๙. นายพูน อ້າເອີນ อายุ ๕๗ ปี บ้านเลขที่ ๑ หมู่ ๑ ต.สนานຄลี อ.บางกระทุน จ.พิษณุโลก
๒๐. นายรุ่งโรจน์ พลูกหนาข อาช ๕๑ ปี บ้านเลขที่ ๑๖/๑ หมู่ ๓ ต.ท้อแท้ อ.วัดโนนส์ จ.พิษณุโลก

๒๓. นางคลอ ทองอ้อ อายุ ๖๕ ปี บ้านเลขที่ ๑๘ ต.หินลาด อ.วัดโบสถ์ จ.พิษณุโลก
๒๔. นางไส้ จินดา อายุ ๖๐ ปี บ้านเลขที่ ๑๙/๒๔ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.พิษณุโลก
๒๕. นายวิเชียร สุขคำภา อายุ ๕๗ ปี บ้านเลขที่ ๙๔ หมู่ ๑ บ้านนาฬองแขวง ต.นครชุม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
๒๖. นายส่งวน ทองเล็ก อายุ ๗๑ ปี บ้านเลขที่ ๑๘๕ หมู่ ๑ ต.วัดโบสถ์ อ.วัดโบสถ์ จ.พิษณุโลก
๒๗. นางสาวรรค บุญคง ชาย ๗๑ ปี บ้านเลขที่ ๑๐๑ หมู่ ๑๒ ต.ท่าจาน อ.วัดโบสถ์ จ.พิษณุโลก
๒๘. นายสะอาด ไม่ครึจิต อายุ ๖๗ ปี บ้านเลขที่ ๑๗ หมู่ ๑ ต.ท้อแท้ อ.วัดโบสถ์ จ.พิษณุโลก
๒๙. นายสาลี ศิลลาวงศ์ อายุ ๕๒ ปี บ้านเลขที่ ๔๐ หมู่ ๕ ต.วัดศาชน อ.บางกระทุน จ.พิษณุโลก
๓๐. นายอนันต์ มีไชยไชย อายุ ๕๐ ปี บ้านเลขที่ ๖๖ ต.หินลาด อ.วัดโบสถ์ จ.พิษณุโลก

จัดพิมพ์โดย ฝ่ายเอกสารค้าฯ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม

มีนาคม ๒๕๕๒

แบบสำรวจข้อมูลประเพณีทำบวชญของจังหวัดพิษณุโลก

ชื่อประเพณี ทำบวชญเด็ก ชวัญนา ชวัญข้า ชวัญเสา
 ชวัญความ ชวัญน้ำสา ชวัญนาค และอื่น ๆ

สถานที่ (ตำบล,หมู่บ้านอำเภอ).....

เครื่องประกอบพิธี.....

การทำพิธี.....

เนื้อหาในบททำบวชญ

ชื่อผู้ให้ข้อมูล(นาย นาย นางสาว)..... นามสกุล.....

อยู่บ้านเลขที่..... หมู่..... ตำบล.....

ถนน/ซอย..... อำเภอ..... จังหวัด.....

อายุ..... ปี อาชีพ.....

ลักษณะทางสังคม (จำนวน ผู้ให้บวชญ บ้านมรรค ทายก ผู้นำกลุ่ม และอื่น ๆ).....